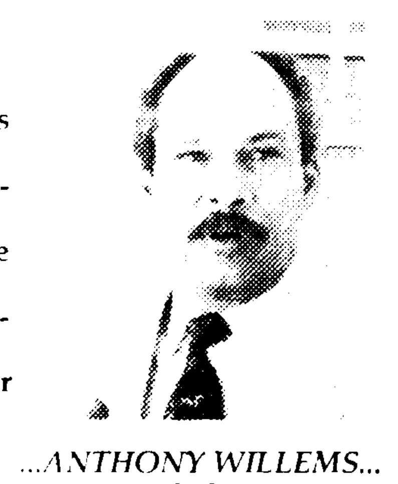


...ANTHONY WILLEMS...
...dader...

111E JAARGANG — NO.: 144 ZATERDAG 25 JUNI 1994

AMIGOE

Prèke

Curaçao Inc.: displayboys

mmenwerper in ashington ergestort

POKANE — Een B52-mmenwerper van de Ameanse luchtmacht is tijs een trainingsvlucht in Amerikaanse deelstaat shington neergestort. De inzittenden zijn omgenen.

Het toestel stortte neer tbij de luchtmachtbasis rchild bij Spokane. De mmenwerper was net onnen aan een zogemde doorstart toen het nog onbekende oorzaak rstortte en explodeerde. t toestel was aan het enen voor een luchtshow, inmiddels is afgelast. De aak van het ongeluk is bekend.

De in 1957 gebouwde B52 s één van de laatste die in Fairchild was gestaeerd. Wegens de beëindig van de Koude Oorlog s de eenheid vliegtuigen rige maand goeddeels ontnden. Fairchild wordt een is voor tankervliegtuigen. De basis was eerder deze ek al betrokken bij een edig incident, toen een militair van Fairchild vier sen doodschoot en negenen andere personen verdde met een automatisch pen. De militaire politie hoot de man daarna dood. e man was een maand oren uit dienst ontslagen.

Japanse keizer legt krans bij Punch Bowl



■ *HONOLULU — De Japanse keizer Akihito legt een krans bij de Punch Bowl in Honolulu ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Eerdere plannen om een krans te leggen bij het oorlogsmonument te Pearl Harbour werden door de Japanners afgewezen.*

RK Schoolbestuur creëert niet bewust elitescholen

WILLEMSTAD — Bij de toelating van kinderen in het basisonderwijs wordt een achterstandssituatie niet als criterium gehanteerd. Ook wordt er niet bewust gestreefd naar elitescholen. Dat er scholen zijn met concentraties van kinderen uit arme milieu's, danwel rijkere milieus komt volgens het RK Schoolbestuur door 'zelfselectie'.

Het schoolbestuur zegt kennis genomen te hebben van het ongenoegen van ouders, die hun kind op een bepaalde, populaire school geplaatst willen zien, maar door het selectiebeleid hun zin niet krijgen. Bij de toelating van kinderen houdt het schoolbestuur rekening met een drietal criteria: het rayon waar het kind woont, of er al broers of zussen op de school zitten en of het kind katholiek is.

Als het kind in het rayon woont waar de school staat, katholiek is en reeds een broer of zus op school heeft, geschiedt de toewijzing met voorrang. Niet katholieke kinderen worden het laatst geplaatst.

Volgens het schoolbestuur wordt het verschil in kwaliteit tussen de basisscholen niet veroorzaakt door de plaatsingscriteria, maar door de opvoeding en geestelijke bagage van het kind. Scholen waarnaar de vraag klein is en daarom geen plaatsingsmoeilijkheden hebben trekken vaker kinderen aan uit sociaal-zwakkere milieu's. Volgens het schoolbestuur komt dit voort uit 'zelfselectie'. Ouders van deze kinderen hebben geen invloed op de keuze van de school, waardoor er scholen ontstaan met een concentratie van kinderen uit sociaal-zwakke milieu's.

De kwaliteit van het onderwijzend personeel is volgens het schoolbestuur op elke school gelijk.

NAPA

DEZE WEEK in Ñapa:

* ELK JAAR, al vier jaar lang, scharrelt schoolhoofd Sygline Karsdorp de middelen bij elkaar om de kleuters en derdeklassers van de Laura Hart school (Muizenberg) een onvergetelijke dag te bezorgen. Jeannette van Ditzhuijzen beschrijft wat het betekent voor de kindertjes uit die buurt om een dagje weg te zijn uit de 'porkeria' p.1

* EEN NEDERLANDSE die gepakt werd als drugkoerierster zit haar straf uit in de gevangenis van Koraal Specht. Ver van huis, familie en vrienden in een vijandige omgeving. Over haar ervaringen in 'Hotel Mirashelu', zoals de Curaçaose strafinrichting in de volksmond heet, gaat o.a. het verhaal van Jeannette van Ditzhuijzen op pag. 3.

* TER GELEGENHEID van de viering van 150 jaar coöperativisme had Ieteke Witteveen een interview met coöperatie-deskundige Paula Milton. Uit haar visie op het moderne coöperatiewezen blijkt dat die heel wat anders is dan die van de paters en fraters die er indertijd mee begonnen. pag. 4

* DE GROTE kranten in India staan vol 'zoekertjes' waarin huwelijkspartners worden gevraagd. Contactadvertenties die zoals overal ter wereld graag gelezen worden, maar waarachter in dit geval dikwijls veel leed schuilt. Een reportage van Marius Bremmer op pag. 9

* VERDER IN ÑAPA de rubrieken Buitenland, Literatuur, de Kinderpagina, Kerk en Wereld, Natuur en Milieu, Impressies, Ziek en gezond van de nieuwe medewerker Max Ooft in Suriname, Schaken en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van een gulden. In de maand juli zal de Ñapa in verband met de vakantie niet verschijnen.

Europese regeringsleiders besluiteloos

Lubbers trekt zich terug uit race opvolging Delors

CORFU — Premier Lubbers heeft zich vanochtend teruggetrokken uit de race om het voorzitterschap van de Europese Commissie. Lubbers zelf legde vandaag een verklaring af in de raad, waarin hij uiteenzette waarom hij zich terugtrok. Na een peiling gisteravond 'trek ik de consequentie en ben niet langer kandidaat' ondanks de steun van Italië, Spanje, Nederland en Groot-Brittannië. "Voor mij persoonlijk is dit geen enkel probleem", aldus Lubbers. "Ik ga van een welverdiende rust genieten."

De Britse premier John Major bleef zich echter in **felle bewoordingen verzetten** tegen de benoeming van de Belgische premier Dehaene. Hierop constateerde de Franse president Mitterrand, dat er geen consensus viel te bereiken. Dit houdt in dat er vandaag geen besluit valt.

Aangenomen wordt dat de komende weken naar een nieuwe kandidaat zal worden gezocht. Als datum voor een extra topconferentie werd in Belgische regeringskringen 15 juli genoemd.

Tijdens de Europese top kon ondanks zware druk van de Duitse bondskanselier Kohl geen overeenstemming bereikt worden over één van de drie kandidaten: Premier Lubbers, zijn Belgische ambtgenoot Dehaene en de Britse commissaris voor Buitenlandse Handel Brittan.

Volgens diplomaten heeft de bondskanselier dit teleurstellende resultaat van de top voor een groot deel aan zichzelf te wijten. "Kohl ging als een bulldozer te werk en schuwde niet lidstaten de duimschroeven aan te draaien om hen in het kamp van Dehaene te krijgen", aldus een hoge diplomatieke vertegenwoordiger. Hij sprak van 'een schandalige vertoning'.

Een andere diplomatieke waarnemer wees er op dat Kohl zichzelf de ellende van deze pijnlijke confrontatie had kunnen besparen door niet tussentijds met een nieuwe kandidaat te komen.

"Eerst polst hij Lubbers of hij belangstelling heeft en vervolgens komt hij later weer met een andere kandidaat. Dat dubbelspel is hem opgebroken." De Italiaanse premier Berlusconi, die de bondskanselier graag aan zijn kant zou hebben gehad, is door het Duitse *'powerplay'* juist afstand gaan nemen.

Dehaene zal het uitstel in ieder geval niet met gejuich ontvangen. Als fungerend premier kan hij niet 'te lang boven de markt hangen'. De politieke situatie in België is nu eenmaal zo, dat het kabinet en de betrokken coalitiepartijen niet eindeloos kunnen wachten op een definitief vertrek van de premier.

Aan de andere kant kan de controverse tus... de twee meest voor de hand liggende kandidaten de sfeer zo verpest hebben, dat besloten wordt op zoek te gaan naar een andere gegadigde buiten het officiële sollicitantenlijstje.

De Ier Peter Sutherland, de huidige voorzitter van de GATT, wordt door velen getipt als een potentieel aanvaardbare kandidaat.

RUUD LUBBERS



Surinaamse minister:

'Geen bewijzen tegen Bouterse en Boerenveen'

PARAMARIBO — De Surinaamse minister van Justitie en Politie Girjasing vindt dat de Nederlandse justitie de maatschappelijke zorgvuldigheid in acht moet nemen met bekendmakingen over gerechtelijke vooronderzoeken tegen personen in Suriname. Girjasing reageert hiermee op het feit, dat tegen de voormalige legerleider Bouterse en zijn vroegere rechterhand Boerenveen een onderzoek loopt wegens vermeende betrokkenheid van beiden bij een groot drugskartel.

"Er zijn tot nu toe geen harde strafrechtelijke bewijzen. Men moet niet bij voorbaat mensen in een beklaagdenbank zetten", aldus Girjasing gisteren in Paramaribo. Hij herinnert eraan dat Bouterse al eerder is beschuldigd zonder dat daarvoor de harde bewijzen op tafel zijn gekomen.

Girjasing wijst erop dat Boerenveen, die beleidsadviseur is op het Surinaamse Ministerie van defensie, zeker twee keer in Nederland is geweest sinds een gerechtelijk vooronderzoek tegen hem zou lopen. "Niemand heeft hem iets in de weg gelegd", aldus de minister.

Girjasing juicht onderzoek naar drugscriminaliteit toe en zegt dat Suriname bereid is eraan mee te werken. De bewindsman is formeel wel op de hoogte gesteld van de acties van de afgelopen dagen, maar heeft het nieuws over gerechtelijk vooronderzoek tegen Bouterse en Boerenveen via de pers vernomen.

Hoofdcommissaris Carlo Hunsel is vanaf gisteren de hoogste baas in het politiekorps in Suriname. Hij heeft in een toespraak na de vaandeloverdracht gezegd dat de politie intensieve samenwerking met buitenlandse mogendheden voorstaat om grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden. Hunsel (44) volgt Paul Monsels op als korpschef.

Surinaamse agenten zijn sinds gisteren in nieuw uniform gestoken, een project dat bekostigd is met hulp vanuit Nederland.

Hunsel trad in 1975 toe tot het Korps Politie Suriname na in Apeldoorn de politie-opleiding te hebben gevolgd. Ongeveer twee jaar geleden werd een mislukte granaataanslag op zijn leven gepleegd.

Ook topadviseur Boerenveen lid van groot drugskartel

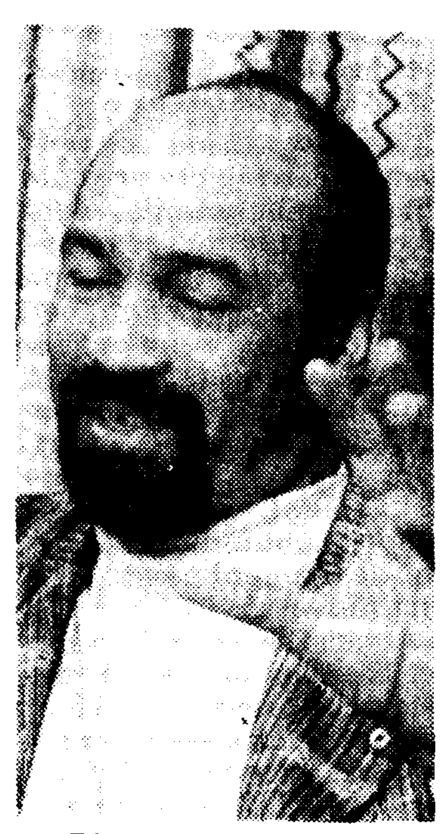
Desi Bouterse verdacht van witwassen van drugsgelden

DEN HAAG — De voormalige legerleider van Suriname, Desi Bouterse, en zijn vroegere rechterhand Etienne Boerenveen, tegenwoordig topadviseur bij het Ministerie van defensie in Suriname, worden verdacht van deelname aan een groot drugskartel, dat zich bezighoudt met de handel in cocaïne en het witwassen van drugsgelden. Gisteren zei de Haagse persofficier van Justitie, mr. Zandbergen, dat tegen beiden officieel een gerechtelijk vooronderzoek loopt. Bouterse en Boerenveen zijn in Suriname en kunnen niet aan Nederland uitgeleverd worden. Het verdrag hierover is wel door Nederland, maar nog niet door Suriname ondertekend.

Het onderzoek rond het Surinaams drugskartel dat vanuit Paramaribo opereert loopt al een paar jaar. In Nederland houden zich meer dan honderd politiemensen met deze gigantische affaire bezig. Onder de naam 'Copateam' (afkorting van Colombia-Paramaribo) werkt een speciaal politieteam in het diepste geheim aan de zaak. Deze week nog werden gelijktijdig in binnen- en buitenland een groot aantal huiszoekingen gedaan. In mei dit jaar gebeurde dat ook al.

Bij de huiszoekingen werd vooral veel materiaal in beslag genomen. Aanhoudingen zijn niet verricht, aldus Justitie. Officieel zijn er vier verdachten, onder wie Bouterse en Boerenveen. Surinaamse legerofficieren worden vaker genoemd in verband met drugszaken. Zo werd begin dit jaar de Surinaamse legerofficier Zeeuw in Paramaribo gearresteerd op verdenking van cocaïnehandel. Hij moest kort daarop, wegens gebrek aan bewijs, worden vrijgelaten.

Het Copa-team onderzoekt de cocaïnehandel en de criminele geldstromen tussen Zuid-Amerika en Nederland. Daarvoor wordt samengewerkt met politie- en justitieautoriteiten in veel landen, onder meer in Groot-Brittannië, Togo, Frans-Guyana, Panama, Aruba, Curaçao, Luxemburg, Zwitserland, België en de Verenigde Staten. Meer dan ooit maakt de drugsmaffia gebruik van routes via Frans-Guyana (buurland van Suriname), Frankrijk, de Nederlandse Antillen en Groot-Brittannië. Het witwassen van de met de drugshandel verdiende kapitalen zou vooral in Miami (Florida) gebeuren.



DESI BOUTERSE

In Nederland waarschuwt de CRI (Centrale Recherche Informatiedienst) er al jaren voor, dat Nederland een steeds belangrijker doorvoerland wordt voor cocaïne uit Zuid-Amerika. Ook de Colombiaanse geheime dienst DAS wees veelvuldig op het belang van de Nederlandse havens bij de bevoorrading van heel Europa. In maart dit jaar nog trof de douane in Vlissingen een partij cocaïne aan in een lading vis uit Suriname. Volgende week vrijdag staan de drie Surinaamse verdachten in die zaak terecht in Middelburg.

De zwijgzaamheid en geheimzinnigheid waarmee de Nederlandse justitie in deze zaak opereert zette in mei dit jaar kwaad bloed bij de Surinaamse tegenvoeters. Zo zei de Surinaamse minister van Justitie en politie, Girjasing, toen vraagtekens te plaatsen bij dit Nederlandse optreden. "Men is er eenzijdig en geheimzinnig mee begonnen, terwijl er bij goede samenwerking meer uitgehaald had kunnen worden", aldus de Surinaamse bewindsman. Volgens hem had, bij de eerste mammoetactie in mei, Paramaribo op zijn minst in kennis gesteld moeten worden, "vooral nu het rechtshulpverdrag ondertekend gaat worden", aldus Girjasing. Dat verdrag is nog steeds niet geratificeerd. Bouterse en Boerenveen kunnen in Nederland nu dus niet terecht staan, mocht het onderzoek ooit tot een beschuldiging leiden.

VN-medewerkers in Uganda vermoord

KAMPALA — Bandieten hebben in het noorden van Uganda twee VN-functionarissen uit Ethiopië doodgeschoten bij een overval op een hulpkonvooi. Een derde Ethiopiër raakte zwaar gewond.

De zes vrachtwagens hadden hulpgoederen afgeleverd in een kamp voor 100.000 vluchtelingen uit Sudan en keerden leeg terug naar Kampala. Het is daarom niet duidelijk waarom het konvooi werd beschoten. Vijf auto's werden geheel vernield.

Bejaarde richt bloedbad aan in Rusland

MOSKOU — Een bejaarde Rus heeft tijdens een twee uur durend bloedbad in een dorp in het Oeralgebergte zes mensen met een mes en een bijl omgebracht. Tegen de politie zei de 66-jarige Sjayachmetov te lijden aan vervolgingswaanzin.

De gepensioneerde stak eerst tijdens een ruzie zijn vriend dood. Daarna ging hij naar huis waar hij zijn vrouw en zoon doodde met een bijl. Zijn volgende slachtoffers waren zijn buurman, diens zwangere vrouw en een andere man die in de buurt woonde. Zij werden gedood toen zij de deur voor hem openden.

Voordat hij door de politie kon worden aangehouden stak hij nog zijn woning in brand. Sjayachmetov zei zich sinds zijn jeugd constant bedreigd te hebben gevoeld door 'geheimzinnige krachten'. Zijn zes slachtoffers hadden hem allen behekst, verklaarde hij.

In achterstandswijk Seru Fortuna:

Betere schoolresultaten dankzij particuliere hulp

WILLEMSTAD — Een school in een achterstandswijk kan maar beter niet op steun van de overheid wachten. Jarenlange verwaarlozing van het onderwijs en alles daaromheen is nu eenmaal niet een, twee, drie recht te breien. Het Kolegio Dodo Palm te Seru Fortuna is daarom maar zelf de boer opgegaan. Geld, een in overheidskringen schaars goed, betekent immers eten, drinken en schoenen; het gebrek daaraan is precies de reden waarom de Fortunakinderen niet naar school gaan en grote achterstanden oplopen.

Hoofd van Dodo Palm, Hayes Nicholls, luidt al jaren met succes de noodklok. Met 13,8 procent had zijn school het hoogste schoolverzuim van heel Curaçao. Een percentage van 60 procent dat vanuit de zesde klas niet doorstroomt naar het vervolgonderwijs was doodnormaal. Voor het verkeersexamen zakte maar liefst 70 procent. Trots vertelde hij gisteren dat dit jaar *alle* leerlingen voor verkeer geslaagd zijn, slechts twee van de drieëntwintig zesdeklassers 'blijven zitten' en het verzuim is teruggelopen tot 3,6 procent.

Allemaal dankzij hulp van buiten: de Kamer van Koophandel zorgt de laatste vijf jaar elke dag voor brood met beleg; Ayudo Soshal levert kleding en schoeisel voor de kinderen, die zonder schoenen en behoorlijke kleding liever thuis blijven; Inner Wheel levert regelmatig vers fruit en dankzij een actie van de Amerikaanse consul, Bernard Woerz, enkele hotels en de Isla wordt er alweer een paar maanden voor warm eten gezorgd.

Kinderen, ouders en leerkrachten gaven gisteren een bescheiden feestje om de gulle gevers te bedanken. De leerlingen hadden zelf cadeaus gemaakt waarmee zij wilden uitdrukken, hoe welkom al die ondersteuning is.

Het diner dat de consul samen met de stichting *Helping Hands* onlangs organiseerde leverde 10.000 gulden op. Daarbovenop kwamen twee giften van elk vijfduizend gulden van de Citco en van Holland Intertrust. Samen meer dan genoeg om de circa vijftig leerlingen die dat nodig hebben elke dag van een warme maaltijd te voorzien.

Vanaf maart kreeg de school het eten kant en klaar aangeleverd. In het nieuwe schooljaar gaat dat anders. De ouders moeten het zelf doen, vindt het schoolhoofd, het gaat per slot om hun kinderen. De firma Wimco en de Maduro & Curiel's Bank zorgden inmiddels voor een compleet ingerichte keuken, waar de moeders straks elke dag het eten gaan bereiden. De ingrediënten werden van de giften betaald.

Zowel minister van Onderwijs Dijkhoff als Hayes Nicholls geven toe dat het eigenlijk beschamend is dat particulieren ervoor moeten zorgen dat de kinderen naar school komen. Dijkhoff: "Beschamend, ja, maar de overheid kan nu eenmaal ook niet in een klap een oplossing aandragen. Het onderwijs is jarenlang sluitpost geweest, de problemen zijn huizenhoog, dus kan ik alleen maar blij zijn met deze initiatieven".

Nicholls zegt dat hij de keus had uit elke dag zijn lesjes afdraaien en naar huis gaan of hulp zoeken. "Dat laatste helpt", zegt hij, "hoe gênant het ook is. De kinderen komen nu naar school waardoor we betere resultaten hebben".



■ *De opening van het Curaçao Inc. Export Display Center in het ITC werd verricht door minister van Ontwikkelingssamenwerking Strauss-Marsera (links). Daarvan waren (v.l.n.r. op de foto) getuige: gouverneur J. Saleh, consul-generaal van de VS B. Woerz en de directeur van het departement van Ontwikkelingssamenwerking R.L. James.*

Zangfestival l'Aristocrat

WILLEMSTAD — Foundation houdt va een zangfestival voo lieren, getiteld 'Ta Youth Challenge'. Ni eerder vermeld in As Rust & Burgh, maar cotheek L'Aristocrat Lindberghweg.

Op het laatste besloot het bestuu Tarima Foundatio L'Aristocrat te kiez reden voor de wijzigin echter niet doorgege entree is vastgesteld tien gulden.



Voortrekker emanicipatie vrouw in onderwijs

Rose Evertsz onderscheiden bij vertrek uit onderwijs

WILLEMSTAD - De Curaçaose onderwijskracht Rose Evertsz is in Nederland benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau op het moment dat zij na 42 dienstjaren het onderwijs verliet. Mevrouw Evertsz begon haar loopbaan op 11 juli 1952 aan het Martinus College op Curaçao. Achtereenvolgens gaf zij les aan het Maria College, de St. Aloysius school, Philomenaschool, St. Jozef mavo en Maria Immaculata Lyceum. In 1974 vertrok zij in verband met de gezondheidstoestand van haar echtgenoot naar Nederland, waar zij op 1 augustus 1974 in dienst trad van de Edward Jenner mavo in Hoogerheide. Sinds 1 augustus 1977 bekleedde ze daar de functie van adjunct-directrice.

In een toespraak bij de uitreiking van de koninklijke onderscheiding, roemde de burgemeester van Hoogerheide de manier waarop Rose Evertsz met de jeugd weet om te gaan. "De wijze van onderwijs geven, de kwaliteit, maar ook uw menselijke, persoonlijke benadering van de leerlingen, hebben u tot een vertrouwensfiguur voor de jeugd gemaakt", aldus de burgemeester. "Zowel op Curaçao als in Nederland heeft u zich ingezet voor de emanicipatie van de vrouw in het onderwijs. U bent actief opgetreden voor het teniet doen van de regel dat gehuwde vrouwen ontslagen moeten worden om daarna slechts in tijdelijke dienst benoemd te kunnen worden. En u heeft vanaf 1977 een leidende rol gespeeld in de regio Bergen op Zoom bij het verzet tegen de regel dat de gehuwde vrouw in het roomskatholiek onderwijs de eerste 'afvloeier' was", aldus de burgemeester.

Rose Evertsz, op bijgaande foto met haar broers John, Jacques en George, keert binnenkort naar Curaçao terug.

Export Display Center: Van Lovers tot Softex

Een winkel van 150 Curaçaose bedrijven

WILLEMSTAD — Met een druk op de knop weten dat Lovers Industrial Corporation geen liefdesattributen maakt maar romig ijs? Dat kan sinds gisteren in het International Trade Center waar, een centrum voor Curaçaose produkten haar deuren heeft geopend. Het Export Display Center (EDC) toont middels audiovisuele presentaties wat 150 bedrijven in hun mars hebben aan exportpotentie. De officiële opening is verricht door minister van Ontwikkelingssamenwerking Edith Strauss-Marsera.

Die presentaties zullen overigens ook over een maand te zien zijn in Miami waar een Curaçao-huis wordt geopend.

De Curaçao-winkel is bedoeld voor buitenlandse bezoekers en potentiële investeerders. De officiële opening valt samen met de viering van het eerste lustrum van Curaçao Inc.

Het EDC is een projekt van Curaçao Inc. in het kader van het Business Development Scheme (BDS). De Curaçaose 'etalage van lokaal gefabriceerde produkten' is medegefinancierd door de Europese Unie. De EU besloot onlangs het BDS wederom voor vier jaar financieel te ondersteunen. Dat viel samen met de verlenging van het contract met Alf Monaghan (Trade Development Institute of Ireland), die het BDS van de grond tilde.

Het Export Display Center vormt onderdeel van het zogeheten Total Business Information System (TBIS). Dat is een totaalprogramma dat een professionele exportbevordering voorstaat. Er wordt dan ook op diverse fronten tegelijk gewerkt; informatie zal middels computers kunnen worden uitgewisseld. De Curaçaose etalage voor zakenmensen is nog maar het begin; volgende maand wordt het Curaçao House in Miami geopend. Daarmee krijgt de exportsector voet aan de grond in de belangrijkste zuidelijke stad van de Verenigde Staten. Beoogd wordt dat kleine Curaçaose bedrijfjes die beginnen te exporteren naar de VS (betaalbare) kantoorruimte kunnen krijgen.

Een Curaçao-huis in Europa zit in de pen.

Het TBIS omvat verder een Business Point op Hato, waarmee de arriverende zakenman en vrouw onmiddellijk een indruk kan krijgen van het Curaçaose produkt. Op het TBIS gramma staat ook een ket Information Cente marktinformatie midde tronische databanken e gelijke verstrekt. Deze onderdelen van het zullen voor het eind va jaar gerealiseerd zijn.

Dat niets aan het wordt overgelaten blijk uit de *glossy* Curaçao E ters Guide, die doorgaa de meest professionele uit de regio. In de Bu Visitors Guide kan de ker onder andere veel ken over Curaçaose wo leefgewoonten.

EG-vertegenwoordiger Ralph James

"Antillen bepalen zelf waar geld naartoe gaat"

WILLEMSTAD — Het Export Display Center is financieel ondersteund door de Europese Unie. De ontwikkelingssamenwerking met de EU is de laatste jaren meer in het teken komen te staan van hulp bij projecten die de Antillen zèlf als ontwikkelingsgebieden aanmerken. Er valt 40 miljoen te verdelen. Een deel daarvan is bestemd voor het Business Development Scheme dat exportbevordering voorstaat. In dat kader werd gisteren het Export Display Center geopend.

Daar voerde namens de Europese Unie (EU) Ralph L. James het woord. De National Authorizing Officer of the European Development Fund in de Antillen is tevens directeur van het departement voor Ontwikkelingssamenwerking.

De samenwerking tussen de Antillen en de EU, de vroegere Europese Gemeenschap, dateert uit 1964 en kent twee poten: commercieel en financieel-technisch. Dit laatste onderdeel valt onder de verantwoordelijkheid van James. De ontwikkelingssamenwerking met de EU is gebaseerd op vijfjarige cycli van het Europese Ontwikkelings Fonds (EOF). De zevende cyclus loopt van 1990 tot en met 1995. In deze periode heeft de EU 40 miljoen gulden beschikbaar gesteld voor ontwikkelingsprojecten op de Antillen. Nog eens 8 miljoen gulden is bedoeld voor gezamenlijke Antilliaanse of Caribische jecten.

Werd in het verleden hulp meestentijds a wend voor infrastruct projecten zoals de aanle luchthavens, haven wegen, sinds 1985 wer breder gebied van geld steun voorzien. EU-hulp nu vooral naar soc economische gebieden. structurele projecten meer naar de achterg gedrongen, aldus Ja "Gelden gaan nu zelfs jeugdhulp en vrouwen jecten."

James stelt tevens een schuiving vast van de publieke naar de semi- heidssector. Voorbee daarvan zijn de Ontw lingsbank, het toerist reau, alsmede niet-gou mentele organisaties als Antia, Youth Care en ring Committee.

"De gedachte achter EU-steun is dat in de het beleid en de priorit van de Antillen wordt ge lgd", aldus de EU-verte woordiger.

Het Antilliaans beleid aanzien van het gebruik EU-gelden is neergeleg een Nationaal Program dat bij elke cyclus hernieuwd. Het Busi Development Scheme is van de prioriteiten in bestaande programma.

Het BDS wordt nog 1998 financieel onderste door de EU. Daarna Curaçao Inc. zelf de delen dienen te vergaren de instandhouding van exportbevorderend gramma.

Songfestival

WILLEMSTAD - Het personeel van de Stichting zorg voor geestelijk gehandicapten, houdt op vrijdag 1 juli een songfestival dat om acht uur 's avonds aanvangt in de Hòfi Pachi Sprockel. Voor toegangsplaatsen kan men contact opnemen met de heer Rosa, tel. 687888.

Prachtige uitvoering van jubilerend ballet

= door Nel Casimiri =

WILLEMSTAD - Met een prachtige voorstelling luidde gisteravond de leerlingen en ex-leerlingen van Fina's Dance Art School het tienjarig jubileum in. Het programma was zeer gevarieerd. Voor de pauze stonden de leerlingen van nu centraal, maar ze werden bijgestaan door enkele professionele dansers die ter gelegenheid van het lustrum uit Nederland zijn overgekomen. Na de pauze was het andersom: toen stonden de professionele dansers centraal, maar weer in combinatie met de huidige leerlingen. Ook in muziek en soort dans bestond in de vlotte show afwisseling. De voorstelling begon met een bijna klassieke moderne dans op het Adagio in G van Albinoni.

Langzame muziek waarin de passen en figuren mooi tot hun recht kwamen. Bij de Tchokola was het de beurt aan de jongere leerlingen. De choreografie deed het speelse element naar voren komen met de nadruk op de 'witte' beentjes. Voor mij was de mooiste dans voor de pauze de Caverna Magica, letterlijk van de grond af opgebouwd. Daarna volgde een vurige Spaanse rumba en een tapdans. Tapdansen komt nog niet veel naar voren in de ballet-voorstellingen op Curaçao, dus het is een mooie gelegenheid om deze vlotte compositie te bekijken. Het Requiem van Mozart is geen muziek waarbij ik aan ballet denk. De zware klanken die de zaal vulden meteen na de pauze waren echter de inleiding tot een prachtige dans van Melanie Sloot en Samuel Ribeiro, bijgestaan door Fjorela Garcia, Rina Bernabela, Carole Weed, Wendell Elisabeth en Ralston Arvelo. De hoofdrollen wisselen. Vanavond zullen die vervuld worden door Carole Weeds en Wendell Elisabeth. Vooral de solo van Melanie Sloot sprak tot de verbeelding door haar goede techniek en mooie uitstraling. Uit de West Side Story kwam het basketbalveld met de in de vingers knippende nozems weer even terug, een dans waar vooral de huidige leerlingen hun kunnen lieten zien. Het slot, Batawe, was een potpourri van Afrikaanse muziek waarin alle veteranen tot hun recht kwamen. De hoofdfiguren in deze dans werden gisteravond gedanst door Carole Weed, Rina Bernabela en Wendell Elizabeth.

Ik ben helemaal enthousiast van deze balletvoorstelling vandaan gekomen en ik was niet de enige. Een professionele ballerina van een andere balletschool die gestopt is met dansen, verzuchtte: "Ik wil weer dansen". Helaas was de zaal niet vol. De mensen die niet gekomen zijn hebben ongelijk gehad. Gelukkig kunnen zij dat gemis vanavond en morgenavond nog goedmaken. Dan vinden er nog twee voorstellingen plaats van dit mooie, maar vooral goede Ballet Kontemporaneo.

Op initiatief van commissie Pro Tambú

Kennismaking met tambú morgen in Festival Center

= door Ieteke Witteveen =

WILLEMSTAD - Curaçao wordt morgen vergast op een bijzondere culturele gebeurtenis, een 'Ban topa tambú', een ontmoeting rond de tambú. Voor nieuwkomers en toeristen: tambú is en van de oudste, nog bestaande cultuur-uitingen van Curaçao. Het woord staat voor een eenvoudig slaginstrument, de bijbehorende tambú-dans, zang en de samenkomst, het tambú-feest zelf.

Al vanaf de slaventijd werd het beoefend om elkaar, de liefde, het leed, de schandaaltjes, de politiek op kruidige of poëtische wijze te bezingen. Dat gebeurde als een soort kroniek, aan het einde van het jaar. Deze traditie - toentertijd vervolgd door de rooms-katholieke kerk en de koloniale overheid, waar de huidige vooroordelen en discriminatie nog aan herinneren - heeft zicht tot de dag van vandaag gehandhaafd. De tien à twaalf actieve groepen en hun zangers, die elk jaar rond de jaarwisseling weer van zich laten horen, getuigen daarvan.

Om dit unieke cultuurgoed meer erkenning te geven, werd ruim twee jaar geleden vanuit Bandabou de commissie Pro Tambú opgericht. Deze commissie organiseerde diverse workshops, publiceerde een stevige beleidsnota en besloot onlangs, in overleg met de achterban, tot de 'Ban topa tambú' halverwege het jaar. De initiatiefnemers, onder aanvoering van Sydney Ignacio, slaagden er in om het Departement van Cultuur achter dit plan te krijgen. Het programma laat al iets proeven van het resultaat van dit liasion overheid-particulier initiatief.

Er is natuurlijk veel tambú, met bekende zangers als Benno Martis, Elia Isenia en Pincho Anita. Voor de afwisseling klinken er tumba's, danza's, mazurka's uit een kaha di òrgel en van Típiko Caribense. De groep Trinchera verzorgt een stand met instrumenten en oude gebruiksvoorwerpen en er is een culturele bijdrage uit de Curaçaose keuken.

Het hele gebeuren, dat duurt van 11 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds, is opgedragen aan twee *'grand old ladies'* in de tambú-wereld, de zingende, vrijgevochten tweelingenzussen uit Bandabou, de 86-jarige Maria en Margarita Dam. Zij zullen zelf aanwezig zijn, wellicht om te zingen en anders met de cassette met hun klassieke nummers. (zie Amigoe 29/12/93). De toegangsprijs is drie gulden. De initiatiefnemers hopen dat behalve veel families ook toeristen zondag de weg naar het Curaçao Festival Center zullen weten te vinden.

Eerste fase politie-onderzoek afgerond

Moordenaar van Godschalk twee dagen na overval aangehouden

WILLEMSTAD — "We kunnen niet zomaar na een kortstondig onderzoek een link leggen tussen de overval op Pizza Hut en de georganiseerde misdaad op Curaçao. Sterker nog, op dit moment is het zelfs zeer voorbarig en niet adequaat om daarover te praten", aldus waarnemend commissaris Anthony Willems vrijdag op een persconferentie van de politie. De moord op de general-manager van het pizza-restaurant, Marshal Godschalk, werd in ieder geval opgelost.

De politie heeft genoeg bewijzen kunnen verzamelen die de 20-jarige man M.G. aanwijzen als de schutter die Marshal doodschoot. Die verdachte blijkt al twee dagen na de overval te zijn aangehouden door het onderzoeksteam.

De afdeling Voorlichting van de politie belegde vrijdag om 18.30 uur een persconferentie op het politiebureau aan de Garipiweg te Rio Canario, nadat de laatste twee weken een onderzoeksteam zich had gebogen over de overval op Pizza Hut en de moord op de general-manager van dat horeca-bedrijf. Tijdens die twee weken hulde de politie zich in stilzwijgen over de vorderingen in het onderzoek.

Waarnemend-commissaris Willems maakte op de persbijeenkomst officieel bekend dat de eerste fase van het onderzoek is afgerond. In dat eerste deel van het onderzoek heeft de politie stapsgewijs gericht gewerkt aan het oplossen van de roofoverval. Nadat het onderzoeksteam een duidelijk beeld kreeg van wat er op zaterdag 11 juni plaats heeft gevonden, werd overgegaan tot het schaduwen van figuren die op de een of andere manier betrokken zouden kunnen zijn geweest bij de overval.

In een pril stadium van het onderzoek, ging de politie na een kortstondig feiten-onderzoek, over tot de arrestatie van twee mannen. Zes dagen daarna, op 19 juni, hield de politie een derde verdachte aan en twee dagen later lichtte de politie de twee resterende mannen van hun bed. Vier van die mannen deden actief mee aan de overval, drie drongen Pizza Hut binnen en de vierde bleef op de uitkijk in de vluchtauto, terwijl de vijfde verdachte beschuldigd wordt van autodiefstal.

De autodief is de vijftienjarige jongen A.B. Volgens Willems heeft die verdachte de gestolen auto overgegeven aan één van de betrokkenen bij de overval op Pizza Hut. Het drietal dat aangewezen wordt als de overvallers zijn: de achttienjarige E.M., M.G. van twintig jaar en de twintigjarige S.J. De achttienjarige E.M. was degene die op de uitkijk stond.

De politie heeft inmiddels kunnen vaststellen, alhoewel de verdachten niet volledig meewerkten aan het onderzoek, dat M.G. de schutter was die een schot loste op Marshal Godschalk. Die werd dodelijk getroffen door een kogel .38 special met halfvolle mantel. De general-manager werd door G. gevraagd om een kluis in zijn kantoor te openen en toen bleek dat Godschalk dat niet kon doen (er moet een bewaker ook te pas komen om de cijfercombinatie te completeren), werd hij neergeschoten.

De verhoren van de verdachten bij de politie verliepen in het begin stroef. De schutter bijvoorbeeld bekende te hebben geschoten, maar trok bij de rechter-commissaris tijdens de voorgeleiding op het Parket van de Procureur-Generaal zijn bekentenis in. De politie heeft echter kunnen vaststellen, middels getuigen en de gevonden attributen (gebruikt bij de roofoverval), dat hij ongetwijfeld degene was die het slachtoffer Marshal doodschoot. De politie heeft het moordwapen en de andere vuurwapens tot nu toe niet kunnen vinden.

Waarnemend-commissaris Willems deelde vrijdag mee dat de politie verder gaat met het volgende stadium in het onderzoek. "De politie sluit andere mogelijkheden niet uit. Alle mogelijkheden worden nagegaan. Trouwens, 'georganiseerde misdaad' kan ruim worden opgevat en in dit stadium is het zeer voorbarig om daarover te praten."

Groenen willen openbare Statenvergadering

PNP: minister verantwoordelijk voor daden Openbaar Ministerie

WILLEMSTAD — De PNP wil een openbare Statenvergadering over de taak en de verantwoordelijkheid van het parlement als wetgevende instantie. De PNP meent dat de minister van Justitie de volle verantwoordelijkheid moet dragen voor het Openbaar Ministerie (OM) en dat de Staten de minister op diens uitvoerende werk moeten controleren.

Atacho (Justitie) heeft volgens de PNP een 'zeer beperkte, zo niet onjuiste' opvatting over zijn verantwoordelijkheid voor doen en laten van het OM. De PNP wil meer grip van de minister op deze poot van de rechterlijke macht.

Zij vindt dat er een algemeen gevoelen bestaat dat het beleid van het OM vooral met betrekking tot de gevraagde straffen niet krachtig genoeg is. Daarom meent ex-minister van Justitie Suzy Römer, namens wie het verzoek om een openbare vergadering wordt gedaan, dat de Staten de minister van Justitie kunnen verzoeken het OM te instrueren door middel van een algemene richtlijn.

Een niet zelfstandig opererend OM is echter in flagrante tegenspraak met de trias politica, waarop de democratie sinds jaar en dag is gebaseerd: de rechterlijke macht gescheiden van de wetgevende en de uitvoerende.

Römer en met haar de PNP menen echter dat het OM als een bestuursdienst moet worden gezien. "En een bestuursorgaan is verantwoording schuldig en moet op de uitoefening van zijn taken gecontroleerd worden", aldus Römer. Voor de visie 'OM is bestuursorgaan' worden zowel ene professor Elzinga als de Nederlandse ex-minister van Justitie Hirsch Ballin van stal gehaald. Hirsch Ballin heeft echter later verklaard dat in de afhandeling van de eigen, concrete strafzaken het OM volledig zelfstandig is.

Uiteraard moeten beleid van Justitie en OM op elkaar worden afgestemd. Daartoe vergaderen in Nederland regelmatig de procureurs-generaal met de minister en de justitiële top. Ook op de Antillen overleggen de procureur-generaal en justitie over algemene beleidslijnen.

Een marginale binding van OM met de politiek is er om te voorkomen dat het OM bij voorbeeld niet meer in alle vrijheid politici aan zou kunnen pakken, als die zich aan strafbare feiten hebben schuldig gemaakt.

Overigens is uit het functioneren van Römer als minister van Justitie niet gebleken dat zij toen voorstond, waarover zij nu een discussie wil: meer grip van de minister op het OM. In een vergadering van de justitiële commissie zou volgens haar gediscussieerd moeten worden over de bevoegdheden van het parlement. Daarna zou een openbare Statenvergadering over dit onderwerp moeten volgen.

Hoofden landsdiensten pleegden overleg



■ *WILLEMSTAD - De hoofden van de diverse landsdiensten hielden vrijdag in het ITC onderling overleg samen met premier Miguel Pourier en staatssecretaris voor Algemene zaken Harold Arends. Doel van dit overleg, dat op geregelde basis zal plaatsvinden, is het stimuleren van resultaat gericht denken, een filosofie ontwikkelt door de huidige regering die in de komende jaren stelselmatig in praktijk zal moeten worden gebracht.*

Vijftiende verkeersdode

WILLEMSTAD — De gladde wegen op Curaçao hebben vanmorgen weer een verkeersdode geëist. Ter hoogte van de Grotten van Hato raakte de 66-jarige Maud Fisser-Thijssen in een slip, reed naar links de rijbaan af en knalde tegen een lantaarnpaal op. De in Indonesië geboren bestuurster liep zwaar schedelletsel en een thorax trauma op. Op weg naar het ziekenhuis overleed zij.

Maud Fisser, wonende aan de Caracasbaaiweg 240, is de vijftiende verkeersdode van het jaar.

Stuifzand, stenen, fruitafval

Evaluatie kunstmatige stranden Parasasa niet onverdeeld gunstig

WILLEMSTAD — De drie kunstmatige Parasasastranden hebben de inwerking door de zee goed doorstaan. Het pocketbeach concept lijkt een natuurlijk evenwicht te vormen met de zee. De strandgast moet echter nog steeds heel wat stuifzand, stenen en zeewier verdragen.

Het pocketbeach concept (een strand met golfbrekers evenwijdig aan de kust en dwarsdammen loodrecht op de kust) is ontworpen om het zandverlies tegen te gaan. Uit metingen die door het ingenieursbureau (tevens ontwerper van het strand) Grabowksy en Poort verricht zijn, is gebleken dat het zand zich als gevolg van de golfslag binnen de dammen verplaatst, zowel langs het strand als er dwars op. De inwerking door de zee geeft het strand telkens een ander aanzien, zonder dat de structuur beschadigd wordt.

Voor het Caribbean hotel en Sonesta hotel zijn in 1992 drie stranden, waaronder een openbaar strand (totale lengte 500 meter), aangelegd voor een bedrag van 3,9 miljoen gulden. Na de aanleg is gedurende een jaar elke twee maanden een meting verricht naar de strandvorming, effecten op het koraalrif, stroomsnelheden, golfpatronen, waterkwaliteit en de wind.

Zandverlies is echter wel op een aantal plaatsen vastgesteld. Een kwart van de strandlijn loopt steil naar beneden. Zandverlies is ook door Carmabi vastgesteld. Het onderzoeksinstituut verricht metingen om het effect van de stranden op de koraalriffen vast te stellen. Bij een voorlopige meting werd vastgesteld dat de koraalriffen onder een flinke laag zand bedolven zijn geraakt. Dat betekent onherstelbare schade voor de riffen. Extra metingen over langere tijd zullen de precieze omvang van de schade moeten vaststellen.

Het zandverlies is ook voor de strandgast een bron van ergernis. Een van de eisen waaraan een kunstmatig strand moet voldoen, is dat er geen stenen en koraaldelen in het water waar gelopen wordt, mogen voorkomen. Het eerste strand (naast de koredor) lijkt nog het meest te lijden van zandverlies. Op grote delen van de bodem liggen stenen. Regelmatig kan zeewier worden aangetroffen, evenals fruitrestanten van de Venezolaanse barkjes. Dit strand wordt door de ruwe golfslag nauwelijks gebruikt. Het rustige water richting Sonesta hotel trekt het meeste publiek.

Daar moet echter bescherming gezocht worden tegen een ander euvel: het opstuivende zand.

Uit de evaluatie van de metingen blijkt echter niet dat hiervoor een oplossing is aangedragen. Extra maatregelen beperken zich tot het gladstrijken van de steile randen en het verbreden van de golfbrekers. In het vervolg zal slechts twee keer per jaar een meting verricht worden.

De ervaringen met het Parasasastrand zullen als voorbeeld moeten dienen voor de aanleg van nieuwe kunstmatige stranden.

Huishoudschool van toneel

WILLEMSTAD — Tien kandidaten van de Ancilla Domini school konden gisteren hun diploma huishoudschool in ontvangst nemen. Het is de laatste uitreiking, want de school sluit haar deuren. De school was een van de eerste vier katholieke scholen die in 1961 huishoudonderwijs gingen verzorgen. Dit jaar komt, met de introductie van het Beroepsvoorbereidend Onderwijs (BVO), tevens een einde aan het begrip huishoudschool.

Het huishouddiploma vormde jarenlang de basis voor vervolgopleidingen in de kinderverzorging, bejaardenverzorging, ziekenhulp, en in het hotel en restaurantwezen.

Dansgroep Gomezplein

WILLEMSTAD — Het semi-professionele dansgezelschap Mitzi Layne International Dance Group geeft vanmiddag om half zes een presentatie op het Gomezplein. De dansgroep trad eerder op in de Verenigde Staten, Bulgarije, Roemenië en de Bahamas. Volgende week woensdag is er ook nog een optreden en wel om vier uur 's middags.

Voor meer lokaal nieuws op pagina 10 en 11

Radio Holand introduceert Motorola UDS systeem

WILLEMSTAD — Radio Holland heeft recentelijk een contract met de Motorola Information Systems Group afgesloten voor het distribueren en ondersteunen van de modemlijnen van Motorola UDS en Motorola Codex.

Motorola voegde deze twee dochtermaatschappijen onlangs samen onder de naam Motorola Information Systems Group (ISG). Motorola ISG heeft een jaaromzet van achthonderd miljoen dollar en een marktaandeel van zeventien procent in de Verenigde Staten.

Radio Holland is al meer dan 25 jaar de vertegenwoordiger voor Motorola's radiocommunicatie-, pager- en cellularprodukten. Met het aantreffen van de Motorola ISG-lijn, voegt Radio Holland een zeer uitgebreid assortiment modems, routers, bridges en network monitoring- en managementsystemen toe aan haar pakket.

Tijdens de EF-EX werd reeds de geavanceerde BitRunr geïntroduceerd, deze week maakte Motorola ISG bekend dat het nieuwe V-3400 modem leverbaar is. Dit modem voldoet volledig aan de deze week door de ITU in Genève goedgekeurde specificatie voor het V.34 protocol.

Voor verdere informatie kan men terecht bij Radio Holland op Aruba, Curacao en Sint Maarten.

Carnavalsbijeenkomst

WILLEMSTAD - De carnavalsgroep Pa pasa un prèt, begint al vroeg met de voorbereidingen voor het carnaval van volgend jaar. Maandagavond om acht uur wordt er in het 'hoofdkwartier' bij Freddy Koaster een bijeenkomst gehouden waarbij alle leden worden verwacht. Degenen die er niet bij kunnen zijn kunnen zich afmelden bij Roro (tel. 614490)

Mis afsluiting schooljaar

WILLEMSTAD — De parochie van Brievengat organiseert ter afsluiting van het schooljaar op 26 juni een heilige mis in de kerk van Brievengat. De mis begint om 10.00 uur. Het persbericht meldt een 'speciale' zegening door de pastoor van de kinderen die de mis bijwonen.

UBA
AGENDA

NTOORUREN AMIGOE
n van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; rdag gesloten

LEFOON
33.
r spoedgevallen na kantoortijd: 21639. 16 en 24508. Pageboy 127-0379.

TELEFAX: 22368.

NKREKENINGNUMMER
815.445 Banco di Caribe

LITIE
00 (centrale) en 11141 (informatie)

ARMCENTRALE
5

* * * * * * * *

EKERTJES verschijnen op dinsdag vrijdag en kunnen iedere dag tussen 00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgeven; behalve op zaterdag. Alleen zoertjes, die op maandag en donderdag or 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag arop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

ACHTREGELING DOKTOREN
terdag en zondag van 09.00-10.00- 7.00-18.00 uur:
anjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, anki Leendert, Paradera en Sta. ruz: dokter A.S. Ridderstap via Dr. oracio Oduber Hospitaal (tel.: 74300) via Alarmcentrum (115).
os Chiquito, Savaneta en San icolas: dokter M. Cheung via edisch Centrum Dr. Rudy Engelrecht (San Nicolas; tel.: 48833) of a Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

OTICA'S
achtdienst)
bao di Brug:
Oduber, Caya Betico Croes 101 (Oranjestad). Tel.: 21780.

* * * * * * * *

OOR BRANDGEVALLEN en ongelukken gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dr. Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (26808), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

FUNDACION RESPETA MI
(stichting tegen seksuele misbruik van minderjarigen)
Tel.: 24433.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

PARKE TIRAKOCHI
(Kinderpark te Savaneta, achter kleuterschool Promé Paso)
Geopend van maandag t/m zondag van 16.00-18.30 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

* * * * * * * *

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
(Goletstraat 5-A, Oranjestad)
Aanvangstijden van de diensten: woensdag en zaterdag om 19.00 uur.

* * * * * * * *

FUNDACION DIABETICO ARUBANO
(J. Irausquinplein z/n, Oranjestad)
Voor informatie: tel. 21215.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 16.00 Voetbal: Argentinië vs Nigeria; 18.00 National Geographics; 18.48 Panel voetbal; 19.00 Voetbal: Saudi-Arabie vs Marokko; 21.00 CNN News; 21.20 Movie: **Escape vs Victory**; 23.20 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 11.45 Cartoons; 11.48 Panel voetbal; 16.00 Voetbal: Zwitserland vs Colombia; 18.00 Ripiti y Gana; 18.30 Golden Girls; 18.53 Panel voetbal; 19.15 Voetbal: VS vs Roemenië; 21.15 Week in Review; 22.00 Show-Time; 23.00 CNN News; 23.20 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 15.00 Cartoons; 15.45 Panel voetbal: 16.00 Voetbal: Bolivia vs Spanje; 18.00 Flintstones; 18.30 Telenoticias; 19.00 Panel voetbal: 19.30 Voetbal: Duitsland vs Zuid-Korea; 21.00 CNN Internal Hour; 21.30 Debate Government and AVP; 22.30 CNN World Report; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

ZATERDAG
DIVERSEN
SPORT
VOETBAL **(semi-prof)**: 17.00 uur Estrella vs Riverplate - Guillermo Trinidadstadion.

WANDELMARS **(Lago Heights Funhoppers)**: 19.30 uur start bij Centro di Barrio Lago Heights waar ook de finish is.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
MANCHEBO BEACH HOTEL: vanaf 17.00 uur *dera gai*-festival.

MASCARUBA: 10.00-16.00 uur *toi-toi* vlooienmarkt - bovenverdieping Sint Franciscusclub (ten zuiden van katholieke kerk Oranjestad).

SPORT
ATLETIEK **(COA)**: 18.00 uur start 5-km *Fun Run* bij Seaport Marketplace om op dezelfde plaats te eindigen.

BASEBALL **(ABBA)**
(AA-klasse)
14.15 uur Richmond vs Diario - Elias Mansur Ballpark.
14.15 uur Coastal vs Marlb oro - San Nicolas Sportspark.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

* * * * * * * *

Van Acquoy over Toerisme:
Geen verkoop omdat men slaapt

ORANJESTAD — Public relations man Antoon van Acquoy noemt de bewering dat op Aruba de hotels leeg zijn met als oorzaak het Wereldkampioenschap Voetbal 1994, grote onzin. In dit verband haalt hij aan hoe Van der Valk op Curaçao zeer inventief ingesprongen is op het WK met combinatie Curaçao/Orlando, waardoor een vol hotel. Op Aruba is niets gebeurd. Volgens zijn bescheiden mening is er op de Europese markt de laatste jaren een te afwachtende Aruba-promotie gevoerd en zeker niet de toerist bereikt die over een ruimer budget beschikt.

Antoon van Acquoy is geen ééndagsvlieg in regio waar hij reeds sinds 1975 regelmatig komt en zich actief bezig houdt met de *public relations* naar deze streken. Zijn eerste bezoek dateert uit de tijd dat de ex-hoofredacteur van de *Amigoe* Ad de Mug hem uitnodigde in verband met de toeristische plannen van de ABN en Stichting Samenwerkende Dagbladen. Daarna was hij in 1987 nauw betrokken bij financiering van Plantation Bay bij de ABN en NIB. Van dit project meent hij dat Jan de Ruyter door Oduber op een zijspoor is geplaatst. Dit jaar was hij betrokken bij een zeer goede ontwikkeling van Princess Beach Curaçao, gastheerschap van Frank Maynard.

Met nadruk stelt Van Acquoy dat hij altijd getracht heeft zich buiten de politiek te houden. In Nederland duidelijk anders. De bereidheid tot samenwerking demonstreert zich ondermeer in de plannen voor een paars kabinet.

"Op Aruba gaat het gekibbel ten koste van het belang van Aruba zelf", zo merkt Van Acquoy in gesprek met de *Amigoe* op. "Ik heb duidelijk aanwijsbare voorbeelden, een pr-man praat met iedereen en dat heb ik op Aruba de afgelopen dagen ook gedaan".

In dit verband merkt hij op: "Het leven wordt veel te duur. Ik zag in een supermarkt hoe een vrouw spullen terugbracht op de rekken omdat het allemaal te duur uitkwam. De politici voelen zich ver verheven boven het volk. Men heeft wel tijd voor gesprekken inzake droomkastelen met niet gescreende Nederlanders. Een goede ondernemer op Aruba heeft twintig maal vergeefs getracht een afspraak te maken met premier Oduber. De prijzen rijzen de pan uit, een kop koffie voor 3.50 dollar in Radissonhotel is te gek."

De gekozen locatie voor het golfterrein noemt Van Acquoy geen gelukkige keuze. Hij was met Grand Cypress topman Vonhoff op Aruba, premier Oduber had geen tijd en minister Refunjol, overigens zeer vriendelijk, had geen verstand van de materie. De omheining is een aanfluiting voor een mooi stuk Aruba, nu voor het publiek afgesloten.

Wel heeft hij alle waardering voor de gebroeders Gerardo en Eduardo de Veer van de Meta Corporation, die met de verfraaiing van het Wilhelminapark en voorzorgde dat wijlen koningin Wilhelmina een betere plaats kreeg dan in Nederland. Aruba moet oppassen voor ambtenaren en dure jongens uit Nederland met hoge declaraties. In dit verband wijst hij op recente rapport-Wubbs voor afbreken van Ramada en Beta. Ze kunnen beter een Van der Valk-vlag op het dak krijgen, die dankzij een succesvolle deal met de KLM 200 passagiers per week naar Curaçao brengt.

"Het is jammer", zo merkt Van Acquoy op, "er wordt niet verkocht maar geslapen." Voor hem is het Amsterdam Manor van Piet van Schayck hierop een goede uitzondering. Hij verkoopt zelf zijn hotel en is alert als twee kamers in een week niet verkocht zijn. Bij zijn activiteiten iets te doen voor Aruba noemt hij het Thermae 2000, een uniek projekt dat door premier Oduber werd afgedaan met de opmerking 'dat is een Eman-projekt'.

Volgens Van Acquoy zijn Aruba en Curaçao zeer interessant in combinatie met Midden- en Zuid-Amerika.

Als voorbeeld haalt hij aan een overlegt daarbij een uitgebreide fraaie folder over de succesvolle, totaal verzorgde vakantie rondreizen door het Verre Oosten, waaraan afgelopen jaar 130.000 toeristen uit Nederland deelnamen. Van Acquoy werkt aan plannen en heeft hiervoor de nodige contacten gelegd om dit te gaan doen met Midden- en Zuid Amerika en de Nederlandse Antillen.

Tot slot haalde Van Acquoy de uitspraak van een taxichauffeur tegenover hem aan: "Aruba moet weer met twee benen op de grond komen, hard werken en laat Henny Eman zijn karwei afmaken".

Gevangenisstraf voor diverse drugsdealers

ORANJESTAD — Tweeëntwintig maanden gevangenisstraf luidde het vonnis tegen de Zwitser J.P.M. die op de Arubaanse luchthaven met vier kilo cocaïne werd betrapt. Hij was van plan de drugs naar Italië te vervoeren en had voor zijn werk 18.000 dollar ontvangen. Twee weken geleden eiste de officier in deze zaak vier jaar gevangenisstraf.

De Venezolaan P.L.B., die eveneens op de luchthaven met vier kilo cocaïne werd betrapt kreeg eveneens tweeëntwintig maanden gevangenisstraf. Tegen hem had de officier drieënhalf jaar geëist. Hij was op 24 maart 1994 met de drugs op weg naar Nederland. Voor zijn werk kreeg hij 35.000 dollar.

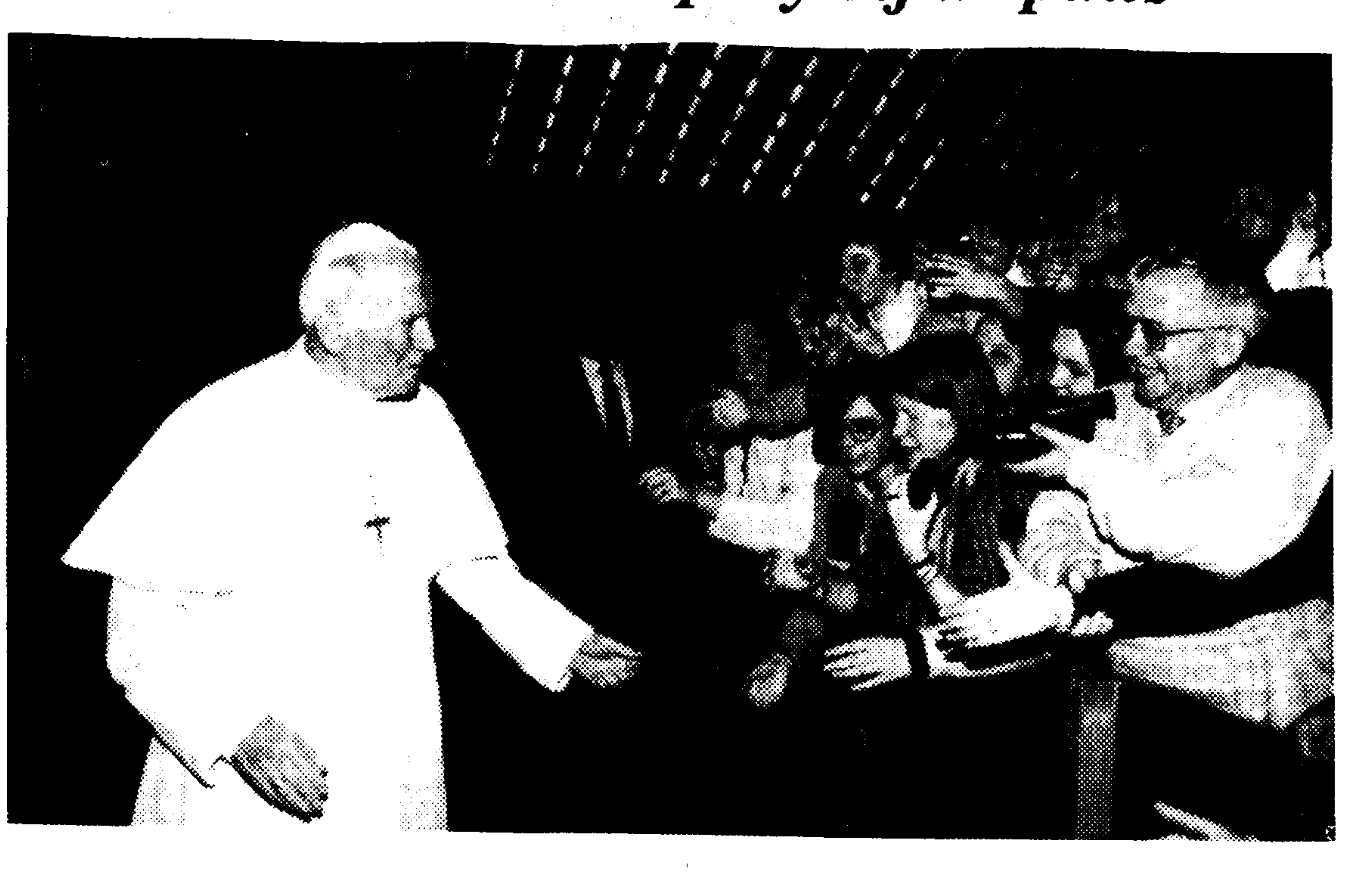
De Colombiaan R.B., die op 7 april 1994 met 831 gram heroïne op de luchthaven op weg naar New York werd aangehouden kreeg een vonnis van vijftien maanden gevangenisstraf, met aftrek van drie maanden voorarrest.

Officier van justitie mr. Lie-A-Kwie stelde dat iedereen moet weten dat Aruba niet gebruikt kan worden als een trampoline voor drugsvervoer. De straf moet daarom hoog zijn, opdat men hieruit lering trekt. Hij reageerde op de verdediging van Flanders, dat verdachte niet wist hoeveel heroïne hij vervoerde, door te stellen dat verdachte dit wel moest begrijpen uit de beloning van 20.000 dollar die hij voor het transport ontving. Hij eiste drie jaar gevangenisstraf. Verdachte verzocht de rechter clementie, hij heeft een gezin van drie kinderen en een gehandicapte vrouw.

De Venezolaanse verdachte Q.G. die enige maanden een seksuele relatie met een dertienjarig meisje onderhield hoorde als vonnis elf maanden gevangenisstraf. De officier had tegen hem twee jaar geëist. Verdachte beschouwde de relatie met het meisje als iets normaals, doch de rechter wees erop dat op Aruba minderjarigen tegen dit soort toestanden beschermd worden.

■ *ORANJESTAD — De op Aruba en Curaçao welbekende pr-man Antoon van Acquoy vierde kortgeleden zijn dertigjarige bruiloft met een bezoek aan het Vaticaan, waarbij een ontmoeting met de paus het hoogtepunt vormde.*

P.r-man Van Acquoy bij de paus



Luchtvaartovereenkomst Aruba-Colombia



■ *ORANJESTAD — Tussen Aruba en Colombia zijn wijzigingen aangebracht in het memorandum dat de commerciële luchtvaartrelatie tussen de twee landen regelt. Partijen bereikten na intensieve onderhandelingen, de volgende consensus: Aruba mag vliegen op de route Aruba-Bogota en/of Medellin en/of Cartagena en nog een andere bestemming in Colombia; Colombia mag vliegen op de route Colombia-Aruba-Jamaica en/of Venezuela (behalve Caracas), Colombia-Aruba en nog een andere bestemming buiten Aruba. Aruba heeft de bestemming Cartagena erbij gekregen. Colombia de bestemmingen Jamaica en Venezuela. De vluchtfrequentie is: vijf vluchten per week voor Aruba en negen vluchten per week voor Colombia. Voorheen was het aantal drie vluchten voor Aruba en vijf vluchten voor Colombia.*

Op de foto wordt de nieuwe overeenkomst getekend door de onderhandelaars van de twee landen.

Voorondes achter de rug
Semifinales basketbal gaann vanavond van start

ORANJESTAD — De laatste wedstrijden van de voorrondes van de basketbalcompetitie werden een overwinning voor Pizza Huts Pirates (Aruba Jrs), Gerry's Refr. Center (CPB San Nicolas) en Marathon Electronics (Aruba Jrs)

De wedstrijd tussen de clubgenoten Marathon en Tropicana Warriors werd een ware strijd. Het publiek dat aan het begin beide kanten aanmoedigde toonde uiteindelijk meer enthousiasme voor het jongere team van Marathon en dit gaf dan ook de doorslag. De spelers schoten met meer vertrouwen raak. Vanaf het begin trokken de teams gelijk op en aan het eind van de eerste helft stonden ze 21 gelijk. Pas in de laatste vijf minuten nam Marathon een voorsprong die niet meer uit handen werd gegeven.

De eindstand werd 57-49, met de beste spelers Christian Luperon (Marathon) met 17 punten en voor Tropicana Frank Benita met 14 en Harvey Agunbero met 13 punten.

Bij de kadetten behaalde Pizza Huts Pirates een 66-24 zege op Super Sonics (Noord). Topscorers werden Federico Zievinger (Pizza Hut) met 20 punten en Marlison Hooi (Super Sonics) met 10.

Verder leed bij de junioren Lee Tai Take Away (Noord) een verpletterende nederlaag van 10-76. Bij de rust stond Gerry's Refr. Center al met 43 - 4 voor. Beste scorers waren Wilfrido Heemstadt (Gerry's) met 19 en Erwin Gei (Lee Tai) met zes punten.

Vanavond beginnen de semifinales en de teams die zich in de verschillende categoriën hebben geplaatst zijn: bij de meisjes: Radio Shack (Aruba Jrs), Pepsi (John Wesley College) en Dowco (Estrella). Bij de junioren : Dynamalt Lions (Aruba Jrs), Video One (Estrella), AMC Unicon (CPB San Nicolas) en Tees & Things (Noord).

Bij de kadetten jongens : Shell Wayaca (Estrella), Pizza Hut Pirates (Aruba Jrs), Scuba Aruba Dolphins (Aruba Jrs) en Master Cargo Rooster (YMCA Dakota), en bij de junioren jongens: Marathon Electronics (Aruba Jrs), Tropicana Warriors (Aruba Jrs), Gerry's Refr. Center (CPB San Nicolas) en Coastal Huricanes (Plymouth).

De wedstrijden beginnen om 19.00 uur op de banen van Aruba Jrs te Socotoro.

Vistoernooi van Centro Hadicurari

ORANJESTAD — Centro di Pesca Hadicurari organiseert volgende maand zijn eerste vistoernooi. Het toernooi is op 17 juli en hieraan kunnen alle eigenaren van jachten en kleine vissersboten deelnemen.

De laatste dag van inschrijving is op 16 juli bij Damiano Kelly of Diana Laurence, telefoon 58102/56473 bij de LVV of 54087 (thuis), waar ook nadere informatie over het toernooi te verkrijgen is.

SEPA overdrijft bij Imeldahof

ORANJESTAD — Uit de pers nam de directie van het Kindertehuis Bethanië kennis van de brief die SEPA aan de minister van Arbeid meende te moeten zenden. De verklaring dat SEPA enige malen een gesprek trachtte te hebben met de directie, is niet juist. Slechts eenmaal werd om een onderhoud gevraagd. Gehoopt wordt dat ook speciaal SEPA het belang zal inzien, dat in de weekends het kindertehuis ook open is. Uit de uiteenzetting van de directie blijkt dat het werkrooster van de pedagogische werknemers uit 40 uren per week bestaat. Zes maal in de maand wordt een 'slaapdienst' van 7.5 uur verzorgd, waarvoor een kleine vergoeding wordt betaald. Gedurende die dienst mag geslapen worden, doch de werknemer moet present zijn indien de kinderen iets nodig hebben.

Uitvoerig staat de directie stil bij de nieuwe rooster van juli 1993 van 147 uur per maand, waarin de 'slaapdienst' is inbegrepen. Op het ogenblik wordt aan de werknemers die daarvoor in aanmerking komen nog geen 'continudienst'-toelage betaald omdat het kindertehuis geen continu service geeft.

In januari 1994 kwam de SEPA met een voorstel voor een nieuw rooster gebaseerd op 40 uur per week, waarin de slaapdienst als 100 procent werktijd wordt gerekend. Wat functiewaardering betreft wijst de directie erop, dat de pedagogische werknemer door de overheid wordt betaald en deze dus wat inschaling en functiewaardering betreft onder de overheids regels valt en dit dus niet het beleid van de directie is.

Jaren heeft de directie strijd gevoerd, dat het kindertehuis ook in weekends open kan blijven zodat de kinderen dan kunnen blijven, de overheid zag het nut hiervan ook in. Gehoopt wordt dat SEPA ook speciaal het nut hiervan zal inzien.

Vakantieprogramma van YMCA

ORANJESTAD — Het jaarlijkse YMCA-vakantieprogramma voor kinderen van 4 tot 14 jaar begint ditmaal op maandag 11 juli. Gedurende het vakantieprogramma zullen de kinderen onder deskundige leiding diverse plekken bezoeken en meedoen aan sport, spel, handenarbeid, zang en andere activiteiten.

Er zijn twee *day camps* voor kinderen van 4 tot 14 jaar van 11 tot 15 juli en van 18 tot 25 juli, en twee *outings* voor kinderen van 7 tot 14 jaar op 14 en 21 juli. De activiteiten zijn gepland van 08.00 tot 16.00 uur, inclusief warme lunch en snack in de namiddag.

Inschrijving van kinderen is zowel bij YMCA-Dakota als YMCA-San Nicolas, van 09.00 tot 12.00 uur en van 15.00 tot 19.00 uur.

Internationale Dag tegen drugsmisbruik

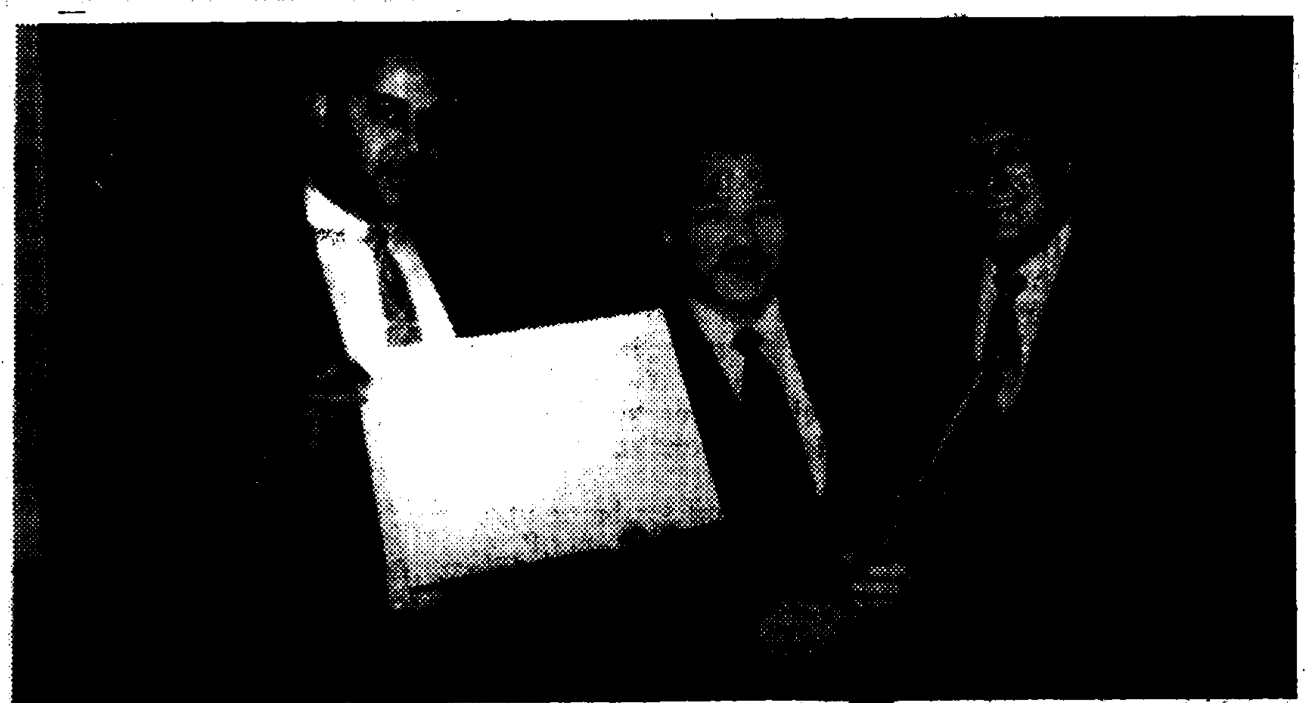
ORANJESTAD — Maandag 26 juni is de Internationale Dag tegen drugsmisbruik. Deze dag werd in 1988 uitgeroepen door de Verenigde Naties met het doel om overal ter wereld de inspanningen te bundelen om acties in de strijd tegen drugsmisbruik te versterken.

De vertegenwoordiger van de United Nations International Drug Control Programme (UNDCP) voor Aruba, de nationale drugscoördinator Eric Nassy, doet een beroep op de gemeenschap en al haar groeperingen om aanstaande maandag de nodige aandacht te besteden aan deze *International day against drug abuse*. Volgens schatting zijn er op de wereld minstens 40 miljoen mensen die geregeld drugs gebruiken.

Het thema dat dit jaar gekozen werd voor de internationale dag, is: *Women, drug abuse and drug control*. Volgens de UNDCP wordt de vrouw op de één of andere wijze beïnvloed door het gebruik van drugs in de gemeenschap. Bovendien is een groeiend aantal vrouwen betrokken bij de produktie van drugs. In Zuid-Amerika en Azië vormen de vrouwen de absolute meerderheid bij het oogsten van drugs.

Het detailhandelsconcern **Macintosh** (Superconfex, Halfords) heeft van '*Fidelity Balanced Fund*' te Boston een melding ontvangen, dat het belang van Fidelity in Macintosh is verminderd van 6,28 tot 3,74 procent.

Nissan-Award voor Topcar NV



■ *ORANJESTAD — Topcar N.V. werd op de Nissan 1994 Caribbean Sales Meeting, die in Miami werd gehouden, uitgeroepen tot één van de winnaars van een onderscheiding in het 'Nissan 3rd Customer Care Contest'. De bedrijven die aan het Contest meedoen moeten voldoen aan bepaalde standaards met betrekking tot de service die aan klanten wordt verleend. Van het Caribisch gebied is Topcar één van de drie winnaars, gekozen uit 27 meedingende bedrijven. De foto toont Topcar's directie-coördinator Luciën Naarden (links) en sales manager Robby Imambaks (rechts) die de Award in ontvangst nemen.*

De industriële produktie in Groot-Brittannië is in april gegroeid met 1,6 procent en kwam daarmee 5,6 procent boven het niveau van dezelfde maand van 1993. Het voorlopige cijfer was aanzienlijk hoger dan de door economen verwachte 0,5 procent. De verrassende produktievermindering in maart is herzien van 0,6 tot 0,7 procent.

Holiday Inn introduceert sportbar Players

ORANJESTAD — Holiday Inn Aruba introduceerde deze week zijn sportbar Players, uitgerust met onder andere een gigantisch scherm, waarop sportevenementen, zoals het huidige WK voetbal, te volgen zijn.

De programmering in Players is zodanig, dat wanneer er geen grote sportevenementen zijn, klassieke films vertoond worden. In de late avonduren verandert de sportbar in een nachtclub met muziek naar ieders smaak. Players houdt elke dag van 18.00 tot 22.00 uur haar 'happy hour' en is op zaterdagen en zondagen vanaf 12.00 uur open.

ORANJESTAD — De Nationale Bibliotheek Oranjestad organiseert in samenwerking met JEM Products NV een presentatie van de laatste ontwikkelingen op het gebied van computertechniek.

Deze presentatie is van 27 juni tot en met 1 juli gedurende de openingstijden van de bibliotheek. Scholen die een speciale uiteenzetting wensen, kunnen van tevoren via telefoonnummer 21580 een afspraak maken.

AGA blij met resultaten culinaire show

ORANJESTAD — Aruba Gastronomic Association is zeer ingenomen met de resultaten van haar delegatie op de 2e jaarlijkse Caribbean Culinary Competition, die onlangs te Nassau, Bahamas, plaatsvond.

Aruba won ditmaal negen medailles, verdeeld in twee gouden, vijf zilveren en twee bronzen. Vergeleken met vorig jaar toen vier medailles en een beker gewonnen werden, doet de AGA het ieder jaar beter en beter, aldus de vereniging.

De gouden medailles werden gewonnen door John Benson (Hyatt Regency), Toine Hoeksel (Chez Mathilde); zilver door: John Benson, Toine Hoeksel, Antoninne Ellis (Papiamento) en Harald Rudel (Gasparito) met 2 medailles; brons voor: John Benson en Harald Rudel.

Aan de wedstrijden namen zestien teams deel, afkomstig uit Aruba, Curaçao, Martinique, Dominicaanse Republiek, Virgin Islands, Bahamas, Jamaica, Antigua, St. Lucia, Anguilla, St. Kitts, Guadeloupe, British Virgin Islands, Cayman Islands, St. Vincent en Sint Maarten.

Prostituée met aids

ORANJESTAD — [...]jarige prostituée, [...] onder de naam 'Thel[...]' meer dan een jaa[r] [...] beroep in een pand [...] Emmastraat uito[efende] werd tijdens het tippel[en door] de politie aangehoud[en. Uit] onderzoek bleek dat [zij] meer dan een jaar h[et] virus heeft en deso[ndanks] 'service' verleende.

De lokale bladen [publi]ceerden afgelopen da[gen een] foto alsmede de won[...] de vrouw nadat bleek [dat zij] met aids besmet w[as. De] vrouw werd reeds ee[n...] de Dominicaanse Re[publiek] gezet. Een beroep [werd] gedaan op de bezoek[ers die] afgelopen jaar o[...] zonder uitstel me[t een] dokter in verbind[ing te] stellen.

Controle autobelasting

ORANJESTAD — [...] mobilisten hebben tot [...] 30 juni de tijd om hu[n] belasting/nummerpla[at voor] het eerste en tweede [...] taal van 1994 te beta[len].

Op 1 juli begint de [...] met de controle o[p] betaalde nummerpla[ten en] andere documenten.

Debat Briesen/A[...] over toerisme

ORANJESTAD — [...] bestuur van de OL[...] een brief aan de Mi[nister]raad van Arub[a] gezien de deplorab[ele toe]stand waarin het to[erisme] verkeerd, zonder [...] te stoppen met deze [...] rijke inkomstenbr[on van] Aruba politie[...] bedrijven. Dit die[...] alle partijen te ge[...]

Het voorstel luid[...] het weekeinde van 9 [...] openbaar politiek fo[rum te] houden, waaraan al[le poli]tieke partijen deelne[men, als]mede FTA, AHATA, [Kamer] van Koophandel en [...] Aanstaande maanda[g om] half tien vindt het [...] plaats tussen minist[er van] Toerisme ing. Eddy B[...] die de uitdaging van [...] heeft aangenomen.

Romario scoort alweer voor Brazilianen

Brazilië met 3-0 te sterk voor elftal van Kameroen

SAN FRANCISCO — Brazilië versus Kameroen, de samba tegen de makossa, moest de heetste wedstrijd van het WK worden. Het stadion van de Stanford University in San Francisco liep er barstensvol voor. Brazilië won met 3-0. Door een flitsend moment van Romario in de 39ste minuut (1-0) en een onbesuisde actie van de 17-jarige Rigobert Song van Kameroen die in de 64ste minuut Bebeto onderuit schopte en rood kreeg. Kort na zijn vertrek kopte Marcia Santos op aangeven van Bebeto de 2-0 langs de 39-jarige doelman Bell.

Met elf tegen tien was Brazilië oppermachtig. Roger Milla draafde op voor Kameroen en loste met zijn 42 jaar de Italiaanse doelman Dino Zoff (40) af als de oudste speler ooit op een WK. Zo gevaarlijk als vier jaar geleden in Italië was Milla nooit. Aan zijn *shuffle* kwam hij niet toe. Het was Brazilië dat begon te swingen, 3-0 door Bebeto. Al kreeg het zelden het gepassioneerde karakter van de samba.

Door de tweede overwinning is Brazilië zeker van een plaats in de achtste finales. Het is ook vrijwel zeker van de eindzege in groep B. Voor Kameroen was de forse nederlaag pijnlijk. De ploeg bezat niet de magie die zoveel opwinding veroorzaakte in Italië. Met één punt uit twee wedstrijden en een doelsaldo van min drie is de ploeg praktisch kansloos voor het opstapje naar de tweede ronde.

Kameroen kwakkelde in de aanloop naar het WK. De voorbereiding verliep bijzonder chaotisch door conflicten binnen de bond. De selectie werd de dupe. Fas in januari greep president Biya in. Hij trok de Fransman Michel (47) als bondscoach aan. Die ging aan het werk, maar zijn spelers bleven morren. De beloning voor het bereiken van het WK was te laag en twee dagen voor het duel tegen Brazilië dreigden de spelers met een staking. Biya pakte 535.000 dollar in een koffer en stuurde sportminister Massowa naar San Francisco. Het was iets meer dan de helft van wat de spelers eisten. Biya deed nogmaals een greep in de staatskas. Een aanvullend bedrag van 400.000 dollar stelde de selectie van Kameroen tevreden. Het bakkeleien over de verdiensten was niet bevorderlijk voor de concentratie. De 2-2 tegen Zweden vond Michel al een opzienbarend resulaat gezien de voorbereiding. De nederlaag tegen Brazilië kon niet worden afgekocht met 935.000 dollar.

Romario, spits van Barcelona, brak de wedstrijd kort voor de rust open. Hij demarreerde onweerstaanbaar en liet zijn vaste bewaker N'Kongo zijn hielen zien. Met de punt van zijn schoen tikte hij de bal langs de vergeefs uitvallende doelman Bell, 1-0. Het was zijn tweede treffer op dit WK en zijn eerste aardige actie in het duel.

Tot dat doelpunt speelde Brazilië zuinig. Het verkoos zekerheid voor avontuur. Kameroen stoorde vroeg, het bouwde rond de middenlijn een vesting op en dekte de spelmakers Raí en Dunga kort. Daardoor kwam Romario vrijwel geïsoleerd te staan in de punt van de aanval. Totdat de goaltjesdief in de 39ste minuut alert reageerde op een prachtige dieptepass van Dunga.

Twintig minuten na de rust was Kameroen verslagen. Door een eigen speler, centrale verdediger Song. Hij schoot of kopte niet in eigen doel, maar haalde Bebeto op hardhandige wijze onderuit. De Mexicaanse arbiter Brizio restte geen keus: Rood. Kort daarop, Milla was net in het veld gekomen, zorgde Marcia Santos uit een voorzet van Bebeto met een kopbal voor 2-0. Het betekende de genadeklap voor de 'Ontembare Leeuwen' van Kameroen.

Brazilië ontdeed zich van het tactisch corset. Het ging vrijuit spelen en op zoek naar een leuke score. Alleen Bebeto van La Coruña doelpuntte in de *rebound* na een schot van Romario, 3-0. De spits zelf kreeg een paar kansjes, maar reageerde lauw. Hij had zijn werk gedaan. Hij had het startsein gegeven voor het feest in Rio de Janeiro. In de straten van de Braziliaanse hoofdstad was het tijd voor de samba.



■*PONTIAC (Michigan) - Martin Dahlin stormt op teamgenoot Tomas Brolin af om hem te feliciteren na het scoren van het eerste Zweedse doelpunt (uit een penalty) tegen het Russisch elftal. Zweden won met 3-1 en heeft zo goede vooruitzichten op een plaats in de volgende ronde.*

Stand WK

Groep A	
1. Zwitserland	2 1 1 0 4 5-2
2. Verenigde Staten	2 1 1 0 4 3-2
3. Roemenië	2 1 0 1 3 4-5
4. Colombia	2 0 0 2 0 2-5
Groep B	
1. Brazilië	2 2 0 0 6 5-0
2. Zweden	2 1 1 0 4 5-3
3. Kameroen	2 0 1 1 1 2-5
4. Rusland	2 0 0 2 0 1-5
Groep C	
1. Duitsland	2 1 1 0 4 2-1
2. Spanje	2 0 2 0 2 3-3
3. Zuid-Korea	2 0 2 0 2 2-2
4. Bolivia	2 0 1 1 1 0-1
Groep D	
1. Argentinië	1 1 0 0 3 4-0
2. Nigeria	1 1 0 0 3 3-0
3. Bulgarije	1 0 0 1 0 0-3
4. Griekenland	1 0 0 1 0 0-4
Groep E	
1. Mexico	2 1 0 1 3 2-2
2. Ierland	2 1 0 2 3 2-2
3. Italië	2 1 0 1 3 1-1
4. Noorwegen	2 1 0 1 3 1-1
Groep F	
1. Nederland	1 1 0 0 3 2-1
2. België	1 1 0 0 3 1-0
3. Marokko	1 0 0 1 0 0-1
4. Saudi-Arabië	1 0 0 1 0 1-2

Brazilië heeft nog plezier in het voetbal

Rode kaart voor speler Song speelt Kameroen parten tegen Brazilianen

SAN FRANCISCO — Van de 'Ontembare Leeuwen' is in de wedstrijd tegen Brazilië slechts aangeschoten wild overgebleven. Kameroen verloor in San Francisco kansloos met 3-0 van de drievoudig wereldkampioen, het eerste land dat zijn tweede zege behaalde tijdens de wereldtitelstrijd. Vooral toen Song de rode kaart kreeg van arbiter Brizio, klapte Kameroen min of meer in elkaar. Na een doelpunt is ook te zien hoeveel plezier de Goddelijke kanaries uit Brazilië aan voetbal beleven. De reserves delen dan volop in de vreugde, als ze de basisspelers tegemoet lopen en omhelzen.

De frivoliteit in het spel is weliswaar afgenomen sinds vorige toernooien, maar de Zuidamerikanen maken hun favorietenrol aardig waar. Kameroen echter beleefde zijn grootste afgang in drie WK's, waarin het tien duels speelde. Tot vrijdag was twee keer verloren: De kwartfinale in 1990 tegen Engeland, en in de eerste ronde met 4-0 van het GOS. Maar toen was Kameroen met twee zeges al geplaatst voor de achtste finales.

Met een zonnig hoedje op verklaarde aanvoerder Tataw de afstraffing van Kameroen. "Brazilië, dat is geen plakje cake", zei hij met de handen ten hemel geheven. "Ik was trouwens niet gelukkig met de scheidsrechter. De onterechte rode kaart voor Song brak de moraal." Ook trainer Henri Michel verdoemde scheidsrechter Brizio uit Mexico, maar wilde geen details aanvoeren.

Net als tegen Rusland danste Romario als eerste door de vijandelijke defensie. Dat gebeurde in een fase toen Kameroen met stug verdedigen redelijk overeind bleef en nog wel eens liet zien wat het goed kan: Met veel man razendsnel overschakelen van defensie op aanval. Op het moment dat Romario's bewaker Kalla nog hinkend herstelde van een blessure, stuurde Dunga Romario op pad met een prachtige pass, buitenkant voet. De spits van Barcelona was Mbouh Mbouh te snel af en tikte de bal op zijn 'Romario's' onder doelman Bell door.

Kameroen was in fases van de wedstrijd geen schim van de ploeg uit 1990. Alleen het sloopwerk is op peil gebleven. De voorbereiding van de 'Afrikanen op het toernooi was geteisterd door onrust. In de maanden vooraf was het stadion tijdelijk gesloten omdat rekeningen niet waren betaald. Het volk moest de beurs trekken om buitenlandse oefenduels mogelijk te maken. Bondsbestuurders bevochten elkaar om de voorzittershamer, geld ontbrak altijd en de vraag of de 42-jarige Milla nou wel of niet meemoest hield de gemoederen bezig.

Even ging zelfs het gerucht dat de Afrikanen zouden staken tegen Brazilië, omdat de premies nog niet waren gestort. Zowel aanvoerder Tataw als bondscoach Michel ontkenden de mogelijke werkweigering. Michel na afloop: "Ik weet ook niet of de geruchten effect hebben gehad op de wedstrijd van vandaag."

Milla, de 42-jarige oude leeuw annex administrateur van de bond Fecafoot, vertelde dat het een grote eer was tegen Brazilië te spelen. Uit zijn jonge jeugd herinnerde hij zich: "In de jaren zestig en zeventig, toen weinigen nog zelf voetbalden in Kameroen, waren velen van ons supporter van Brazilië. Brazilianen hadden een speciale plaats in ons hart. Vergeet niet dat Pelé van Afrikaanse afkomst is. Hij verschafte ons plezier in de tijd dat we zelf niemand hadden om toe te juichen. Zelfs als Brazilië de beker niet wint, leert het de andere spelers en landen een heleboel. Een wedstrijd tegen Brazilië is altijd het hoogtepunt in een loopbaan."

Vedette Romario raakte de bal voor het eerst in de elfde minuut. Na een prachtige aanval wilde hij een dito bekroning verzorgen, maar hij liet zich vallen. Brazilië had het moeilijk tegen Kameroen dat zich vrijwel beperkte tot verdedigen. Michel: "Dat was eigenlijk niet de bedoeling, maar tegen een ploeg van het kaliber Brazilië is het niet anders mogelijk."

Meteen na de pauze, op 1-0 achter, startte Milla met zijn ouderschapsgymnastiek achter het doel. Maar vlak voor hij inviel vergreep Song zich aan Bebeto en was de rode kaart gewoon terecht. En vlak nadat Milla het veld opkwam, slingerde Jorginho de bal voor het doel, waarna verdediger Marcio Santos inkopte. Zodat voor Milla slechts de eer overbleef de oudste speler in de geschiedenis van het WK te zijn. Hij verbeterde het record van Dino Zoff, die tijdens het WK van Spanje in 1982 41 jaar was en met Italië de wereldtitel greep.

Milla deed best een paar aardige dingen met de bal, maar werd ook een paar keer kinderlijk opzij gezet en gebruikte nogal eens wegwerpgebaren naar ploegmakkers. Eigenlijk is het ook raar: De spelers hebben ruzie met de bond. Speler Milla is in dienst van diezelfde bond. Pas na de 2-0 en de uitsluiting van Song overspeelde Brazilië de tegenstander. Het eerste doelpunt van Bebeto in het toernooi, nadat Romario door Bell was gestopt, betekende 3-0. Bondscoach Carlos Alberto Parreira: "Ik had meer moeilijkheden verwacht."

■*STANFORD - De Braziliaanse verdediger Marcio Santos scoorde gistermiddag een van de drie doelpunten voor zijn ploeg die met een 3-0 overwinning op Kameroen overgaat naar de tweede ronde van het wk. Santos haalt hier de bal weg voor de voeten van François Oman-Biyick.*

Zweden wijst falende Russen met 2-1 terug

DETROIT — Zelfs met een handvol aanpassingen heeft de Russische bondscoach Sadyrin zijn weerspannige selectie niet op de rails gekregen. De Russen, al gehavend door het achterblijven van een aantal muitende vedetten, verloren ook hun tweede wedstrijd in groep B. In de overdekte 'snelkookpan' van Detroit werd het 2-1 voor de Zweden, die in het spoor van Brazilië dicht bij kwalificatie voor de achtste finales zijn. De Russen verlaten zo goed als zeker na de eerste ronde het grondgebied van de vroegere aartsrivaal.

Het duel tegen de Zweden bood de ploeg van bondscoach Sadyrin de laatste kans iets te doen aan de mislukte opening tegen Brazilië, die met 0-2 verloren ging. Sadyrin, voor het WK al goed zwart gemaakt door talrijke vedetten, had kennelijk tijdens het eerste optreden ook gezien dat enkele Amerika-gangers weliswaar het boetekleed hadden aangetrokken maar geen zin hadden serieus werk te verrichten.

Sadyrin wijzigde zijn elftal voor Zweden op vijf plaatsen, zag werkpaard Onopko terugkeren na een schorsing en dacht na vijf minuten op rozen te zitten. Borodjoek ging bij één van de eerste aanvallen liggen, nadat Nilsson de kwaliteit van zijn Russische textiel testte. Salenko benutte de door de Franse arbiter Quiniou gegeven strafschop: 0-1.

De scheidsrechter kreeg het daarna druk met het bijhouden van zijn administratie. In de eerste minuut had de Fransman Gorloekovitsj al een prent gegeven. Daarna volgden Schwarz, Dahlin van Zweedse kant, Tsjarin en Gorloekovitsj opnieuw. Hij werd de zevende speler die voortijdig het veld moest verlaten.

Ook de gele kaart voor Dahlin heeft gevolgen. Het was zijn tweede in het toernooi, waardoor hij het derde groepsduel tegen Brazilië van de kokende tribune in het Silverdome kan volgen. Voor de Zweden een tegenvaller, want de donkere aanvaller van Borussia Mönchengladbach duwt zijn krullende haardos geregeld op het juiste moment tegen een bal.

Nadat Brolin beide partijen kort voor de rust van de stip, de tweede strafschop in het duel, in evenwicht had gebracht, besliste Dahlin met het hoofd de wedstrijd. Eerst smeerde hij kort na de hervatting Gorloekovitsj een tweede gele kaart aan zijn broek, daarna stond hij bij twee gave voorzetten op de juiste plaats. De twee perfecte kopstoten waren voldoende om de Russen naar huis te sturen en zelf met een gerust hart tegen Brazilië langs de kant te gaan zitten kijken. De tweede ronde is geen probleem meer.

Spelers Nigeria hebben het koud

MANSFIELD — De 'Super Eagles' hadden het koud. Zo zelfs dat bondscoach Clemens Westerhof dreigde dat de complete Nigeriaanse selectie het hotel in Mansfield zou verlaten.

"Als ze hier niet onmiddellijk de airconditioning uitschakelen, checken we uit en zoeken een ander hotel", waarschuwde de Nederlander de hotelmanager.

"In de lobby bevries je bijna. Het lijkt wel een diepvriescel", zei de Arnhemmer hoestend en proestend. "Ik ben al snipverkouden." Het dreigement van Westerhof hielp. De hotelleiding zette zelfs de verwarming aan.



Vier teams in groep E met drie punten

Luis Garcia schiet Mexico met twee treffers naar 2-1 zege op Ierland

ORLANDO — Mexico heeft vrijdag met Ierse wapens de huurlingen van Jacky Charlton verslagen: 2-1. Door twee treffers van Luis Garcia, die bij afwezigheid van Hugo Sanchez uitgroeide tot de vedette. Met deze triomf zorgden de Middenamerikanen dat groep E volgende week dinsdag een thriller-achtige ontknoping krijgt. "Ik wil niemand apart noemen", zei de gelukkige Mexicaanse coach Miguel Mejia Barón, "want het was een overwinning van het hele team." Zowel Mexico, Ierland, Noorwegen als Italië hebben nu uit twee wedstrijden drie punten.

De tegenstanders van vrijdag hebben beide een doelsaldo van 2-2, Italië en Noorwegen scoorden elk één keer en incasseerden één treffer. Met een gelijkspel is volgende week bij voorbaat niemand gebaat.

Jacky Charlton, de anders zo onverstoorbare en ontspannen ogende Engelse coach van de Ieren, viel na afloop uit zijn rol, nadat hij had opgemerkt dat de Mexicanen het voordeel hadden gewend te zijn aan de extreme hitte. "Ik had wel eens willen zien wat er was gebeurd, als deze wedstrijd in Europa tijdens de winter was gespeeld."

Een Mexicaanse verslaggever herinnerde hem fijntjes aan een vriendschappelijk potje in de winter van 1986, dat in 0-0 eindigde. "De warmte was niet de enige reden", reageerde hij gepikeerd. "Het was één van de redenen. Mexico heeft ons sterk onder druk gezet en verdiend gewonnen. Maar jullie verslaggevers kunnen kennelijk niet luisteren. Schrijf maar op wat je wilt. Het zal mij worst wezen. Ik beantwoord jullie vragen niet meer. Ik ga naar de Ierse jongens, die begrijpen me." En boos beende Charlton weg.

Het Ierse huurlingenleger creëerde de eerste kans van de wedstrijd. Staunton versnelde op de linkerflank en passte de bal naar Phelan. De 27-jarige verdediger van Manchester City gaf een afgemeten voorzet. Eenzame spits Coyne kwam een millimeter te kort. De weer in een oogverblindend tenue — verblindend oranje/geel — gestoken Campos was al verslagen.

Ierland leek genoegen te nemen met een gelijkspel. Het wachtte de Mexicanen op de eigen helft met veel mankracht op, verdedigde gedegen tegen de technisch bekwamere Middenamerikanen en gaf geen kans weg. Kreeg zelf na iets meer dan 35 minuten de mogelijkheid de 20.000 Ierse fans op de kokende tribunes in gejuich te laten uitbarsten. Coyne kopte de bal in een wirwar van spelers door naar Townsend. Half vallend raakte de middenvelder van Aston Villa de bal goed met het hoofd. Campos reageerde navenant en tikte de bal naast.

De Mexicanen liepen zich telkens vast op de op één lijn spelende defensie van de Ieren. Ze kregen slechts één kans. En die leverde twee minuten voor de pauze prompt een treffer op. Bernal leidde de aanval in, Hermosillo zette hem voort. Diens pass kwam voor de voeten van Luis Garcia. Van ongeveer twintig meter haalde hij verrijkend uit, 1-0. "Ik begrijp het gezeur van Charlton niet", zei Garcia later. "Wij hadden ook last van de hitte. Twee doelpunten maken is mooi voor me, maar het is de verdienste van het hele team."

Mooi was de vertoning niet, spannend en boeiend wel. Zeker na de openingstreffer. De rollen waren omgekeerd. Mexico speelde nu in plaats van de Ieren 'wachtkamervoetbal', al waren Aspe en Alves dicht bij een treffer in de beginfase van de tweede helft. De 'kerels' van Charlton stroopten hun mouwen op, beukten op de Middenamerikaanse muur, maar vonden zelden een gaatje. Alleen Sheridan in de 58ste minuut. Met een overbodige, sierlijke sprong plukte Campos de bal uit de lucht.

Zeven minuten later braken de Mexicanen uit. Aan de linkerkant draaide Rodriguez verdediger Irwin dol, de Mexicaan zag Luis Garcia vrij staan. De 25-jarige aanvaller van Atlético Madrid maakte zich voor de tienduizenden landgenoten op de tribunes onsterfelijk, 2-0.

Prompt greep Charlton in. Hij haalde de 'oude' Aldridge van stal. De 35-jarige aanvaller kwam in de plaats van Coyne. McAteer nam de positie van Staunton in. De Ieren ploeterden, zwoegden, zwetten en dronken liters water. Zeven minuten voor tijd steeg de spanning naar een ongekend kookpunt. De invallers waren verantwoordelijk voor een kokende slotfase. McAteer gaf de voorzet, Aldridge kopte in, 2-1.

De Mexicanen beefden minutenlang, sidderden een minuut voor tijd toen Townsend een vuurpijl afstak. Het draaiboek voor de finale in groep E had niet mooier geschreven kunnen worden. "Ik ben trots op mijn spelers", zei Barón later. "Ze speelden geïnspireerd. Het verschil met de wedstrijd tegen Noorwegen was dat we beter verdedigden en dat het geluk aan onze zijde was."

WK-notities

★ Dimitar Penev heeft zich afgelopen dinsdag de woede van een Amerikaanse commentator op zijn hals gehaald. De verslaggever stoorde zich mateloos aan het gedrag van de Bulgaarse bondscoach. Penev stak tijdens de zo desastreus verlopen wedstrijd tegen Nigeria (3-0) de ene na de andere sigaret op. Hetgeen verboden is, want in het Cotton Bowl van Dallas geldt een rookverbod. Overtreding kan leiden tot een maximum **boete van tweehonderd dollar**. "Ik weet dat roken bijna taboe is in Amerika, maar kan iemand zich een coach voorstellen zonder sigaret? Zeker als je zo'n pak slaag krijgt als wij. De volgende keer zal ik proberen niet te roken, wellicht winnen we dan."

★ De **gemiddelde reële speeltijd** van de eerste dertien duels tijdens het WK bedroeg ongeveer 61 minuten. Tijdens de Duitsland-Spanje was de werkelijke speelduur met 56.07 het minst. België en Marokko waren het meest actief, 66.27,17 seconden meer dan de elftallen van de Verenigde Staten en Zwitserland.

★ In Los Angeles is de **WK-koorts oorverdovend**. Een kroegbaas in Passadena heeft een wedstrijd gehouden wie het hardst en langst 'goooooooooaaaal' kan uitschreeuwen. Winnaar werd een zekere Edgar Ariza. Zijn prijs: Twee kaartjes voor de achtste finales in Rose Bowl.

★ Jaime Gomez is na de nederlaag van Colombia tegen de Verenigde Staten (1-2) terug **naar huis** gegaan. De 33-jarige middenvelder wilde zijn familie in Medellin niet langer alleen laten. Gomez ontving vlak voor de tweede wedstrijd via het informatiesysteem van het spelershotel een doodsbedreiging van een onbekende Colombiaanse terreurgroep. Hetzelfde overkwam bondscoach Maturana. Indien Gomez tegen het gastland zou spelen, zouden de woningen van het duo in Colombia worden opgeblazen. Maturana zwichtte met grote tegenzin voor het dreigement en stelde Gaviria op.

★ De Brazilianen hebben in de Vereningde Staten op grote schaal **inkopen gedaan**. De interesse van de favorieten voor de wereldtitel ging vooral uit naar audiovisuele apparatuur. Doelman Gilmar kocht een camera, een videorecorder en een vertaalmachine. Aanvaller Ronaldo schafte een cd-speler aan, terwijl zijn teamgenoten zich op faxen, autotelefoons en videospelletjes stortten. Bebeto deed de grootste aankoop. Bij een autohandelaar kocht hij voor 100.000 gulden een Lexus.

★ Heel Italië reageerde **opgelucht** na de 1-0 winst op Noorwegen. Direct na afloop van het duel gingen vele Italianen de straat op en staken vuurwerk af om de overwinning te vieren. De hoop op de wereldtitel is bij de Azzurri weer teruggekeerd. De kranten stonden vol van de triomf. "Italië, wat een mirakel" kopte de Romeinse krant La Repubblica. "Dit is pas Italië", schreef La Gazzetta dello Sport. Ook premier Silvio Berlusconi was zeer tevreden met het resultaat. De eigenaar van AC Milan zag na een diner met de Europese leiders in Corfu alleen het einde van het duel.

WK'94



■ MEXICO - *In de Mexicaanse hoofdstad werd gistermiddag uitbundig feestgevierd toen bekend was geworden dat het Mexicaanse elftal Ierland met 2-1 had verslagen in de eerste ronde voor het wk-toernooi. U ziet hier de mensenmassa in de buurt van de Paseo de la Reforma, waar later op de dag onlusten uitbraken waarbij 40 personen werden gewond en tientallen door de oproerpolitie werden aangehouden.*

Nederlandse supporter in Orlando aangehouden

ORLANDO — De politie in Orlando heeft vrijdag op de luchthaven een Nederlandse supporter uit Pijnacker aangehouden. Op het vliegveld van Detroit hebben opnieuw drie Oranje-fans geen toestemming gekregen de Verenigde Staten binnen te komen. Zij werden op het vliegtuig terug naar Nederland gezet.

De supporter die in Orlando werd aangehouden maakte bij aankomst op de luchthaven eerst problemen bij de douane-formaliteiten en duwde daarna een politieman omver.

De man werd vervolgens gearresteerd en achter slot en grendel gezet. Het is nog onduidelijk welke straf de man krijgt. De Nederlandse politie-delegatie in Orlando houdt er rekening mee dat hij het land wordt uitgezet.

Het drietal supporters dat in Detroit werd teruggestuurd naar Nederland maakte zich schuldig aan wangedrag. Eerder al kreeg een groep van negentien Oranje-fans geen toestemming in Detroit de Verenigde Staten binnen te komen omdat twaalf van hen in aanraking zijn geweest met justitie.

In Detroit komen vooral supporters aan die zelf hun (goedkopere) reis naar de Verenigde Staten hebben geregeld. De meesten hebben wel kaartjes voor de wedstrijden van het Nederlands elftal, maar nog geen hotelaccommodatie. Vrijwel alle georganiseerde reizen vliegen direct op Orlando, waar vrijdag ruim vijfduizend Oranje-fans arriveerden. In totaal zitten volgens schattingen van de politie zaterdag minimaal vijftienduizend Hollanders op de tribune bij Nederland - België.

Amerikaanse pers lyrisch over verrichtingen nationaal team

Lalas in middelpunt van de belangstelling

DANA POINT RESORT — Naam: Alexi Lalas. Prestaties tijdens het WK: Gelijk tegen Zwitserland en winst op Colombia met de nationale ploeg van de Verenigde Staten. Schakelde met medeverdedigers wereldtoppers als Chapuisat en Asprilla volledig uit. Toekomst na het WK: Ongewis, geen club. Wil graag naar Europa, maar neemt wel zijn gitaar mee. Lalas is namelijk de 'Soccer Rocker'.

USA Today, de New York Times, Voice of America, iedereen wil alles weten van Stewart, Lalas en co. Of Stewart Engels spreekt tegen zijn Amerikaanse vader en Nederlands tegen zijn moeder, hoe het kan dat hij zo snel is. Het gerucht gaat dat coach Milutinovic een gelukstelefoontje kreeg van president Clinton.

De nationale pers, die zich in de aanloop naar het WK cynisch uitliet over de verrichtingen van de ploeg en over voetbal in het algemeen, is lyrisch. Lalas: "De verrassing is niet zo monumentaal als de kranten schrijven. Wij wisten wat we konden. Nu willen we eerste in de groep worden. Dat betekent dat we van Roemenië moeten winnen. We zijn trots, maar we hebben nog niets gedaan, het is niet genoeg."

Als Lalas binnenkomt, is de aandacht op hem gefixeerd. Hij is het gezicht van de ploeg. Eigenlijk is het geen gezicht: Lang rood, krullend haar, een puntig sikje, een rond zonnebrilletje. Ander half jaar geleden maakte Lalas zijn entree in het trainingskamp in Mission Viejo. Met praatjes en gitaar, als een hippie uit het lied van Scott McKenzie over San Francisco. Milutinovic stelde hem voor de keus: Naar de kapper of uit de selectie.

Lalas was woedend, maar koos voor zijn sportieve toekomst: De haardos bewaart hij nog altijd in een doos. Achteraf bleek dat Milutonivic alleen wilde testen hoeveel de speler overhad voor een plaats in de selectie. En de verdediger liet zijn haar weer groeien.

"Mijn leven is zo ongelooflijk veranderd sinds ik in de nationale ploeg speel", zegt Lalas. "Alles ten goede, dat wel." Hij herinnert zich de reacties in de pers. Hij was te langzaam. Het samenraapsel uit verschillende landen was waardeloos.

"Och, we hadden ook nog niets gedaan om respect af te dwingen. Al die oefenwedstrijden. We wilden gewoon dat het toernooi begon. We wilden bewijzen dat we een plaats in het deelnemersveld verdienden. Laten zien dat we de plaats, die we als organiserend land kregen toegewezen, waard waren. In een land als Amerika moeten mensen een uitgesproken mening kunnen hebben. Kunnen zeggen we verschrikkelijk voetbalt en totaal niet in de basis thuishoort. Nu krijgen we de beloning voor alle werk, voor alle stront die wel over ons kregen uitgestort", aldus Lalas, die een doelpunt onterecht zag afgekeurd. "Over twintig jaar laat ik alleen dat doelpunt aan mijn kinderen zien."

Lalas is verrukt over de ontwikkeling van het voetbal. Kinderen die hem herkennen als hij met een hoed op door de stad loopt, lui die niets van voetbal weten maar hem feliciteren. "Ik ben opgegroeid zonder voetbalhelden. Het was de tijd waarin het wel *'cool'* begon te worden wanneer je voetbalde. Net na de tijd waarin ze je voor *'dork'*, voor eikel versleten. Toen jongens alleen gingen voetballen als ze geen talent hadden voor american football."

Over de toekomst van american soccer wil Lalas zich voorlopig niet al te druk maken. De ploeg probeert de gedachte te verdringen, als zou die afhankelijk zijn van de prestaties van de nationale ploeg. Feit is, dat de nieuw op te zetten profcompetitie pas in 1995 van start gaat. Na het WK lopen de contracten van de spelers die voor een modaal salaris voltijds in dienst zijn van de bond af.

Lalas: "Dan heb ik dus geen baan meer. Ik ben nog door niemand benaderd. Ja, ik wil graag naar Europa en het maakt niet uit naar welk land. Och, als de situatie zo blijft ga ik bij drinken of muziek spelen."

Aanvoerder Koeman optimistisch

Oranje voluit in de aanval tegen Belgen

ORLANDO — Oranje is van plan er bij zijn tweede wedstrijd tijdens de wereldtitelstrijd, vandaag in Orlando tegen België, vol in te vliegen. Volgens aanvoerder Ronald Koeman zal van een door de hitte ingegeven gereserveerde start geen sprake zijn. De verdediger van FC Barcelona zei dat het Nederlands elftal zijn les heeft geleerd van het teleurstellende optreden eerder in de week tegen Saudi-Arabië.

"We zijn niet van het begin als gekken tekeer gegaan. Om op dit toernooi te overleven is dat wel noodzakelijk. Dat hebben andere elftallen laten zien", aldus Ronald Koeman.

Aanvankelijk was de selectie ingeprent de krachten in de broeikas van Orlando uiterst zorgvuldig te verdelen. Ook bondscoach Dick Advocaat is na een week voetbal in Amerika enigszins van gedachten veranderd: "Ik baseerde mijn mening op ervaringen die ik een jaar geleden in dit land op een internationaal toernooi heb opgedaan. Destijds speelde iedereen uiterst terughoudend en voorzichtig. Tot nu toe is daarvan op het WK geen sprake. Het tempo ligt behoorlijk hoog, iedereen speelt voluit. Misschien kan er meer dan we hebben gedacht."

"Iedereen mag daarom vandaag een feller en fanatieker Nederlands elftal verwachten", vervolgt Koeman. "De wedstrijd tegen Saudi-Arabië is verwerkt. Er is, vooral in de eerste helft, niet goed gespeeld. Daar moeten we echter niet te lang bij stilstaan. Vergeet niet dat we de wedstrijd hebben gewonnen. Dat heeft ons veel vertrouwen gegeven."

Van een salonremise tegen België wil Koeman ook niet weten, hoewel beide landen vrijwel zeker aan één punt genoeg hebben om de tweede ronde te bereiken. "Voor rekenen is het nog veel te vroeg. Vooral omdat de Belgen in de laatste wedstrijd op papier een wat gemakkelijker opgave hebben. We moeten in dit opzicht geen risico nemen en, gewoon voor de winst gaan."

Doelman Ed de Goey deelt die mening. "We moeten uitgaan van onze eigen kwaliteiten en voor zover mogelijk op de aanval spelen. De balans in het elftal is daar goed genoeg voor. Daar komt bij dat we in Orlando steeds beter aan de hitte gewend raken. Per dag kunnen we verder gaan. Dat voel je gewoon."

Politie Orlando draagt tijdens WK honkbalpet

ORLANDO — De politie in Orlando heeft enkele honderden honkbalpetten aangeschaft. Vanuit Europa is het gerucht overgewaaid dat Nederlandse voetbalsupporters overal ter wereld er een sport van maken de dienders hun politiepet afhandig te maken.

De autoriteiten in Orlando zijn er dan ook heilig van overtuigd, dat het Oranje-legioen rond de wedstrijden tegen België en Marokko massaal jacht maakt op de kostbare hoofddeksels van de agenten. Dat vooruitzicht vonden ze te begrotelijk in Orlando. De dienstpet kost toch al gauw dik honderd dollar. Daarom heeft elke agent een honkbalpet gekregen ter waarde van nog geen tien dollar. Op de klep van de nieuwe petten zijn duidelijk zichtbaar de letters 'OPD' aangebracht: Orlando Police Department.

Toernooi voor Baresi voorbij

NEW YORK — Het WK is voor Franco Baresi voorbij. De aanvoerder van het Italiaanse elftal heeft zijn meniscus in de rechterknie beschadigd. Dat bleek na een onderzoek in het Lennox Hill-ziekenhuis te New York.

De 34-jarige libero raakte donderdag tijdens het duel tegen Noorwegen (1-0) drie minuten na rust geblesseerd. Baresi, die aan zijn vierde WK-toernooi bezig was, gaat zaterdag 25 juni onder het mes.



■ PONTIAC (*Michigan*) -*De Russische premier Victor Chernomyrdin was gisteren persoonlijk naar de wk-wedstrijd van zijn land tegen Zweden gaan kijken. Voor de aanvang ontving hij in de kleedkamer als aandenken een door alle spelers getekende voetbal. Helaas voor Chernomyrdin en zijn landgenoten werd de wedstrijd geen succes voor de Russische ploeg die met 1-3 verloor.*

Oranje-fans toegang tot VS geweigerd

DETROIT — Een groep Nederlandse voetbalsupporters heeft geen toestemming gekregen voet aan wal te zetten in de Verenigde Staten. De supporters zijn door de autoriteiten in Detroit met het vliegtuig teruggestuurd naar Nederland, omdat zij een crimineel verleden hadden.

De groep, die bestond uit negentien supporters, wilde via Detroit naar Orlando vliegen om de wedstrijden van het Nederlands elftal te volgen. Twaalf van de fans vulden zelf in het vliegtuig op hun inreis-documenten in, dat zij in Nederland in aanraking waren geweest met justitie.

"Ze waren veroordeeld voor bankovervallen en handel in cocaïne. Na uitgebreid verhoor gaven de Amerikaanse autoriteiten de supporters geen toestemming het land binnen te komen", aldus Eddy Lassche, hoofd van de Nederlandse politiedelegatie, die de Amerikaanse politie assisteert bij de opvang en begeleiding van het Oranjelegioen.

De rest van de groep was solidair met de supporters die de Verenigde Staten niet binnenkwamen en nam onder het motto 'samen uit-samen thuis' vrijwillig ook het vliegtuig terug naar Schiphol.

■ ORLANDO - *De Mexicaanse doelman Jorge Campos schitterde gisteren in de wedstrijd tegen Ierland. Hij verrichte diverse spectaculaire reddingen en hielp zo zijn ploeg een 2-1 overwinning behalen. Hier haalt Campos de bal weg voor de aanstormende John Sheridan.*



SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Brievengat)
zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur, dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWE
dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGIA
elke donderdag van 19.30-23.00 uur in Sentro di Bario Janwé.
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur in IPK-gebouw (naast Martinus mavo, Plaza Brion.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

ZATERDAG

BASEBALL
(Federashon di Beisbòl di Kòrsou)
AA-klasse
19.30 uur Royal Scorpions vs Wild Cats - **Sentro Deportivo Kòrsou** (Brievengat).

ZONDAG

TENNIS
(Junior Open Tennis Tournament)
16.00 uur finales jongens/meisjes A en B;
14.30 uur finales jongens/meisjes C en D - **CSC-banen** (Damacor).

ATLETIEK
(Nederlands-Antilliaans Olympisch Comité)
t.g.v. 100-jarig bestaan IOC
17.00 uur start *Olympic Day Run* te Waaigat.

BASEBALL
(Federashon di Beisbòl di Kòrsou)
AA-klasse
10.30 uur Blue Hawks vs Groot Kwartier Stars;
14.30 uur Sta. Rosa Indians vs Royal Scorpions - **Tio Daou Ballpark**.
14.30 uur Sta. Maria Pirates vs Wild Cats - **Heintje Kool-veld**.

SOFTBAL
Slow Pitch
Liga Amistad
10.00 uur Blue Marlins vs Caterpillar;
12.00 uur Nos Ambiente vs Garoti;
14.00 uur Carpatula vs Happy Time;
16.00 uur Exito vs BBK Logan - **Cirilo Chirino Ballpark** (Groot Kwartier).
Liga Ennia
10.00 uur Ennia vs Baranka;
12.00 uur Swift vs Bols
14.00 uur Dal Pega vs Glacial;
16.00 uur Quisqueya vs Aguilas;
18.00 uur Uniko vs Posner - **Suvek Ballpark**.

SQUASHEN
(6th Annual KPMG Open Squash Tournament)
14.00-18.00 uur vervolg toernooi - **Curaçao Golf & Squash Club**.

Amerikaanse bereikt vierde ronde in Londen

Lori McNeil gunt Kristie Boogert slechts zes games op Wimbledon

LONDEN — Wimbledon gaat verder zonder Nederlandse deelnemers in het enkelspel. Vrijdag ging in de bloedhete zon Kristie Boogert kansloos onderuit tegen Lori McNeil. De Amerikaanse, die het toernooi al beroofde van de nummer 1 van de wereld Steffi Graf, bleef in de bijna tropische temperaturen veel koeler en plaatste zich via 6-2 en 6-4 voor de vierde ronde. Bij de 20-jarige Zuidbeijerlandse was vrijdag de rek er volkomen uit. Net zo kansloos als alle eerdere Nederlandse verliezers en met vrijwel dezelfde analyse: "Ik heb hier niet het niveau gehaald dat ik had moeten halen."

De Nederlandse toppers tobben als ze moeten toppen en ze leken het, tijdens het 108ste toernooi van Wimbledon, niet eens erg te vinden. "Ik stond er gewoon niet, voelde me machteloos", meldde Richard Krajicek, nog winnaar op het gras van Rosmalen.

"Er zijn ergere dingen in het leven", sprak Miriam Oremans. "Ik heb gedaan wat ik kon", zei Manon Bollegraf, de schouders ophalend. "Ik had hooikoorts", proestte Jacco Eltingh, waarna Brenda Schultz bijna proestte van het lachen: "Deze partij ging helemaal aan me voorbij. Nu ga ik hier maar gezellig wat dubbelen."

Kristie Boogert wist, na haar partij van iets meer dan een uur, ook niet precies wat er mis was gegaan. "De eerste wedstrijd speelde ik alleen de derde set goed. In de tweede ronde serveerde ik slecht. Vandaag waren slordige volleys het grootste struikelblok. En dat terwijl je op de Grand Slams je beste tennis moet laten zien. Al die andere toernooien moet je gewoon als voorbereiding zien."

Het is de wijze les die Betty Stöve, sinds een paar maanden Boogerts coach, haar heeft meegegeven. De vrijdag 49 jaar geworden Rotterdamse haalde, in haar iets actievere carrière, twaalf keer de finale op Wimbledon, waarvan een keer in het enkelspel. Ze werkte er doelbewust naar toe en in haar geval moesten soms zelfs andere Grand Slams wijken.

Boogert bleek deze week nog niet klaar voor het Londense gras. Dat was zonneklaar. De voorbereiding ging dan ook de mist in. Het jeugdtoernooi van Eastbourne had haar met een paar rondjes en veel trainen in het ritme moeten brengen. Ze verstuikte haar enkel, haalde nog wel de halve finales, maar moest de oefensessies laten schieten.

In de eerste twee ronden op Wimbledon, tegen Smylie en Dechaume, had ze de pijn aan haar enkel en het gebrek aan ritme nog kunnen verbergen. Tegen de 30-jarige Lori McNeil kwamen de zwakkere punten keihard aan het daglicht.

De Nederlandse nummer twee, 55ste op de wereldranglijst, en McNeil hadden exact hetzelfde spelletje in gedachten. Serveren en naar het net. De routinier, in de tweede ronde van Roland Garros ook al te sterk voor Boogert, serveerde echter beter, was sneller bij het net en maakte minder fouten bij het volleren.

"Wie het snelst aan het net was, maakte het punt", analyseerde Boogert. Dit was niet helemaal naar waarheid, want de debutante in de derde ronde van een Grand Slam sloeg nogal wat stopvolleys in het net. "Lori bewoog heel snel van links naar rechts. Daarom wilde ik veel ballen kort wegleggen. Dat was geen verkeerd idee, maar er stond nog wel een net tussen", klonk het simplistisch.

Zelf had ze niet het gevoel onder de zenuwen gebukt te zijn gegaan. McNeil had het anders gezien. "Ik heb door m'n ervaring gewonnen. Kristie ging pas beter spelen bij een 4-0 achterstand in de eerste, en bij 4-2 achter in de tweede. Dat ze nerveus was, kon je vooral bij het volleren zien", aldus de routinier die in tien jaar Wimbledon een keer de kwartfinales haalde.

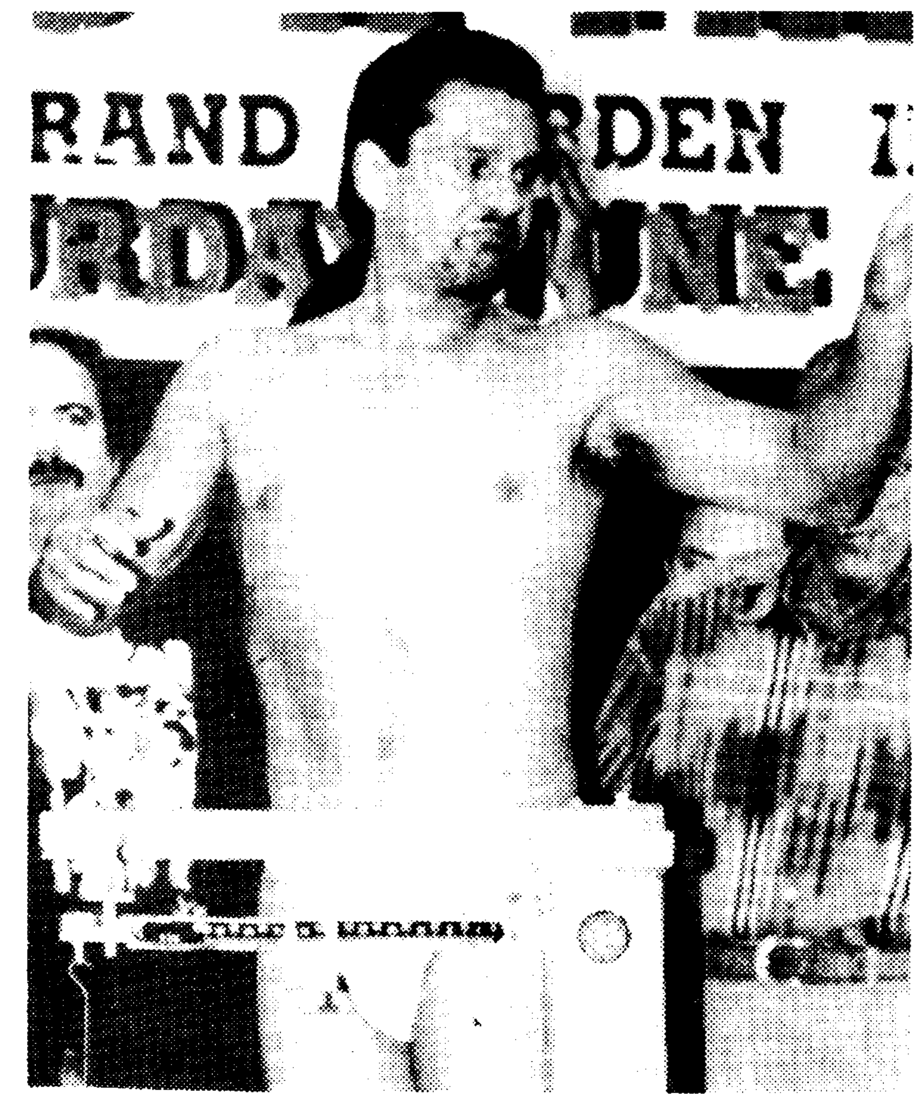
"De derde ronde halen is voor mij toch mooi", stelde Boogert. Breeduit lachend, Holland op z'n smalst. "Het is alleen jammer dat ik er geen spannender wedstrijd van heb kunnen maken", aldus de laatste vertegenwoordigster in het enkeltoernooi. Gelukkig kunnen alle Nederlanders nog dubbelen op Wimbledon.

Advocaat wil Oranje aanpassen

ORLANDO — Bondscoach Dick Advocaat heeft vrijdag na de training van het Nederlands elftal gezegd serieus te overwegen het elftal in vergelijking met het eerste duel op 'nog één plaats' aan te passen. Een wisseling is duidelijk. Gaston Taument, de invaller die tegen Saudi-Arabië het winnende doelpunt maakte, krijgt de voorkeur boven Marc Overmars.

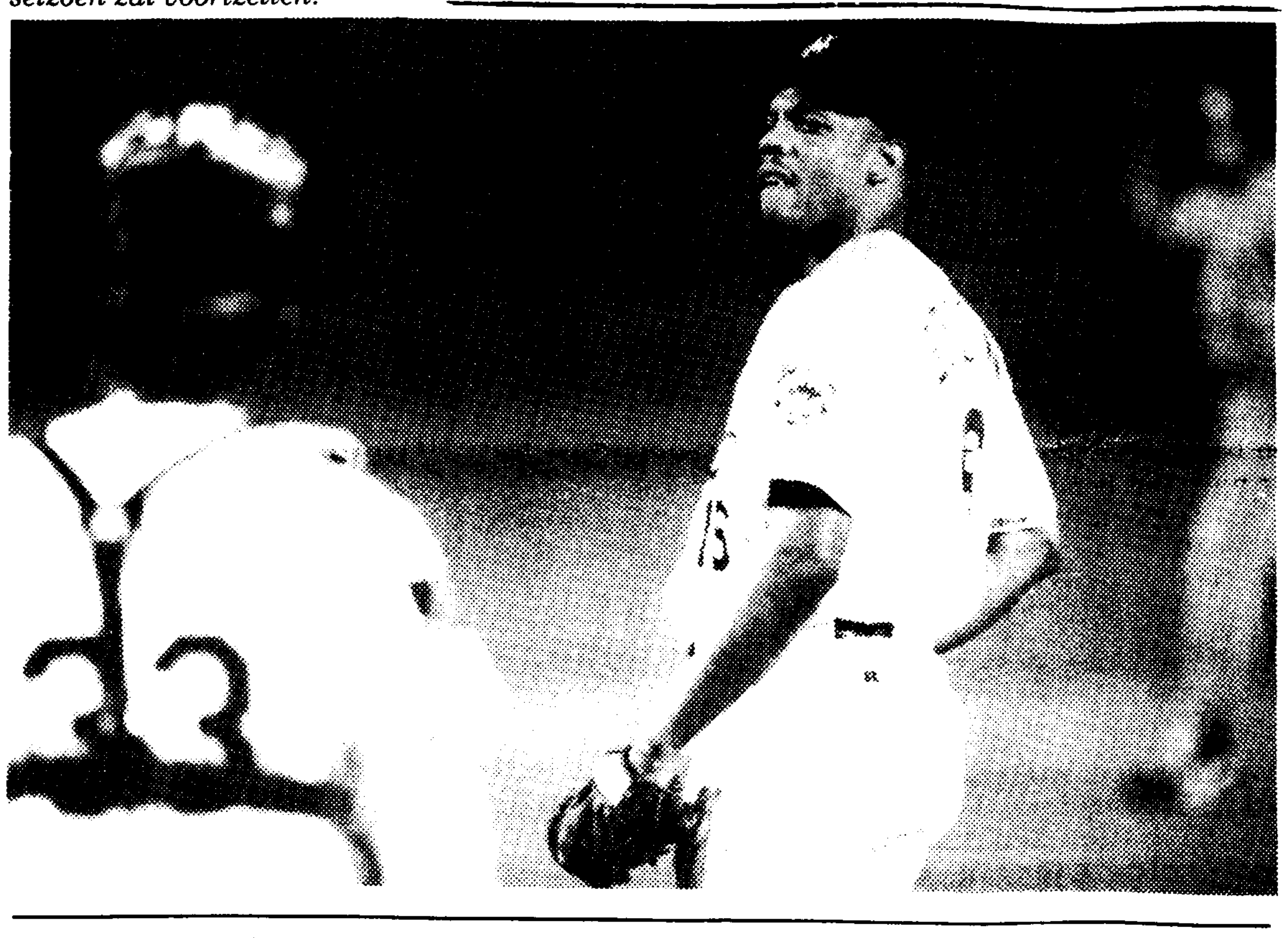
Wat Dick Advocaat verder nog van plan is wilde hij niet zeggen. "Het grootste probleem van de eerste wedstrijd was dat we het bij balverlies niet goed deden", zei de bondscoach. Hij is daarom van plan een zogenaamde 'bal-afpakker' in de ploeg te zetten.

Aron Winter is zo'n type. De laatste training voor de 'derby der lage landen' gaf echter geen enkele indicatie in welke richting de bondscoach denkt. Advocaat kan tegen België beschikken over zijn volledige selectie, die na het vertrek van John de Wolf nog uit 21 spelers bestaat. Iedereen is fit.



■ *LAS VEGAS - De veteraan Roberto 'mano de piedra' Duran gaat het nog eens proberen. Hij bokst vanavond een partij tegen Vinny Pazianza voor het kampioenschap super middengewicht van de IBF. Het gevecht gaat over 12 ronden en wordt op Curaçao door TDS via 'pay per view' uitgezonden.*

■ *NEW YORK - Pitcher Dwight Gooden, eens de grote ster van de New York Mets, kijkt nogal beteuterd nadat hij al in de eerste inning tegen de Pittsburgh Pirates een homerun met twee lopers op de honken had toegestaan. Gooden is duidelijk op zijn retour en het is nog de vraag of hij zijn carrière volgend seizoen zal voortzetten.*



Major league

NEW YORK - De uitslagen van de gisteren in de Amerikaanse Major League gespeelde wedstrijden luiden:

AMERICAN LEAGUE: Baltimore Orioles - Toronto Blue Jays 5-1, Minnesota Twins - Kansas City Royals 4-1, Boston Red Sox - Milwaukee Brewers 4-3, Texas Rangers - California Angels 2-1, Oakland Athletics - Detroit Tigers 4-3.

NATIONAL LEAGUE: St. Louis Cardinals - Chicago Cubs 3-1, Montreal Expos - Florida Marlins 9-0, Atlanta Braves - Philadelphia Phillies 9-4, Pittsburgh Pirates - New York Mets 9-4, Cincinnati Reds - San Diego Padres 3-2, Houston Astros - Los Angeles Dodgers 16-4, Colorado Rockies - San Francisco Giants 10-3.

Publiek kotst arbiter uit

Kenneth Carlsen trekt zich terug in derde set

LONDEN — Op donderdag was hij na vier uur de minst populaire man van Wimbledon. Een dag later had hij iets meer dan 25 seconden nodig om de harten van het Londense tennispubliek te stelen. Voor de Deen Kenneth Carlsen kwamen de sympathie-betuigingen echter te laat. Vrijdagmiddag staakte de 21-jarige Deen bij een 6-4, 6-4 en 1-0 achterstand de strijd tegen een andere Zweed, Jonas Björkman. Vlak nadat hij een strafpunt van scheidsrechter Moreno-Perez had gekregen.

Carlsen beroofde Wimbledon donderdag van de enige Londense kanshebber op een succes, Stefan Edberg. De Zweedse winnaar van '88 en '90 ging in vijf sets onderuit.

Vijf games op rij had Kenneth Carlsen vrijdag verloren. Het publiek besefte dat er iets mis was met het Deense dynamiet. Zijn eerste *service-game* van de derde set begon hij vervolgens met een ace. De toeschouwers haalden opgelucht adem, Carlsen haalde pas weer adem toen hij aan de kant van de baan had overgegeven.

Geradbraakt en te laat gereed. Carlsen kreeg een waarschuwing voor het opontthoud van meer dan de reglementaire 25 seconden. En meteen daarna een strafpunt. Waarna het publiek de actie van de arbiter uitkotste.

"Ik was 's nachts al ziek geworden", verhaalde de Deen nadat hij van de toernooi-arts een uur op bed had moeten liggen. "Vlak voor de wedstrijd wilde ik naar de dokter, maar ik kwam niet verder dan het toilet. Er blijkt een virus te heersen."

UITSLAGEN

In de derde ronde bij de mannen werden de volgende uitslagen geregistreerd: Martin (VS/6)-Damm (Tsj) 6-2. 6-7. 4-6. 6-3 en 11-9; Bruguera (Spa/8)-Fleurian (Fra) 7-6, 6-4, 2-6 en 7-5; Chang (VS/10)-Connell (Can) 7-6, 6-4 en 6-2; Vacek (Tsj)-Kafelnikov (Rus/15) 4-6, 7-5, 6-4, 3-6 en 6-4; Björkman (Zwe)-Carlsen (Den) 6-4, 6-4 en 1-0 (opgave) en Wayne Ferreira (Z-Af)-Wilkinson (Gbr) 6-2, 6-2 en 6-3.

De vrouwen registreerden de volgende uitslagen in de derde ronde: McNeil (VS)-Boogert (Ned) 6-2 en 6-4; Neiland (Let)-Date (Jap/6) 6-3 en 6-2; Davenport (VS/9)-Rittner (Dui) 6-4, 3-6 en 6-1; Sabatini (Arg/10)-McGrath (VS) 6-4 en 6-1; Coetzer (Z-Af/14)-Helgeson (VS) 6-0 en 6-3; Radford (Aus)-Gorrochategui (Arg) walk over en Labat (Arg)-Shriver (VS) 6-4, 4-6 en 6-2.

In het vrouwen dubbelspel, eerste ronde: Schultz/Graham (Ned/VS)-Collins/De Swardt (VS/Z-Af) 6-3 en 6-4; Bollegraf/Navratilova (Ned/VS/4) - Fulco-Villella/Hiraki (Arg/Jap) 6-1 en 6-4.

Sauber-team zonder sponsor

ZÜRICH — Het Formule-I-team van Sauber-Mercedes is met onmiddellijke ingang hoofdsponsor Broker kwijt. De geldschieter verzuimde de laatste tijd de financiële verplichtingen na te komen. Daarop besloot de Zwitserse eigenaar van de renstal, Peter Sauber, het contract te verbreken.

Het wegvallen van Broker betekent een financieel gat van ruim dertig miljoen gulden in de begroting. Het voortbestaan van de racestal loopt daardoor gevaar. Sauber rekent er echter op dat motorleverancier Mercedes voorlopig garant staat.

"Indien dat niet gebeurt, zie ik de toekomst somber in", gaf hij toe. "We nemen in ieder geval nog deel aan de grote prijs van Frankrijk. Hoe het dan verder gaat, staat in de sterren geschreven." Het wegvallen van een belangrijke sponsor betekent een nieuwe tegenslag voor Sauber.

Op Hemelvaartsdag raakte coureur Karl Wendlinger bij een crash op het circuit van Monte Carlo tijdens de vrije trainingen ernstig gewond. Artsen hielden de 25-jarige Oostenrijker weken lang kunstmatig in coma. Sinds veertien dagen is hij weer bij bewustzijn.

Renovatie Monza kost 3 miljoen

MONZA — Het circuit van Monza dient drastisch te worden gerenoveerd. Dat is het gevolg van een inspectie door Gerhard Berger namens de Formule I-coureurs en de officiële Grand Prix-wedstrijdleider Roland Bruynseraede uit België.

Het tweetal bekeek de racebaan met het oog op de Grand Prix van Italië op 11 september. De renovatie betreffen een nieuwe asfaltlaag over een lengte van 1,6 kilometer, verbreding van de uitvalswegen rond het circuit, vernieuwing van de vangrails en bredere uitloopzones.

De kosten van deze ingrijpende operatie, waarmee deze maand wordt begonnen, bedragen ruim drie miljoen gulden.

Prof Argentin zet punt achter wielrencarrière

ROME — De Italiaanse profwielrenner Moreno Argentin is met onmiddellijke ingang gestopt. De 33-jarige beroepsrenner had aangekondigd na dit seizoen een punt te zetten achter zijn loopbaan. Een reden voor zijn plotselinge beslissing gaf hij vrijdag niet. De wereldkampioen van 1986 blijft wel als adviseur verbonden aan zijn huidige werkgever Gewiss.

Moreno Argentin was veertien jaar beroepsrenner. Hij behaalde 87 overwinningen, waaronder in 1986 in Colorado Springs de wereldtitel. Het jaar ervoor finishte hij als derde achter Joop Zoetemelk, het jaar erop was hij tweede. Hij schreef negen klassiekers op zijn naam.

Hij werd de prins van de Ardennen, won Luik-Bastenaken-Luik vier keer en de Waalse Pijl drie maal. Dit seizoen behaalde hij vier overwinningen. Zijn ploeggenoten Berzin en Furlan gunden hem de zege in de Waalse Pijl. Zijn laatste overwinning vierde hij op 23 mei. Hij won het tweede deel van de tweede etappe in de Ronde van Italië en droeg even de leiderstrui.

Argentin werd op 17 december 1960 geboren in San Dona di Paive bij Venetië. Sind 1980 werd hij beroepsrenner bij Sammontana. Hij trouwde met Antonietta, die hem twee kinderen (Matteo en Alice) schonk en verhuisde naar Monaco. Hij vergaarde door het fietsen miljoenen en bezit tevens een houtfabriek.

Zijn slechtste herinnering bewaart Argentin aan Milan-San Remo. Die Italiaanse klassieker won hij nooit. In 1992 finishte hij als tweede achter de Ier Kelly. Op de Poggio demarreerde hij onweerstaanbaar. Niemand kon hem volgen, maar door een te voorzichtige afdaling achterhaalde de Ier hem in de straten van San Remo.

De mooiste momenten zijn naast de wereldtitel de tien dagen in 1993 dat hij de rose leiderstrui in de Ronde van Italië droeg, zijn zeven overwinningen in de Ardennen, de winst in de Ronde van Vlaanderen in 1990 en zijn overwinning in de Ronde van Lombardije in 1987. Dit seizoen had Argentin last van een hardnekkige knieblessure. Het kan de oorzaak zijn dat hij eerder dan gepland definitief afstapte. In de veertien jaar had hij vier werkgevers: Sammontana (1981-86), Gewiss (1987-89), Ariostea (1990-92), Mecair (1993) en Gewiss (1994).

Zijn belangrijkste overwinningen waren: in 1986 WK; kampioenschap Italië 1983 en 1989; Tour de France 2 ritzeges; Ronde van Italië 13 ritzeges; Ronde van Vlaanderen 1990; Luik-Bastenaken-Luik 1985, 1986, 1987 en 1991; Ronde van Lombardije 1987; Waalse Pijl 1990, 1991 en 1994; Ronde van Romandië 1982 en Siciliaanse week 1992.

IOC vierde gisteren haar honderdste verjaardag

Honderd jaar modern Olympisme: Een eeuw glorie en rampspoed

PARIJS — Honderd jaar modern Olympisme behelsde sport op het hoogste niveau in prachtige disciplines. Glorie, vreugde, verbroedering. De wederopbouw van de Olympische Spelen heeft echter veel meer werking gehad dan de stichter ooit bevroedde. Gisteren was het precies honderd jaar geleden, dat de 31-jarige Pierre de Coubertin aan de Sorbonne in Parijs met enige geestverwanten het Internationaal Olympisch Comite oprichtte. Dertien landen waren erbij.

Op het idee van de Franse baron groeide een wereldmacht op sportgebied, die meer voortbracht dan 23 zomer- en 17 winterspelen. Honderd jaar Olympische beweging stond voor een eeuw vol glorie en rampspoed.

De jeugd van de hele wereld elke vier jaar bij elkaar brengen in de sportarena. In vrede. Om het even van welk ras, religie of politieke overtuiging. Sportbevording en vrede vormden de ideologie. De realiteit was ook vaak totaal anders.

Drie Olympische Spelen ('16, '40, '44) konden door wereldoorlogen geen doorgang vinden. Het Olympische werd misbruikt, als slagveld tussen rassen en ideologieën. Daarbij kwamen nog eens bedrog door doping en de invloed van het 'grote geld'.

Het Internationaal Olympisch Comite is daarvoor verantwoordelijk. Het IOC verklaarde zich onafhankelijk en bleek op die manier toch afhankelijk. In '36 keek het IOC toe hoe de Nazi's hun bruine schaduw over de Spelen legden. In '72 in München drong een terreurbende het Olympisch dorp binnen. In '76 in Montreal (Afrikanen), in '80 in Moskou (Westen), in '84 Los Angeles (Oosten) konden politiek gemotiveerde boycots niet worden tegengehouden.

ONDEMOCRATISCH

Het IOC vernieuwt uit eigen lichaam en is om die reden buitengewoon ondemocratisch. Tot op heden werden in honderd jaar 391 leden gekozen, 99 kwamen uit adellijke en koninklijke kringen. Sinds '81 viel de keus ook op zeven vrouwen.

Het IOC door de eerste eeuw heen. De ontwikkelingen zijn te zien aan de voorzitters, slechts zeven in getal. De Coubertin, pedagoog, historicus en journalist, had bij de heroprichting vooral educatieve motieven: "Meedoen is belangrijker dan winnen." Toen hij in 1925 gedesillusioneerd terugtrad noemde hij de Olympische Spelen een onvoltooide symphonie.

De Amerikaan Avery Brundage, praeses van '52 tot '72, deed alles om de amateurleugen te verdedigen en nog meer om het IOC tegen de buitenwereld af te schermen.

De Catalaan Juan Antonio Samaranch onderwierp het IOC aan een revolutie. Toen hij in '80 de hamer overnam van de Ierse Lord Killanin beschikte het IOC over een financiële reserve van minder dan een half miljoen gulden. Tussen '93 en '96 zal de Olympische holding 5 miljard gulden omzetten. Van dat astronomische bedrag zal het zelf 7 procent houden. Het eigen vermogen is al gestegen tot 220 miljoen gulden. Niet te vergeten het prestigieuze Olympisch museum naast het hoofdkwartier in Lausanne, dat 180 miljoen gulden heeft gekost.

COMMERCIALISERING

Ongebreidelde commercialisering van de Olympische ringen, uitverkoop van het Olympisch ideaal. Zo luidt de kritiek van zijn tegenstanders. Samaranch heeft het IOC op een aanzienlijk hoger plan gebracht. Hij schafte de amateurregel af, stelde het IOC (iets) meer open. Het IOC koestert 31 sportbonden en 194 nationale Olympische comites onder zijn vlag.

Olympische Spelen zijn straks ontdaan van de idealen en vormen alleen nog amusement. Deze stelling dringt zich op bij de honderdste verjaardag. Nu zijn de symboliek en fascinatie nog zo sterk, dat de wereld er beroerder aan toe is als ze er niet meer zijn. "De Spelen moeten doorgaan", brulde Brundage na de terroristische aanslagen op de Israelische ploeg in München kordaat. Dit credo geldt nog steeds.

Rothenberger breekt alle vliegrecords

FOXBORO — Alan Rothenberger, voorzitter van het organisatiecomite, heeft tot nu toe tijdens de *'World Cup '94'* alle vliegrecords gebroken. Hij wil elke dag één duel bezoeken.

Het schema van Rothenberger zag er tot nu toe als volgt uit: Vrijdag, Soldier Field, Chicago, zaterdag, Giant Stadium, New York, zondag: Robert F. Kennedy Memorial, Washington DC, maandag: Stanford, San Francisco, dinsdag: Foxboro, Boston, woensdag: Rose Bowl, Los Angeles. Wanneer de voorzitter bij Oranje komt kijken, is nog niet bekend.

Rothenberger geniet vooralsnog van het toernooi. "Wat zich tot nu binnen en buiten het veld heeft afgespeeld, overtrof al onze verwachtingen. Het gaat zeer goed. Alle wedstrijden zijn leuk, het publiek geniet in elk stadion."

Rothenberger is, nadat alle landen tenminste één keer in actie zijn geweest, overtuigd van het ongelijk van de critici.

Tony Monsanto exposeert in Sto. Domingo

Droom van een reizend kunstenaar

= door Nel Casimiri =

In het Museo de Arte Moderno in Santo Domingo wordt deze maand een tentoonstelling gehouden van werken van Tony Monsanto. Monsanto verhuisde twee jaar geleden naar Nederland, waar hij zich in Almere volledig aan de schilderkunst wijdt. Op de Gala di Arte-expositie (1991) in het ITC ontdekte Marianne de Tolentino van het museum in Santo Domingo voor het eerst zijn werk. Hij was één van de Curacaose schilders, die in het najaar van 1992 meedeed met de Biennale in Santo Domingo en als gevolg van die twee exposities is er nu een eenmanstentoonstelling in het Museo de Arte Moderno voor hem georganiseerd. Op 14 juni werd die expositie geopend en hij zal tot 7 juli te bezichtigen zijn. Monsanto woonde zelf de vernissage bij en is dezer dagen voor een bezoek op Curaçao.

Net als Yubi Kirindongo en Philippe Zanolino, twee andere Curaçaose kunstenaars, kreeg Tony Monsanto ook een uitnodiging voor de Bienale in Cuenca, Ecuador, in oktober van dit jaar.

"De ambassadeur van Ecuador in de Dominikaanse Republiek gaf me die uitnodiging. Hij heeft vier schilderijen van mij geselecteerd voor die Bienale. Marianne de Tolentino voelde meer voor een andere keuze, maar dat er werk naar Cuenca gaat is zeker. Dat zullen twee schilderijen van de Kroatië-serie zijn en één of twee van de nieuwe serie: La Decadencia Europeo".

Vorig jaar heeft Tony Monsanto een succesvolle expositie van zijn werk gehouden in Zagreb en Split, steden in het voormalig Joegoslavië. In die schilderijen toonde hij zijn bezorgdheid en betrokkenheid met de oorlog die daar woedt. Met deze nieuwe serie verwijst Tony Monsanto naar het opkomend fascisme in Europa en zijn ongerustheid daarover.

"Daar voel je je bij betrokken als je de politieke en sociale gebeurtenissen op de voet volgt. Als kunstenaar moet je daarop dan ook extra de klemtoon leggen. Dat vind ik nodig. Eigenlijk is het een voortzetting op die oorlog in het voormalig Joegoslavië, die zich uitbreidt in Europa en Klein-Azië. Het is ook een reactie op de recessie in Europa, op het protectionisme en op de problemen met immigranten".

Tony Monsanto werd geboren op Curaçao. Toen hij negen jaar oud was, verhuisde het gezin naar Nederland waar hij verder opgroeide. Van 1965 tot 1970 studeerde Monsanto aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam. Ook volgde hij de opleiding tot architect aan de Technische Hogeschool van Delft. In 1981 keerde hij met echtgenote en kinderen terug naar Curaçao. Twee jaar geleden besloot hij echter toch weer terug te keren naar Nederland. De mogelijkheden op Curaçao vond hij te beperkt. Hij kwam te wonen in Almere, de nieuwe stad in de polder, vlakbij Amsterdam.

"Almere bevalt me heel goed. Het eerste half jaar heb ik wel aanpassingsproblemen gehad, maar op dit moment gaat het goed. Ook met mijn kinderen en mijn vrouw. Mijn vrouw is ook dichter bij huis (zij is een Duitse) en voelt zich daardoor beter. Ikzelf kan me helemaal concentreren op het schilderen, word niet afgeleid. Ik leef helemaal in een eigen sfeertje. De reacties op mijn werk zijn positief. Ik heb een soort bevrijdingsgevoel. Ik ben uit de benauwdheid weg. Er is in Nederland en heel Europa zo'n groot cultuuraanbod. We hebben veel gereisd. Door heel Europa. Dat verruimt de blik. Er gaat een hele nieuwe wereld open."

Is het financieel mogelijk in Nederland als kunstschilder te leven?

"Ik ben met wachtgeld. Ik probeer de korte tijd dat ik nog wachtgeld heb te gebruiken om me als kunstenaar te vestigen door het houden van goede tentoonstellingen. Voor de meesten is het moeilijk. In Nederland zijn de regelingen verscherpt. Kunstenaars met een bijstandsuitkering moeten solliciteren. Lukt dat niet, dan vervalt hun uitkering. Ik weet niet wat ze dan moeten doen. Het beleid is ook zo dat er subsidie gegeven wordt aan kunstenaars die veel exposeren en met die exposities succes hebben. Het verscherpt zich tot ongeveer 300 kunstenaars die een kans maken op subsidie. Van de 5000 kunstenaars die geregistreerd staan, zijn er in Amsterdam bijvoorbeeld maar 15 uitgekozen voor een subsidie van het Fonds voor de Beeldende Kunst. Dat is een bedrag voor 1 à 2 jaar. In Flevoland, waar Almere onder valt, zijn ze het afgelopen jaar bezig geweest met een professionaliseringstoets. Een commissie komt thuis langs bij alle kunstenaars om het werk te toetsen en om te zien of je nog bezig bent. Pas daarna word je officieel geregistreerd als kunstenaar en krijg je recht op een uitkering en uitzicht op subsidie. Het is een landelijke professionaliteitstoets".

Zijn ze ook bij u geweest?

"Ja, en het oordeel was positief. Voor deze tentoonstelling in Santo Domingo heb ik ook subsidie gehad van de gemeente Almere. Ook kreeg ik een subsidie van het Prins Bernhard Fonds want zo'n tentoonstelling kost je erg veel geld. Al het vervoer, je eigen reis en verblijf, de verzekeringen, de catalogus, enz. Het museum stelt de ruimte ter beschikking en organiseert de opening, de rest moet je zelf doen. Oorspronkelijk zou deze expositie in oktober 1993 gehouden worden maar door de tentoonstelling in Kroatië heb ik het uit moeten stellen".

In het Museo de Arte Moderno in Santo Domingo hangen 23 werken van Monsanto. Een serie van 8 grote schilderijen 1.50/1.50 m, de rest kleiner.

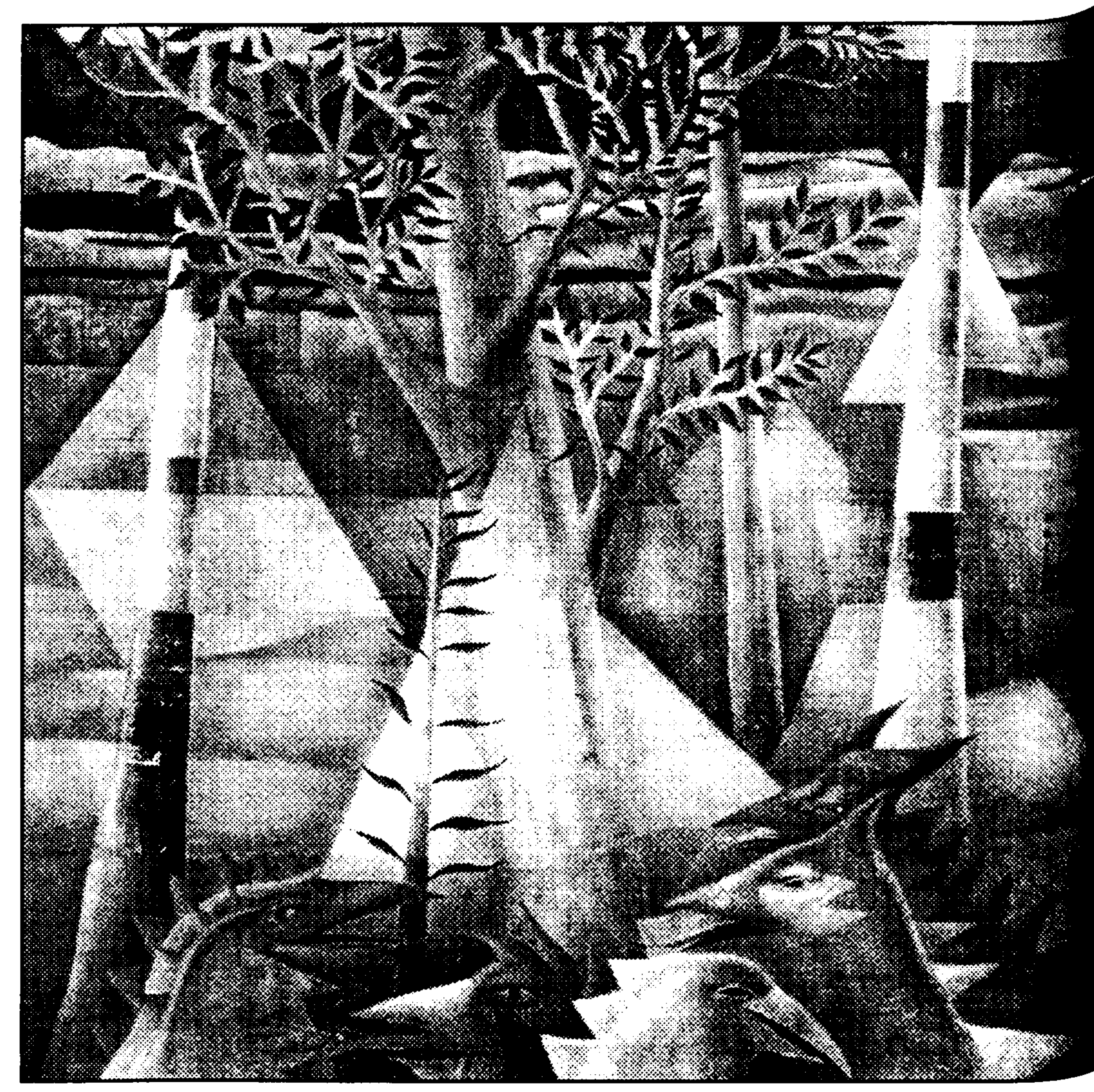
"Ik heb nog niet geëxposeerd in Almere. Wel heeft de gemeente werk van me aangekocht voor de collectie van het stadhuis, waar onder het werk dat voorop de catalogus voor Santo Domingo staat. Het stadhuis heeft een hele mooie collectie van werken van bekende en aankomende kunstenaars. De gemeente helpt kunstenaars niet alleen met subsidies maar koopt werk aan en helpt met het leggen van contacten met galeries e.d. Er is een museum in aanbouw in Almere, dat in oktober of november klaar zal zijn. Het bestaat uit een aantal paviljoens die zijn aangekocht van de Documenta te Kassel (Duitsland). De inauguratietentoonstelling zal gaan om werk van de bekende Poolse kunstenaar Stankiewicz."

Tony Monsanto is in Nederland heel actief. In de eerste plaats met zijn eigen werk. Hij hoopt binnenkort ook in Rotterdam te exposeren bij Galerie Faverey, die zich gespecialiseerd heeft in werk van Caribische, Nederlandse en Zuidamerikaanse kunstenaars. Van contacten met andere Antilliaanse kunstenaars komt nog niet veel, al heeft hij wel dit voorjaar de tentoonstelling in Bussum bezocht van Boy Namias de Crasto en José Flores. Ook probeert hij, nu hij op Curaçao is, contacten te leggen voor een groep Nederlandse kunstenaars die hier graag workshops wil geven. Een van die Nederlandse kunstenaars is Toon Verhoef, die Monsanto nog kent uit zijn Amsterdamse academietijd.

Aan de catalogus te zien, schildert u de laatste twee jaar meer figuratief dan in uw Curaçaose periode.

"Ik werd een beetje moe van al dat abstracte, ik wilde wat anders, een frisse wind. Daarna zullen de hoofdlijnen zich weer doorzetten. Het is een soort wisselwerking en dat is goed. Je moet afwisselen. Sommige kunstenaars doen dat door het schilderen af te wisselen met beeldhouwen of met keramisch werk. Daarvoor heb ik geen ruimte. Ik heb alleen ruimte om te schilderen. Ik zorg voor de afwisseling in mijn schilderijen".

De afgelopen twee jaar zijn succesvol voor Tony Monsanto geweest. In Kroatië heeft hij 20 schilderijen verkocht waaronder enkele hele grote. Daarna volgde een tentoonstelling in Washington, U.S.A., gevolgd door Santo Domingo, straks Faverey en in het najaar Cuenca. Ik kan niet zeggen dat zijn wereld roze-gekleurd is. Daar zijn zijn schilderijen te fel geel, fel blauw en rood van kleur voor, maar zonnig ziet hij zijn toekomst zeker in, al tonen zijn doeken met al hun kleur een sombere wereld.



International School krijgt nieuwe directeur

Dr. William 'Bill' Gerritz: "Je moet niet dromen maar doen"

= door Hans Vaders =

WILLEMSTAD — De International School of Curaçao, de ISC, in Emmastad. Een serie lage lesgebouwen. Veel ramen, veel licht. Een ruime, koele, schone patio. Een klein sportveld waar in de warme middaguren ijverig aan de lichamelijke conditie wordt geschaafd. Een volledig geoutilleerd computer- en *science lab* en een welgevulde bibliotheek voor alle leeftijden. De bibliothecaresse behoort tot de vaste staf.

Voor de redactie van de schoolkrant *ISC Heartbeat* bestaat grote belangstelling, ook al omdat hiermee punten voor *creative writing* verdiend kunnen worden. Iemand die op de campus een sigaret opsteekt, is meteen persona non grata. Op het gebruik van drugs staat onmiddellijke verwijdering. Proppen papier en achteloos weggeworpen bekertjes zijn op het schoolterrein niet te vinden.

Dr. William 'Bill' Gerritz, de recent benoemde directeur van de ISC, die in het eind augustus beginnende nieuwe cursusjaar 1994/1995 de naar Praag vertrekkende David Buck zal opvolgen, kwam via Californië en Caracas op Curaçao terecht. Hij heeft een rijke pedagogische ervaring achter de rug, onder andere als schooladministrateur, consultant en wetenschappelijk medewerker aan een universiteit.

"Ik ben hier met vele plannen gekomen. Je moet niet dromen, maar doen. Ik vind de International School of Curaçao een van de mooiste scholen in zijn soort ter wereld en ik heb er alles voor over om dit beeld te handhaven en waar dit in mijn vermogen ligt verder uit te bouwen en gestalte te geven."

VOORVADER

De energieke *headmaster*, met een Nederlandse voorvader uit de buurt van Nijmegen, had in eerste instantie de keus tussen Bulgarije, Pakistan en Ecuador, maar voelde tenslotte intuïtief het meeste voor een betrekking op Curaçao.



Afgestudeerden van de International School tijdens de buluitreiking

"De school bevalt mij bijzonder, de enthousiaste staf, de spontane, ijverige kinderen en niet in de laatste plaats de algemene sfeer op het eiland waar zovele nationaliteiten verenigd zijn", aldus Gerritz, voor een paar dagen over uit de Verenigde Staten om kennis te maken met zijn nieuwe medewerkers en de ouders.

"De International School begon in 1971 op beperkte schaal met zo'n dertig leerlingen", verklaart Patricia Woerz, voorzitter van de *board of directors*, het overkoepelende zes leden tellende schoolbestuur van het efficiënt geleide particuliere opleidingsinstituut. "Er bestond op Curaçao namelijk een duidelijke behoefte aan een op Amerikaanse leest geschoeide scholing met Engels als primaire voertaal en specifiek gericht op kinderen wier ouders door hun werkzaamheden veelal slechts tijdelijk op het eiland verblijven."

Daarnaast bestond er vanaf het prille begin voldoende belangstelling vanuit de lokale gemeenschap, omdat de school nu eenmaal probleemloos aansluiting biedt op een vervolgopleiding aan een Amerikaans college of een universiteit in de Verenigde Staten of Europa. Inmiddels is ons aantal leerlingen uitgegroeid tot zo'n 320, begeleid door een staf van 35 leerkrachten, waarvan éénderde van het eiland afkomstig is en de meeste andere docenten in de Verenigde Staten werden gerecruteerd."

VOLWASSEN

De school is dus zo langzamerhand volwassen geworden en serveert de studenten uitgebalanceerde educatieve programma's te beginnen met Engels, maar uiteraard ook *social* studies, Spaans, Engels als tweede taal, wiskunde, computerkunde, kunstbeschouwing en lichamelijke oefening. Tevens vinden er ieder jaar nogal wat, vaak verplichte, buitenschoolse activiteiten plaats. Zo ging van de International School een paar jaar geleden het initiatief uit om Caracasbaai te adopteren. Deze baai wordt nu op gezette tijden door de leerlingen grondig schoongemaakt.

Van groot belang is, dat de school volledig erkend wordt door de SACS, de Southern Association of Colleges and Schools. Dit betekent in praktijk een garantie, namelijk dat afgestudeerden van de school altijd entree hebben tot goede colleges en universiteiten in de Verenigde Staten en Europa. Naar Amerika en Canada gaat momenteel zo'n 95 procent van de afgestudeerden.

Secretaris Hans Langen van het schoolbestuur merkt op: "De ISC is helemaal *self supporting*, behalve een klein bedrag, een paar duizend dollar, dat we jaarlijks van de Amerikaanse regering ontvangen zijn wij vrijwel geheel afhankelijk van de schoolgelden, die opgebracht dienen te worden door de ouders. Desalniettemin bestaat veertig procent van onze schoolpopulatie uit Antilliaanse leerlingen.

"Daarenboven, de school is een regelrechte *must* voor onze gemeenschap. Je kunt het bekijken in een economische context. Curaçao tracht internationaal aan de weg te timmeren, onder andere door het aantrekken van buitenlandse bedrijven. Management van die bedrijven wil wel naar het eiland komen, maar dan moet er in ieder geval een kwalitatief hooggestaande scholingsmogelijkheid bestaan voor de kinderen van het kader. In dit verband bekleedt de International School een voorname rol."

KWALITEIT

"Ons streven", zegt Bill Gerritz, die minstens drie jaar aan de International School of Curaçao verbonden zal blijven, "en dit heeft natuurlijk ook met kwaliteit te maken, is erop gericht gemiddeld zo'n vijftien tot hoogstens twintig leerlingen een klas te laten bevolken. Op die manier kan de docent ook vele individuele aandacht aan zijn pupillen geven. Dit geldt zowel voor leerlingen die constant boven de norm scoren als voor de wat zwakkere broeders die ook extra begeleiding nodig hebben. Voor deze laatste groep lassen wij speciale begeleiding in. De 'briljante' student krijgt daarnaast van ons alle medewerking zijn specifieke talenten zo goed mogelijk te ontplooien."

"Wij streven naar succes", vervolgt Gerritz. "Wij proberen op school een studieklimaat te scheppen waarin de leerling zo optimaal mogelijk kan functioneren en waarbij de individuele talenten zoveel mogelijk tot hun recht kunnen komen. Respect voor elkaar is daarbij het sleutelwoord op de International School met zijn vele nationaliteiten. De school dient een werkomgeving te creëren waarbij analytisch denkvermogen wordt gekoppeld aan sociale vaardigheid. Dat hebben we in deze complexe wereld meer dan nodig!"

Goed en kwaad in The Lion King



WILLEMSTAD — Dit weekend draait bij Paradise Movies *The Lion King*. Aan de film is vier jaar lang gewerkt door meer dan 150 artiesten, tekenaars en anderen in zowel Florida als Californië.

De film vertelt het verhaal van de jonge dappere leeuw Simba op zoek naar volwassenheid om z'n voorbestemde rol te vervullen als koning van de jungle. Zijn vader King Mufasa, heerser over het land Pride Rock, probeert hem al op jonge leeftijd klaar te stomen voor het echte leven en bereidt hem voor op de dag dat hij in zijn voetsporen zal treden als heerser van de jungle. Mufasa heeft echter een boosaardige broer, Scar, die de troon voor zichzelf heeft gereserveerd.

Om niets aan het toeval over te laten zorgt hij er eigenhandig voor dat Mufasa om het leven komt.

Scar maakt Simba wijs dat hij de dood van zijn vader op zijn geweten heeft en dwingt hem te vluchten. De doodsbange Simba vlucht de woestijn in, vastbesloten om nooit meer terug te keren naar Pride Rock. Al snel ontmoet hij een paar vrienden die hem de andere kant van het leven laten zien: *Hakuna Matata* (maak je niet druk in het Swalihi).

Simba leidt een onbezorgd leven totdat de dag aanbreekt dat hij zijn verantwoordelijkheden onder ogen moet zien. Het gaat slecht in Pride Rock onder de schrikbewind van Scar. Simba keert terug, klaar vor de beslissende confrontatie, klaar om zijn leidersrol op te eisen.

Enkele topacteurs spreken in deze animatiefilm de stemmen in: Matthew Broderick als Simba; James Earl Jones als King Mufasa en Jeremy Irons als Scar.

Bij formatie paars kabinet in Nederland:

Bezuiniging op korte werkloosheidsuitkering

DEN HAAG - Werklozen die tot nu toe alleen recht hebben op een WW-uitkering van een half jaar, krijgen, als er een paarse coalitie komt, slechts zeventig procent van het minimumloon in plaats van zeventig procent van het laatstverdiende loon.

Fractiespecialisten van PvdA, VVD en D'66 uit het zogeheten A-team hebben daarover overeenstemming bereikt. De maatregel moet, samen met een andere beperking van de toegang tot de WW, een bedrag van vierhonderd miljoen opleveren in de komende vier jaar.

Op dit moment heeft iemand die 26 van de laatste 52 weken heeft gewerkt, recht op een WW-uitkering van een half jaar. Om in aanmerking te komen voor een verlengde WW-uitkering (waarvan de duur afhankelijk is van het arbeidsverleden) moet de werkloze van de laatste vijf jaar minstens drie jaar hebben gewerkt.

VVD-fractieleider Bolkestein kwam donderdagavond enigszins terug op de harde uitspraken die hij woensdag deed richting PvdA. Bolkestein zei toen dat voor zijn partij het scheppen van banen belangrijker is dan koopkrachtreparatie.

Daarmee wekte hij de indruk PvdA-leider Kok onder druk te zetten. Voor de PvdA is een evenwichtige inkomensverdeling een hoofdpunt van beleid. Volgens Bolkestein waren zijn opmerkingen 'helemaal niet zo bijzonder'. Hij zou slechts hebben willen onderstrepen wat door zijn partij al tijden wordt betoogd.

Van der Pligt: AZV gefaseerd invoeren

'Mooiste is wanneer alle Curaçaoënaars zich particulier voor ziektekosten verzekeren'

= door Hennie Harinck =

'Het mooiste zou het natuurlijk zijn als alle ...0.000 Curaçaoënaars zich particulier verzekerden." De hele zwik overhevelen naar de particuliere sector en je bent in één klap van het gelazer af. Nu al zijn 25.000 inwoners van Curaçao particulier verzekerd. Die 125.000 extra verzekerden? Daar wil Peter van der Pligt, directeur Amersfoorste Verzekeringen wél even de tijd voor nemen. "Maar het zou de verzekeringsmaatschappijen sieren", zegt hij stoutmoedig.

De mensen die hun medisch financiële sores hebben ondergebracht bij verzekeringsmaatschappijen vormen de minst problematische groep bij de introductie van de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV), zegt Van der Pligt, tevens voorzitter van de commissie ziektekosten van de Nederlands Antilliaanse Vereniging van Verzekeraars.

in de belastingsfeer binnen handbereik, maar lijkt de uitvoering ten dode opgeschreven. Van der Pligt: "Zolang de belastingdienst niet op orde is kunnen we verrekening via deze weg wel vergeten."

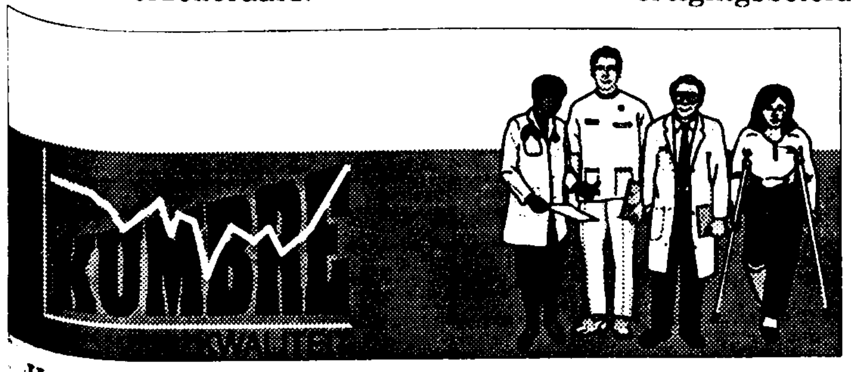
Van der Pligt hoopt wel dat in dat traject in één klap oude problemen worden opgelost. Zoals de kwestie van de gezinsleden van de SVB'ers, die nu tussen wal en schip vallen. Vestzak-broekzakoplossingen ziet hij niet zitten. "De partij MAN heeft erop aangedrongen om die gezinsleden mee te verzekeren. Dat zou dan een besparing van 35 miljoen voor het eiland opleveren die nu aan deze mensen een pp-kaart heeft verschaft. Maar die kosten komen dan wel op het bordje van het Land."

Bovendien meent hij dat de AZV onderdeel zou dienen te vormen van een totaalplan voor de gezondheidszorg. Zo kan het vestigingsbeleid voor specialisten genoemd worden.

Dat het vestigingsbeleid een chapiter is van de kostenbeheersing mag duidelijk zijn. Echter, met 200 medisch studenten uit de Antillen wordt het nog een kluif om het aantal specialisten in te perken, stelt Van der Pligt vast. "En beknotting van het aantal moet, omdat meer aanbod nu eenmaal meer vraag creëert."



■ *Peter van der Pligt, voorzitter commissie ziektekosten van de Nederlands Antilliaanse Vereniging van Verzekeraars.*



Het lijkt er nu toch van te gaan komen, de AZV. In 1984 is het idee om een soort basisziektekostenverzekering te introduceren al gelanceerd. Nu, tien jaar later, liggen de eerste ruwe schetsen voor invoering klaar. Maar daarmee zijn we er niet, merkt de voorzitter op. Hij heeft dan ook een zwaar hoofd in het vermetele plan van minister Inderson om nog dit jaar tot integrale invoering over te gaan. "Nee, dat zie ik niet gebeuren."

Van der Pligt is voorstander van gefaseerde implementatie. "Begin rustig met de makkelijke groepen, zoals de pp-ers en de gezinsleden van de verzekerden bij de Sociale Verzekeringsbank. Maak een stappenplan voor uitvoering." Tot het laatst kunnen de particulier verzekerden wachten. "Die doen wij toch al." In die tussenfase zouden dan de ambtenaren aan de beurt kunnen komen.

Met de invoering van de AZV zal elke Curaçaoënaar verplicht verzekerd zijn tegen ziektekosten. De weg naar implementatie is ook een lange, omdat nog niet duidelijk is wie belast gaat worden met de invoering. De overheid had hiervoor aanvankelijk het Bureau Ziektekosten op het oog. In november 1993 heeft het Bestuurscollege de verzekeraars gevraagd wat zij konden aanbieden. Dat heeft inmiddels geresulteerd in een eindrapport, dat tevens het werk is van een schaduwcommissie in Nederland. De experts van het Kontactorgaan Landelijk Overleg Ziektekostenverzekeraars hebben immers al eerder met het bijltje gehakt. In het rapport komt onder meer de basisdekking van de verzekering aan de orde.

STRUIKELBLOK

Want dat is ook een behoorlijk struikelblok. Wat wil je opnemen in een basispakket naast huisarts, medicijnen en specialistische zorg. Moet je ook de maatschappelijke zorg daarin betrekken, zoals bejaarden- en gehandicaptenzorg? En moeten kosten van fysiotherapeuten en diëtisten erbij? Zal er een beperking aan het aantal behandelingen gesteld moeten worden? Om nog maar niet te spreken van de hoogte van de premie.

Uitgangspunt bij de premiestelling is dat er een budgetneutrale premie uit de bus komt, wat zoveel betekent als dat verzekerden en bedrijven niet met extra kosten worden opgescheept. Vervolgens komt de vraag aan de orde hoe de premie wordt geheven. Stel dat gedacht wordt aan een inkomensafhankelijke premie dan ligt wel de compensatie

REGELS

Kostenbeheersing is het pakkie-an van de verzekeringsmaatschappijen. De verzekeraar bepaalt de regels. Die zegt bij voorbeeld dat je *heart triple bypass*-operaties niet in Houston mag laten verrichten maar in Nederland. Van der Pligt: "Het verschil in kosten, 80.000 gulden, rechtvaardigt niet de gang naar de USA. Sterker nog: de kwaliteit van de verrichting in Nederland is even hoog."

Medische uitzendingen maken van oudsher deel uit van de patronagecultuur in de politiek. Je bent doodziek en je geloof in de Curaçaose medische stand is getaand? Klop bij de gedeputeerde aan de deur. Die kan zeker iets voor je regelen. Deze jarenlange praktijken gaan overigens vergezeld van de *shop*-mentaliteit van de Curaçaoënaar. Dat heeft er mede toe geleid dat sommige gezinnen zo'n drie huisartsen raadplegen. En in feite is de beruchte PP-kaart een *golden credit card* voor medische verzorging, want welke verzekeringsmaatschappij gaat nu drie consulten betalen voor één en dezelfde kwaal.

Met de plannen voor de AZV is een hausse aan ongerijmdheden naar boven komen drijven, waaruit maar één conclusie kan worden getrokken: dat de politici het allemaal niet zo nauw namen. Zij lieten zich *overrulen* door de macht van de specialisten. Een laatste staaltje daarvan is het plan van een Curaçaose internist om een chirurgische afdeling op Bonaire te openen à raison van zes miljoen. Daar kunnen heel wat ALM- en helicoptervluchten met patiënten voor gemaakt worden. Curaçao beschikt immers over een goed geoutilleerde chirurgische afdeling.

LIGGELDEN

Maar ook het ziekenhuis weet van wanten. Volgens de gegevens van de verzekeraars maken de kosten van specialistische behandeling (23 procent) en de liggelden (35 procent) samen 58 procent uit van het gehele kostenplaatje in de gezondheidszorg. In de discussienota Financieel Overzicht Gezondheidszorg Nederlandse Antillen (juli 1993) worden de totale kosten over 1993 geraamd op 375 miljoen gulden. De werkelijke kosten zijn volgens minister Inderson nog hoger. "Ik durf niet eens meer naar de cijfers te kijken." Van het totaal gaat dus een slordige 200 miljoen alleen al naar de ziekenhuizen en de specialisten.

Doelmatigheid is een andere kwestie die de verzekeringsman graag illustreert aan de hand van de keizersnede. Een dure verrichting in vergelijking met de gewone bevalling, die opvallend vaak wordt toegepast door de gynaecologen. Een groep specialisten die zich trouwens de vrijheid permitteert om af te wijken van de tarieven in het publikatieblad 120, zich beroepend op een mondelinge toezegging van een minister van Volksgezondheid uit het verre verleden. Van der Pligt: "De gynaecologen verdienen hier gemiddeld 40 tot 50 procent meer dan hun Nederlandse collegae, bij een zelfde aantal verrichtingen." Hem is een geval bekend van een arts die 10 echo's heeft laten verrichten tijdens een zwangerschap, terwijl er officieel maar twee zijn toegestaan. Vandaar dat de voorzitter warm voorstander is van een doelmatigheidsonderzoek in het ziekenhuis.

En de *kumbre* op 30 juni? Van der Pligt: "Je kunt niet tegen uitgangspunten zijn, maar een totaalplan moet er uiteindelijk wel uit de bus rollen." Als actiepunten noemt hij een betere inspectie van de volksgezondheid en een orgaan dat toezicht houdt op investeringen. "Zo kun je je afvragen of een magnetiser tunnel, een zogeheten MRI voor radiologie à raison van zes miljoen wel haalbaar is terwijl zo'n apparaat in Venezuela staat. Daar kost ons een behandeling 300 dollar."

"Deze top over de gezondheidszorg is uiteindelijk een beginnetje."



■ *WILLEMSTAD - De Curaçaose chef koks hebben een eigen vereniging opgericht, de Curaçao Chef Association. Doel van de CCA is het verstevigen van de onderlinge band en het onderling uitwisselen van kennis en vakbekwaamheid op culinair gebied. Daarnaast wil men het culiniar toerisme naar Curaçao trachten te bevorderen en het opleidingsniveau op culinair gebied verhogen.*
De CCA staat daarom ook volledig achter de plannen voor invoering van een leerlingenstelsel Horeca in 1995.
Het bestuur van de CCA bestaat uit Ad Claesen van Princess Beach hotel, Henny Kolenbrander van Le Traiteur en Jan Bras van Fort Nassau.

Terpstra bij "paars" Koninkrijksminister

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Wanneer de paarse coalitie — het kabinet met PvdA, VVD en D'66 — inderdaad tot stand komt, maakt Erica Terpstra een goede kans de portefeuille Nederlands-Antilliaanse Arubaanse zaken te krijgen. Hoewel de vorming van "paars" nog allesbehalve zeker is, circuleren in politiek Den Haag al de namen van kandidaten die de diverse ministeries zouden kunnen gaan leiden. Erica Terpstra (VVD) is volgens Haagse bronnen voor de drie coalitie-partijen in het paarse kabinet een aanvaardbare kandidaat voor ontwikkelingssamenwerking. Deze post zou dan met koninkrijkszaken kunnen worden gecombineerd.

Tijdens de periode van het afgetreden kabinet Lubbers Drie was Ontwikkelingssamenwerking gekoppeld aan Justitie in de persoon van Ernst Hirsch Ballin. In kringen van Justitie werd het tot voor kort uitgesloten geacht dat Ontwikkelingssamenwerking in een volgende kabinetsperiode opnieuw aan Justitie zal worden gekoppeld. Erica Terpstra was in de voorbije periode eerste woordvoerster van de VVD-fractie voor zowel Ontwikkelingssamenwerking als voor Antilliaanse en Arubaanse zaken.

In Den Haag verluidt dat zowel de VVD zelf als PvdA en D'66 haar geknipt voor de post op Ontwikkelingssamenwerking zouden vinden, als ze niet per se in de fractie wil blijven. "Zij is een VVD-Kamerlid met een uitgesproken sociaal gezicht. De PvdA zal niet veel moeite met haar hebben en bij de VVD-aanhang is ze erg populair en zal ze op de post Ontwikkelingssamenwerking vertrouwen hebben." Erica Terpstra is landelijk bekend door haar optreden op de televisie in diverse programma's. Haar activiteiten in de sector Bejaardenzorg en zorg voor gehandicapten zijn bekend.

Pronk zou volgens de speculatie in Den Haag van Ontwikkelingssamenwerking naar Defensie verhuizen. De VVD ziet hem liever niet terugkeren op Ontwikkelingssamenwerking, maar de PvdA wil hem wel graag terug in het kabinet. Als minister van defensie zou hij zich kunnen concentreren op de veranderende rol van de Nederlandse strijdkrachten. Relus ter Beek zou niet meer als minister terugkeren. Als alternatieven op Defensie worden de VVD-ers Henk Vonhoff, nu commissaris van de koningin in Groningen en Joris Voorhoeve, werkzaam bij het instituut Clingendael genoemd.

Speculaties over de opvolging van Hirsch Ballin op Justitie leveren volgens enkele Nederlandse weekbladen de namen op van enkele VVD- en D'66-kandidaten. Frits Korthals Altes, enkele jaren geleden voorzitter van de vaste Tweede Kamer-commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken, zou de favoriet zijn van VVD-leider Bolkestein. Maar de D'66-ers Jacob Kohnstamm en Gerrit Jan Wolffensperger — met Van Mierlo hebben zij de laatste jaren het gezicht van de vierde partij bepaald — werden eveneens genoemd. Voor Financiën wordt de locoburgemeester van Amsterdam, Frank de Grave, genoemd, evenals ex-AKZO-topman Loudon. Beiden zijn lid van de VVD. Naast de beoogde premier Wim Kok levert de PvdA nog vier ministers in het paarse kabinet, als dat er komt.

Onderwijs (Van Kemenade), Welzijn, volksgezondheid en cultuur (Marcel van Dam,) en Sociale zaken en werkgelegenheid (Wolfson) zijn enkele posten die mogelijk naar de PvdA zullen gaan. Onzeker is de terugkeer van Ed van Thijn. Speculaties genoeg over de post Buitenlandse zaken. Naar Haagse speculanten beweren wordt Hans van Mierlo de man die het koninkrijk in het buitenland zal vertegenwoordigen.

Notities uit Paramaribo

= door Max Ooft =



Nieuwe rubriek

VANDAAG beginnen wij in de Amigoe met een wekelijkse rubriek onder de kop: **Notities uit Paramaribo.** Elke zaterdag doet onze medewerker Max Ooft vanuit Paramaribo verslag van de meest interessante dingen die er in die week in Suriname plaatsvonden. Met deze rubriek hoopt de Amigoe met name de vele uit Suriname afkomstige lezers op onze eilanden en de vele Antilliaanse en Arubaanse vrienden van Suriname te gerieven.

PARAMARIBO — De afgelopen week in Suriname werd gekenmerkt door relatieve rust, zowel onder de burgerij als op de valutamarkten. Niet in de laatste plaats door de inmiddels begonnen Wereldkampioenschappen Voetbal die maken dat vele winkels nu om drie uur 's middags sluiten om aan het personeel de gelegenheid te bieden de middagwedstrijd te kunnen zien. Voorpagina-nieuws was, dat de in Suriname woonachtige ouders van Ruud Gullit, de Nederlandse sterspeler die te elfder ure liet afweten bij Oranje, op straat aangehouden en vervolgens gedurende korte tijd gegijzeld werden door een drietal mannen, van wie één gewond was geraakt in een schermutseling over drugs. De mannen eisten vervoer naar de Eerste Hulp-post, waarna vader George Gullit ongestoord mocht vertrekken.

De natuurlijke hulpbronnen waar het land rijk aan is, hebben erg in de belangstelling gestaan in deze week tijd. De Canadese exploratiemaatschappij "Golden Star Resources", die vorig jaar een goede concessie kreeg voor onderzoek naar goud in zuidoost Suriname, heeft een joint venture overeenkomst gesloten met de Canadese goudproducent Cambior, om het gebied dat bekend staat als Cross Rosebel gezamenlijk te exploreren. Deze twee maatschappijen zijn gezamenlijk ook actief in Guyana. Cambior zal 5,93 miljoen dollar investeren in de haalbaarheidsstudie, plus 65% van de totale verdere projectkosten. Het Surinaamse bedrijf Grassalco heeft tot nu toe geen gebruik gemaakt van de optie van het recht op aankoop van 20% der aandelen.

Ook illegale goudwinnaars zijn actief in het achterland van Suriname dat slechts per boot of vliegtuig bereikbaar is. Het gaat met name om de beruchte Braziliaanse *"garimpeiros"*, die desnoods met wapens hun wingebied beschermen, als gevolg waarvan het in Venezuela en Guyana al meermalen tot een bloedig treffen is gekomen met zowel de inheemse bevolking als de militaire autoriteiten. Er zijn, met behulp van de voormalige terreurgroep, het Jungle Commando, inmiddels ongeveer 45 illegale goudzoekers ingerekend, waarvan een deel buiten proces is afgehandeld met een boete van US$ 5.000,- voor ieder. De Surinaamse minister van Justitie, mr Soeshiel Girjasing, heeft verklaard dat de autoriteiten niet zullen schuwen om desnoods gewapenderhand, het gebied te zuiveren. De Braziliaanse ambassade in Paramaribo heeft hierop geschrokken gereageerd en gezegd erop te zullen toezien dat Braziliaanse staatsburgers een menswaardige behandeling zullen krijgen. Leden van deze ambassade hebben de zorg op zich genomen van hun landgenoten in de Surinaamse cellen, die bekend staan om de overbevolking en interne gevangenenterreur.

Een andere potentiële inkomstenbron van Suriname, namelijk tropisch hardhout, heeft de afgelopen week eveneens in het middelpunt van de belangstelling gestaan. Wederom werd grote kritiek uitgeoefend op de regering naar aanleiding van het binnen zeer korte tijd toekennen van een concessie van 150.000 hectare voor uitsluitend houtkap, aan de onbekende Indonesisch/Maleisische maatschappij "MUSA-groep", in ruil voor miljoeneninvestering in westelijk Suriname. Lokale houtexploitanten en -verwerkers (waaronder het vroeger bloeiende Nederlandse bedrijf Bruynzeel) beschuldigen de regering ervan de buitenlandse investeerder een voorkeursbehandeling te hebben gegeven, en zeggen bevreesd te zijn voor ecologisch rampzalige gevolgen van de houtkap door de MUSA, die geen reputatie heeft in Indonesië. De overheid zou volgens Bruynzeel Suriname hier een handje aan meehelpen door de export van rondhout te stimuleren, te weten met een exportheffing van 20% in plaats van de voorgestelde 30% De houtverwerkersunie is er gebelgd over dat haar sector in feite brodeloos wordt gemaakt door de export van rondhout in plaats van verwerkte houtprodukten.

De MUSA-kwestie die ook een aspect heeft van grondrechten voor inheemsen in het betreffende gebied, zal binnen twee weken in het tijdschrift "Time" besproken worden. Een correspondent voor dit weekblad bracht de afgelopen week een oriëntatiebezoek aan Suriname.

Dringender dan ooit houdt de naderende unificatie van de wisselkoers het land in de greep. Volgens het Structurele Aanpassingsprogramma (S.A.P.) moet de vrijemarktkoers, nu schommelend rond de 200 Surinaamse gulden voor één Amerikaaanse dollar, verheven worden tot een officieel geldende koers, vooralsnog zwevend volgens economische principes van vraag en aanbod, en niet door de overheid vastgesteld. De streefdatum is 1 juli 1994, en het land houdt de adem in. Nog gehanteerde koersen, zoals de officiële veilingkoers van 1 us$ voor 55 sfl, de bauxietkoers, rijstkoers en andere gunstige koersen waarmee prijzen kunstmatig laag werden gehouden, komen hiermee te vervallen. De verwachting is dat daardoor alle prijzen een enorme stijging binnen korte tijd zullen beleven, met name die van rijst, brandstof, brood en alle andere importgoederen in het algemeen. De Raad van Vakcentrales in Suriname (Ravaksur) heeft aangekondigd dat er een nationale staking zal komen, indien de overheid niet vóór deze unificatie van de wisselkoers prijsbeteugelende maatregelen neemt en een minimaal leefniveau van de bevolking kan garanderen door onder andere loonaanpassing. Ook de Associatie van Surinaamse Fabrikanten (ASFA) heeft grote bezorgdheid uitgesproken over de economische maatregel, waarvan de associatie vindt dat hij niet voldoende is voorbereid.

Door deze verandering in de officiële wisselkoers zullen ook de internationale economische indicatoren voor Suriname drastisch veranderen. Het Bruto Nationaal Produkt van Suriname werd tot nu toe kunstmatig hoog gehouden door de niet realistische berekening van het per capita inkomen met de geldende veilingkoers. In werkelijkheid verdient men gemiddeld echter nog geen 30 US-dollar per maand in Suriname. Het United Nations Development Programme (U.N.D.P.) zal met het oog op de intensievere contacten een permanente vertegenwoordiging in Paramaribo stationeren. Regionale vertegenwoordiger, Jan van Eyndhoven, introduceerde hiertoe de contactpersoon, Clyde Applewhite, bij de Surinaamse regering.

En als het van Nederland afhangt, zullen de economische moeilijkheden echt niet vandaag aangepakt worden. De door het voormalige moederland beloofde betalingsbalanssteun aan Suriname, zal pas gegeven worden na rapportage van het Internationaal Monetair Fonds (I.M.F.) aan Nederland over de voortgang van het S.A.P., hetgeen met enkele maanden is verschoven door technische problemen. Suriname's president, drs. Ronald Venetiaan zei dat Suriname "totaal geen begrip kan hebben voor het steeds weer opwerpen van gecompliceerde condities en vertragingen op het punt van de betalingsbalanssteun uit de reeds bij het verdrag van 1975 aan Suriname toegezegde fondsen". Hij stelde dit in zijn welkomstwoord tot de nieuwe ambassadeur van Nederland in Suriname, Schelle Baron van Heemstra, die overneemt van de inmiddels vertrokken Pieter Koch.

In de afgelopen week werden ook de certificaten uitgereikt aan de Nederlandse militairen die een jungletraining ondergingen in Suriname. Bevelhebber Gorré van Suriname memoreerde wederom de negatieve berichtgeving in de Nederlansse pers over de "bedelmentaliteit van het Surinaamse leger" en zei dat het leger geen behoefte heeft aan geëvacueerd materiaal, dat bovendien ook onderhoud zou vereisen. Inmiddels is het lijk geborgen van de Surinaamse korporaal Lloyd Sanches (29), die verdronk toen zijn boot kapseisde tijdens de oefeningen. Maandag 20 juni begint het staatsbezoek van de Guyanese president Cheddi Jagan aan Suriname. Naar verwachting zal de Guyanese president ervaringen over het I.M.F.-aanpassingsprogamma in Guyana aan Suriname doorspelen, en zal ook de kwestie van het bewuste grensgebied aan de orde komen.

MINSK - De presidentsverkiezingen in Wit-Rusland van donderdag hebben nog geen winnaar opgeleverd. Er zal een tweede ronde worden uitgevochten tussen premier Vjatsjeslav Kebitsj en de populist Aleksandr Loekatsjenko. Dat blijkt uit de voorlopige resultaten die de kiescommissie vrijdag bekendmaakte.

Loekatsjenko, aan kop met circa 45 procent van de stemmen en Kebitsj, tweede met twintig procent, zijn allebei voorstander van een centraal geleide economie en nauwere banden met Rusland. De opkomst was 79 procent. Aanhangers van de twee hervormingsgezinde kandidaten, oud-parlementsvoorzitter Stanislav Sjoesjkevitsj en mensenrechtenactivist Zenon Poznjak, hebben al laten weten dat ze niet aan de tweede ronde zullen deelnemen als die tussen twee conservatieven gaat.



verkrijgbaar bij

boutique li[illegible]

Gaarne helpen wij met suggesties betreffende ... voor U meest geschikte LINGE... die bij ons geho... wordt.

Schottegatweg (O...

Bosnië-kabinet: vijf moslims en zes Kroaten

SARAJEVO - Het [parle]ment van de moslim[-Kroa]tische federatie [Bosnië-]Herzegovina he[eft don]derdag de Bosni[sche rege]ringsleider [Haris] Silajdzic gekozen [tot pre]mier. De regering [telt vijf] moslim- en zes Kro[atische] ministers.

Door het besluit v[an het] parlement, dat unani[em was,] behoudt Silajdzic [zijn] functie als premi[er. De] afgevaardigden keur[den in] een geheime stemmi[ng het] kabinet van de nieu[we fede]ratie goed. Behalve h[et pre]mierschap bleef ook he[t minis]terie van Buitenlands[e Zaken] in moslimhanden[. De] nieuwe minister hee[t ...]ankic. Ondanks [de] bezwaren van de [...] werd de notoire Kro[...] benoemd tot vice-pre[mier en] minister van Defen[sie. Hij] was premier van de [...]lige afgescheiden Kro[atische] republiek in het zuid[en van] Bosnië.

Zuid-Afrika weer terug in Assemblee VN

NEW YORK - [Na ...] uitsluiting van [...] jaar, is Zuid-Afrika [weer] gekomen in de Ver[enigde] Naties.

Een Zuidafrikaanse de[legatie] nam donderdag end[...] applaus weer plaats [...] voor het land be[stemde] zetels in de Algemene [Verga]dering. De stoelen [...] twintig jaar leeg, [...] VN Zuid-Afrika [...] hadden buitengesloten [uit pro]test tegen de discrimin[erende] politiek [...] [...] overwinning van de [ANC-]leider Nelson Mandela [kwam] er een definitief einde [aan de] politiek van apartheid.

NAIRE
AGENDA

LITIE:	8000/
ANDWEER:	8222/
XICENTRALE:	8845
SPITAAL:	8900/
	7446/
mnr.	14
JAARDENTEHUIS:	8350

****

ENBARE BIBLIOTHEEK
ingstijden voor het publiek:
endijk:
dag van 14.00-18.00 uur; dinsdag, woensdag en donderdag van 08.00-12.00/ 14.00-18.00 uur; vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur
ncon:
woensdag van 14.00-18.00 uur en vrijdag van 14.00-17.30 uur.

****

POSTKANTOOR
(openingstijden)
Zegelverkoop
Kralendijk (tel.: 8508): maandag t/m donderdag van 07.30/12.00 13.30-17.00 uur; vrijdag van 07.30-12.00/13.30-16.00; zaterdag gesloten.
Rincon (tel.: 6214): maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.
Geldloket
(Postwissels, Postspaarbank, Sigu-cheque en Giro Betaalkaart)
Kralendijk en Rincon: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
Open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
Spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur; spreekuur te Rincon elke donderdag van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor spoedgevallen gelieve tel.: 4255 te bellen of fax 7655.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
Lagunweg 26. Tel.: 4989)
Openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

NIEUWO-APOSTOLISCHE KERK
(Caya Meimei 36(
Aanvangstijd van de dienst: **zondag** om 11.30 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

Henri Toré bezorgd over gevolgen bestuurscrisis

KRALENDIJK — In een radio- en televisieprogramma heeft waarnemend gezaghebber Henri Thoré zijn bezorgdheid uitgesproken over de ontstane bestuurscrisis naar aanleiding van de motie van wantrouwen die vijf van de negen raadsleden op Bonaire hebben ingediend tegen het UPB-Bestuurscollege. Toré heeft inmiddels al gesproken met alle partijen die in de raad vertegenwoordigd zijn. Volgens Toré is er een oplossing onderweg.

In het gezamenlijke programma van beide radiozenders en TV-11 gaf waarnemend gezaghebber Toré nog eens zijn lezing over hetgeen in de raad was gebeurd. Hij verwees daarbij ook naar de artikelen die daarover in de lokale media waren verschenen. Toré zei zich ernstig zorgen te maken over de situatie, aangezien vóór 1 juli de begrotingsbehandeling in de raad moest zijn goedgekeurd.

Hij heeft in het kader van zijn verantwoordelijkheden als voorzitter van het Bestuurscollege en als voorzitter van de raad besloten met alle partijen te praten en tenslotte ook met raadslid Franklin Pikeur die tot maandag deel uitmaakte van de vijfmansfraktie van de UPB, maar na de geschorste vergadering beschouwd moet worden als onafhankelijk raadslid.

In zijn gesprekken met de politieke partijen onderzocht Toré de mogelijkheden om tot een nieuw Bestuurscollege te komen. Ook besprak hij de mogelijkheden van een eventuele coalitievorming en een daarbij behorend bestuursprogramma voor de komende maanden.

Uit de gesprekken die Toré voerde, bleek wel dat vrijwel alle partijen het er over eens waren, dat de UPB als grootste fraktie in de raad het initiatief moet nemen. Toré vond de sfeer waarin de onderhandelingen plaatsvonden goed, terwijl hij constateerde dat alle politieke partijen zich inderdaad bezorgd toonden over de situatie.

Hoewel waarnemend gezaghebber Henri Toré dacht dat er een positieve beweging was om tot een geëigende oplossing te komen, vraagt hij toch aan iedereen om rustig te blijven en de betrokken partijen tijd en ruimte geven om tot een gerede oplossing te komen, die in het belang is van de gehele gemeenschap. "Ik ben ervan overtuigd dat alle betrokkenen hun gezond verstand zullen laten prevaleren, zoals dat hoort. Dan zal er spoedig een oplossing gevonden worden en zal deze crisis achter de rug zijn", aldus waarnemend gezaghebber Henri Toré.

UPB wil partij verjongen
Rudy Ellis delegeert taken aan jongeren in de partij

KRALENDIJK — Het is geen geheim dat partijleider Rudi Ellis, die in oktober niet alleen het 25-jarig bestaan van zijn partij viert, maar dan ook 25 jaar voorzitter is geweest, al enkele jaren de partij wil overdragen aan een jongere opvolger. Dat leek in eerste instantie vice-voorzitter Ramoncito Booi. Enkele jaren geleden zou de nieuwe kroonprins Franklin Pikeur heten. Nu is de vermoedelijke opvolger de inmiddels ervaren politicus Robby de Jongh.

Aan de vooravond van de motie van wantrouwen die maandag door de raad werd ingediend, belegde de UPB een persconferentie over de benoeming van Felix Cicilia tot opvolger van Ramoncito Booi. Niet vermoedend, dat twee dagen later een levensgroot probleem zou opdoemen met één van de 'jongeren' in de partij, zei Ellis, dat hij vorig jaar al aangekondigd had, zich wat meer op de achtergrond te houden in het partijgebeuren. Ellis kondigde trouwens ook datzelfde streven van Ramoncito Booi aan. Overigens is het vertrek van Booi uit de politiek 'buiten bezwaar', want de politicus beschouwt zijn politieke missie nog lang niet als beëindigd. Booi zal enkele jaren aandacht besteden aan het aannemersbedrijf dat hij twee jaar geleden oprichtte.

In tegenstelling tot Booi zal Ellis wel als adviseur blijven optreden. Zijn wens is, dat nu ook anderen de gelegenheid krijgen om te tonen wat zij kunnen. Als het 'nieuwe groen' in de partij worden jongeren beschouwd als Robby de Jongh, Felix Cicilia, Noris Gomes, Papito Thomas en Toontje Nicolaas. Opmerkelijk is dat Ellis niet de namen noemde van beide van origine leerkrachten ex-minister Rudi Thomas, die overigens nog nooit op de lijst van de UPB heeft gestaan en onderwijsinspecteur Broertje Molina, die bij de laatste verkiezingen voor de Staten op de derde (verkiesbare) plaats stond. Molina was voorbestemd als UPB-minister op Onderwijs. Er komt in ieder geval een programma, dat speciaal gericht zal zijn op de komende situatie. Ellis vermoedt wel dat daarvoor hulp van buiten nodig is. Dit lijkt hem geen probleem, nu het gaat om de ontwikkeling van jongeren in de partij.

Poolse Blauwhelmen omgekomen in Kroatië

ZAGREB - Twee Poolse VN-militairen zijn donderdag in Kroatië omgekomen bij het opruimen van mijnenvelden. Twee andere Blauwhelmen raakten licht gewond.

Het ongeluk gebeurde in Plaski, op 150 kilometer van de Kroatische hoofdstad Zagreb. Plaski valt onder één van de vier door de VN gecontroleerde gebieden. Sinds het van kracht worden van een wapenstilstand in maart tussen Kroaten en Serviërs zijn verscheidene VN-soldaten gedood door landmijnen, die door de strijdende partijen waren geplaatst.

Paboso: probleem bij Selibon in van vele

KRALENDIJK — Volgens Norwin Willem, fraktieleider van de Partido Boneriano Sosial (Paboso) is het probleem van de Selibon geen op zichzelf staand probleem. "Het zijn ook de talloze andere beslissingen van het Bestuurscollege die van hetzelfde gehalte zijn als de beslissingen, die werden genomen bij de reinigingsdienst Selibon." Dit zei Willem in de eerste ronde van de maandag gehouden vergadering van de eilandsraad.

Wat de fraktieleider van de Paboso het meest steekt, is de voortdurende ontkenning van het Bestuurscollege dat Selibon geprivatiseerd zou worden. Naar zijn mening was het toch duidelijk merkbaar welke koers de overheid eigenlijk volgde. Hij attendeerde er op dat sedert 1991 al sprake was van een komende decentralisatie (2 oktober 1991 - HL).

"Deze overheid heeft echter nooit de noodzakelijke openheid willen betrachten. Integendeel, op een arrogante manier bleek het Bestuurscollege zelfs niet van plan om op de vragen van de leden van de eilandsraad te antwoorden", aldus fraktieleider Nochi Willem. Hij zei verder elke visie op een beleid te missen, terwijl er legio fouten werden gemaakt, die dan door de eilandsraad gecorrigeerd moesten worden. Willem noemde onder andere het beschikbaar stellen van Playa Frans aan de Canadese projectontwikkelaar Verona, de bepaling en de inning van de grondbelasting, de verhoogde tarieven water en electriciteit en ten slotte de privatisering van Selibon.

"Deze zaken staan niet los van elkaar", benadrukte Willem, die het Bestuurscollege ervan beschuldigde telkens te handelen tegen de bepalingen van artikel 62 van de ERNA. (Daarin staat dat het BC verantwoording over het handelen moet afleggen aan de leden van de eilandsraad - HL)."

Het Bestuurscollege belegde zelfs een persconferentie, waar de aanwezige pers uitleg kreeg. Maar die uitleg werd de leden van de eilandsraad onthouden", aldus de klacht van Willem. Zoals bekend was de privatisering van Selibon een nog al gehaaste zaak. "De leden van de eilandsraad kregen op 2 december te horen wat de overheid van plan was met Selibon. De daarbij behorende documenten werden aan de eilandsraad gestuurd op 21 december, waardoor er nauwelijks tijd was voor een grondige bestudering van de materie." Dit was de kritiek die Willem in de raadsvergadering naar voren bracht.

Nieuwe lente, nieuw geluid

EEN VAN DE joneren van het 'nieuwe groen' van de UPB is de oprichter en ex-voorzitter van de Partido Akshon Nobo, Toontje Nicolaas. Voor hem zal een speciaal programma worden geschreven, want ondanks het feit dat Nicolaas al sedert februari 1983 politiek actief is, wordt hij nog steeds als een groentje beschouwd. Toch schreef de ex-PAN-leider al politieke geschiedenis. Hij was namelijk de eerste die door het stembureau niet werd geaccepteerd als lijsttekker van zijn partij. Nicolaas had zich namelijk aangemeld bij de POB van Broertje Janga. Toen bleek dat hij op een onverkiesbare plaats kwam, besloot hij zijn eigen partij op te richten. Bij het stembureau schreef hij zich in als lijsttrekker van zijn partij. Toen echter bleek dat Nicolas ook als nummer acht op de POB-lijst stond, werd hij gediskwalificeerd. Ondanks de aangespannen rechtszaak, moest de PAN het bij de verkiezingen in 1983 zonder lijsttrekker stellen.

In 1990 verliet Nicolaas de politiek, om een jaar later de zo door hem verguisde UPB te steunen bij de verkiezingen voor de raad. De 'beloning' voor Nicolaas was dat hij het onderwijs mocht verlaten voor iets vaags bij de Eilandsvoorlichtingendienst. Toontje Nicolaas (ex-PAN) is voor de komende jaren het 'nieuwe groen' van de UPB, samen met Robby de Jongh (ex-ABO en Noris Gomes (ex-PDB). Het 'nieuwe groen' van Franklin Pikeur is enigszins verwelkt en heeft wat gele randjes aan het blad. Dat moet dan bij teruggave van zijn raadszetel worden opgevangen door Cai Marsera (derde op de UPB-lijst) echter die met zijn ervaringen in de ADEN, de PDB, de ABO en de UPB meer verdord groen dan ontluikend groen lijkt.

Om eenheid in fractie te bewaren
UPB overtrad regels bij contract bedrijf Piekeur

KRALENDIJK — Naar de mening van gedeputeerde Ramoncito Booi heeft bij de beslissing van raadslid Franklin Pikeur om voor de motie van de oppositie te stemmen, ongetwijfeld de teleurstelling meegespeeld dat aan Pikeurs schoonmaakbedrijf 'Bon Clean' een zeer lucratief contract de neus voorbij is gegaan. Om Pikeur tevreden te houden, zou niet het semi-overheidsbedrijf Selibon n.v. het contract krijgen, maar 'Bon Clean'.

Er waren drie bedrijven geïnteresseerd inzake schoonmaakwerkzaamheden van het luchthavengebouw. Een van de bedrijven was Bon Clean, een schoonmaakbedrijf dat in handen is van Franklin Pikeurs echtgenote.

Nadat via een openbare inschrijving de offertes waren binnengekomen, werd het familiebedrijf van Pikeur voorgetrokken.

"Ik moet inderdaad opbiechten dat wij Pikeur hebben voorgetrokken. Er waren drie bedrijven. Selibon was de n.v. die het werk voor de laagste prijs wilde uitvoeren. De tweede was Pikeur. Hij klaagde niet alleen dat het naar zijn zin te lang duurde voor hij het werk kreeg, maar hij had bovendien bezwaar dat Selibon het werk zou krijgen. Om te zorgen dat Pikeur in het voordeel kwam, heb ik argumenten tegen Selibon naar voren gebracht. Onder andere, dat de n.v. in feite niet was opgericht voor schoonmaakwerkzaamheden, maar als vuilnis-ophaaldienst." Aldus de biecht van gedeputeerde Ramoncito Booi tijdens de woensdag gehouden persconferentie.

Hoewel de overheid het dus op een akkoordje gooide met het (toen nog) UPB-raadslid, moest er toch nog een aantal voorwaarden worden geregeld. "Het personeel dat nu de luchthaven schoon houdt, moest in dienst worden genomen door het bedrijf dat contractueel het werk zou gaan verrichten. Aangezien dat in overheidsdienst is, moest dat geregeld worden via de eilandsraad. Dat wilde Pikeur niet begrijpen", zei Booi.

Ook klaagde Pikeur volgens de vice-voorzitter van de UPB over het feit, dat het contract maar voor twee jaar was. "In werkelijkheid geeft de overheid in zulk soort gevallen maar een-jarige contracten. Maar weer om een voordeeltje te bewerkstelligen voor Pikeur, negeerden we enkele normaal geldende voorwaarden. Wij hadden daarna eigenlijk niet meer de indruk dat Pikeur nog steeds ontevreden was", aldus de uitleg van gedeputeerde Ramoncito Booi.

Zoals bekend besloot Franklin Pikeur als enige van de UPB-fraktie om voor een motie van wantrouwen tegen het Bestuurscollege te stemmen.

BONAIRE
COMMENTAAR

Wantrouwen

HET LIJDT HAAST geen twijfel dat raadslid Franklin Pikeur die afgelopen maandag 'naar eer en geweten' tegen het beleid van de UPB stemde, de prijs zal moeten betalen voor de motie van wantrouwen tegen zijn partij.

Zoals gedeputeerde Ramoncito Booi al opmerkte, heeft Pikeur — uiteraard ongewild maar wel dom — zichzelf het stigma van 'onbetrouwbaar' gegeven. In februari 1992 werd hij samen met Cai Marsera (eveneens UPB) genoemd om ontevreden 'aan te monsteren' bij de Partido Boneriano Sosial. Hoewel Marsera noch Pikeur dat ooit bekenden zorgde de Paboso er wel voor, dat dit bekend werd. Bij de raadsvergadering over het Parkerproject van hetzelfde laken een pak. Opnieuw was het Pikeur die iedereen liet geloven dat hij een motie tegen het Bestuurscollege zou ondersteunen. Puntje bij paaltje — en nu ongetwijfeld geïndoctrineerd door gedeputeerde Booi van de UPB — vond Pikeur in afwachting van een lucratief baantje bij de overheid een sluipweggetje om 'nu nog het Bestuurscollege het voordeel van de twijfel te geven'.

Het overheidsbaantje viel financieel tegen, leerden de lokale persvertegenwoordigers woensdagavond van gedeputeerde Booi. In plaats van de geëiste schaal 12 met 15 dienstjaren, werd Pikeur schaal 8 met 10 dienstjaren aangeboden. Maar dat was de ex-werknemer en vakbondsleider van Bopec niet voldoende. Maandag liet hij tot twee minuten voor de stemming zijn partij in de waan, dat hij evenals de rest van de fraktie tegen de motie van wantrouwen zou stemmen. Een motie die niet is aangeslagen bij de bevolking. Een te doorzichtig spel van opportunisten die jarenlang de UPB bestoken door te zeggen, dat het volk niet meer zo dom is als vroeger, maar zelf kennelijk de volwassenheid van de nieuwe generatie niet onderkend hebben.

De bevolking heeft het UPB-bestuur bij de laatste verkiezingen afgewezen. Maar niet wegens het beleid bij Selibon. Ironisch genoeg gingen de werknemers bij Selibon dinsdag in staking uit protest tegen de uitlatingen van Paboso's fraktielid Rodger Gijsbertha. Niet uit protest tegen het beleid bij Selibon. Pikeur was de enige zwakke schakel in de UPB=fraktie en hij was de 'objectieve' Nemesis die de Paboso nodig had om haar doel te bereiken.

Daarmee heeft Franklin Pikeur zich politiek buitenspel gezet. Zichzelf het stempel van onbetrouwbaar opgedrukt terwijl Pikeur bij zijn intrede in de UPB in de beginjaren tachtig juist gold als de meest integere en meest betrouwbare politicus. Voor Franklin Pikeur is de politieke loopbaan beëindigd. Pikeur wordt niet alleen door de UPB als onbetrouwbaar beschouwd, maar ook door de PDB en door de Paboso. Hij heeft kennelijk een te hoge wissel getrokken op de 68 stemmen, die hij bij de eilandsraadsverkiezingen in 1991 in tien stemdistricten behaalde.

Er staat ex-UPB raadslid Franklin Pikeur maar één weg open om naar 'eer en geweten' uit een benarde positie te geraken, waarin hij zichzelf dankzij zijn politieke 'vrienden' heeft gemanoeuvreerd. Dat is op korte termijn zijn raadszetel teruggeven aan de partij die daar recht op heeft.



KRALENDIJK — Met het marinefregat, dat zes maanden als stationsschip op de Antillen zal dienen, kwamen 6500 boeken naar de Antillen. De boeken werden in ontvangst genomen door waarnemend gezaghebber Henri Toré en CCB-directeur Hans Els. Als onbezoldigd postbode fungeerden eerste officier Henk Borsboom (links) en Kapitein-luitenant ter Zee Rudolf Teeuwisse.

Grote brand in Duitse filmstudio's

MUNCHEN — Bij een brand in de Bavaria-filmstudio's in München is voor 1,5 miljoen mark schade aangericht.

Bijna 200 brandweerlieden bestreden de brand gedurende enkele uren. Bij de brand liep niemand letsel op, maar een groot deel van de décors werd verwoest. Er volgt een diepgaand onderzoek naar de oorzaak van de brand.

Het verlies van **Moulinex**, Frans producent van huishoudelijke apparatuur, is vorig jaar opgelopen van 41 miljoen tot netto 598 miljoen (Nf 200 miljoen). Het resultaat is sterk negatief beinvloed door kosten voor herstructurering en afschrijvingen. Binnenkort geeft Moulinex nieuwe aandelen uit van in totaal één miljard frank (Nf 330 miljoen).

Mañan, 26 di yüni 1994, Nashonnan Uní a proklamá komo "Dia Internashonal Kontra Abuso i Trafikashon Ilegal di Droga".

E aña aki, mundialmente a skohe pa duna atenshon na e hende muhé ku den tur aspekto di bida ta topa ku efektonan negativo di maluso di droga. Mas i mas hende muhé ta kai den e trampa di droga, tantu komo usado i trafikante. Di otro un banda komo mama, esposa òf kompañera di bida e ta sufri di e efekto di maluso di droga di su seman kerí.

Den e desaroyo aki Boneiru no a keda atras. Pesei riba e dia speshal aki gobièrnu, pa medio di e aviso aki, kier ekspresá su preokupashon i su deseo ku pa medio di reflekshon e pueblo lo bira mas konsiente di e problema ku maluso di droga ta kousa den komunidat. Asina pueblo tambe por duna un kontribushon na yuda kombatí e problema aki.

Kolegio ehekutivo di teritorio insular di Boneiru

Gezaghebber interino	**Sekretario**
H.P.A. Toré	**mr. A.O. Muller**

Enkele uren voor indiening motie van wantrouwen

Japanse regering na negen weken afgetreden

TOKYO — De Japanse premier Tsutomu Hata en zijn centrum-rechtse minderheidsregering zijn vandaag na amper negen weken afgetreden. Dat heeft Hata vandaag op een persconferentie in Tokyo meegedeeld.

Het besluit kwam nog geen uur voordat het parlement een motie van wantrouwen zou bespreken die de grootste oppositiepartij, de Liberaal Democratische Partij (LDP), tegen de regering-Hata had ingediend. De Sociaal-Democratische Partij (SDP) is echter bereid een nieuw kabinet met de regeringspartijen te vormen.

"De dringendste taak is om een stabiele regering te vormen", aldus de demissionaire premier. Hata zei dat hij de voorkeur gaf aan aftreden boven vervroegde verkiezingen, die alleen maar tot politieke onrust zouden leiden. "Als ik het parlement had ontbonden, dan had dat geleid tot een politiek vacuüm van een maand, juist op het moment dat we voor zoveel problemen staan."

De liberaal-democraten hadden de motie tegen Hata al maanden achter de hand gehouden, omdat ze hadden beloofd de regering niet ten val te zullen brengen voordat de begroting was aangenomen. Donderdag werd hierover de besluitvorming afgerond, waarop de LDP haar kans schoon zag en de motie indiende. De partij beschikt over slechts 206 van de 511 zetels en hoopte daarom de SDP mee te krijgen om de regering ten val te brengen.

Op de persconferentie zei Hata dat zijn minderheidskabinet geen kans zou hebben de motie te overleven zonder steun van de socialistische oppositiepartij SDP. Even later werd de parlementszitting afgelast. Op de vraag of hij de formatie van een nieuwe regering aan de LDP zou overlaten, zei Hata: "Die beslissing kan ik beter aan het parlement overlaten dan aan de grootste oppositiepartij".

Meteen na het aftreden van de regering liet secretaris-generaal Wataru Kubo van de SDP weten bereid te zijn met de zes regeringspartijen te praten over de vorming van een nieuwe coalitie. Eind april was de SDP na enkele uren boos uit de regering-Hata gestapt, omdat de partij zich buitenspel gezet voelde tijdens de formatie.

De dagen voordat de motie zou worden besproken, voerde Hata koortsachtig overleg met de socialisten om hun steun te winnen. De SDP eiste dat de regering zou aftreden voordat de socialisten er weer aan zouden deelnemen. Ook verlangen zij verregaande concessies inzake belastingen en het beleid jegens Noord-Korea.

De socialisten sluiten niet uit dat Hata opnieuw premier wordt, maar die keuze moet dan wel op een open en democratische wijze worden gemaakt, aldus partijvoorzitter Tomiichi Murayama voor de televisie. Hij sloot niet uit dat dit al op woensdag, de laatste dag van de parlementszitting, kon gebeuren. Hata volgde in april premier Hosokawa op, die moest vertrekken wegens een corruptieschandaal.



■ *TOKYO — De Japanse premier Tsutomu Hata maakte vandaag het aftreden bekend van zijn regering. De minderheidsregering van Hata trad amper negen weken geleden aan.*

Holbrooke nieuwe ondernemer VS voor Europa

ST. LOUIS — De Amerikaanse president Bill Clinton heeft de huidige ambassadeur in Duitsland, Richard Holbrooke, benoemd als onderminister voor Europese Zaken.

Holbrooke volgt Stephen Oxman op, die enkele dagen geleden moest aftreden in verband met een functieroulatie op de afdeling Europese Zaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken. In het Witte Huis moest Jenonne Walker, belast met Europa in de Nationale Veiligheidsraad van de president, eveneens opstappen.

Holbrooke, een 53-jarige Newyorker, is nog geen jaar in Bonn gestationeerd. Zijn benoeming op die post wekte enige verbazing, omdat Holbrooke als een Azië-specialist geldt. Onder president Carter was hij van 1977 tot 1981 onderminster van Buitenlandse Zaken voor Oost-Azië en het Stille-Zuidzeegebied.

Toen de republikeinen weer aan de macht kwamen, verliet hij het ministerie en ging het zakenleven in. Voordat hij ambassadeur werd, was hij directeur-generaal van Lehman Brothers, één van de belangrijkste investeringsbanken in New York. De senaat moet zijn terugkeer naar Buitenlandse Zaken nog goedkeuren, maar verwacht wordt dat dat niet op problemen zal stuiten.

De producentenprijzen in de **Verenigde Staten** zijn in mei evenals in de voorgaande maand met 0,1 procent gedaald. Exclusief de sterk schommelende prijzen van energie en levensmiddelen was er een stijging van 0,4 procent. Analisten hadden een stijging van de prijsindex verwacht van 0,1 procent en zonder de energie- en voedselprijzen een stijging van 0,2 procent.

Economisch akkoord Jeltsin met EU:

Mijlpaal genoemd voor stabiliteit van Europa

CORFU - De Russische president Boris Jeltsin heeft vrijdag een politiek en handelsakkoord getekend met de Europese Unie. De ceremonie had plaats op het Griekse eiland Corfu, waar de staats- en regeringsleiders van de Europese Unie bijeen zijn voor hun halfjaarlijkse topconferentie.

Volgens Europees commissaris Sir Leon Brittan (Buitenlandse Handel), die een belangrijk aandeel in de totstandkoming van het akkoord had, gaat het om een mijlpaal in het bereiken van een grotere economische en politieke stabiliteit op het hele Europese continent. Het akkoord beoogt zowel de politieke dialoog als de handel tussen de Europese Unie en Rusland te bevorderen. Afgesproken is dat de Russische president, die donderdagavond dineerde met de Europese leiders, voortaan twee keer per jaar een ontmoeting zal hebben met de voorzitters van de Europese Ministerraad en de Europese Commissie. Ook op ministers- en ambtelijk niveau zijn regelmatige contacten voorzien. Verder wordt een dialoog van parlementariërs aangemoedigd. Een samenwerkingsraad moet toezien op de naleving van het akkoord.

Het akkoord over de wederzijdse handel bevestigt het afschaffen van alle quotaregelingen voor Russische export naar Europa, met uitzondering van bepaalde textiel- en staalprodukten. Het verdrag legt verder de handel in (verrijkt) uranium aan banden. Aan een regeling voor nucleaire brandstof wordt nog gewerkt.

In Indonesië

Oppositie eist intrekking verschijningsverbod bladen

JAKARTA — De onafhankelijke vakbond in Indonesië heeft zich achter de protestacties van journalisten, mensenrechtenactivisten en studenten geschaard tegen het verschijningsverbod op drie toonaangevende weekbladen. De vakcentrale Welvaart (SBSI) riep minister van Informatie Harmoko op het verbod in te trekken.

"Wij roepen alle werknemers op in de media, de informatie- en grafische sectoren, vooral journalisten, om samen te werken in nationale solidariteit teneinde repressieve acties tegen te houden", aldus een SBSI-verklaring, die dinsdag aan Harmoko werd gegeven, maar pas de afgelopen nacht werd geopenbaard. De bond zegt dat de zaak zou moeten worden uitgevochten voor de rechter. De autoriteiten weigeren de grote SBSI-bond te erkennen.

Zowel binnen als buiten Indonesië is verontwaardigd gereageerd op het besluit de vergunningen in te trekken van Tempo, Detik en Editor. De Australische minister Gareth Evans sprak van een 'zeer teleurstellende beslissing'. Het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag betreurt de maatregel, zeker gezien het proces van politieke liberalisering, dat Jakarta in gang leek te hebben gezet.

Adnang Buyung Nasution, een vooraanstaand mensenrechtenactivist, heeft de regering tot maandag de tijd gegeven om het verbod in te trekken. Hij dreigde met nationale stakingsacties. Nasution, hoofd van de Bureau's voor Rechtshulp, riep buitenlandse media op bij hun regering aan te dringen op krachtige protesten.

Het ministerie van Informatie in Jakarta zei eerder dat het verbod is afgekondigd 'in het belang van een verantwoordelijke pers'. Aangenomen wordt dat de directe aanleiding voor de maatregel de manier is geweest waarop de bladen verslag hebben gedaan over de controverse tussen minister van Onderzoek en Technologie Habibie en het leger over de aankoop van 39 oorlogsbodems uit het vroegere Oost-Duitsland door Habibie. De minister is een vertrouweling van president Suharto. Sommige hoge militairen waren verontwaardigd over de aankoop van de oude en moeilijk bruikbare schepen en vooral over de hoge kosten. Het ministerie van Financiën weigerde toestemming te geven voor betaling van de prijs van 1,1 miljard dollar.

De bladen waren al eerder gewaarschuwd wegens de berichtgeving over een aantal andere in Indonesië gevoelige kwesties zoals de anti-Chinese rellen op Sumatra en de mensenrechtensituatie op Oost-Timor. Ook werd veel aandacht besteed aan de voortwoekerende corruptie.

De machtige strijdkrachten hadden eerder al laten doorschemeren niet blij te zijn met het optreden tegen de Indonesische pers, na een periode van ongekende vrijheid. "Het is niet het vertrouwen van de mensen in de pers dat is geschaad, maar de geloofwaardigheid van de regering", zei Katoppo, directeur van de krant Suara Pembaruan. "De regering heeft haar macht gebruikt, maar is die wel gebruikt op een eerlijke, rechtvaardige en wijze manier?"

Tienduizenden Koerden betogen in Frankfurt

FRANKFURT—Veleduizenden Koerden zijn vandaag naar Frankfurt getrokken om te demonstreren voor een vrij Koerdistan. Aan het begin van de middag waren in de stad naar schatting al dertigduizend Koerden bijeengekomen.

Koerdische sprekers riepen op de manifestatie vreedzaam te laten verlopen. Op spandoeken stonden teksten als 'vrijheid voor Koerdistan' en 'stop de Duitse militaire steun voor Turkije'. Ook werd geëist dat de Duitse regering het verbod van Koerdische organisaties opheft.

De politie heeft ongeveer tweeduizend manschappen samengetrokken om ongeregeldheden te voorkomen. De autoriteiten denken dat er in totaal veertigduizend Koerden naar Frankfurt komen. De organisatoren zeggen echter meer dan honderdduizend betogers te verwachten.

Zes bussen met 250 à 300 Nederlandse Koerden op weg naar de demonstratie blokkeerden vanochtend gedurende anderhalf uur de grensovergang bij Bergh-autoweg in de rijrichting Duitsland-Nederland. De Koerden mochten van de Duitse politie Duitsland niet in. Tegen twaalf uur hieven ze de blokkade op. Aan de Duitse kant van de grens ontstond een flinke file.

Volgens een woordvoerder van de politie zijn er eerder op de ochtend ook problemen geweest bij de grensovergang Sevenum ter hoogte van Venlo. Ook daar mochten bussen met Koerden Duitsland niet binnen. Na bemiddeling door Nederlandse autoriteiten konden de Koerden later alsnog naar de demonstratie. Onduidelijk is of de Koerden die bij Bergh-autoweg werden geweigerd elders zullen proberen de grens over te komen.

Hamas' eresaluut voor vermoorde aanhanger



■ *GAZASTAD - Gewapende volgelingen van de Islamitische verzetsbeweging Hamas schieten hun geweren leeg tijdens de begrafenisplechtigheid van Hamas-sympathisant Nasser Saluha. Zijn lichaam werd op straat aangetroffen in het oude gedeelte van de stad. Hij was op 22 juni ontvoerd en werd dood teruggevonden met een kogel door zijn hoofd. Het is een afrekening, zo neemt men aan.*

(AFP-satellietfoto)

Ierse premier eis[t] einde geweld IR[A]

CORFU — De Ierse [pre]mier, Albert Reynolds, [heeft] het Ierse Republik[einse] Leger (IRA) duide[lijk] gemaakt, dat alleen een [defi]nitief einde aan het ge[weld] in Noord-Ierland de [...] biedt voor een vredesp[...]

Reynolds bracht deze [...] lute boodschap aan het [...] van de IRA na afloop [...] urenlange besprekingen [...] de Britse premier, [...] Major, in de marge v[an de] Europese top in Corfu.

"Ik wil een definitief [...] aan het geweld van [...] kanten. Ik denk dat d[...] wat zowel de mensen [...] beide regeringen willen." R[ey]nolds noemde de jongste [uit]barsting van geweld da[...] onbegrijpelijk. Tijdens [...] weekeinde werden zes [...]holieken omgebracht, di[e in] een café naar een voetb[al]wedstrijd keken.

Volgens Britse woordvo[er]ders werd tijdens de besp[re]kingen aanzienlijke voor[uit]gang geboekt.

President Menem in Witte Huis



■ WASHINGTON - President Carlos Menem van Argentinië ging vrijdag op bezoek bij zijn Amerikaanse ambtgenoot Bill Clinton. Hij ging het Witte Huis via de westelijke vleugel binnen en werd begroet door de wacht van de marine. Achter de Argentijnse president ziet men zijn tolk. (AFP-satellietfoto)

Uitgever VNU wil Bill Communications overnemen

HAARLEM — Uitgever VNU voert via haar Amerikaansee dochter overleg over de volledige overneming van Bill Communications in de Verenigde Staten. Volgens een summier persbericht van VNU is Bill Communications 'een vooraanstaande uitgeverij in de Verenigde Staten, die professionele informatie verschaft'.

Tot de activiteiten van dit bedrijf behoren het uitgeven van elf vakbladen, het verstrekken van geo-demografische gegevens en de organisatie van tentoonstellingen en conferenties. Zodra de gesprekken in een verder stadium zijn, zullen nadere mededelingen volgen.

Een woordvoerder van VNU wilde niets zeggen over de omvang van Bill Communications. "Geheel tegen onze gewoonte in hebben wij in dit stadium van de onderhandelingen een persbericht uitgegeven, omdat er in de Verenigde Staten geruchten in de pers de ronde deden."

Begemann ziet af van obligatielening

BREDA — Het bestuur van Begemann heeft in overleg met Commissarissen besloten voorlopig af te zien van het plan een achtergestelde converteerbare obligatielening van Nf 150 miljoen uit te geven. De in december 1993 ingebrachte lening van eveneens Nf 150 miljoen door groot-aandeelhouder Joep van den Nieuwenhuyzen wordt gehandhaafd.

Ter versterking van het garantievermogen plaatste Begemann in december bij Van den Nieuwenhuyzen onderhands een achtergestelde 'convertible' van Nf 150 miljoen. Toen werd aangekondigd dat de overige aandeelhouders in het kader van gelijkberechtiging in het tweede kwartaal van dit jaar eveneens zouden kunnen inschrijven op een lening van Nf 150 miljoen.

Begemann heeft kortgeleden met de Treuhandanstalt te Berlijn een principe-akkoord gesloten over de mogelijkheid nog dit jaar 74,9 procent van de aandelen van Deutsche Waggonbau (DWA) over te nemen en tegelijkertijd de Rail Groep van Begemann onder te brengen bij DWA.

De omvang van deze mogelijke acquisitie heeft grote invloed op de geconsolideerde cijfers van Begemann. DWA heeft namelijk een omzet van Nf 1,8 miljard, ongeveer evenveel als de Begemann Groep. Bovendien kan dit aanleiding geven tot een bijstelling van de totale ondernemingsstrategie. Gezien de status van de onderhandelingen kan daarom in dit stadium nog geen duidelijk inzicht worden verschaft over de verdere ontwikkelingen van de totale groep.

Op grond daarvan is besloten de uitgifte van de convertible voorlopig uit te stellen. Van den Nieuwenhuyzen heeft tijdelijk afstand gedaan van de conversierechten verbonden aan de bij hem geplaatste lening. Deze rechten behelzen omzetting van de lening in aandelen. Mocht de tweede nu uitgestelde lening later toch worden uitgegeven, dan krijgt Van den Nieuwenhuyzen zijn conversierechten terug.

Overigens wordt de financiering van de eventuele aankoop van DWA apart geregeld. De plaatsing van de lening bij Van den Nieuwenhuyzen maakt daarvan deel uit. De verdere financieringsregeling is nog niet bekend gemaakt.

Winststijging dochter Heineken in Indonesië

JAKARTA — Multi Bintang Indonesia, voor driekwart eigendom van bierbrouwer Heineken, heeft over 1993 zijn nettowinst met 74 procent vergroot tot 27.99 miljard rupia (Nf 24 miljoen). De omzet liep 30 procent op tot 224 miljard rupia (Nf 212,8 miljoen). Voor 1994 verwacht de Heineken-dochter het resultaat verder te verbeteren.

Multi Bintang is voor 75,9 procent in handen van Heineken International Beheer, voor 16,7 procent eigendom van Indonesian Public en voor 7,4 procent van administratiekantoor van de Twentsche Trust Maatschappij. De brouwerij werd in 1929, tijdens de Nederlandse tijd, opgericht als de NV Nederlandsch Indische Bierbrouwerijen.

FINANCIEEL NIEUWS

Herstel Damrak afgekapt

AMSTERDAM — Buitenlands aanbod heeft gisteren aan het Damrak het prille herstel van woensdag en donderdag bruusk afgekapt. De AEX-index daalde bijna zes punten tot 381,43. De obligatiemarkt was eerst zwak, maar kon zich later wat herstellen zodat de verliezen beperkt bleven tot een paar tienden van punten.

De Europese beurzen gaven een zeer flauwe stemming te zien en Wall Street bleef gisteren dalen, ondanks dollarinterventies. Kopers lieten het met het weekeinde voor de boeg massaal afweten en zo kon het grotendeels buitenlandse aanbod slechts tegen flink lagere prijzen worden opgenomen.

Een duidelijke uitzondering vormde het PTT-aandeel KPN. Na een lager begin in de ochtend, waarbij het verlies tot veertig cent bleef beperkt, droogde het aanbod ineens op. In de middag werd zelfs een winst zichtbaar, die uiteindelijk tot zeventig cent groeide op Nf 49,60.

Verder was het merendeels kommer en kwel. Heineken, die eerder deze week flink duurder was geworden, moest het aanbod bekopen met een Nf 6,50 lagere koers op Nf 212. Elders in de voeding- en drankensector ging Bolswessanen één gulden naar beneden tot Nf 36,70 en verloor Nutricia Nf 1,80 op 82,20. Uitgever Elsevier liet drie gulden liggen op Nf 152, terwijl Wegener Nf 1,50 (Nf 107,50) en de Telegraaf twee gulden (Nf 171) lichter werden. Wolters Kluwer verloor een daalder op Nf 104,80 en VNU één gulden op Nf 167,50.

In de internationale sector leed Akzo een verlies van Nf 4,70 op Nf 194. Unilever slikte Nf 2,20 in op Nf 181,20 en Koninklijke Olie werd Nf 2,80 goedkoper op Nf 191,70. Behoorlijke verliezen waren er verder nog voor Van Ommeren (Nf 1,10 op Nf 48,30), Fortis Amev (Nf 1,10 op Nf 70,10), KNP BT (één gulden op Nf 42,70) en Polygram (Nf 1,40 op Nf 72,70).

Op de lokale markt was Multihouse procentueel de grootste verliezer. Het fonds zakte twintig cent of tien procent tot Nf 1,80. Rothmans verloor zeventien cent op Nf 3,63 en Klene Nf 3,50 op Nf 137,50. HBG werd vier gulden minder waard op Nf 306 en Twentsche Kabel verspeelde twee gulden op Nf 175.

Tweewielerfabrikant Union deed het beter met Nf 2,30 winst op Nf 35,90. Speculanten zogen een paar aandelen Bank Mendes Gans op, waarvoor ze vijfhonderd gulden meer betaalden op Nf 7800. Voor Hotel Krasnapolsky werd vergeefs drie gulden meer geboden op Nf 150.

Beurs New York op verlies van ruim zestig punten

Wall Street keldert ondanks interventies

NEW YORK — De Dow Jones-index van de Newyorkse effectenbeurs zakte gisteren met 62,15 punten tot 3636,94 punten. In het laatste half uur van de handel kreeg de daling extra vaart als gevolg van computergestuurde verkoopprogramma's. De elektronische handel werd tijdelijk stopgezet toen de index een verlies van vijftig punten aangaf. De mening dat alleen een renteverhoging de dollar nog kan redden, zette de beursindex verder op verlies.

Het zit de financiële markten al een tijdlang niet mee met een aanhoudend dalende dollarkoers, dalende aandelen en dalende obligaties. Een echte oorzaak is daarvoor niet aan te geven. Om de malaise te doorbreken zouden de Centrale Banken gezamenlijk moeten ingrijpen om de koers van de dollar omhoog te halen, zo luidde de redenering.

Gisteren was het eindelijk zover. Zeventien Centrale Banken, onder leiding van de Amerikaanse, stapten in de wisselmarkt en kochten dollars op met marken en yens. De waarde van de interventies werd geschat op 3 miljard dollar.

In korte tijd leidde dat tot een koersstijging van de dollar met bijna twee cent tot Nf 1,8040. Het effect was echter alweer snel verdwenen. In Amsterdam eindigde de dollar op Nf 1,7950. Daar ging later in New York nog eens twee cent vanaf, hoewel de Centrale Banken hun actie van 's middags nog enkele malen herhaalden. De dollar zat daarmee ruim onder de Nf 1,7860, het koerspeil dat de autoriteiten eerder op de dag laag genoeg achtten om voor het eerst in te grijpen.

De aandelenhandelaren op de beurs van New York waren er van het begin af aan al van overtuigd, dat de interventies niets zouden uithalen. De index zat een half uur na aanvang van de handel al op een verlies van 37 punten. Na een uur was dat opgelopen tot 50 punten. Daarop werd, zoals gebruikelijk, de computergestuurde handel tijdelijk stopgezet.

De obligaties stonden in New York aanvankelijk hoger, doordat de dollar even steeg als gevolg van de interventies. Toen de dollar het hoofd weer liet hangen, zakten de obligaties in. Op de toch al lagere aandelenmarkt had dat uiteraard een extra negatief effect.

President Clinton kon er niet omheen om te reageren op de gebeurtenissen. Hij verklaarde dat de koersdaling ten opzichte van de yen een afspiegeling is van het aanhoudend grote handelsoverschot van Japan. Door de zwakke economie van dat land is de binnenlandse vraag daar klein en dus richt Japan zich op de export, aldus Clinton. Ten opzichte van de mark staat de dollar zwak, omdat de Duitse valuta met het aantrekken van de economie in Duitsland alleen maar sterker wordt, zo meent de Amerikaanse president.

Een andere manier om de dollar op te peppen, is verhoging van de officiële rentetarieven in de Verenigde Staten. Daar zal het vermoedelijk niet van komen. Een centrale-bankfunctionaris liet weten dat de huidige koersdaling 'lang niet serieus genoeg' is om de dollar te steunen met een renteverhoging.

Sommige analisten zijn een andere mening toegedaan. Het zit er niet in dat Japan zijn rente zal verlagen en Duitsland gaat alleen maar heel omzichtig te werk als het gaat om lagere rente. Willen de VS de dollarkoers opvijzelen, dan rest hun niets anders dan de rente te verhogen, zo menen de deskundigen.

De vrees voor het oplopen van de inflatie in de VS is na de daling van de dollarkoers niet erg groot. Doordat importprodukten duurder worden door de lagere dollar, komen Amerikaanse producenten in de verleiding hun prijzen navenant te verhogen. De dollar is dan wel op een zeer laag niveau gekomen tegenover de yen en de mark, maar tegenover de munteenheden van Canada en Mexico, ook twee grote handelspartners van de VS, is de dollar alleen maar gestegen.

Tekort van één miljard op betalingsbalans Nederland

DEN HAAG — De Nederlandse betalingsbalans heeft in het eerste kwartaal van dit jaar een tekort te zien gegeven van één miljard gulden, tegen een overschot van 6,9 miljard in de drie maanden daarvoor. Deze omslag naar een tekort is veroorzaakt door het sterk afnemen van het overschot in het goederenverkeer en een flink tekort in het saldo van de primaire inkomens. Over de twaalf maanden van april 1993 tot en met maart 1994 was er echter op de totale betalingsbalans nog een overschot van 13,8 miljard gulden.

Dit blijkt uit gegevens die het ministerie van Financiën gisteren bekend heeft gemaakt. Het overschot in het goederenverkeer nam af van 5,9 miljard gulden in het vierde kwartaal van vorig jaar naar 2,1 miljard in de eerste drie maanden van 1994. Bij het saldo van de primaire inkomens was er sprake van een positief cijfer van 1,2 miljard gulden in het laatste kwartaal van vorig jaar tegenover een negatief saldo van 2,4 miljard in de daaropvolgende periode. Bij de primaire inkomens gaat het om het saldo van de bedragen, die vanuit Nederland naar het buitenland worden overgemaakt en omgekeerd in de sfeer van rente, arbeidsinkomen, en ontvangsten uit deelnemingen.

De buitenlandse belangstelling voor Nederlandse effecten is weer afgenomen. Afgelopen jaar was die belangstelling groot onder invloed van de toen heersende valuta-onrust. In de mate waarin Nederlandse ingezetenen buitenlandse effecten kochten is niet veel verandering gekomen.

Hogere aanvoer Maasvlakte Olie Terminal in 1993

ROTTERDAM — De Maasvlakte Olie Terminal (MOT) heeft een bevredigend jaar achter zich, maar kan nog weinig zeggen over de ontwikkeling in 1994. De totale aanvoer via de terminal bedroeg vorig jaar 38,4 miljoen ton tegen 36,8 miljoen ton in 1992. Nooit eerder was de aanvoer via MOT zo hoog.

De cijfers over het eerste kwartaal 1994 geven aan, dat de aanvoer zowel als de opgeslagen hoeveelheid nagenoeg gelijk zijn aan die van het eerste kwartaal 1993. Het nettoresultaat is vorig jaar iets gestegen van 52,1 tot 52,3 miljoen gulden.

De commanditaire vennoten in de MOT zijn BP Nederland, Total Opslag en Pijpleiding, Shell Nederland Raffinaderij, Paktank Maasvlakte, Esso Nederland en Kuwait Petroleum Europoort.

Top Portugese Centrale Bank afgetreden

LISSABON — De president van de Centrale Bank van Portugal, Luis Miguel Beleza, is afgetreden. Een woordvoerder van de bank wilde geen commentaar geven op de stap, maar in Lissabon is vernomen dat Beleza zich niet langer kon verenigen met bemoeienis van de regering. Ook de twee vice-presidenten van de bank, Bagao Felix en Palemiro Ribeiro, zijn opgestapt.

De relatie tussen de Centrale Bank en de regering zou de afgelopen weken ernstig zijn verstoord door een aantal conflicten. Het gaat in het bijzonder om de vergroting van het belang van de Spaanse bank Banesto in de Portugese branchegenoot Banco Totta e Acores van 25 tot 50 procent. Terwijl de Centrale Bank nog bezig was met een beoordeling van deze transactie, liet de regering weten dat die in strijd is met de Portugese wetgeving. Beleza wordt opgevolgd door staatssecretaris van Financiën Antonio de Sousa.

Interventies gaan volgende week door

Industrielanden grijpen in om daling dollar af te stoppen

AMSTERDAM — De centrale banken van een aantal industrielanden hebben gisteren eindelijk maatregelen genomen om de gestage daling van de dollarkoers een halt toe te roepen. In een gecoördineerde actie kochten ze dollars op in ruil voor marken en yens, waardoor de koers binnen enkele minuten met bijna twee cent omhoog schoot van Nf 1,7860 naar Nf 1,8040.

Het effect van het gezamenlijke ingrijpen van de centrale banken ebde langzaam weer weg. Aan het eind van de middag stond de dollar op de wisselmarkt van Amsterdam op Nf 1,7950, wat iets lager was dan de Nf 1,7960 van donderdag. Later zakte de koers nog meer naar beneden tot Nf 1,7845, tot onder het peil waarop de centrale banken eerder op de dag ingrepen.

De daling van de dollar begon twee weken geleden, toen de koers op ongeveer Nf 1,87 stond. Een verklaring voor de daling konden de valutahandelaren niet geven. De centrale banken lieten het een tijdlang afweten, hoewel ze begin mei nog wel ingrepen, terwijl de dollar toen hoger stond. Afgelopen donderdag poogden de VS nog mondeling de koers op te krikken, maar dat lukte niet echt.

De Centrale Bank van Japan greep deze week als enige wel in, maar dat haalde ook niet veel uit. Toen gisteren de koers verder begon te zakken, werd het sein gegeven tot interventies. Daaraan deed een groot aantal Europese centrale banken mee, alsmede de Amerikaanse centrale banken.

De Amerikaanse minister van Financiën, Lloyd Bentsen, verklaarde dat het ingrijpen samen met de partners van de G-7 (de zeven grote industrielanden) en anderen een uiting is van de bezorgdheid over de recente ontwikkelingen op de financiële markten. De Nederlandsche Bank was ook in de markt, hoewel dat niet officieel werd bevestigd.

Dat er na die interventies toch weer ongeveer één cent van de koers afging, werd onder meer geweten aan teleurstelling over het feit, dat de dollar ondanks het ingrijpen op de wisselmarkten niet verder steeg dan de belangrijk geachte grens van 1,62 mark. Willen de centrale banken geloofwaardig overkomen, dan moeten ze de dollar verder omhoog halen, aldus de handelaren.

Het wordt dan ook niet uitgesloten dat de interventies de volgende week doorgaan. Het ingrijpen van gisteren was vrij bescheiden, wat werd beschouwd als een tactische zet van de centrale banken. Als de dollaraankopen niet geloofwaardig worden geacht, gaat de koers van de Amerikaanse munteenheid weer naar beneden. Als er dan in een later stadium wel op grote schaal wordt geïntervenieerd, is het effect veel groter en wellicht afdoende, zo werd geredeneerd.

Op de effectenbeurs van New York ging het behoorlijk mis. Daar werden de interventies helemaal niet als serieus beoordeeld. De handelaren zeiden dat eerst maar eens moet worden afgewacht wat het effect ervan op de lange termijn is. Een half uur na het begin van de handel stond de Dow Jones-index op een verlies van 37 punten. Een uur daarna was dat opgelopen tot vijftig punten, waarop de computergestuurde handel, zoals gebruikelijk, werd stilgelegd.

De obligaties waren in New York wel hoger toen de centrale banken bleken in te grijpen. Toen de dollar echter weer begon te zakken, gingen ook de obligaties naar beneden, wat de toch al lagere aandelenkoersen verder omlaag haalde.

De effectenbeurzen in Europa sloten allemaal fors lager. Frankfurt, waar de markt gesloten was toen Wall Street inzakte, was 1,2 procent lager. In Parijs ging het koersgemiddelde met 1,6 procent naar beneden. Londen kreeg nog de volle klap van Wall Street te verwerken. De beursindex daar zakte met 2,2 procent. Amsterdam was 1,5 procent lager.

Er is steeds gezegd dat alleen dollarinterventies door de centrale banken in staat zijn een einde te maken aan de malaise, die de financiële markten al enige tijd teistert. Nu is er gisteren geïntervenieerd, maar de obligaties en aandelen gingen gewoon verder naar beneden. Wellicht dat nieuwe, massale interventies door de centrale banken uitkomst bieden.

Hoogovens protesteert bij Europese Hof

IJMUIDEN - Hoogovens stapt net als British Steel naar de rechter uit protest tegen een besluit van de Europese commissie om akkoord te gaan met extra miljarden staatssteun voor de Italiaanse concurrent Ilva. Hoogovens vertrouwt de zaak niet, zo blijkt uit een donderdag verspreid persbericht.

Het Ijmuidense staalconcern maakt gemene zaak met de Duitse verenigde staalindustrie en de Duitse bedrijven Preussag en Thyssen. Gevieren eisen zij dat het Europese Hof van justitie de beschikking van de commissie ongedaan maakt. Hun klacht wordt vrijdag ingediend, aldus een woordvoerder.

Hoogovens maakt bezwaren tegen de omgerekend ruim f 5 miljard aan subsidies voor Ilva "wegens het herhalende karakter". Daarbij zou de Italiaanse overheid zich niet strikt hebben gehouden aan de voorwaarden. Zo trok Ilva volgens de woordvoerster zich weinig aan van afgesproken termijnen voor capaciteitsreducties. Dat vindt Hoogovens concurrentievervalsing.

Volgens Hoogovens is de hulp in strijd met de Europese regels. Daarbij is subsidieverlening toegestaan als die gepaard gaat met definitieve sluiting of stillegging van produktie-installaties. "In het geval van Ilva gaat het om tijdelijke stilleggingen", zei de woordvoerster.

Het betwiste besluit van de commissie dateert van eind vorig jaar. De Europese ministers van industrie gingen er in december mee akkoord. De precieze beschikking is medio april afgegeven. "Pas toen hebben we kennis genomen van de voorwaarden en de steun".

British Steel, dat maandag het voortouw nam, vecht ook de door Brussel goedgekeurde staatssteun aan het Spaanse CSI aan. Hoogovens legt volgens de woordvoerster echter prioriteit bij de Ilva-zaak. Verder hebben de Europese vereniging van onafhankelijke staalproducenten en het Danske Stalvalsevaerk gerechtelijke stappen genomen.

MENSEN

Touwtje springen beter dan joggen

Vijf minuten per dag **touwtje springen** geeft meer lichamelijke conditie dan drie kilometer joggen. Dat zeggen Amerikaanse artsen. In één maand verbetert het touwtje springen het uithoudingsvermogen met liefst 25 procent.

Ook voor de spijsvertering is die goed. Die wordt daardoor behoorlijk gestimuleerd. Vooral wanneer daarbij voldoende fruit en groente wordt gegeten.

De beste manier is: twee minuten springen, één minuut pauze en drie minuten springen. Daarna even lekker ontspannen

Verkopers in de val gelokt

Twee medewerkers van een Brabants computerbedrijf zijn via een **bestelling** naar Amsterdam gelokt en daar beroofd van zestig geheugenchips met een waarde van enige tienduizenden guldens.

Volgens een woordvoerder van de politie heeft het tweetal zich met de bestelde chips naar een pand in de Bijlmermeer begeven om daar hun waar af te leveren. Op hun aanbellen werd niet gereageerd. Plotseling stonden er twee mannen achter hen, die zich onder bedreiging van een vuurwapen de geheugenchips toeëigenden. Ook namen zij geld mee dat aan de Brabanders persoonlijk toebehoorde.

Toen één van de slachtoffers alarm wilde slaan met zijn zaktelefoon, werd hij door de vluchtende overvallers beschoten. De kogel miste doel. Van de daders ontbreekt ieder spoor.

Het adres in de Bijlmer bleek onbewoond.



Deze bont geschilderde Noorse fan liep gisteren in het centrum van New York. Zeker vijfduizend fervente supporters volgden hun nationale team naar de Verenigde Staten.

Koninginnedag op 29 april

Koninginnedag wordt in 1995 op zaterdag 29 april gevierd. Het kabinet heeft daar vrijdag toe besloten, omdat 30 april volgend jaar op een zondag valt. Waar Koningin Beatrix en haar familie Koninginnedag meevieren, is nog niet bekend.

Rechters plegen ook misdrijven

Twee **rechters** die zich vorig jaar schuldig maakten aan een misdrijf nemen zelf ontslag. Hadden zij dit niet gedaan, dan zou onverbiddelijk ontslag door de Hoge Raad gevolgd zijn.

Volgens mr. Ten Kate, procureur-generaal bij de Hoge Raad, hebben de betrokken rechters zich schuldig gemaakt aan valsheid in geschrifte en dronken rijden. De frauderende rechter vulde zijn belastingpapieren niet juist in. Dit gebeurde voordat hij tot rechter benoemd werd, maar het werd na een half jaar ontdekt door Justitie. De ander keek toen hij al rechter was te diep in het glaasje en reed toch in zijn auto naar huis.



WILLEMSTAD - Een groep van veertig Oranje-supporters is gisteren naar Orlando vertrokken om vanmiddag het Nederlandse elftal aan te moedigen. De reis werd verzorgd door Maduro Travel. Bij het vertrek op Hato waren de Oranje-supporters al volop in feeststemming zoals op de foto is te zien.

Vrouwen ervaren overgang niet als een ziekte

De meeste vrouwen beschouwen de **overgang** niet als een ziekte en zien er geen aanleiding in vaker naar de huisarts te gaan. Kwalen als opvliegers, transpireren en menstruatiestoornissen komen wel voor, maar vrouwen zeggen er niet door gehinderd te worden.

Tot die conclusie komt dr. Groeneveld. Groeneveld onderzocht 1947 vrouwen tussen de 45 en 60 jaar. Volgens de huisarts heeft de beleving van de overgang veel te maken met het beeld dat vrouwen ervan hebben: Vrouwen die het idee hebben dat de overgang hen veel ongemak bezorgt, hebben er beduidend meer last van. Bij vrouwen die veel ongemak verwachten, bestaat het gevaar dat zij elk kwaaltje — vaak ten onrechte — gaan toeschrijven aan de overgang.

Typische overgangsklachten zijn te behandelen met vrouwelijke hormonen. Nog geen 10 procent van de vrouwen start met een hormoontherapie. Ruim de helft van hen stopt echter weer binnen een jaar, omdat de behandeling niet bevalt. Voor een deel wordt dat veroorzaakt door de bijwerkingen (met name hevige, onregelmatige bloedingen), maar voor een deel ook doordat de vrouwen bang zijn, dat zij door het hormoongebruik een verhoogd risico op kanker hebben.

Kans op kanker bij vegetariërs lager

Vegetariërs hebben veertig procent minder kans om kanker te krijgen dan mensen die gewend zijn vlees te eten. Dit hebben onderzoekers in Groot-Brittannië en Nieuw-Zeeland bekendgemaakt.

Uit het rapport van deze onderzoekers blijkt verder dat vegetariërs ook minder kans hebben om aan hartkwalen te overlijden. "Nietvleeseters vertonen opvallend lagere sterftecijfers dan vleeseters voor alle doodsoorzaken, hartkwalen als gevolg van vernauwing van de kransslagaders en kanker", zo staat in het verslag van het onderzoek in de British Medical Journal.

"Vegetariërs krijgen veel groenten, fruit, graanprodukten en peulvruchten binnen. Hun dieet bevat daarom weinig verzadigde vetten en betrekkelijk veel onverzadigde vetten en koolhydraten", schrijft Jim Mann van de universiteit van Otago in Dunedin (Nieuw-Zeeland).

Vegetariërs krijgen meer vitaminen binnen, behalve B-12, en minder ijzer en zink. Van deze vitaminen is bewezen dat ze beschermen tegen kanker. Vegetariërs hebben doorgaans een lagere bloeddruk en een lager cholesterolgehalte.

Vrouw sterft van schrik

Bij een aanrijding in het Friese Echten zijn twee doden gevallen. Een 44-jarige motorrijder klapte rond middernacht op een personenwagen, waarbij hij op slag dood was. Een 66-jarige vrouw die in de buurt woonde belde de politie, waarna ze op verzoek van de agent bij het ongeluk ging kijken. Daar aangekomen schrok ze zo, dat ze aan een **acute hartstilstand** overleed. De 21-jarige bestuurster van de personenauto werd met lichte verwondingen in het ziekenhuis opgenomen.

Bende gebruikt lijkwagen

Een bende die zich de afgelopen zestien maanden op grote schaal heeft beziggehouden met het stelen van benzine, gebruikte daarbij onder meer een geprepareerde **lijkwagen**. Het voertuig was voorzien van een extra tank van 200 liter. Ook werden twee busjes ingezet die waren uitgerust met tanks van 600 en 1000 liter.

De bende maakte gebruik van creditcards en pasjes die werden gestolen uit vrachtwagens en bestelwagens van de PTT. Veelal werden bij die betaalmiddelen ook de bijbehorende pin-codes bewaard. De bende tankte voornamelijk 's nachts bij onbemande benzinestations.

In totaal sloeg de bende op die manier ongeveer 1000 keer zijn slag. Daarbij werd 218.000 liter brandstof buitgemaakt ter waarde van 344.000 gulden. De benzine werd op verschillende plaatsen verkocht voor één piek per liter. In dit Westbrabantse plaatsje zijn door de politie verschillende opslagplaatsen ontmanteld.

Vrouwen zwijgen over carriere

Mannen kunnen vres... opscheppen over hun w... **Vrouwen** daarente... blijven veelal bescheiden. ... heeft alles met het man... te maken. Want ondank... emancipatie kan het een ... aardig steken wanneer ... vrouw meer verdient, of m... succes heeft. Bewezen is ... dat afgestudeerde vrou... in eerste instantie vaak ... titel verzwijgen wanneer ... een aantrekkelijk heers... ontmoeten.

Graven monniken in Londen ontdekt

Bij graafwerkzaamhe... voor de uitbreiding van ... metronet van Londen zijn ... skeletten gevonden ... dertig middeleeuwse **mo... niken**. Archeologen maak... bekend dat de graven ... blootgelegd op de plaats w... vroeger het twaalfde-eeu... klooster St. Marrey's Ab... stond. Binnenkort zal ... worden begonnen met de ... leg van een remise.

Behalve op de geraa... van de monniken stuitten ... archeologen ook op ... skelet van een achtt... maanden oude baby. ... archeologen zeiden stom... baasd te zijn over de aan... zigheid van de stoffel... resten van de baby.

Reagan als Aids-patiënt

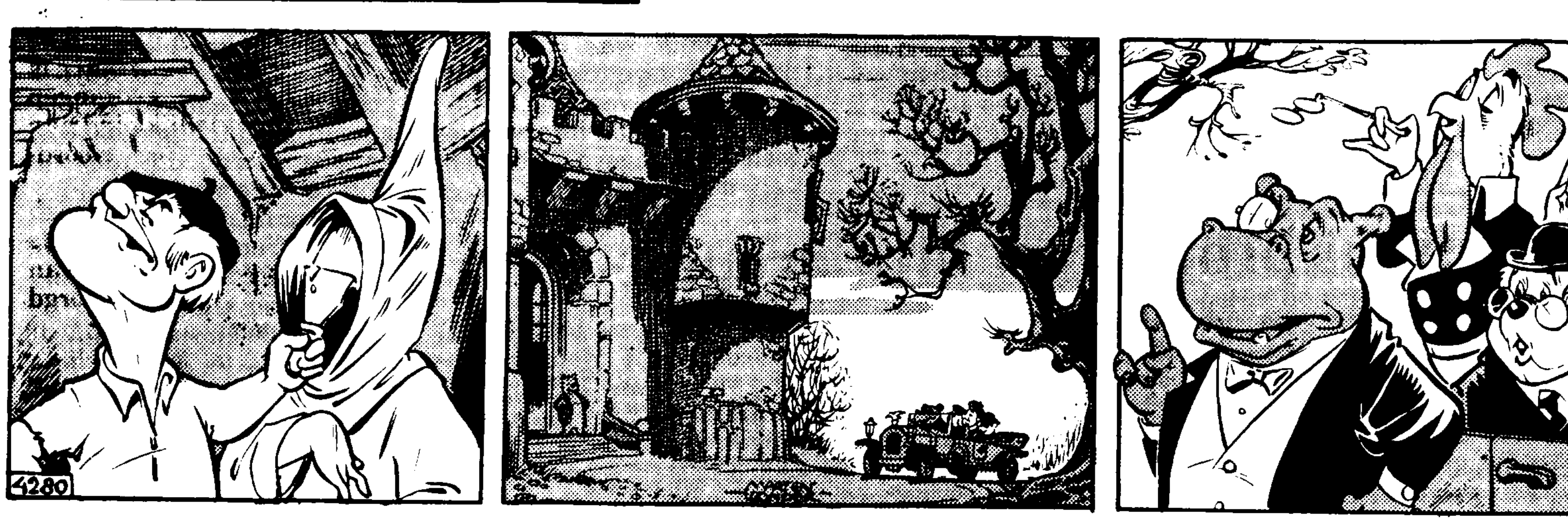
Benetton blijft provoceren. De nieuwste stunt van reclameman Oliviero Toscani is een nep overlijdensbericht van **Ronald Reagan**, inclusief foto waarop de Amerikaanse oud-president staat afgebeeld als Aidspatiënt.

De nieuwe stunt is gepubliceerd in een speciaal nummer van het Benettontijdschrift 'Colors', waarin Ronald Reagan wordt aangevallen omdat hij heel laat zou hebben gereageerd op het uitbreken van de Aids-epidemie. De foto toont de oud-president met een gezicht vol vlekken zoals Aids die bij zijn slachtoffers veroorzaakt.

"Hij heeft niets gedaan om mensen bewust te maken van het gevaar van besmetting", aldus Toscani. Toscani was verantwoordelijk voor een hele reeks omstreden en provocerende reclames, waarmee Benetton wereldwijd de gemoederen in beroering bracht.

Tom Poes en de Gezichtenhandel

door Marten Toonder



4280 — "Je kop is onverdragelijk, makker", zei Terpen Tijn, zich afwendend. "Daar kan geen zinnig mens naar kijken zonder dat de trilling hem uit de donder slaat. Het wordt tijd, dat ik daar een deklaag op zet, anders krijgen we eh...... dinges!"

Met deze woorden greep hij zijn plamuurmes en bracht met afgewend gelaat een grote hoeveelheid verf op de plamoen aan.

En of het nu kwam omdat de kunstenaar geen gezicht te verliezen had of omdat de oude Hocus Pas niet langer rondwaarde weet ik niet. Maar hij volbracht zijn werk zonder er zelf minder van te worden.

Intussen stond heer Ollie in de deuropening van de lente te genieten. Hij voelde zich tevreden met zichzelf en de wereld, doch daarin werd hij gestoord door de nadering van een automobiel vol notabelen. Het voertuig remde voor de stoep en de burgemeester stapte uit.

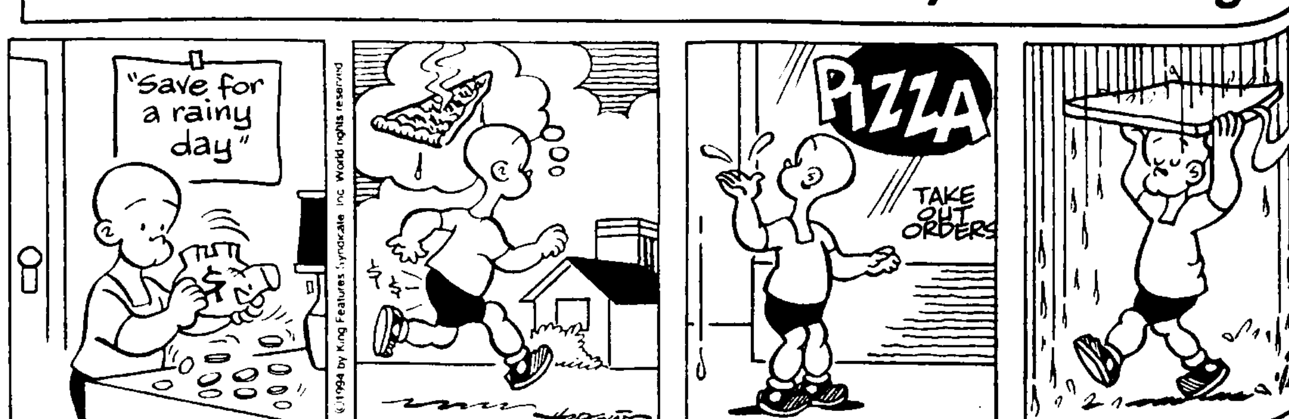
"Heb je die eh... die plamoen ook gezien, Bommel?", vroeg hij. "De schurk heeft zijn kasteel in brand gestoken of zo - en nu is hij voortvluchtig. We moeten hem vatten vóórdat hij nieuwe streken uithaalt!"

"De bewijslast zal moeilijk zijn", vulde de ambtenaar Dorknoper aan. "We moeten dit regelen als heren onder elkaar en daarom hebben we uw hulp nodig."

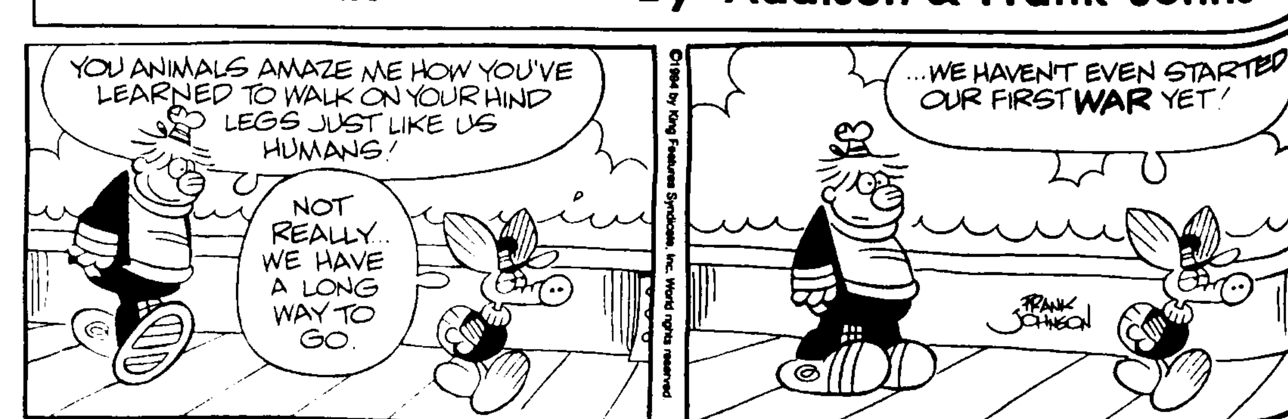
"Maak het Bommel niet te lastig", stelde de markies voor. "Hij heeft ook een bezoek aan het slot gebracht en hij weet wat we bedoelen zonder dat we over heren onder elkaar spreken."

"Zeker", zei heer Ollie glimlachend. "Jullie bedoelen, dat we alle vier ons gezicht verloren hebben. Nu, dat is afgelopen hoor - en de plamoen is hier."

HENRY ® By Dick Hodgins



BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson



BEETLE BAILEY ® By Mort Walker



REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson



ACAO
AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

CHTDIENST ARTSEN
n van de artsen van Bandabou district) kunnen in spoedgevallen 641658 bellen en dan het ordapparaat afluisteren. De n van de andere districten kunnen poedgevallen de artsenpraktijk van eigen huisarts bellen en het ordapparaat zal dan mededelen wie eldoende arts is.

STICHTING VERANTWOORD OUDERSCHAP
undashon Famia Planea)
entie geboorteregeling:
k Bitterstraat 1-A (tel.: 611323): lijks open van 08.00-12.00/14.00- 0 uur; dokter aanwezig op maandag vrijdag van 14.00-16.00; dinsdag, dag en donderdag van 08.00-11.00

k Kas Chikitu (zuigelingenconsulta- eau): open op woensdag van 13.00- 0 uur.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
eldoende arts 25-26 juni van 12.00- 0 uur: A. Blom, Van Kinsbergelaan Tel.: 368425. Voor spoedgevallen 77519.

TER E.A. WINKLAAR
particuliere patiënten)
weg 130. Tel.: 371418
uren op zaterdag en zondag 00-12.00/17.00-18.00 uur.

ENEESKUNDIGE DIENST

EN 2DE DISTRICT
1994 vanaf 07.00 uur tot 27 n 07.00 uur:
llage, Centro Mediko Sta. Rosa. 666; spreekuren: 11.00-12.00/ .00 uur; spoedgevallen tel.: g.g. 689266/689337.
voor patiënten van de volgende oe, Da Costa Gomez, Nassy- Nassy, Tseng, Ten Holt-Suiters, n, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Braam)

S- EN 2DE DISTRICT
1994 vanaf 17.00 uur tot 27 4 om 07.00 uur:
Neeb, Dokterskamer Seru For- .: 684122/689312; spreekuren: 00/17.00-18.00 uur; spoedge- : 691292 b.g.g. 689266/689337.
voor patiënten van de volgende ert, Goilo, Roose, Braakman- De Rouw-Picus, Davelaar, ablo, Nivillac, Rosales-Conces- De Vos)

E DISTRICT BAN- O
1994 vanaf 17.00 uur tot 27 om 07.00 uur:
eed, Gezondheidscentrum el.: 641658/641605; spreekuren: 00/17.00-18.00 uur; spoedge- 686294 b.g.g. 689266/689337.
voor patiënten van de volgende Schellens, Sommer, Lucasius en

ten van hier niet genoemde ordt aangeraden in spoedge- eigen arts te bellen en te wie voor deze de dienst Het verdient te allen tijde een huisarts te kiezen die n en weekeinden bereikbaar- heeft. Vraag er naar bij uw bezoek!

AMIGOE
Colofon
AMIGOE N.V.

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING 'PRINSES MARGRIET'
Santa Maria 17. Tel.: 682344/ 682947, 682412/682574. Fax: 681000. Kantooruren: 07.00-16.30 uur.
Voor de wachtzuster gelieve **tel.: 603661** te bellen na 17.00 uur.
Telefonisch spreekuur in ieder wijkgebouw: dagelijks van **08.00-08.30/ 14.30-15.00 uur**
* Huize Halman Otrobanda: tel.: 628288; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
* Sta. Maria 17: tel.: 682344; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Bonam: tel.: 371865. spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur. **Sokudi: tel.: 367824.**
* Sentro Mediko Montagne Abao: tel.: 673711; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
* Kaya Fensu 9 (Koraal Specht): tel.: 618577; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Suffisant: tel.: 687707; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
* Wijkgebouw Sta. Rosa: 671628; spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur.
* **Inloopspreekuur** voor zuigelingen- en kleuterzorg: vrijdag van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondel-/Nilda Pintostraat. Tel.: 373582.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15. P.O. Box 3619. Tel.: 692231/692232. Fax: 682709; geopend van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16; open van 08.00-16.00 uur. **Tel.: 649422.**
Voor de wachtzuster vanaf 24 juni om 17.00 uur t/m 1 juli om 07.00 uur gelieve **tel.: 681847 of page 310-1179** te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43. P.O. Box 3619. Tel.: 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur. Voor de **wachtzuster** gelieve tel.: 649641 of 601790 te bellen.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: Tel.: 379744.
Punda:
Dominguito, Caracasbaaiweg 127. Tel.: 617988.
ZONDAG
Otrobanda:
Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.
Punda:
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.: 617553.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	112
Politie:	114
Brandweer:	114
Hospitaal:	624900
Aidslijn:	128
Kodela:	135

VERLOF BEGRAFENIS
(afgifte van 10.00-14.00 uur)
zaterdag 25 juni:
S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
zondag 26 juni:
A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.

HEEFT U HULP NODIG?
Bel SOS-lijn 127!

NOODGEVALLEN/ VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar!

STICHTING PROTESTANTS KOOPVAARDIJWERK
(Curaçao Seamen's Mission)
Emancipatie Boulevard 42. Tel.: 375317. **Open op dinsdag t/m zaterdag** van 20.00-22.30 uur. **Radioprogramma:** elke vrijdag via Radio Hoyer II van 19.05-19.30 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

LUCHTPOSTSLUITING
POSTKANTOOR GROOT KWARTIER
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11:30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel Parera (tel.: 654300/ fax: 371713) is open van maandag t/m vrijdag 08.00-12.00/13/00-17.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG
TOERISTENSCHIP
11.00-20.00 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (gezinsmis) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): maan. t/m zat.: 08.00 uur; zon.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fulk): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (Heilige mis speciaal voor *Dia di Famia*) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.. 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE
MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK
Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO
Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur *Women's Group.*
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur mevrouw Y. Isidora.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. P. v/d Waal.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA
zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
Aanvangstijd van de dienst: **zondag** om 16.00 uur - Kaya G Mahuma 439.

AE (kanaal 73)
ZATERDAG
19.00 Bob Vila Home Again
19.30 Bob Vila Home Again
20.00 *Movie:* Mountain Men
22.00 Best of Comic Relief
23.00 Comedy on the Road
ZONDAG
19.00 To Be Announced
20.00 *Movie:* Greystoke: The Legend of Tarzan, Lord of the Apes
22.30 Poirot
23.00 Caroline's Comedy Hour

CBS (kanaal 75)
ZATERDAG
19.00 Entertainment Tonight
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 Roots of Country
22.00 Walker, Texas Rangers
23.00 News
23.30 Andy Griffith
ZONDAG
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 *Movie:* A Family of Stranger
23.15 CBS News
23.30 Amen

ABC (kanaal 77)
ZATERDAG
19.00 News
19.30 NY Views
20.00 Movie
22.00 Commish
23.00 News
23.30 Movie

ZONDAG
19.00 Home Videos
19.30 American Funniest People
20.00 Lois & Clark
21.00 Movie
23.00 News
23.30 Movie

CINE (kanaal 83)
ZATERDAG
19.00 *Movie:* Tremors
21.00 *Movie:* The Lightning Incident
22.30 *Movie:* Child of Darkness, Child of Light
ZONDAG
19.00 *Movie:* Grease 2
21.00 *Movie:* Child's Play 3
22.30 *Movie:* B.S. I Love You

NBC (kanaal 85)
ZATERDAG
19.00 Inside Edition
19.30 Sports Wk
20.00 Mommies
20.30 Getting By
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters
23.00 News
23.30 Satuday Night Live
ZONDAG
19.00 I Witness Video
20.00 Seaquest DSV
21.00 Movie
23.00 News
23.35 Mama's Family

BAKHUIS MINISTRIES
zondag om 10.00 uur dienst - Landhuis Mount Pleasant.
****

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)
ZATERDAG
16.00 Directe uitzending WK Cup: **Argentinië vs Nigeria**
18.00 Telefiesta met tante Irma
19.00 Mega Top 50
19.30 Live uitzending voetbalwedstrijd: **Saudi-Arabië vs Marokko**
21.00 Wega di Number Kòrsou
21.03 vervolg voetbalwedstrijd
21.30 Telenotisia
22.00 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling)
23.00 All You Need is Love
24.00 Sluiting
ZONDAG
09.00 Sala di Konsierto
10.00 Sena di Señor
10.45 Classical Master Pieces
11.15 48 Hours
12.15 Live uitzending World Cup voetbalwedstrijd: **Bulgarije vs Griekenland**
14.30 Reisgids
15.15 Man drechi di Dios
15.30 WK Journaal (live)
16.00 USA World Cup 1994: **Zwitserland vs Colombia**
17.55 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
18.30 Cocktail Special
19.00 Tele-Suerte
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Rikesa Universal (presentator Mavis Albertina)
22.00 Uitzending WK-voetbalwedstrijd: **De Verenigde Staten vs Roemenië**
24.00 Sluiting.
MAANDAG
15.30 WK Journaal (live)
16.00 Live uitzending WK-voetbalwedstrijd: **Bolivia vs Spanje (wijzigingen voorbehouden!)**

WEGA DI NUMBER
8576
1304
7594

TBS (kanaal 89)
ZATERDAG
19.05 Major League Baseball
22.00 *Movie:* Lifeguard
ZONDAG
19.00 *Movie:* Matlock: The Thief
21.00 National Geographic Explorer
22.00 Rediscovery
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program

LIFE (kanaal 91)
ZATERDAG
16.00 *Movie:* Lie Down With Lions
20.00 *Movie:* Love With a Perfect Stranger
22.00 Girls Night Out
23.00 Mary Hartman
23.30 Mary Hartman
ZONDAG
18.00 *Movie:* Shootdown
20.00 *Movie:* Killing in a Small Town
22.00 Lifetime Magazine
23.00 Clapprood Live
23.30 Hidden Room

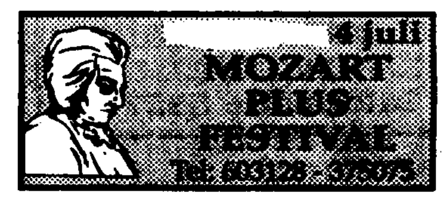
Ku honda pena, pero konforme ku Dios su boluntat nos ta partisipá ku a fayesé na edat di 84 aña

Ismenia Marchena

Na nòmber di:
Su esposo : Benny Marchena
Yunan : Teddy Marchena (Hulanda)
Benjamin (Mi) Marchena i Aura Leonardo
Wilfred (Feffe) Marchena (Hulanda)
Myrna Marchena i Macario Suarez
Stanley Marchena i Milca Paulus
Lesley Marchena i esposa
Ñetunan : Juvenal, Marvis, Mylène,
Marvin i Soraida Marchena i famianan,
Gilbert, Aishel, Ilonka,
i Otaiza Marchena i famianan,
Marlon i Airel Marchena i famianan (Aruba)
Stanley Palm Jr., Endirah Biesbrouck,
i Michael Suarez i famianan
Renata Martina
Jenny, Clarisa, Angelo, i Lisandro Marchena
Tur bisañetunan na Aruba, Kòrsou i Hulanda
Sua- i kuñanan : Carlos Muskus
Angelica Adamus i famia
Edita Raphael i famia
Mario Odor i famia (Aruba)
Demas famianan: Leonardo i Odor (Aruba), Suarez, Paulus, Jimenez

Lenny Pedro (Hulanda), Inocensia Pedro,
Josefa Tiel, Baby i Boy Galmir, Elsa Martijn,
Morty Meulens i rumannan i famianan,
Chita Rama i famia.
Club di Sta. Maria: Maria Auxiliadora
Tur su komader, kompader, bisiña, i amiganan

Akto di entiero lo tuma lugá **Djasabra 25 di yüni saliendo for di** Misa di Coromoto (Mundu Nobo) pa Santana Katóliko na **Roodeweg.**
Ta risibi bishita di kondolensia for di **2or** na Misa di **Coromoto. Pa 4or** lo tin un Santu Sakrifisio di Misa na Misa di **Coromoto.**



Massale betoging Palestijnen in Gazastrook

GAZA — Zo'n 50.000 inwoners van de Gazastrook, voor het merendeel aanhangers van de moslim-fundamentalistische beweging Hamas, hebben gedemonstreerd tegen de moord op een lid van Hamas.

Aangenomen wordt dat de moord een wraakactie is van Palestijnen, die met Israël samenwerken. Bij het lijk werd een briefje aangetroffen met de tekst: "Wij doden leden van Hamas om ons te wreken op de dood van onze zoon".

Aan de demonstratie werd deelgenomen door hoge functionarissen van de Palestijnse politiemacht. Vier jeeps van de politie reden aan de kop van de stoet. Palestijnen uit verscheidene delen van de Gazastrook namen aan de demonstratie deel. Het was de grootste demonstratie, die ooit in de Gazastrook werd gehouden.

Het lijk van de 20-jarige Nasser Saluha werd door de betogers naar de moskee in Gaza gedragen. Saluha's stoffelijk overschot, dat donderdag werd gevonden, was gewikkeld in de groene vlag van Hamas. De demonstranten schreeuwden om wraak en eisten een openbare executie van de daders.

Na zware oppositie Bonn en Parijs

Ruud Lubbers gooit de handdoek in de ring

CORFU — De paleisrevolutie van de Nederlandse premier Ruud Lubbers tegen de Europese koningen Helmut Kohl en Francois Mitterrand is mislukt. De vertrekkende premier constateerde het vandaag zelf: Drie grote landen en een middelgroot land (Nederland) hebben zich verzet tegen de druk van Bonn en Parijs. De kleintjes konden de druk echter niet aan.

Het was voor Lubbers de reden om de handdoek in de ring te gooien. Als hij buiten Parijs en Bonn uitzicht had gehad op ruime steun onder de andere lidstaten, was zijn beslissing anders uitgevallen. "Het diner van gisteravond leverde echter een patstelling op. Dat was voor mij reden om vice-premier Kok en minister Kooijmans van Buitenlandse Zaken permissie te vragen me te mogen terugtrekken. Niet Nederland heeft mijn kandidatuur ingetrokken, maar ikzelf", aldus Lubbers.

Volgens de premier voelde hij zich 'niet meer gemotiveerd' toen duidelijk werd dat hij onvoldoende steun zou krijgen. Hij had geen zin meer in ellenlange discussies en getouwtrek. "Dat werd mij te moerassig", aldus Lubbers.

Als verklaring voor het ontbreken van steun van met name de Duitse bondskanselier, voerde Lubbers aan dat hij 'na twaalf jaar Europese Raad een beetje te groot gegroeid was." Hij zei zich voor te kunnen stellen dat Kohl wat problemen had met iemand die al zo lang meeloopt. "Je zit er al zo lang dat je een zekere vrijmoedigheid hebt, een openheid van spreken die bij anderen tot problemen kan leiden. Dat probleem doet zich bij een kandidaat die minder geschiedenis met zich meedraagt veel minder voor", aldus de premier.

Lubbers liet zich, in tegenstelling tot Kok, niet verleiden tot openlijke kritiek op zijn Duitse collega en al helemaal niet op de Franse president Mitterrand. Het Franse staatshoofd werd zelfs geprezen om zijn opmerking op de slotronde van de top, dat hij 'zich niet tegen de benoeming van Lubbers zou hebben verzet als er rond deze kandidaat consensus was ontstaan.'

Zijn benadering van Kohl was een slag anders. Fijntjes constateerde hij dat de bondskanselier nu 'een probleem heeft'. "Hij moet of een ander vinden of de Britse premier Major overreden." En dat laatste zal volgens de huidige commissievoorzitter Delors geen gemakkelijke zaak zijn, omdat het om fundamentele verschillen van inzicht gaat over de uitbouw van de Europese Unie.

Over zijn directe concurrent Dehaene zei Lubbers dat ook deze met een 'zeker probleem' zit nu tijdens het diner van vrijdagavond is gebleken, dat vier landen die samen veertig procent van de Europese bevolking vertegenwoordigen, 'niet gelukkig' zijn met de Belgische premier als kandidaat.

De Nederlandse premier toonde zich na afloop 'niet bitter' over de situatie. Voor Nederland had zijn benoeming grote voordelen kunnen hebben, maar persoonlijk zegt hij er niet mee te zitten. "Bij mij overheerst een groot gevoel van opluchting. Ik kan me nu permitteren nog even niet over mijn toekomst na te denken en dat is pas echte vrijheid."

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Voor vanmiddag zal het voornamelijk licht tot half bewolkt en vrijwel droog blijven. Morgenochtend zal het wederom tijdelijk zwaar bewolkt zijn met kans op plaatselijke regen- of zelfs onweersbuien.
Matige tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind. Tijdens de regenbuien kunnen zelfs enkele harde windstoten voorkomen (tussen tien en 32 knopen).

WEEROVERZICHT:
Een zwakke *tropical wave* boven het oostelijk Caribisch gebied trok in de loop van zaterdagochtend over de Benedenwindse eilanden en zorgde voor enkele verfrissende plaatselijke buien en op Bonaire zelfs onweersbuien. Een volgende wederom zwakke *tropical wave*. nabij Trinidad trekt westwaarts en zal in de loop van zondagochtend de Benedenwindse eilanden bereiken.
Naar verwachting zal het samenhangend buiengebied over het algemeen ten noorden van de Benedenwindse eilanden blijven. De kans op enkele plaatselijke buien of onweersbuien wordt echter niet uitgesloten.

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	licht bewolkt	32	25	1.8
Bonaire	onweersbui	32	24	15.6
Curaçao	half bewolkt	33	25	2.2
Sint Eustatius	zwaar bewolkt	31	26	1.0
Sint Maarten	licht bewolkt	30	27	0.0
Amsterdam	half bewolkt	25	08	-.-
Atlanta	geheel bewolkt	28	21	9.9
Bogotá	zwaar bewolkt	09	04	-.-
Caracas	onweersbui	31	17	0.0

VN eisen einde gevechten Jemen

NEW YORK — Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Boutros Boutros Ghali, heeft aangedrongen op een onmiddellijk eind aan de gevechten tussen Noord- en Zuid-Jemen.

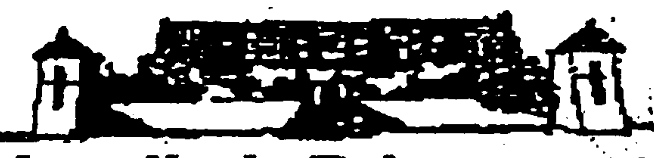
Boutros Ghali toonde zich in een gesprek met de minister van Planning van Zuid-Jemen vooral bezorgd over het oplopend aantal slachtoffers in de zuidelijke havenstad Aden, die de afgelopen twee dagen onophoudelijk werd gebombardeerd. Bij de aanvallen op Aden kwamen vrijdag minstens tachtig mensen om het leven.

De regering van Israël heeft besloten de luchtvaartmaatschappij El Al te privatiseren. De staat zal 51 procent van de aandelen verkopen via een openbare inschrijving in binnen- en buitenland. Wanneer de verkoop plaatsvindt, is nog niet vastgesteld. Het zal in elk geval niet gebeuren voor oktober. In die maand moet El Al uit de al dertien jaar lopende surseance komen.

TE HUUR APPARTEMENT
in goede buurt, met wk, keuken, 1 slpk, badkamer, porch en tuin.
Telefoon aansluiting aanwezig.
Incl. water + electra.
Nafl. 1350,=
Tel. 604390

Wonny's Kitchen
Verkrijgbaar: lekkere *roti's, bami, nassie, rijst met bruine bonen, pom, pastei, chinese kip, moksie-alesie, pinda soep, erwtensoep.*
Op zaterdag en zondag na 12 uur.
Adres: Kaya Milon di Seru 15
Tel. 679291

SURINAAMS ETEN
Zaterdags en zondags vrij voor moeder in de keuken.
Haal uw
lekker Surinaams eten
elke zaterdag en zondag van 12 tot 4 uur
maandag t/m vrijdag van 11.30 - 14.30 aan de
Rooseveltweg 133.
Bel voor uw bestelling
685679



Landhuis Brievengat
Elke zondag geopend
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Folkloristische dansshow van
Grupo Folkloriko Antiano van 17.00 - 18.000 uur.

Happy Hour van 18.00 - 19.30
Live Muziek van **"Chips"**
vanaf 19.30 - 23.30 uur.
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

Las Vegas SUPERMA[RKET]
Goeieweg
Tel: 373772/371950/373044
Wat wij niet in ons standaard assortiment hebben, kunt u wel bestellen!



Te koop aangeboden:
Duikset met octopus
in zeer goede staat.
Naf. 850,=
tel. 678396

schildersbedrijf
Perfect
De huisschilder van huis uit.
Tel: 601766 - 369127
Fax: 369127

Te huur of te koop gevraagd:
WOONHUIS OF APPARTEMENT
min. 2 slp.k. in rustige buurt. A.u.b. bellen na 19.00 uur.
tel. 371760

EASTEX N.V.

Notice is hereby given to the shareholders that a **general meeting of shareholders** will be held at the offices of the corporation, **14, Kaya W.F.G. (Jombi) Mensing, Curaçao, Netherlands Antilles on July 4, 1994 at 10.00 p.m.**

The agenda may be inspected by the shareholder at the offices of the corporation.
Curaçao, June 25, 1994.

The Management.

firgos Your paper and packaging supplier — **Antilles Business Corp.**

In verband met uitbreiding van de werkzaamheden binne[n] ons secretariaat zoeken wij op korte termijn

[illegible] HAVO [illegible]

Vereisten:
- Typediploma
- Enige computerkennis

Sollicitatiebrieven, met bijvoeging van kopieen van diplo[ma's] richten aan:

Firgos Antillen Business Corp. N.V.
Abattoirweg # 6
Postbus 475
Alhier.

Te huur
1 persoons
APPARTEMENT
compleet gemeubileerd
fl. 475,= per maand excl. stroom en gas.
Inlichtingen:
684927

TE KOOP
Prachtig gelegen
Bouwperceel
Verkavelingsplan San Sebastiaan
Grootte: 8050 m²
Prijs: **Naf. 29,- per m²**
Informaties:
Tel.: 604254/372357

NOW OPEN
UNITED COLORS OF BENETTON. FACTORY OUTLET
30% - 50% - 75% DISCOUNT
Shopping Center 77
Jan Noorduynweg

EASTEX N.V.

Notice is hereby given to the shareholders that a **general meeting of shareholders** will be held at the offices of the corporation, **14, Kaya W.F.G. (Jombi) Mensing, Curaçao, Netherlands Antilles on July 4, 1994 at 15.00 p.m.**

The agenda may be inspected by the shareholder at the offices of the corporation and includes amendments to the articles of incorporation of the company.

Curaçao, June 25, 1994.

The Management.



S & G Hair and Beauty Pa[rlor]
Esperamos Shopping Center
Tel. 696100 - 605895

Hè, hè, eindelijk dicht bij u in de buurt een kapperszaak voor dames en heren, die alle haar[soorten] behandelt.
Wij staan klaar voor u van maandag/zaterdag 9 u[ur tot ...] uur (non stop) met een kopje koffie/thee in een moderne en rustige sfeer.
speciaal voor u!

WAARSCHUWING
De commandant van de marine-basis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan **WACAO:**
WOENSDAG 29 JUNI VAN 07.00 UUR TOT 18.00 UUR.
DONDERDAG 30 JUNI VAN 07.00 TOT VRIJDAG 01 JULI 1994 22.00 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4.000 mtr. uit de kust.
Maximale verheffing ± 5.000 ft.

Te huur voor de periode van 6 mnd
(1 juli tot 1 dec.)
volledig gemeubileerd
HUIS TE SUFFISANT
Huurprijs: f 850,= per maand, inclusief water, gas en electra
1 maand vooruitbetaald.
Borg f 500,=
Informatie 685719

TE KOOP
Epson printer (24 pins) f 475,=
Minolta copier f 2.495,=
Panasonic UF-250 fax f 1.750,=
TV JVC (multisystem) f 1.295,=
Piano Rippen + kruk f 2.995,=
Rode Suzuki Swift, 2½ jaar, 16.500 km, puntgaaf: vraagprijs f 15.900,=
Telefoon: 374016/682463.

GATEWAY TRAILERS & PARTS Inc.
AANHANGWAGENS: Standaard & Speciaalbouw.
ONDERDELEN: Europ. & USA.
TREKHAKEN + MONTAGE: Ned. fabr.
Voor offerte: Tel./Fax. 628457.
SPECIAAL VOOR EUROP. AUTO'S
ONDERDELEN & ONDERHOUDSMATERIAAL
SERVICE / ADVIEZEN / AANKOOPKEURINGEN
Snelle levering op bestelling.
Tel./Fax.: 628457.



FOR SALE
BERTRAM-33 FAMILY CABIN CRUI[SER]
Cruising speed 20 miles p/h - top speed 27 miles p/h - twin [illegible] diesel engines 8 cyl. 250 hp each "New!" Northernlight[s] generator 5 kw "New!" all new heavy duty batteries! Hot [and cold] water - color TV - airconditioning - refrigerator - icemaker - stereo - radio - auto pilot - new carpet - new furniture - curtains - new heavy duty aluminium bimini-top and sunroof. All stainless steel hardware, everything in perfect conditions. For information call 656865 working hours 9.00 [...] non stop. After working hours 603666 - 365422 Price: $ 80.[...]

Te koop:
Chevrolet Chevette
stationcar, wit,
bouwjaar '89
f 6500,=
tel. 369462
Kaya Ogete 6.

Wegens vertrek te koop:
Daihatsu Charade Cambio Sport
[illegible] 1988 [illegible]
in zeer goede staat
vraagprijs:
Naf. 9.000,=
inl. tel.: 690687

OPPASHUIS
gevraagd
voor juli/augustus
Tel: 373721

OPENBARE VERKOPING

Op donderdag 30 juni 1994, des morgens om 10.00 uur, zal ten overstaan van één van de notarissen van het kantoor SMEETS THESSELING & van BOKHORST, of diens waarnemer, te hunnen kantore aan de Julianaplein 5, alhier, in het openbaar worden verkocht krachtens onherroepelijke volmacht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

het tot één augustus tweeduizend twaalf lopend recht van erfpacht op een perceel grond, ter grootte van acht honderd en vijf vierkante meter (805 m2), gelegen in het Stadsdistrict van Curacao, kadastraal bekend als Afdeling 5, Sectie 4R, nummer 210, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als PANORAMAWEG NUMMER 11 en al hetgeen verder daartoe door aard, bestemming of natrekking behoort.

De veilingcondities liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage ten voornoemde kantore van Smeets Thesseling & van Bokhorst. Deze condities houden ondermeer in de bepaling, dat van iedere bieder gevorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie of andere zekerheid stelt.

De executant behoudt zich het recht vóór de veiling uit te stellen en op te houden zonder de verplichting daarvoor de reden(en) te noemen.

SMEETS THESSELING & van BOKHORST
Julianaplein 5,
Alhier.
Tel. : 656655
Fax.: 655728

PORCH SALE
maandag 27/6 12.00-14.00
dinsdag 28/6 12.00-14.00
dinsdag 28/6 17.00-21.00
Royale witte eettafel + 6 rieten stoelen, antiek grenen TV-kast, kapstok, lamp, zwarte design vuilnisbak (Brabantia), tweepersoons ledikant 2 pers., piano Rippen + kruk, ventilator (staand), TV JVC (multisystem), koelbox, waaiers, kasten, serviesgoed, glazen, tuinplanten met pot, espresso koffie-apparaat, etc.
Kaya Toni Kunchi kavel 4c,
tevens op afspraak
Tel.: 374016/682463

HARD ROCK SOCIETY

heeft plaats voor een

[illegible]

en

[illegible]

Zonder ervaring onnodig te reflecteren.
Gelieve persoonlijk te solliciteren bij de
Hard Rock Society
op het Keukenplein in Punda.
Tel. 656683.

TELECURACAO
MORGEN MIDDAG
4:45 uur
(tijdens de rust in de wedstrijd ZWITSERLAND vs COLUMBIA)
Charla Nieveld
"Haibo's dreamgirls"
van Tony Sheanner
AMSTEL BEER
AMSTEL MUSIC TELEVISION

Te koop
DAIHATSU ROCKY
Softtop bj. '88
59.000 km
in goede staat.
Prijs: f 12.500
tel. 370057

STICHTING BON FUTURO
Secretariaat Julianaplein 34
Stichting Bon Futuro.

Het Bestuur van de Stichting Bon Futuro zoekt op korte termijn, voor het nieuwe jongens internaat "KAS PA HUBENTUT" Soto, ervaren

GROEPSLEIDERS M/V

Functie omschrijving:
— Affiniteit hebben met het werken in teamverband.
— Organiseren en plannen van het groepswerk.
— Begeleidingsplan kunnen opzetten, uitvoeren en evalueren.
— Actieve bijdrage leveren bij de huiswerkbegeleiding.
— Activiteiten kunnen plannen en uitvoeren op recreatief vlak.
— Nauw contact kunnen onderhouden met andere disciplines.

Functie-eisen:
— M.B.O. inrichtingswerk - agogischwerk of aanverwant.
— Minimaal 2 jaar ervaring in de jeugdhulpverlening.
— Leidinggevende capaciteiten.
— Stressbestendig/ incasseringsvermogen.
— Rooms Katholieke geloofsovertuiging.
— Kennis van: Rapportage en verslaglegging. Papiaments en Nederlands in woord en geschrift.

Schriftelijke sollicitatie vóór 8 juli 1994 te richten aan het Bestuur van de Stichting Bon Futuro, Julianaplein 34.

DHL WORLDWIDE EXPRESS

COUNTRY FINANCE MANAGER
(Curaçao)

This position reports to the Country Manager with functional responsibility to the Regional Finance Controller, and is responsible for the accounting and finance functions of the Curaçao operations.

To be considered, candidate should have:
- Degree in Finance or Accounting with CPA or Advanced Degree Preferred.
- Minimum 3 Years Financial Management Experience in a Multinational Organization.
- Experience in Organizing, Directing and Administering Activities from a Centralized Location.
- Excellent Communication and Interpersonal Skills.
- Willingness to Travel.
- Fluency in English.
- Age: 25 - 40.

If working in a high-growth industry with a company that's a world leader in its field is the opportunity you're looking for and you have the qualifications and professionalism to match, we would like to talk to you.

For immediate consideration, please reply in confidence with a letter and resumé including salary history to:

DHL Worldwide Express
Attn.: Mr. Anthony Sellier
Fokkerweg # 26.

De lekkerste ROTI'S
pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, br. bonen, bloedworst kunt u elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week.
Koraal Partir kav. 87,
Tel. 674103

TE HUUR AANGEBODEN
voor vakantiegangers volledig gemeubileerd
APPARTEMENT
Fls. 75,- per dag.
Tel.: 67 56 33
na 16.00 uur

TELECURACAO
MAANDAG MIDDAG
4:45 uur
(tijdens de rust in de wedstrijd BOLIVIA vs SPANJE)
Hendrik de Wind[t]
"Now you're playing with [...]"
van Hernando Huerta [...]
AMSTEL BEER
AMSTEL MUSIC TELEVISION

25 JUNI 1994 AMIGOE

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS



De cel is de hel

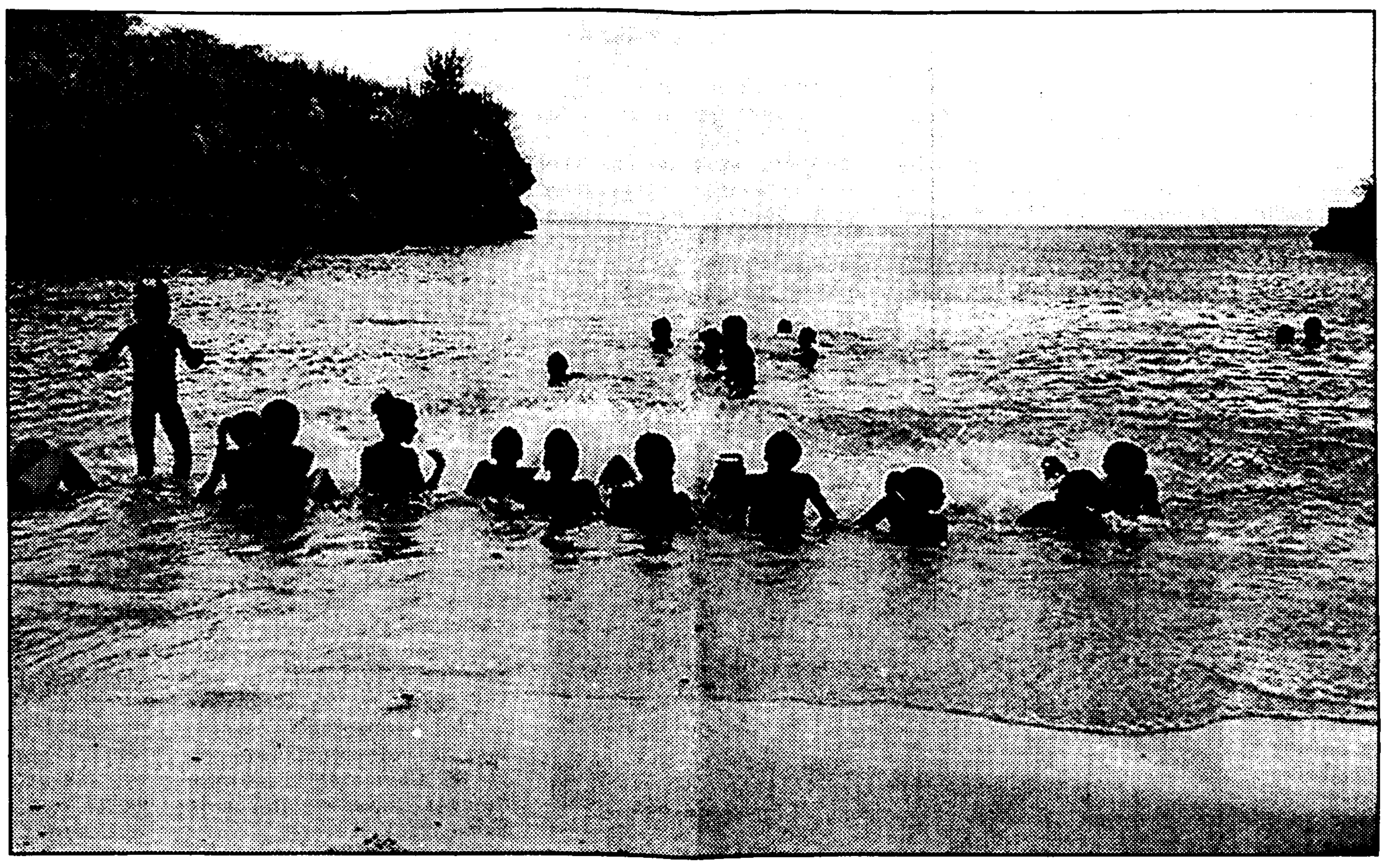
REPORTAGES



Leed achter contact advertenties

Het jaarlijkse uitje van de Muizenberg-kinderen

Weg uit de porkeria



Vijfentwintig kleuters en 25 derdeklassers van de Laura Hart school (Muizenberg) vierden het afgelopen weekend waarschijnlijk voor het eerst van hun leven vakantie; en wellicht ook voor het laatst. Want Seru Fortuna heeft heus niet het monopolie op armoede, sociale verwaarlozing en criminaliteit. Ook de kinderen in het kleine wijkje van Muizenberg, aan de voet van die 'berg van geluk', groeien op in weinig rooskleurige omstandigheden. Enthousiaste juffen proberen hun net dat beetje extra te geven dat ze van huis niet of nauwelijks meekrijgen: liefde en aandacht. Een heel weekend lang, op Lagun.

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

"Het water is zout", roept een klein meisje met vlechtjes en kraaltjes in het haar me toe, terwijl ze gekleed in onderbroek de zee uit komt rennen. Voordat ik antwoord kan geven is ze alweer het water ingesprongen, armpjes vooruit, stralende ogen. Ze geniet van deze unieke kans om eens even onbezorgd te spelen. Bang voor het water is ze niet, al hebben alle moeders tevoren laten weten dat hun kind zeker niet de zee in zal gaan. Dat zouden ze maar eng vinden. Het tegendeel blijkt. Hoofd van de kleuterschool, Sygline Karsdorp, krijgt de kleintjes het water niet meer uit. Ze willen alleen nog maar zorgeloos spelen met zand en water.

Elk jaar, al vier jaar lang, schooit Sygline de fondsen bij elkaar om haar kleuters een weekendje 'vakantie' te gunnen. "Het lukt me elk jaar weer, al krijg ik steeds vaker te horen dat het niet nodig is, omdat vakantie een luxe is. Maar dat geldt niet voor deze kinderen", zegt zij fel. "Het is voor hen het enige uitje, de enige keer dat ze er eens echt helemaal uit zijn".

Samen met het hoofd van de lagere school Gloria Bakhuis vertelt ze over de problemen die ze dagelijks tegenkomen. Agressieve kleuters, omdat ze in de voorgaande jaren in een crèche hebben gezeten, waar veel te veel kleintjes boven op elkaar zitten. Na school komen daar nog eens grotere kinderen bij, die geacht worden in die drukte hun huiswerk te maken. "De moeders moeten wel werken", zegt het schoolhoofd, "want van de onderstand kun je niet leven. We kunnen het ze niet kwalijk nemen".

SLEUTELKINDEREN

De beide dames vertellen over een vijfdeklasser die moet koken voor haar broertje uit de eerste en zusje dat nog op de kleuterschool zit; over een eersteklasser die thuis op zijn twee jaar jongere zusje moet passen. "Het barst hier van de sleutelkinderen, zelfs kleuters krijgen een sleutel mee".

Dit jaar gaan voor het eerst ook kinderen van de lagere school mee naar Lagun. Een oude trouwe sponsor werd eens lief aangekeken, de juf legde zelf wat geld op tafel en met een herverdeling van de fondsen voor de kleuters kon het er net uit. Voor de derde klas is gekozen, omdat de plannen van de juffrouw om met de kinderen van die klas naar Aruba te gaan, niet verwezenlijkt konden worden. Geen geld.

Vrijdag aan het eind van de middag komen ze in Lagun aan. De kinderen willen direct het water in, maar juffrouw Sygline en juffrouw Gloria zijn onverbiddelijk. "Morgenmiddag gaan we de zee in, niet eerder". Van opwinding komt er die nacht weinig van slapen, zodat ook de leiding de volgende ochtend doodmoe is. Desalniettemin gaan ze alle vijftig opgewekt de bus in, richting Christoffelpark.

HUIVERING

Daar maken ze een wandeling onder leiding van de gids van het park, ex-onderwijzer Alvin Weber. Hij vertelt onderweg honderduit en geeft uitleg over cactussen, waterputten en vogels. De kinderen hangen aan zijn lippen. Eenmaal terug bij de ingang krijgen ze les over het leven van de Curaçaose roofvogels. De tamme vogels van het Christoffelpark dienen als voorbeeld. Ademloos luisteren de kinderen naar de boeiende verhalen. Als de slangen en de behoorlijk tamme leguanen te voorschijn komen veroorzaakt dat eerst nog wat huivering, maar allengs overwinnen de kleintjes hun angst en durven ze de beesten aan te raken; ze laten de slangen over hun lichaam kruipen, alsof ze niet anders gewend zijn en vechten er zelfs om wie de dieren vast mag houden.

Het schoolhoofd heeft 's avonds voor de derdeklassers een quiz gemaakt over de excursie van die ochtend en ze is verbaasd over de resultaten. "Eigenlijk wist iedereen de antwoorden. Ze hebben alles onthouden, ook de details".

Als ze terugkomen is er het belangrijke moment van de gemeenschappelijke maaltijd. Bij het ontbijt was het al vechten om de hazelnootpasta, een onbekend broodbeleg dat ze allemaal wilden uitproberen. Hoewel elk kind 's middags een vol bord krijgt, komen de meesten terug voor een tweede keer. Het is voor hen immers een unieke kans om de maag eens even goed te vullen.

Sygline heeft als kleuterschoolhoofd jaarlijks rond de vijftig kleintjes onder haar hoede. Het weekendje Lagun is een van de activiteiten die zij voor haar kleuters organiseert. "Ik heb een sponsor gevonden, die van alles voor ons betaalt. Zonder hem was ik nergens. Materiaal is er niet of nauwelijks, dus ik koop leuke boekjes, kopieer kleurplaten en eens per maand ga ik met de kleuters ergens eten, heel eenvoudig, maar voor hen zijn dat echte uitjes. Van het sponsorgeld kan ik ook schoenen kopen voor kinderen die anders niet naar school komen, omdat daar geen geld voor is".

"Het is moeilijk lesgeven hier, we hebben veel problemen. Sommige kinderen hebben geen moeder en missen de moederliefde. Dat uit zich in de klas. Als ik mijn grote sponsor niet had, was ik al lang van school weggerend".

Soms neemt juf Sygline kinderen mee naar huis. Dan zijn ze eventjes uit de *porkeria*, zoals een kleuter laatst tegen haar zei. "Maar ja, het blijft moeilijk, want je brengt ze in een andere wereld. Thuis wonen ze soms met z'n twaalven in een piepklein huisje. Bij mij krijgt een logerende kleuter een eigen kamertje, ja, dan willen ze bij ons blijven wonen. We hebben toch ruimte zat, vinden ze".

Zaterdag na het eten is dan eindelijk het grote moment aangebroken. De kleren mogen uit; uitgelaten rennen de twee groepen het water in, nauwlettend in het oog gehouden door vijf onderwijzeressen en drie werksters plus een echtgenoot, die allemaal hun vrije weekend opofferen. Slechts een enkel kind durft niet meteen het water in. "Ik ben bang", zeggen ze. Maar als ze het plezier van hun klasgenootjes zien, overwinnen ze hun angst en binnen de kortste tijd spettert iedereen in het water.

Dwars over de baai is een touw met boeien gespannen, tot daar en niet verder. De meesten komen echter niet eens bij de boeien. Zwemmen kunnen ze niet en voor een groot deel van de kinderen is het daar echt te diep om te staan. Ze hebben ook helemaal niet meer ruimte nodig dan die eerste drie meter, waar ze zich voornamelijk ophouden; daar is al zoveel te beleven.

Een opvallend mager jongetje vraagt iedere keer om aandacht. "*Wak'señora*", zegt hij voordat hij met grote angstogen toch maar stoer kopje onder gaat. Hij glundert als hij een compliment krijgt en rent naar de kant waar hij zich eens lekker in het zand gaat ingraven. Twee minuten later moet de *señora* weer kijken en hem prijzen voor zijn graafkunsten.

"We krijgen voortdurend briefjes van zijn grootmoeder of we hem alsjeblieft goed te eten kunnen geven", vertelt Sygline Karsdorp. "Nou dit weekend stoppen we hem even lekker vol. Ze hebben bij hem thuis ook al maanden geen elektriciteit".

Een ander jongetje komt huilend naar de juf: "Ze maken me nat", zegt hij verontwaardigd, zonder zich te realiseren dat hij al drijfnat is. Een reactie wacht hij niet af; terwijl hij met handen en voeten water naar zijn schoolkameraadjes spettert, rent hij weer het water in. Een enkeling probeert de schoolslag van de grote mensen na te doen. Maar na een minuut worden de pogingen opgegeven. Rennen, met zand kliederen en naar de vissersboot kijken is veel opwindender voor een vijfjarige.



VROEGRIJP

Ook de derdeklassers genieten met volle teugen. Een vroegrijp meisje van tien lonkt al naar de jongens. Hoelang zal ze het nog volhouden op school? Wegblijven kan; daar staat ondanks de leerplicht immers (nog) geen enkele sanctie op.

"We geven het wel door", zegt Gloria Bakhuis, "maar de ambtenaren daar hebben het ook druk, dus gebeurt er niets. Soms komt een kind drie maanden niet op school. Als we er wat van zeggen, horen we: 'Het is *mijn* kind' of 'we zullen erover nadenken'. We hebben wel eens kinderen die uit Nederland komen; die zeggen meteen: 'Dat kun je in Nederland niet maken, daar komen ze je halen".

Haar basisschool heeft ruim twee keer zo veel leerlingen als de kleuterschool. Een sponsor vinden is dus moeilijker, maar ze zou graag wat meer geld te besteden hebben. "We hebben nooit modern materiaal, voor de zaakvakken als aardrijkskunde en geschiedenis hebben we niet eens een methode, maar uitsluitend stencils, dat is zo frustrerend. Ik noem het de *culture of poverty*. Men verwacht dat wij creatief zijn en optimistisch. We krijgen echter nauwelijks enige bijscholing. Ik werk al zestien jaar in het onderwijs, maar ik wil best nieuwe inzichten horen, zeker met de probleemkinderen die wij hebben".

MINDERWAARDIG

"Vergeet niet dat ze met een minimale bagage van huis hier naar toe komen. De meest elementaire dingen moet je ze nog leren. Als ik in de vijfde bij geschiedenis de slavernij behandel, moet ik eerst een paar lessen besteden aan het wegwerken van minderwaardigheidsgevoelens. Ze schamen zich ervoor zwart te zijn. Ik kan niet doorgaan met mijn les, voordat ik goed heb uitgelegd dat zwart niet minderwaardig is, zelfs mooi kan zijn".

"We moeten altijd eerst die achterstand inhalen, geen wonder dat we minder resultaten boeken, ook al werken we keihard. Sommige kinderen weten niet eens wat een rivier is, of een meer. Dat moet ik uitleggen. Kleuren bij voorbeeld kennen de kleintjes niet. De ouders doen niets aan het meegeven van dergelijke kennis. Alles komt op ons neer".

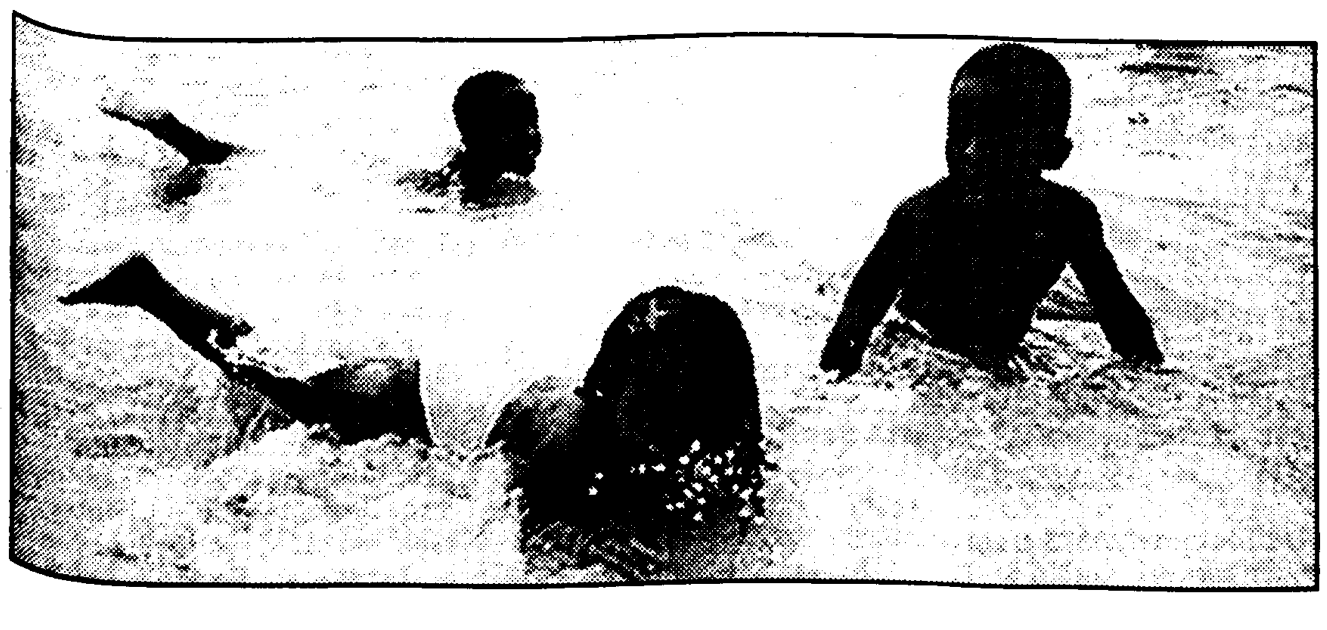
Als ze geld had, zou ze dat dan ook in de eerste plaats aan een speelse bijspijkercursus voor de kinderen besteden. Met muziek, spelletjes en natuurlijk een hapje, want dat is voor deze groep ook heel belangrijk. Als er dan nog geld over is, schaft Gloria Bakhuis modern naslagmateriaal aan. Haar derde wens is een goede nascholing voor de leerkrachten.

Kijkend naar de glunderende kinderhoofdjes in het water: "Natuurlijk zou ik ook een deel van het geld aan uitstapjes willen besteden. Maar het zit me zo dwars dat ze geen kennis hebben. Van huis uit krijgen ze geen enkele prikkel om te leren. Wij zeggen wel dat ze moeten leren om werk te vinden, maar de realiteit thuis is totaal anders".

KLAARWAKKER

Sygline heeft nog voldoende geld over om op zaterdagavond met de kleuters uit eten te gaan. De derdeklassers krijgen in het kampeercentrum een heerlijke maaltijd voorgeschoteld. Slapen doen ze ook de tweede nacht niet. Na een dag buiten spelen en zwemmen zijn ze om 11 uur nog klaarwakker. Om vijf uur 's ochtends staan ze alweer monter naast hun bed. "We willen zwemmen".

Als de bussen zondagmidag om vier uur bij de Laura Hart school aankomen, leveren ze een stel intens tevreden kinderen af. De negen volwassenen daarentegen zijn kapot, maar wel voldaan. "Volgende keer moet zoiets toch maar in een weekend voor de vakantie worden georganiseerd", zegt schoolhoofd Bakhuis op maandagmorgen. "We zijn allemaal doodmoe".



ÑAPA MET VAKANTIE

DE VAKANTIE is weer aangebroken. Ook voor de redactie en de medewerkers van Ñapa. In de maand juli zal de weekendbijlage van de Amigoe niet verschijnen. De eerstvolgende Ñapa wordt weer verspreid met de Amigoe van zaterdag 13 augustus. Namens de hele Ñapa-familie wensen wij alle trouwe lezers een plezierige vakantie.

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Werkgarantieplan kan uitkomst bieden

Vierhonderd miljoen Indiërs lijden aan ondervoeding

Ruim de helft van de 850 miljoen Indiërs lijdt aan chronische ondervoeding en ziekten doordat de meest elementaire gezondheidszorg ontbreekt. Miljoenen hebben niet eens een dak boven hun hoofd. Niet alleen in de overbevolkte steden, maar ook op het platteland is de situatie weinig rooskleurig. Hier leeft van de 600 miljoen mensen ruim de helft beneden de absolute armoedegrens in een uitzichtloze situatie.

Toch menen wetenschappers dat India binnen tien jaar de honger kan uitbannen en een leefbare wereld kan creëren. Voorwaarde is wel dat op grote schaal werkgarantieprogramma's worden opgezet op het platteland. Anuradha Talwar is één van de leidende personen van het Nationale Comite voor Recht op Werk (NCRW) en voert al jaren actie voor wettelijk gegarandeerd werk.

"Er is een enorme discrepantie tussen het handwerk dat gedaan moet worden en het grote aanbod van ongeschoolde arbeidskrachten. In India zijn zo'n zeventig miljoen landlozen. Alleen gedurende de oogstmaanden hebben ze werk, maar voor de rest hebben ze niets te doen. Als de overheid het recht op werk wettelijk regelt en banen schept, kunnen de armen ook geld besteden aan gezondheidszorg, onderwijs en huisvesting. Het is de oplossing voor de lange termijn", zo ontvouwt Talwar de achterliggende filosofie van het werkgarantieplan.

Volgens de Indiase grondwet heeft een ieder het recht op leven. Maar dit recht is een lege huls als er niets is om van te leven. Vandaar dat talloze organisaties en vakbonden ijveren voor het 'recht op werk' in de grondwet op te nemen, waarbij wettelijke minimumlonen worden uitbetaald.

In 1990 had de toenmalige premier V.P. Singh serieuze plannen dit recht wettelijk vast te leggen. Maar voordat het zover kwam, moest hij een jaar later het veld ruimen. De kwestie geniet bij de huidige premier Narasimha Rao (van de Congrespartij) geen hoge prioriteit. Wel moedigt Rao de regeringen van de deelstaten aan garantieplannen te ontwikkelen, maar de noodzakelijke fondsen hiervoor ontbreken nagenoeg.

Het grote voorbeeld voor mevrouw Talwar is het werkgarantieprogramma in de deelstaat Maharashtra, dat zeventien jaar geleden op poten werd gezet. Na de hongersnoden die deze zuidelijke staat begin jaren zeventig teisterden, ontwikkelde de deelstaatregering in Bombay een werkgelegenheidsplan. In de verdroogde gebieden werden irrigatieprojecten uitgevoerd. Ook werden er nieuwe bossen aangeplant en de land- en tuinbouwgronden hersteld.

Het gevolg was dat de agrarische sector nieuw leven werd ingeblazen. Meerdere oogsten per jaar werden mogelijk, waardoor de werkgelegenheid verder toenam. De landlozen die aan projecten meewerkten, voor de helft vrouwen, kregen het wettelijk minimumloon uitgekeerd. Dit gaf hun meer bestaanszekerheid. De trek naar de grote steden, die bijdraagt aan het miljoenenleger van daklozen in de agglomeraties, nam hierdoor sterk af.

FOUTEN

Maar Talwar, die zich inzet voor een werkgelegenheidsplan in West-Bengalen, heeft ook geleerd van de fouten die in Maharashtra werden gemaakt. Veel geld werd gespendeerd aan huizenbouw en projecten die economisch weinig opleverden. "De werkzaamheden waren afgelopen toen die klaar waren. Er werd geen werkgelegenheid voor de lange termijn gecreëerd. Bovendien ging veel te veel geld op aan de bureaucratische rompslomp en werd veel te weinig naar de behoeften van de bevolking geluisterd."

Een bijkomend positief effect van het werkgarantieplan is, dat het door de mens aangetaste milieu wordt hersteld. Ook wordt aan *family-planning* gedaan. Door de toegenomen bestaanszekerheid vermindert de wens om veel kinderen te krijgen als vorm van een oudedagsvoorziening. "Bovendien krijgen de vrouwen een inkomen dat gelijk is aan dat van de mannen, waardoor ze veel onafhankelijker tegenover hun echtgenoten staan. Vrouwen willen doorgaans, in tegenstelling tot hun man, minder kinderen."

Uitzendingen BBC in Arabisch

De Britse World Service Television van de BBC is gisteren begonnen met uitzendingen in het **Arabisch**. De eerste maand zal de omroep dagelijks gedurende twee uur via de satelliet uitzenden. Tegen het einde van het jaar moet de dienst 24 uur per dag in de lucht zijn.

WST deelde mee dat de uitzendingen in de hele Arabische wereld en het noorden van Afrika te zien zullen zijn via Orbit Communication. De kijker betaalt Orbit voor de uitzending (betaal-tv). De BBC heeft zich verplicht tien jaar lang aan Orbit, een bedrijf uit het Midden-Oosten, te leveren.

In het begin verzorgt de BBC per dag twee bulletins van een half uur met internationaal nieuws. De dienst krijgt eigen studio's in Londen.



■ PLESETSKI - Een Russische officier geeft aanwijzingen, staande bij een Topol-raket (SS-25) voordat een oefening wordt gehouden op het Cosmodrom-oefenterrein in Plesetski in Rusland. Dit was de opening van een generale staf-oefening, waarbij ook strategische troepen met kernwapens betrokken waren. President Boris Jeltsin woonde de oefening bij. De raket landde succesvol bij zijn doel in Kamchatka.

Palestijnen kampen al jaren met watertekort

Geen bewijzen voor aftappen water door joodse kolonisten

Er zijn tot nu toe geen bewijzen gevonden voor de berichten, dat Israël water onttrekt aan de Gazastrook. De Palestijnen die met een tekort aan water kampen beschuldigen de Israëliërs hier al jaren van. De Israëliërs spreken die berichten al even lang tegen. De feiten zullen binnenkort aan het licht komen na een inventarisatie door Nederlandse deskundigen. Samen met de Palestijnen brengen zij de alarmerende situatie van het schaarse water in de Gazastrook in kaart.

"De beschuldigingen zijn er al heel lang. En ongetwijfeld is het zo dat de Israëlische regering de waterbronnen in de Gazastrook, maar ook op de westelijke Jordaanoever en de hoogte van Golan, goed in de gaten heeft gehouden. Maar of zij daadwerkelijk water hebben onttrokken, dat is nog niet bekend."

Het is de Nederlandse water- en milieudeskundige Brands wel opgevallen, dat de watersituatie rond de zestien joodse nederzettingen in de Gazastrook veel beter is. "De kolonisten wonen op plaatsen waar het meeste water is. Zij hebben er moderne, elektronisch gecontroleerde superkwekerijen. De Israëliërs beschikken over kaarten waarop de waterbronnen worden aangegeven."

WATERGEBRUIK

Uit een rapport van de Verenigde Naties dat vorige maand ter sprake kwam op een vergadering in Jordanië over de verdeling van water, blijkt dat Israël water onttrekt uit twee rivieren in Libanon. Ook spreekt het rapport van een 'voortdurende en abnormale' toename van het watergebruik in de joodse nederzettingen in de Gazastrook en op de westelijke Jordaanoever. De waterpolitiek is een belangrijk onderwerp in de vredesbesprekingen tussen Israël en zijn Arabische buren.

De internationale gemeenschap en de Palestijnen hebben Nederland aangewezen om de coördinatie en het onderzoek van de milieu- en waterproblematiek in de Gazastrook op zich te nemen. De komende anderhalf jaar stelt Nederland hiervoor 2,9 miljoen gulden beschikbaar.

Overigens lijkt de situatie minder erg dan wel eens gedacht. Brands: "Het veldteam kan mede op grond van de dossiers van de Israëliërs een goede analyse maken. Daaruit zou kunnen blijken dat de situatie minder alarmerend is dan de meest pessimistische schatting. Ook werd vastgesteld dat er drie keer zoveel water werd onttrokken als er bijkomt. Dat is in ieder geval niet zo."

Tegen het eind van het jaar komt een gedetailleerde studie naar buiten. Het uiteindelijke beheersplan voor het grondwater is halverwege 1995 klaar en moet de bijbel worden voor de Palestijnse maatschappij, die het beheer van het water overneemt. Nederland start daarna een onderzoek naar de watervoorziening op de westelijke Jordaanoever.

ZOUT WATER

Volgens Brands proef je in sommige delen van de Gazastrook al dat het water zout is. Dat is een slecht teken dat erop duidt, dat door het veelvuldig boren naar grondwater inmiddels brak water wordt aangeboord en dat de watervoorraad wordt ondermijnd.

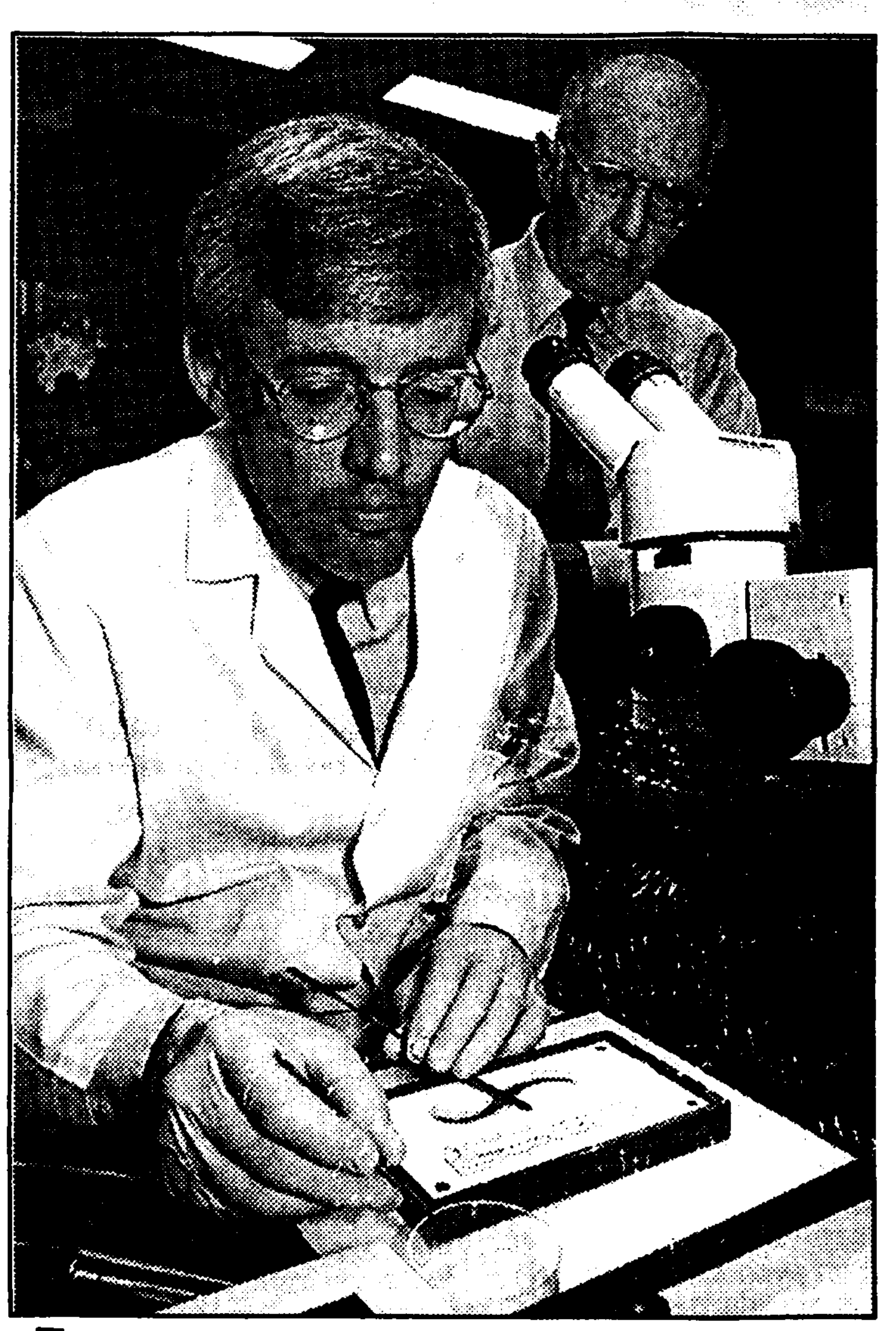
"Er moet snel een aantal putten worden gesloten en nieuwe worden geslagen op betere plaatsen. Het distributienetwerk zal moeten worden verbeterd en er moet wetgeving komen die het gebruik van water aan banden legt. Er is in ieder geval veel te weinig water beschikbaar voor de 850.000 inwoners. De Israëliërs hebben sinds zij in 1976 de macht overnamen geen vergunningen meer afgegeven aan de Palestijnen om putten te boren. Nu blijkt wel dat het boren van nieuwe putten indertijd niet goed zou zijn geweest."

De technisch meest voor de hand liggende oplossing, aanvoer van water uit Israël, is politiek gezien de lastigste. Israël zou water via de Jordaan naar de Gazastrook kunnen laten leiden. "De Israëli's zeggen dat ze zelf niet genoeg water hebben en dat is ook zo. Israël heeft een ernstig watertekort en moet het verbruik gaan inkrimpen."

Er zijn legio andere mogelijkheden zoals de aanvoer van water uit Egypte of Turkije, het ontzilten van het Middellandse Zeewater of van het zoute grondwater. Ook wordt de aanvoer van water via tankers als oplossing genoemd. Maar Brands voelt het meest voor de optie zuinig-aan-met-water zodat de natuurlijke balans terugkomt. In dat geval wordt water vanzelf zo duur, dat een aantal activiteiten niet meer zal plaatsvinden.

Zo acht Brands het onmogelijk dat er — ondanks de huidige inspanningen van de internationale gemeenschap — over 25 jaar nog landbouw in de Gazastrook zal worden bedreven. Voor de bloementeelt ziet hij echter grote mogelijkheden. "Als de schaarste wordt verdeeld, stijgt de prijs. Je moet dan geen slakroppen kweken, maar dure produkten als bijvoorbeeld rozen, die binnen twaalf uur op de markt van Tokyo kunnen worden aangeboden."

Napoleons haar bestudeerd



■ WASHINGTON - Speciaal agent Douglas Dedrick van de FBI bestudeert een haarlok van de Franse keizer Napoleon, welk haar van diens hoofd werd geknipt zes uur na zijn dood. Via een microscoop bekijkt hij de mogelijkheid voor een eventuele DNA-studie van dit haar. De Fransman Jean Ficou (rechts) kocht deze haarlok in 1964 tijdens een veiling. Hij voelt zich de beheerder van een nationale schat.
(AFP-satellietfoto)

Sterke opkomst antisemitisme in de wereld

Computernetwerken verspreiden ongecontroleerd antisemitisme

Computernetwerken verspreiden steeds vaker antisemitische en racistische opvattingen, zonder dat de overheid daartegen kan optreden. Dit meldt het Joods Wereld Congres (JWC) in het in Londen gepubliceerde *Antisemitism World Report 1994*, dat de ontwikkelingen in 1993 beschrijft. Extreemrechtse en antisemitische groepen over de gehele wereld blijken op elektronische wijze steeds vaker samen te werken, aldus het rapport.

Zo zendt de Amerikaanse nationaal-socialistische Duitse Arbeiderspartij per computer de inhoud van een neo-nazi tijdschrift naar Nederland, Duitsland, Frankrijk en Oostenrijk. De overheid is bijna niet in staat tegen deze netwerken op te treden.

Joodse begraafplaatsen worden steeds vaker vernield of beklad. De oudste in Europa, in de Duitse stad Worms, is vorig jaar tweemaal het doelwit van antisemieten geweest. Ook de kerkhoven in Southampton, Warschau, Turku in Finland, La Tablada in Argentinië en Faaborg in Denemarken werden onteerd. Het rapport constateert ook meer aanvallen op joodse bedrijven.

In drie landen is het antisemitisme vorig jaar gegroeid. In Roemenië steunt de regerende coalitie op partijen, die er openlijk voor uitkomen. In Turkije vindt in de media een anti-joodse campagne plaats. In de Oekraïne neemt de groei van het antisemitisme alarmerende vormen aan.

Ook de ontwikkelingen in andere landen baren zorgen. Het succes van de neofascisten en de Lega Nord in Italië kan leiden tot een verslechtering van de positie van minderheden. Hetzelfde geldt voor de verkiezingsoverwinning van Vladimir Zjirinovski in Rusland.

In de Verenigde Staten hebben antisemitische uitlatingen van de moslimorganisatie *Nation of Islam* tot veel onrust geleid.

STEREOTYPEN

Verder lijkt het taboe op antisemitische uitingen te verdwijnen. Het rapport verwijst naar antisemitische stereotypen in Italië, Duitsland, Canada en Australië in allerlei publicaties en in de media.

Antisemieten reageren steeds vaker met nieuwe aanvallen als zij van antisemitisme worden beschuldigd. Als voorbeeld noemt het rapport de nieuwe voorzitter van het Italiaanse Huis van Afgevaardigden Irene Pivetti, die vorig jaar in het parlement antisemitische taal bezigde toen zij bezwaar maakte tegen de vermelding van haar naam in het *Antisemitism World Report 1993*.

Het rapport wijst echter ook op enkele positieve ontwikkelingen. In Oost-Europa is de groei van het politiek geïnspireerde antisemitisme tot stilstand gekomen. Het vredesproces in het Midden-Oosten heeft ertoe geleid, dat er in veel Arabische landen een opvallende daling van het aantal anti-joodse uitingen valt te constateren. Ten slotte blijkt het antisemitisme in Latijns-Amerika geen of nauwelijks een bedreiging voor de joodse gemeenschap te zijn.

Kometeninslag op Jupiter

Hobby-astronomen kunnen in juli de **kometeninslag** op de planeet Jupiter waarnemen. Het schouwspel aan het firmament vindt van 16 tot 22 juli plaats. De gigantische aantrekkingskracht van de reuzenplaneet Jupiter dwong de komeet Shoemaker-Levi 9 vorig jaar in een omloopbaan. De komeet is in ten minste twintig stukken van elk één kilometer in doorsnede en talloze kleinere delen gebroken. Deze fragmenten dringen medio juli het gasomhulsel van Jupiter binnen en zullen er te midden van lichtflitsen opbranden. De spectaculaire gebeurtenis vindt weliswaar aan de andere zijde van Jupiter plaats, maar de explosieflitsen kunnen door de manen van Jupiter naar de aarde worden gereflecteerd.

Amateurs, die niet over ultra lichtgevoelige kijkers beschikken, kunnen hun waarnemingsapparatuur het best richten op IO, de binnenste van de vier grote Jupitermanen.

Volkstelling moet duidelijkheid brengen

Uur van de waarheid voor minderheden in Macedonië

Als de leiders van de etnische minderheden in Macedonië allemaal gelijk hebben, wonen in de voormalige Joegoslavische republiek vrijwel geen Macedoniërs. De 2,3 miljoen inwoners zouden dan moeten worden ingedeeld bij de Albanezen, de Serviërs, de Turken, de Walachijers of de zigeuners. De 'slag om de cijfers' gaat de komende weken mogelijk een beslissende ronde in.

Afgelopen dinsdag werd een begin gemaakt met een nieuwe volkstelling, betaald door de Europese Unie en beoordeeld door meer dan honderd buitenlandse waarnemers. De autoriteiten in de hoofdstad Skopje schatten het aantal Macedoniërs, op basis van een omstreden telling uit 1991, op 1,3 miljoen.

"Het voorbeeld van Bosnië-Herzegowina toont dat alles tegenwoordig draait om cijfers en percentages. We hebben vergelijkbare problemen in Macedonië, waar de omvang van nationale minderheden wordt opgevoerd om een gunstige politieke basis te scheppen", verklaarde premier Branko Crvenkovic de noodzaak van een nieuwe volkstelling.

CIJFERS

Iedere minderheid, en dat zijn er velen in Macedonië, komt met hoge cijfers over haar eigen omvang om daarmee haar eisen kracht bij te zetten. Vooral de Albanezen dringen aan op grotere autonomie, die dicht in de buurt komt van onafhankelijkheid.

De Albanezen schatten hun eigen aantal op meer dan één miljoen, terwijl de officiële cijfers niet verder komen dan 427.000. Dat laatste gegeven is gebaseerd op de volkstelling van 1991, die door de Albanezen werd geboycot.

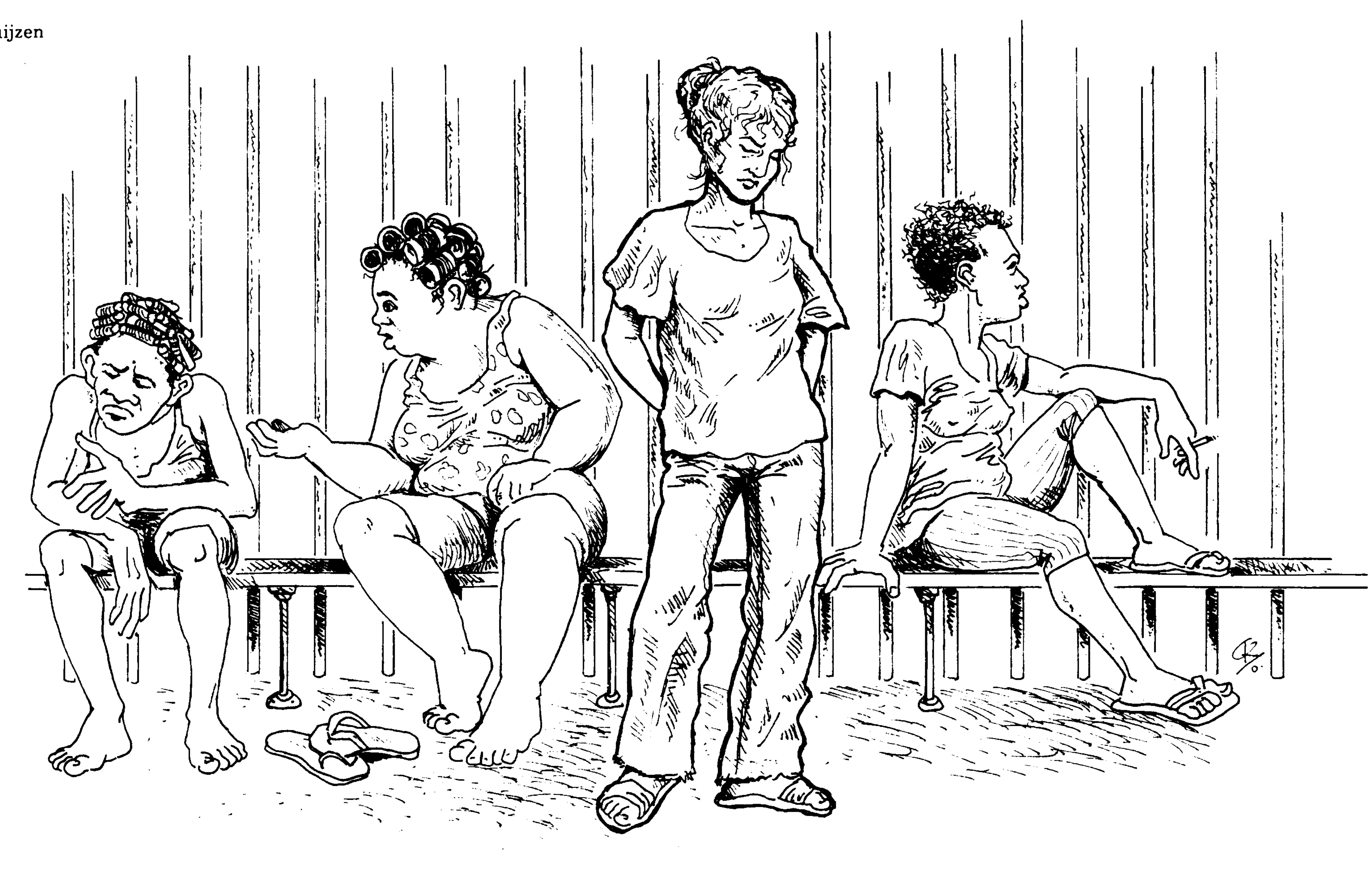
Hetzelfde onderzoek kwam uit op een aantal van 44.000 Serviërs. De leiders van de Servische minderheid schatten hun achterban evenwel op 300.000 tot 400.000 mensen. Drie jaar geleden zouden velen van hen zich onder druk hebben laten registreren als Macedoniërs.

Ook de Turken, de Walachijers (uit Roemenië) en de Roma (zigeuners) schatten ieder hun eigen aantal op enkele honderdduizenden, terwijl de autoriteiten aanzienlijk lagere cijfers aanhouden. Zelfs met de 'Egyptische' minderheid zijn er problemen: de Associatie van Egyptenaren meldt 20.000 medestanders, terwijl Skopje hun aantal op 3238 heeft becijferd. Nieuwste conflictpunt is de vermeende Griekse minderheid, onbekend tot februari 1993, toen de regering in Athene plots melding maakte van 300.000 etnische Grieken in Macedonië.

Het is nog maar de vraag of de diverse partijen de uitkomst van de nieuwe volkstelling zullen accepteren. De formulieren worden verspreid in het Macedonisch en in vijf talen van etnische minderheden: Albanees, Turks, Walachijs, Servo-Kroatisch en de zigeunertaal Rom. Maar de ondervraagden moeten hun antwoorden niet alleen noteren in hun moedertaal, maar ook in het Macedonisch.

De laatste bepaling zal vooral problemen opleveren voor Albanezen, die pas recentelijk zijn aangekomen en het Macedonisch nog niet onder de knie hebben. Om die reden hebben de Albanezen in het westen van het land gedreigd de telling te boycotten.

Ook bij de Servische minderheid is sprake van weinig enthousiasme. Eén van haar leiders, Dragisa Miletic, heeft al bij voorbaat aangekondigd de uitslag te verwerpen. Volgens hem heeft 85 procent van de etnische Serviërs niet de vereiste formulieren gekregen om zich in te kunnen schrijven als inwoner van Macedonië, officieel overigens nog altijd de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië geheten.



De hel van een Nederlandse 'mula' in Koraal Specht

"Bewaaksters moeten bewaken, niet straffen"

= door Jeannette van Ditzhuijzen

Ze wist dat ze gepakt kon worden, maar ach, in de Nederlandse televisieserie *Vrouwenvleugel* zag het er allemaal niet zo erg uit. Op cocaïnesmokkel staat acht maanden hadden ze haar in Nederland verteld, en dat zou ze wel volhouden. Dacht de negentwintigjarige Nancy de Vreede uit een Nederlands provincieplaatsje. De drugskoerierster werd echter al op Curaçao aangehouden en de werkelijkheid van Koraal Specht overtrof de beelden uit de ergste nachtmerrie. "Ik verwachtte geen hotelkamer, maar dit, ik schrok me echt dood".

Met toestemming van de minister van Justitie vertelt Nancy, die nog steeds vastzit, haar verhaal. Ze wil iedereen waarschuwen voor de 'hel' die je te wachten staat als je gepakt wordt. "Geloof me, er bestaat geen prijs voor je vrijheid", zegt zij telkens weer. Ze is vooral kwaad over de extra straf, de kleine pesterijtjes die je in Koraal Specht van de bewaking krijgt. "De rechter heeft me gestraft, dat accepteer ik; de bewaaksters moeten ervoor zorgen dat ik niet wegloop, meer niet".

Ze is een van de vele Nederlandse *mula's* die in een Curaçaose cel eindigen. Op smokkel van een paar kilo wit poeder staat al gauw een maandje of vijftien. Met de gebruikelijke aftrek van 30 procent, betekent dat tien maanden Koraal Specht en vervolgens uitzetting als ongewenste vreemdeling uit Curaçao.

WERVING

"De werving loopt via het uitgaansleven", vertelt Nancy, terwijl een gevangenisbewaakster op een meter afstand meeluistert. "Je ontmoet mensen, ziet ze een paar keer, maakt een praatje, leert elkaar beter kennen en op een gegeven moment komt de vraag 'Kun je iets voor me doen?'. Hoe weet ik niet, maar ze wisten dat ik al eerder op Curaçao was geweest".

Drie kilo cocaïne voor zesduizend gulden (inmiddels is 10.000 gulden per kilo gebruikelijk); een heel bedrag als je geen vast werk noch een uitkering hebt, maar wel een schriftelijke cursus voor medisch secretaresse volgt. Nancy (havo-diploma) wilde hogerop in het leven. "Ik was een beetje aan het rondhangen. Verdiende geld met schoonmaken, babysitten en andere kleine dingen. Iedereen kan wel cassière worden bij Albert Heyn, maar ik wilde meer".

Rijk is ze er niet van geworden. De reis en het hotel op Curaçao moest ze zelf betalen, terwijl de verdienste pas bij aflevering zou worden uitbetaald. De drie kilo die haar op de dag van vertrek op het lijf werden geplakt,.bleken achteraf 4100 gram te zijn. Dat merkte ze echter pas op Hato, toen ze goed en wel was aangehouden.

Haar tas werd wel drie keer doorzocht. Daarop moest ze maar eens even flink op haar zijden slaan. 'Harder', riep de douaneman, toen ze een wat al te zacht tikje tegen de rijk gevulde plastic zakken gaf. "Nou ja, dat deed ik toen maar, ik ben toch al gepakt, dacht ik".

"Terwijl ik op de recherche moest wachten, ben ik maar een boekje gaan lezen. Nee, ik zat niet echt te shaken van de zenuwen. Waarom zou ik. 'Je hebt me', dacht ik, helaas pindakaas. Naast mij zat een jongen hartverscheurend te grienen, wat helpt dat nou?"

URINE

De schrik kwam pas toen zij de nacht moest doorbrengen in de politiecel op Rio Canario. De beruchte cel, die eigenlijk niet als slaapcel bedoeld is. Languit liggen op de stenen vloer kan alleen diagonaal, maar zelfs dat is zwaar af te raden: vrijwel continu ligt er een sliert urine of meer van de vorige bewoner. Het putje in het midden is dichtgemaakt, de stank ondraaglijk. Nancy weigerde op het viezige betonnen driehoekje te gaan zitten en heeft de nacht dus staande, T-shirt over haar neus, doorgebracht. "Ik moest nodig naar de wc, maar niemand verscheen op mijn bonken op de deur. Naast me heeft een man de hele nacht staan schreeuwen".

De slaap haalde ze de volgende dag in. Tussen de verhoren door - 'de politie was heel aardig, maar ik viel telkens in slaap' - werd ze in een andere cel gezet. Ook vies, op de muur zat geronnen bloed, maar er stond tenminste een picknicktafel in, waar Nancy zich gedeeltelijk op kon uitstrekken.

Tijdens de verhoren kon ze op den duur alleen maar denken 'ik wil hier weg'. Ze bekende alles en werd daarop direct afgevoerd naar de vrouwenafdeling van Koraal Specht. "Nu weet ik dat de vrouwen ontzettend nieuwsgierig zijn, als er een nieuwe binnenkomt. Maar ik herinner me weinig van dat eerste moment. Ik dacht geloof ik niets. Ik hoorde vrouwenstemmen op de achtergrond en liep als in trance mijn cel in".

Daar ontwaakte ze ruw uit haar droomtoestand. "Overal beton en ijzer, houten planken met een 4 cm. dun matrasje als bed - de eerste maanden had ik vreselijke rugpijn - en een viezige douche, te delen met acht vrouwen. Ja, ik wist wel dat je tralies en beton kunt verwachten in een gevangenis, zo hoort het, maar toch, zo erg, ik schrok echt. Dit gebeurt niet, dacht ik, dit kan niet waar zijn. Morgen word ik wakker en dan ben ik gewoon thuis, ik moet dit dromen".

KAFKA

Een hoofdkussen kreeg ze niet, dat behoor je als gevangene in de kantine te kopen en dat kan maar een keer per week. Net als het schrijven van brieven. Nancy waande zich de hoofdpersoon in een boek van Kafka, toen twee dagen later aan iedereen briefpapier werd uitgedeeld, behalve aan haar. Op haar vraag waarom zij niets kreeg, vertelde de bewaakster dat ze dat de vorige dag had moeten aanvragen. "Maar hoe had ik dat dan moeten weten? vroeg ik. 'Dat had je moeten vragen', kreeg ik te horen. Hoe kan ik in hemelsnaam naar iets vragen waarvan ik niet weet dat je ernaar moet vragen?", roept Nancy vertwijfeld uit. Een schouderophalen van de *wardia* was de enige reactie.

"Ik accepteer dat er regels zijn. Die staan op schrift, maar daarnaast blijken er 1001 ongeschreven wetten te bestaan. Zoals die van dat postpapier. Ik zit hier nu zes maanden, maar nog doe ik dingen fout die ik niet kon weten. Bovendien worden de regels op Antillianen anders toegepast dan op ons, buitenlanders".

De discriminatie bestaat uit het wel tolereren van lange nagels en het gebruik van make-up door de *yu'i Korsou*; aan de neerbuigende toon die de *wardia's* aanslaan tegenover Makamba's en andere buitenlanders. "Dat ik op Curaçao gevangen zit, betekent niet dat ik als een stuk vuil behandeld hoef te worden", zegt Nancy woedend, zich niets aantrekkend van het luisterend oor van de *wardia*.

Neerbuigende toon tegenover makamba's

VERNEDEREND

"Het spijt me dat ik hier naar toe ben gekomen zonder Papiaments te leren", laat ze sarcastisch volgen op haar mededeling dat de Nederlandse vrouwen meestal in het Papiaments worden aangesproken. "En als ik het dan niet snap, wordt het geïrriteerd in het Nederlands herhaald. Het zijn maar kleinigheden, je moet er eigenlijk bij zijn om te snappen hoe vernederend die subtiele discriminatie is".

Feit is dat dankzij de bevoordeling van de Curaçaose vrouwen de spanning binnen het cellencomplex af en toe te snijden is. Als Nancy voelt dat er problemen zijn, maant ze haar medegevangenen zich rustig te houden om erger te voorkomen. Maar dat lukt niet altijd. Bij ruzie tussen een Antilliaanse en een buitenlandse krijgt volgens haar steevast de buitenlandse de schuld, en dat betekent onherroepelijk het cachot: opsluiting in een pikdonkere cel. Verweer is niet mogelijk, want er bestaat geen commissie van beroep. "Het is hun woord tegen het onze".

De net nieuwe gevangene die een keer zonder te weten dat dat strafbaar is voor een ander het licht in het cachot aandeed, kreeg direct drie dagen strafcel.

MIRA SHELU

Het ergste vindt Nancy het boven op elkaar zitten; 24 uur per dag, zeven dagen per week. 's Nachts met z'n achten of negenen in een cel, als de straf eenmaal definitief is met z'n drieën; overdag de grote leegte. Tussen 7 uur 's ochtends en half tien 's avonds ('tot de laatstse *novela*') vertoeven de vrouwen in de kale binnenplaats die voor hun cellen ligt. Door de tralies heen kunnen zij boven zich de blauwe hemel zien: niet voor niets heet de gevangenis in de volksmond *mira shelu*.

"Er is niets te doen. Je kunt televisie kijken, maar dat is of Papiaments- of Spaanstalig, dus daar heb ik niets aan. De spelletjes Mens-erger-je-niet en dammen heb je na een paar weken ook wel gezien. Nou dan kun je nog lezen, maar een boek aanvragen uit de bibliotheek kost weet ik hoeveel formulieren en wachttijden; alles is hier wachten. Bekijk het maar, ik lees wel de Engelstalige boeken van de Canadese meisjes; of de tijdschriften die ik al honderd keer doorgebladerd heb".

"Oh ja, de handwerkjuffrouw komt twee keer per week, die zou ons iets moeten leren, maar alles wat ik kan heb ik van mijn medegevangenen geleerd. Het materiaal moet je zelf kopen".

DRAADJES KNIPPEN

Het Cambes-project is dan ook echt een uitkomst. Zo'n tien van de veertig vrouwen gaan elke dag met de bus naar het naaiatelier, waar ze uniformen in elkaar zetten. "Ik knip draadjes", zegt Nancy uitdagend. Ze ziet ook wel dat het niet bepaald verheffend werk is, maar de dag gaat tenminste voorbij. Als ze dit werk niet had, zou ze vast en zeker gek worden, denkt ze.

Van de zes gulden die ze voor het dagelijke draadjesknippen krijgt, mag ze drie gulden houden voor uitgaven in de kantine. De andere helft wordt gespaard en bij ontslag uit de gevangenis als 'startkapitaal' uitgekeerd.

Aan het uit werken gaan is echter soms een *strip-search* verbonden. Een voor een moeten de werkneemsters zich bij terugkeer op de vrouwenafdeling in aanwezigheid van een bewaakster volledig ontkleden. "Vreselijk. Ze willen weten of we stiekem iets hebben meegenomen, terwijl er juist *wardia's* meegaan om toezicht te houden. Dat betekent dus dat ze hun werk niet goed doen; nou ja, dat klopt ook wel, sommigen zitten letterlijk te slapen".

Nog eens tien tot vijftien vrouwen doen schoonmaakwerk in de gevangenis. Vijftien tot twintig vrouwelijke gevangenen blijven dus achter; voor hen is er niets. De rehabilitatieprogramma's waar de ministers van Justitie het consequent over hebben, blijken hersenspinsels, die hun vermoedelijk door gevangenisdirecteuren worden ingefluisterd.

Een maatschappelijk werkster (Koraal Specht heeft er twee) heeft Nancy nooit gezien, wel iemand van de Reclassering. Die zou haar moeder en haar broer in Nederland bellen; daar heeft de mislukte koerierster echter nooit iets van gemerkt. "Er gebeurt helemaal niets aan resocialisatie, terwijl je toch in een keer uit de maatschappij wordt gerukt; je leven wordt ontregeld, maar niemand steekt een poot uit om je weer op het goede spoor te krijgen".

De woorden van een medegevangene, dat het 'hier wel een universiteit voor drugssmokkelaars lijkt', onderschrijft Nancy dan ook volledig. "Je leert hier alles, behalve hoe je je straks staande moet houden in een maatschappij waar je direct weer benaderd wordt voor het meenemen van een paar kilo cocaïne".

"Je leert hier alles behalve je staande houden"

Nancy vroeg in het begin om zogenaamd dieet-eten, omdat ze als Hollandse niet gecharmeerd was van de rijst met prut ('het geitevlees stinkt naar de kinderboerderij'). Die speciale hap bestaat uit aardappelpuree, kip en sla, elke dag weer, alle tien strafmaanden lang. Via de gevangenisarts wist Nancy te bewerkstelligen dat ze meer groente, sla dus, kreeg. Niet ten onrechte dus dat aan zwangere vrouwen extra vitaminen worden verstrekt.

Klachten zijn er ook over de tijdstippen van de maaltijden. Rond half vier, vier uur krijgen de gedetineerden hun avondeten. Vor een volgende maaltijd moeten ze tot 's ochtends zeven uur wachten. Vijftien uur zonder eten, tenzij ze een rol koekjes in de kantine hebben kunnen kopen.

Waar Nancy de eerste ochtend zowat een rolberoerte van kreeg was het ontbijt. "Er klinkt een fluitsignaal en dan moet je in de rij gaan staan. Vervolgens krijg je *op de hand* een stuk brood, kun je het je voorstellen, zonder bord of bestek. Er zit geen margarine op, wel kaas, vlees, jam of pindakaas. "Heet dat *pan franses*? Dat kan haast niet, dat klinkt veel te chic", zegt ze spottend.

Er verschijnt een glimlach op het gezicht van de meeluisterende *wardia* als ze de conversatie over broden hoort. Ze vertelt dat zo'n brood een *olmeda* heet, een zachte versie van het Franse broodje. "Ze zijn niet allemaal beroerd, gelukkig", zegt Nancy. "Er zitten een paar toffe bewaaksters bij aan wie je je verhaal kwijt kunt, want soms wil je gewoon even praten. Maar de meerderheid behandelt je niet als mens. Hoe kunnen ze dan verwachten dat wij respect voor hen hebben. Er zou een cursus gevangenevriendelijke behandeling moeten komen. Wij kijken op hen neer en als ze willen dat er iets verandert, laat ze ons dan tegemoetkomen. Treed eens menselijk op, geef een luisterend oor in plaats van een grote bek. En wees eens iets minder vaak zogenaamd ziek".

Bij het enorme tekort aan bewakend personeel (70 man op een huidig totaal van 180) betekent elke zieke gevangenbewaarder een strop voor de celbewoners. De mannen mogen niet meer luchten, terwijl de vrouwen moeten afzien van hun dagelijkse uitje naar Cambes als er op een dag te weinig bewakend personeel op de werkplek verschijnt.

MEDITATIE

Ze kijkt verbijsterd als ze hoort van een cursus transcendente meditatie voor personeel en gevangenen. "Daar weten wij niets van. Is dat echt ook voor ons bedoeld?" (Eind maart kondigde projectleider Carl Camelia aan dat hij over hooguit drie weken met de training van de gevangenen zou beginnen, JvD). Nancy is even stil en laat de betekenis van 'meditatie tegen stress bij het personeel' tot zich doordringen. "Nou, als ze daar echt al een paar maanden mee bezig zijn, dan merken wij er in elk geval niets van, dat kun je alvast aan de minister zeggen. Het werkt dan eerder averechts, de *wardia's* gedragen zich de laatste tijd alleen maar erger. Sommigen weten gewoon echt niet met mensen om te gaan".

"Weet je wat ook vreselijk is?", laat ze er in een adem op volgen. "Dat ze persoonlijke dingen van jou met een andere gevangene bespreken. Stom natuurlijk, want hoe dan ook komt het verhaal eens toch weer bij jou terecht".

Van mishandeling heeft ze in de zes maanden Koraal Specht niets gemerkt. Hoewel de manier waarop een vrouw koud een week na een miskraam uit haar cel werd getrokken en het cachot in geduwd, wel op het randje was, meent Nancy.

MEDISCHE CONTROLE

Het toppunt van absurditeit was de aanvankelijke opsluiting in haar cel. Ze moest eerst door een arts onderzocht worden, daarna pas mocht Nancy zich onder de andere gevangenen mengen, werd haar verteld. Dat ze al met acht vrouwen een cel deelde, speelde voor de medici kennelijk geen rol. Na een week was er nog geen arts verschenen. Nancy deed haar beklag bij de officier van justitie en de rechter-commisssaris. Dat hielp, zij mocht zich plotsklaps overdag bij de anderen voegen. De medische controle volgde een dag later. "En weet je wat die inhield? Hij stelde me een paar vragen en ik werd gewogen en gemeten".

De medische zorg is toch al een verhaal apart. De dokter komt drie keer per week. Opgeven voor een bezoekje kan alleen 's morgens. Wie de pech heeft zich om 12 uur ineens niet lekker te voelen, moet tot de volgende keer wachten, vertelt Nancy. "Tenzij je een aardige bewaker treft. Van hem of haar hangt het dus af". Het opgeven van een medegevangene voor een doktersbezoek is verboden, zoals zij eens merkte. Haar zes maanden zwangere celgenote had hoge koorts, maar moest zich toch echt zelf komen melden.

Opgeven voor een bezoekje aan de dokter is echter geen garantie voor een oproep. Dat beoordeelt een ander, de zuster van de medische staf bij voorbeeld. En als die het niet nodig vindt, zie je geen dokter.

Pleisters zijn er niet op de vrouwenafdeling. 'Dan zou iedereen maar om pleisters gaan vragen', antwoordt de bewaakster op een vraag hiernaar van Nancy, 'en dan hebben we niks als de nood echt aan de man komt'. "Nou, dat hebben we dus nu ook niet", stelt de ge[illegible] nuchter vast. Toen [illegible] flink bloedde heeft zij maar een stukje stof met plakband op haar gezicht vastgemaakt, totdat het bloeden was gestopt.

KLOPJACHT

"Ongedierte? Ik heb een keer een rat gezien bij de was-

vervolg op

150 Jaar coöperaties: tussen idealisme en zekerheid

Paula Milton

= door Ieteke Witteveen =

Het begon eind 18e, begin 19e eeuw met ideeën van Saint Simon, Charles Fourier (Frankrijk), Robert Owen (Engeland) en andere sociale hervormers, bekend als de Utopisten. Het was een groep textiel-arbeiders die in 1854, in Rochdale (Noord-Engeland) die deze vertaalden in de praktijk met het oprichten van een coöperatie, een gezamenlijk beheerd winkeltje. Inmiddels probeert de coöperatieve beweging wereldwijd het hoofd te bieden aan ongelijkheid en uitbuiting en andere narigheden van het eenzijdige kapitalisme.

Op Curaçao waren het vooral de paters en fraters die begin deze eeuw de coöperatieve gedachte uitdroegen. Zo startte pater Van de Pavert in 1905 de eerste produktie-coöperatie 'de coöperatieve vereniging en nijverheid', voor onder andere het vervaardigen van het eenvoudige schoeisel *alpargata*. Het was ook de rooms-katholieke geestelijkheid die zo'n tien jaar later de pogingen van de minister van Koloniën steunde om — tegen de aanbevelingen van een meerderheid van een speciale comissie in — de hoedenvlechterij op coöperatieve leest te schoeien.

AMADO RÖMER

In de jaren vijftig nam pater Amado Römer de draad van de coöperatieve gedachte weer op. Gestimuleerd door ervaringen in Venezuela en vooral door een Noordamerikaanse priester die op Jamaica werkte, pater Sullivan, werd Amado Römer de promotor van die coöperatie-vorm die op Curaçao het meest aansloeg: de spaar- en crediet-coöperaties oftewel de credit unions.

De eerste zag in 1953 het licht, onder een boom, een *pal'i indju*, in Colon. Tien jaar later telde Curaçao al 47 van deze initiatieven, de meesten op wijkniveau. Er volgden nog zo'n twintigtal credit unions. Na 30 mei erkende de overheid ook meer het belang van de economische vereniging en in 1985 kwam er een aparte afdeling voor het coöperatie-wezen bij het Sociaal-Economisch Planbureau (SEP), waar elk jaar nog een bedrag op de eilandsbegroting staat gereserveerd (1994: 150.000 gulden).

Het idealisme is verzakelijkt, veel coöperaties verdwenen en sommigen blijvers — in totaal zijn nu 26 credit unions actief — leiden een kwijnend bestaan. Toch is het coöperatie-wezen niet meer weg te denken uit de Curaçaose samenleving. Voor de landsregering is, aldus het regeerakkoord 1994-1998, het bevorderen van het coöperatie-wezen zelfs een prioriteit voor het arbeidsmarktbeleid. Redenen genoeg om in te gaan op het verzoek van coöperatie-deskundige Paula Milton aan de *Amigoe*, om in dit jubileumjaar, aandacht te geven aan het belang van coöperaties, de ontwikkelingen en mogelijkheden voor meer coöperaties op Curaçao.

We bezoeken haar thuis, een huis gelegen op een heuvel van waar je, over de politiepost heen, Barber inkijkt. Paula Milton (39), moeder van twee zoons, en momenteel manager van de Credit Union San Pedro in Bandabou, is, vergeleken met veteranen als Amado Römer of Jules Rojer, pas kort betrokken bij de coöperatie-beweging: vanaf 1984. Ze solliciteerde toen naar een functie als manager bij de Federatie van Spaar- en Credietverenigingen (Fekoskan) en werd aangenomen. Haar functie hield in om, samen met bestuur, het beleid uit te stippelen vanuit de filosofie van de beweging: het geven van persoonlijke aandacht, vorming en vooral ook technische bijstand aan kleine spaar- en crediet-coöperaties 'want die verkeerden in de meeste gevallen in een chaos'.

Veel steun kreeg Paula Milton in die begin jaren van haar ex-man, Rudy Eleonora, toen voorzitter van de succesvolle Ambtenaren Credit Union (ACU), van John Djaoen, die onder andere de Israëlische expert Beniamini, die hier een cursus gaf, begeleidde en Rudsella Jansen, tot voor kort werkzaam bij de afdeling coöperatie-wezen van de overheid. Paula Milton was ambitieus genoeg om, zodra ze er van hoorde, zich in te schrijven voor een cursus organisatie- en managementkunde in Madison, Wisconson.

"Het was erg duur. NAf.18.000. Ik vroeg daarvoor, met succes, steun bij de eilandelijke overheid. De voorwaarde was wel dat ik een bijdrage zou leveren aan het ontwikkelen van het coöperatie-wezen." Dat strookte met haar eigen intenties, maar de werkelijkheid bleek weerbarstiger dan ze dacht. "Ik werd vooral geconfronteerd met het feit dat ik daar als vrouwelijke manager zat in dienst van een bestuur bestaande uit mannen." Die spanning was er al, maar die werd groter na het volgen van de cursus in Wisconson.

"Na terugkomst kreeg ik veel tegenwerking. De mensen waren niet zo voor veranderingen. Zo stelde ik voor om kleine coöperaties te fuseren om zo de administratie te verbeteren. Een ander voorstel was het opzetten van de 'Central Finance Facility' (een centralisatiefonds, dat onder andere belegging vergemakkelijkt, voor meer zelfvoorziening, nu een project van Fekoskan; IW.). Het gaat er om dat de grote coöperaties de kleine bijstaan. Dat kwam ook niet van de grond om de eenvoudige reden dat de grote er geen geld in wilden stoppen, maar ook door diefstal."



"Je moet samen werken als je vooruit wil gaan"

Wat moest ze nu met haar deskundigheid? Ook de door haar opgedane kennis op Dominica, 'waar zo'n 80 procent van de bevolking aangesloten is bij een credit union', kon Paula Milton aan de straatstenen niet kwijt. "Je blijft tenslotte een ondergeschikte. In 1989 ben ik er uitgestapt. Ik had het gevoel dat ik van binnen uit niets meer kon bereiken." Ze is een paar jaar elders gaan werken, bij een administratiekantoor, een notariskantoor, OKSNA. "Nu ben ik terug in de coöperatieve beweging".

MODERNER

Haar visie op het belang van het coöperatie-wezen blijkt een moderne versie van die van haar voorgangers, de fraters en paters. "Een coöperatie is een economisch alternatief, maar het is ook sociaal en spiritueel. Het is economisch, omdat het een zaak is, een bedrijf waarmee jij en je naaste mee vooruit willen komen. Het is sociaal, want binnen de coöperatieve beweging staan de mens en zijn behoeften centraal en niet het kapitaal. Het spirituele zit in de gedachte dat je het samen doet met de naaste."

"Het verschil met de tijd van de fraters en nu is dat de fraters het coöperatie-wezen meer vanuit het charismatische deden. Het sociale, veel dingen samen doen was ook heel belangrijk. Bij veel coöperaties ligt het accent op het sociale. Vaak verliezen ze daarbij uit het oog dat een coöperatie allereerst een economische vereniging is," licht Paula Milton toe.



■ *Pader Amado Römer ontwikkelde zijn coöperatieve ideeën in gesprekken onder een oude indjuboom in de wijk Colon.*

Is het ook een opstapje naar een eigen bedrijf, een *empresa chikí*? Paula Milton is gedecideerd: "Je bent binnen een coöperatie al ondernemer. Het is een bedrijf. Maar het alternatieve zit in de eenheid. Drie mensen beginnen, bij voorbeeld, een coöperatie van babysitten. Een moet het hoofd zijn, want niet iedereen kan leiding geven. De *empresa chikí* is vaak een éénmanszaak. Vaak ben je dan ook echt alleen."

Haar pleidooi om via coöperaties werkloosheid te helpen bestrijden klinkt zo aantrekkelijk: "Veel mensen hebben wel een ambacht of vak, maar krijgen de kans niet het uit te oefenen. Dat is hun gezamenlijke behoefte. Als je de krachten bundelt kan je verder komen." Paula Milton somt de vele mogelijkheden op: "Mecaniciëns kunnen zich coöperatief organiseren, maar ook stoelbekleders, mensen met een crèche, kleermakers, werksters, loodgieters, de vrouwen die eten verkopen op de markt. Het zijn maar een paar voorbeelden die kunnen slagen als je tenminste bereid bent elkaar bij te staan en samen te werken."

Mooie ideeën, maar hoe zit het met de praktijk? Waarom ook liepen pogingen, zoals die van de coöperatie van landbouwcentrale voor vermarkting, Kopak/AAKV of de consumptie-coöperatie Ko-Toko, spaak en leidt de enige produktie-coöperatie, de landbouwcoöperatie Baranka Fertil, een noodlijdend bestaan? Ligt dat aan 'de zwakheden van ons volkskarakter' zoals tegenstanders van de coöperatieve gedachte begin deze eeuw meenden, namelijk 'een chronisch geldgebrek, koop- en leenzucht en gebrek aan een voor een coöperatie zo onontbeerlijke deugden als onderling vertrouwen en een geest van eensgezindheid en samenwerking' (de *Amigoe* 24/6 1916)? Of wil de harde buitenwereld niet? Voor Paula Milton ligt de *bottle-neck* bij het gebrek aan vorming.

"Permanente vorming is de basis voor de hele coöperatie-beweging. Dat wordt vaak verwaarloosd. Als de leiders, zoals het zittende bestuur, niet zorgen voor scholing krijg je geen nieuwe bekwame bestuursleden. Er ontstaat zo een vicieuze cirkel. Zo kan het ook gebeuren dat bestuursleden zich tegen hun meer geschoolde functionarissen keren. Ze raken vastgeroest (*kouchi boulo*)". De enige manier om de coöperatieve gedachte meer te laten wortelen op Curacaose bodem is, volgens Milton, door het op te nemen in onderwijs en vorming, 'vanaf op basisschool, want jongeren moeten van jongsaf aan leren dat je moet samenwerken als je vooruit wil gaan'. Aan die permanente educatie ontbreekt het nu, met het gevaar dat coöperaties uiteen vallen, of alsmaar groeien, fuseren en de oorsprong vergeten."

VROUWEN/'SAM'

Terug naar de succesformule van Curaçao. De credit unions. De vraag of die hier zo aanslaan omdat dat sparen/lenen aansluit op een culturele traditie, de *sam**, is iets waar Paula Milton niet eerder bij stilstond. Haar verklaring voor het succes is nuchter: "De credit unions slaan aan omdat ze voldoen aan een behoefte: lenen. Daarin schuilt het succes. Voorwaarde voor het lenen is dat je spaart. Als je niet spaart kan je ook niet lenen."

Dat Paula Milton wel degelijk gevoelig is voor culturele factoren blijkt uit haar observaties over de rol van de vrouw in de coöperaties. "Er zijn veel vrouwen lid, maar het lukt ze niet in de besturen door te dringen. Een enige uitzondering is de Credit Union van San Domnico, in Montaña. Vanuit Fekoskan is men bezig met een cursus voor achttien vrouwen met iemand uit Costa Rica," informeert de vrouwelijke manager.

KUNST

Paula Milton is overtuigd van het belang van het coöperatie-wezen voor een betere toekomst van Curaçao. Bovendien heeft ze het gevoel dat ze haar belofte om haar kennis, opgedaan met Curaçaos gemeenschapsgeld, over te dragen nog niet heeft ingelost. Voor haar ligt het nu het meest voor de hand om zelf een coöperatie op te richten. Daar werkt ze nu aan, samen met haar partner, de bekende musicus Javier Cordoba. Het wordt een coöperatie van dienstverlening, gericht op het verspreiden van informatie over coöperaties, het maken en publiceren van studies over de coöperatieve beweging en het geven van vorming aan coöperatieve vereniging en verwante instellingen.

Een nieuwe doelgroep die de initiatiefnemers op het voordeel van economische samenwerking willen betrekken zijn musici en artiesten in het algemeen. De coöperatie in oprichting biedt daarom ook diensten aan op het gebied van muzikale vorming en kunstuiting in het algemeen. "Want als je bij voorbeeld poëzie schrijft, wie helpt je dan een boekje te publiceren? En wat doe je als je een cd wilt uitbrengen?"

Het ziet er naar uit dat de coöperatieve beweging, met pleitbezorgsters als Paula Milton, zich voorbereidt op alternatieve, eigen vormen van het samen ondernemen in de 21ste eeuw.

NOOT:
* *sam*, verwant aan het Afrikaanse *esousou*, is een spaar- en credietsysteem via een persoonlijk netwerk waarbij een persoon, de *kabes*, aan het hoofd staat. De *kabes* is een vertrouwenspersoon en/of iemand in goede doen.

BRONNEN:
* *Hoedenvlechting als Kostwinning*, doctoraalscriptie A. van der Veen (1984)
* *De geschiedenis van de credit unions op Curaçao (1958-1971)*, Henk Middenbrink. *In: Kerk en maatschappij op Curaçao, 1991.*

Bewaaksters moeten bewaken

Vervolg van pag. 1

lijnen. Muizen hebben we vaak. Af en toe houdt een van de cellen een klopjacht. Dan slaan de vrouwen op alle dozen. De beesten rennen met een rot vaart naar een andere cel, maar het eindigt er meestal mee dat ze weer naar de oorspronkelijke cel terugkeren. Daar zijn de koekjes kennelijk toch het lekkerst".

Kakkerlakken ziet Nancy minder nu er 'zwarte doosjes' op de muren zitten. Maar in de regentijd barst het nog steeds van de muggen, en anti-muggenstift wordt niet verstrekt.

Hoewel de douche er vies uitziet, maar eenvoudigweg niet schoner wordt, ook al poetsen de dames nog zo hard, werkt de wc tenminste redelijk. Doortrekken kost de nodige krachtsinspanning, er hangt af en toe een vies luchtje, maar de penetrante stank die uit de overvolle mannencellen walmt, waar de toiletten vrijwel doorlopend verstopt zijn, ontbreekt gelukkig op de vrouwenvleugel.

Nancy verlangt vreselijk naar haar vrijlating. Ze is vastberaden om in Nederland werk te maken van de mensonterende toestanden in de Curaçaose gevangenis. "Er zijn wel gevangenen die zeggen er iets aan te gaan doen, daarna hoor je er echter nooit meer iets van. Maar ik pik dit niet. Zeker als buitenlandse heb je het hier erg zwaar: nooit bezoek, post die er weken over doet, een telefoontje waar je familie eerst een afspraak voor moet maken en dat dan niet langer dan tien minuten mag duren. Wat dacht je van vrouwen met kinderen, die willen ook wel eens weten of alles in Nederland of Jamaica goed is geregeld. En dan is er ook nog eens geen enkel maatschappelijk werk'.

"De gevangenis is geen pretje, en zo hoort het ook. Maar de bewaking heeft niet het recht om de gevangenen extra te straffen. Vijf jaar in deze hel? Nee, dan zou ik zeker een vluchtpoging wagen; anders kunnen ze me na die tijd afvoeren naar het gekkenhuis. Vijf jaar je verstand op nul, dat houd ik niet vol".

'Teruglezen' en 'terugschrijven'

Herinterpretatie van de westerse cultuur

= door Wim Rutgers =

Soms lees je een boek en krijg je al lezend steeds meer zin anderen deelgenoot te maken van je leesplezier. Zo verging het mij met Edward W. Said's nieuwe internationale bestseller: *Culture and Imperialism* (1993). Maar voor ik u vertel waarom ik dit zo'n goed boek vind, twee opmerkingen vooraf. In 1989 maakten de literatuurwetenschappers Bill Ashcroft, Gareth Griffiths en Helen Tiffin opgang met hun geruchtmakende *The Empire writes back*, waarin ze aantoonden hoe niet westerse auteurs in hun werk de dominante westers literaire canon herschreven door diverse aspecten ervan vanuit postkoloniaal perspectief opnieuw te interpreteren. In Parijs sprak Frank Martinus Arion in een belangrijke lezing over Multatuli waarin hij aantoonde dat Multatuli's protest in de Max Havelaar tegen het Nederlandse kolonialisme niet 'uit de lucht was komen vallen', maar dat hij voorgangers had in bijvoorbeeld Nicolaas Beets, die in de bekende novelle *'De familie Kegge'* een beeld gaf van de Westindische plantocratie en de daardoor omhoogge-vallen blanke kolonialen. De gunstigst getekende personages zijn de Westindische nietblanken. Een samenvatting van de lezing verscheen in Ñapa 29 juni 1991. Volgens Frank Martinus heeft de Nederlandse kritiek voor die aspecten nooit voldoende of zelfs maar enig oog gehad.

PALESTIJN

Professor Engels en Vergeljkende Literatuurwetenschap Edward Said is van Palestijnse afkomst, maar woont en werkt als docent in de Verenigde Staten. Hij heeft met grote eruditie twee culturen volkomen geïnternaliseerd, en blijft onafhankelijk naar beide kanten van het imperialisme, zowel het centrum als de periferie. Said is wereldbekend geworden door zijn grote studie *Orientalism* (1978). Hierin analyseerde hij hoe de Westerse maatschappij door middel van literatuur en wetenschap een beeld van de Islam in het Midden Oosten vormde dat vervolgens door de Europese politiek werd gebruikt om haar koloniale expansiedrift te rechtvaardigen. De Westerling ziet de 'Ander', als iemand die economisch overheerst moet worden omdat deze cultureel inferieur is. Het nu verschenen *Culture and Imperialism* is inmiddels zijn twaalfde boek en behelst in feite een uitbreiding van hetzelfde thema. Said analyseert het wereldwijde patroon van het imperialisme en het verzet daartegen, waarbij hij de roman als specifieke culturele vorm ziet die nauw met dit imperialisme gelieerd is.

Said hanteert een open cultuurbegrip. Er is volgens hem tegenwoordig geen enkele cultuur meer die niet beïnvloed is door andere: *"all cultures are involved in one another; none is single and pure, all are hybrid, heterogeneous, extraordinari-ly differentiated and unmonolithic"*.

"Imperialism is simply the process or policy of estabilishing or maintaining an empire. In our time, direct colonialism has largely ended; imperialism (...) lingers where it has always been, in a kind of general cultural sphere as well as in spicific political, ideolo- gical, economic, and social practices".

Vanuit dat cultuurstandpunt herleest Edward Said (in twee betekenissen: hij leest het werk opniew, èn op een nieuwe manier) de algemeen bekend veronderstelde beroemde westerse literaire werken. Tijdens deze zorgvuldige lezing onderzoekt hij welke maatschappelijke invloeden op het werk invloed uitoefenden en welke mogelijke invloeden er van dit individuele werk op de maatschappij kunnen zijn uitgegaan. Zo kan hij tot de conclusie komen dat een literair werk tegelijk literair belangrijk èn maatschappelijk verwerpelijk is.

"My method is to focus as much as possible on individual works, to read them first as great products of the creative or interpretative imagination, and then to show them as part of the relationship between culture and empire. I do not believe that authors are mechanically determined by ideology, class, or economic history, but authors are, I also believe, very much in the history of their societies, shaping and shaped by that history and their social experience in different measure. Culture and the aesthetic forms it contains derive from historical experience, which in effect is one of the main subjects of this book."

In Europa kwam de vergelijkende literatuurwetenschap aan het einde van de negentiende eeuw op toen het imperialisme op zijn hoogtepunt was. De vergelijkende studies lieten de Europese literaire hegemonie zien en beschouwden die als de enig waardevolle wereldliteratuur. Literaire werken en de literatuurwetenschap spanden zo samen om het Eurocentrisme te versterken: *"literature makes constant references to itself as some-how participating in Europe's overseas expansion, and therefo-re creates 'stuctures of feeling' that support, elaborate, and consolidate the practice of empire"*.

Edward Said verlaat resoluut het standpunt van een autonome literatuur die los van maatschappelijke en historische invloeden gelezen en geanalyseerd moet worden, een visie die bij ons in het voortgezet onderwijs nog steeds domineert: *"The supposed autonomy of works of art enjoins a kind of separation which, I think, imposes an uninteresting limitation that the works themselves resolutely will not make."* De docent die Said gelezen heeft, zal zijn literatuuronderwijs anders inrichten.

Zoals Frank Martinus Arion in zijn Multatulilezing al liet zien, had de westerse kritiek wel grote aandacht voor allerlei aspecten van de beroemde westerse romans, maar werd het imperialisme niet in die kritische beschouwingen betrokken, terwijl er in die werken zelf wel steeds weer allusies waren.

IMPERIALISTISCH

Said toont aan dat in de zo gedetailleerde ruimte-analyses van bekende romans nooit aandacht besteed wordt aan zoiets als de 'imperialistische ruimte', westerse critici zagen het stelselmatig over het hoofd: *"one of my reasons for writing this book is to show how far the quest for, concern about, and consciousness of overseas dominion extended... and how enriching and important for the critic is attention to this material"*.

Volgens Edward Said lezen westerse critici anders dan Derde Wereldcritici: *"An Indian or African scholar of English lite-rature reads Kim, say, or Heart of Darkness with a critical urgency not felt in quite the same way by an American or British one"*.

Said duidt dit herlezen van niet westerse critici aan als *'contrapuntal reading'*, van steeds wisselende focus points wordt de westerse canon op imperialistische tendenzen onderzocht. Hij beperkt zich daarbij tot voorbeelden uit de Engelse, Franse en Amerikaanse literatuur, maar dat is natuurlijk al heel wat.

Zonder empire zou er geen Europese roman, zouden er op de wijze zoals die nu bestaat geen reisverhalen etc. zijn: *"I am not saying that the novel (...) 'caused' imperia-lism, but that the novel, as a cultural artefact of bourgeois society, and imperialism are unthinkable without each other. (...) Imperi-alism and the novel fortified each other to such a degree that it is impossible to read one wit-hout in some way dealing with the other"*. Hij geeft vervolgens talrijke voorbeelden.

In het Westen heerst de laatste jaren zekere drang om weer meer specifiek de grote werken te laten lezen in het onderwijs. Van de profeet van het leesplezier wordt de literatuur-docent weer gepromoveerd tot doorgeefluik en interpretator van de grote uati nale of westerse literaire traditie. De voorgestelde verplichte literatuurlijsten in het Nederlandse middelbare onderwijs wezen een paar jaar geleden al in die richting.

NIEUWE DIMENSIE

Edward Said's werk krijgt voor dit soort verplichte werken een geheel nieuwe dimensie. Een lezen vanuit een multicultureel perspectief betekent niet minder dan een revolutie in de beschouwing van de Westerse literaire canon. De literatuur wordt weer serieus genomen en geherinterpreteerd vanuit een kritisch maatschappelijke visie op de Europese expansie en het westerse imperialisme. Romans ondergaan maatschappelijke invloed en verspreiden op hun beurt sociale denkbeelden in de gemeenschap waaruit ze voortkomen. Dat opent voor ons bijvoorbeeld de mogelijkheid tot een compleet nieuwe benadering van onze 'passantenliteratuur' als vertegenwoordigster van Nederlands koloniale invloedssfeer.

In hoofdstuk twee onderzoekt Said voorbeelden van herinterpretaie: het 'teruglezen', in hoofdstuk drie behandelt hij een aantal voorbeelden van oppositie en verzet, van 'terugschrijven' in creatieve zin. Hij bekijkt twee zijden: het imperialisme en het verzet ertegen, zich daarbij wel bewust dat hij achteraf herleest vanuit latere politieke ervaringen. Het slothoofdstuk tekent een optimistische toekomstvisie, de vrijheid van dominantie.

Zijn voorbeelden van herlezing ontleent hij in chronologische orde aan de Engelse, Franse en Amerikaanse literatuur. Zo bespreekt hij bijvoorbeeld Jane Austen: *Mansfield Park* (1814), maar ook Verdi's opera *Aïda* (1870), Rydyard Kipling: *Kim* (1901), Thomas Hardy: *Judas the obscure* (1894) en werk van Albert Camus.

Het hoogtepunt van het kolonialisme situeert hij rond de laatste eeuwwisseling, met name in de jaren 1884-1885 toen in Berlijn de verdeling van Afrika plaatsvond.

In het derde hoofdstuk, ideologisch cultureel verzet, onderzoekt Said de keerzijde van de imperialistische medaille, de creativiteit van de overheerste cultuur: '... *does a culture seeking ... become independent of im... rialism imagine its own pa...* Hij ziet als belangrijke mo... lijkheden dat het eigen ... leden herontdekt wordt ... *covering the essential pr... lonial self*) en de herwaa... ring van de eigen taal. G... voormannen zijn Jam... Ngugi wa Thiongo: *The ... between*, dat een hersch... ving is van Joseph Conr...: *"A new pattern, sup-pre... in Heart of Darkne... appears, out of which N... generates a new my... whose tenuous course ... final obscu-rity sugge... return to an African Af...*

Andere namen zijn T... Salih, Aimé Césaire, Fr... Fanon, C.L.R. Jam... Walter Rodney, Ami... Cabral, Carlos Fuent... Chinua Achebe, W... Soyinka, George lamm... V.S. Naipaul, Wilson Har... Faiz Ahmad Faiz en bij... beeld Gabriel García ... quez, Salman Rushdie ... vele anderen. Said ziet ... tendens die zich ontwik... van separatistisch nati... lisme naar de integratie ... algemeen menselijk sam... leven en bevrijding, 'fr... the history of dominati... the actuality of liberati... In dit hoofdstuk beweegt Sa... zich op het terrein dat ... Bill Ashcroft c.s. al had... beschreven. Het is nat... lijk een heel interes... gegeven dat er momen... heel veel meer gebr... van het Engels als tw... dan als éérste taal ... Engelse literatuur in de be... kenis van literatuur van Eng... land, raakt steeds meer in de periferie; de centra van de Engelstalige literatuur liggen momenteel elders ... de wereld, numeriek en k... litatief.

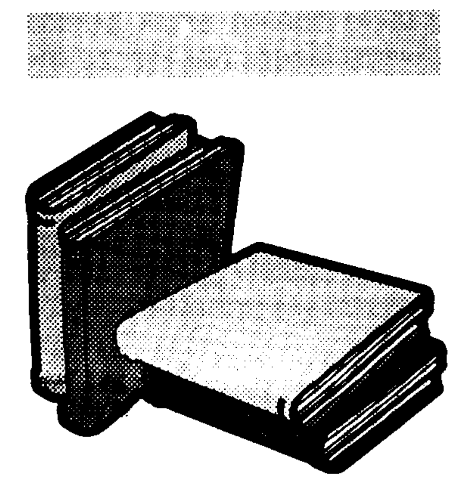
WAAKHOND

In hoofdstuk vier bes... Said de Verenigde Stat... waakhond van het weste... De massamedia spelen ee... enorme rol. Zo beschrijft Sa... dat zelfs Saddam Hoess... tijdens de Golf-oorlog v... het nieuws van CNN af... kelijk was. Said keert ... tegen het vrijblijvende un... versitaire cults als post... dernisme, deconstructivism... discours analyse als sla... in de lucht, *"an astonish... sense of weightlessness ... regard to the gravity of ... tory and individual respo... bility..."* Daarentegen begroet hij de cultuurkr... tiek, de richtingen die d... grenzen van culturen ve... kennen. In de essentialis... en het centralisme van 'po... tical correctness' ziet S... gevaren, hij zoekt het ee... in wat de Amerikaanse h... toricus Daniel Boorstin '... *fertile verge'* noemt, cult... die in de grens-gebieden ... ze met elkaar in aanraking komen wederzijds bevrucl... tend werken. Op het laatst... op Aruba gehouden Acuri... congres sprak de linguist ... Jean Bernabé zich in soor... gelijke bewoordingen ui... Migratie van personen ... cultuurmenging zijn de ... koloniale hoofdthema's ... mand is in deze tijd nog ... of puur, iedereen ondergaa... de invloed van heteroge... teit. De nomade als d... moderne mens, die is onder... zoek waard. Edward Sai... verwondert zich over het ... dat bij de Amerikaanse di... cussie over de culturele ge... terdheid steeds ... gevraagd werd naar ... gelezen moest worden, ni... naar het hóe van het le... proces. Dat laatste heeft h... in dit nieuwe boek op zij... kop gezet.

Om drie redenen las ik di... boek met zoveel plezier. Edward Said ziet literatuur niet als een vrijblijvende tijd... spassering maar neemt haar na gedegen analyse inhoude... lijk serieus als maatschappe... lijk verschijnsel. Elke litera... tuurdocent kan met dit boek zijn voordeel doen en zou in de vakantie de consequen... ties voor het lesgeven in h... komende cursusjaar kunnen trekken naar aanleiding van Saids uitgangspunten. Te... slot is *Culture and Impe... lism* heel stimulerend geschre... ven in een als een roman vlo... leesbare stijl. Geen lic... maar wel boeiende en be... digende vakantielectuur

Edward W. Said: Culture and imperialism London ... Vintage 1993 444 pagina's ISBN 0 09 9967...

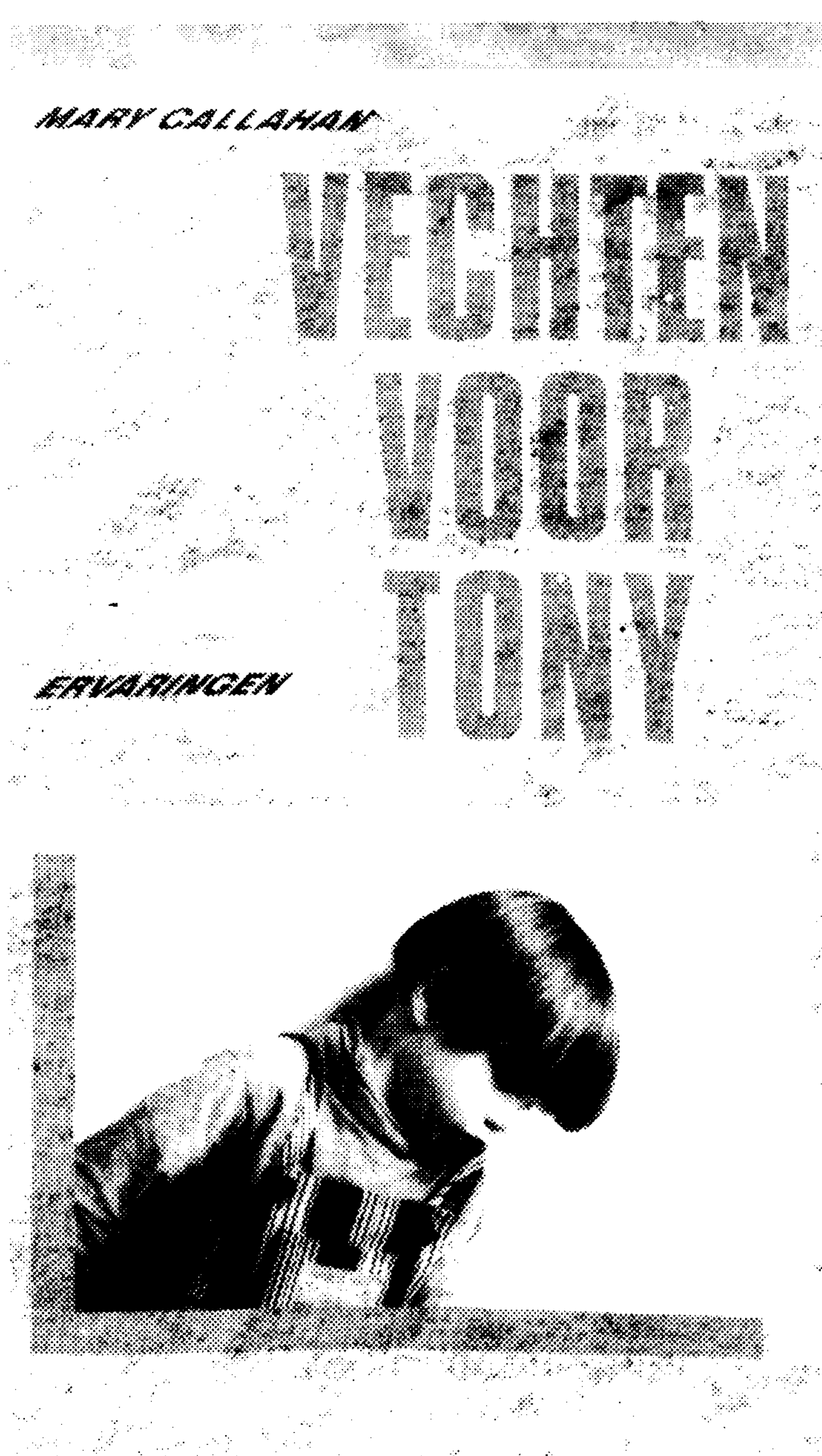
Boekconservering in première in Leipzig



Een apparaat dat met verval bedreigde boeken kan ontzuren en verstevigen is in Leipzig in gebruik genomen. Het is het enige apparaat waarmee op grote schaal boeken kunnen worden gerestaureerd en geconserveerd.

Nog niet eerder werden bibliotheken zo geconfronteerd met een bedreiging van hun bestand. Het sedert 1850 industrieel vervaardigde papier heeft wegens het zuurgehalte maar een houdbaarheid van honderd jaar. Al een kwart van de bestanden in wetenschappelijke bibliotheken in Duitsland — meer dan zestig miljoen banden — heeft zo'n schade opgelopen, dat ze niet meer voor gebruik beschikbaar kunnen worden gesteld.

Bij de in Leipzig gebruikte procedure wordt met een chemische behandeling zuur aan het papier onttrokken, dat daarop wordt verstevigd en geconserveerd. De ontwikkelings- en bouwkosten van de installatie beliepen ongeveer zeven miljoen mark.



Moeder beschrijft leven van een autistisch kind

Om het begrip 'autisme' hangt nog steeds een geheimzinnig waas. Is een autist nou gek, of juist heel slim? De film *Rain Man*, over een autistische man, heeft wel een sluiertipje opgelicht, maar in deze film waren, omwille van het publiek, wel een aantal typen autisten in een enkele persoon verenigd. Het beeld klopte dus perfect, maar er zal geen enkele autist rondlopen, die zich zo gedraagt. Elke autist heeft een stukje *Rain Man* in zich.

Zo ook Tony, een jongetje dat aanvankelijk alleen maar heel lastig lijkt te zijn. Na twee jaar vechten met een 'onmogelijk kind' laat moeder Mary hem testen. Groot is de schok als daar het oordeel 'op autisme gelijkend' en 'functioneel achtergebleven' uitkomt. Desondanks is de moeder van Tony, de schrijfster van het boek *Vechten voor Tony*, blij dat ze nu eindelijk een etiket heeft voor het onverklaarbare gedrag van haar zoontje. Twee jaar lang had hij niets anders gedaan dan haar gezin tot wanhoop brengen met zijn voortdurende huilbuien, die vooral opkwamen als er een kleine verandering in de normale gang van zaken werd aangebracht. Een typisch kenmerk voor autisten, die absoluut geen verandering verdragen.

Deze en andere informatie over autisten vond de moeder van Tony in de tientallen boeken die zij en haar man over het onderwerp autisme begonnen te lezen. Zij weigerde te accepteren dat haar zoontje autistisch was en deed alles om hem een zo normaal mogelijk leven te laten leiden. Een bijzondere school betekende acceptatie en dus probeerde zij diverse 'normale' scholen, die Tony met wisselend succes bezocht.

De grootste steun kreeg zij van haar dochtertje Renee, die anderhalf jaar na Tony werd geboren. Renee leerde haar broertje dingen, die de artsen voor onmogelijk hadden gehouden. Toen hij vijf jaar was, trok de specialist zijn eerder gedane diagnose zelfs terug. Maar daarvoor kwam het woord 'communicatiegestoord' in de plaats. Desondanks slaagt Mary erin haar kind met succes op een gewone school geplaatst te krijgen.

Het meest opzienbarende aan het openhartige relaas over de perikelen met Tony is echter de experimenten met voedsel die Mary met haar zoontje uitvoert. Al heel vroeg ontdekt zij dat zijn driftaanvallen erger worden als hij melk te drinken krijgt. Om die reden stopt zij rigoreus met het toedienen van koemelk. Als Tony bijna zes jaar is en per ongeluk van zijn onderwijzeres melk te drinken krijgt, resulteert dit in een gigantische driftbui, zoals hij die al jaren niet meer heeft gehad.

Die gebeurtenis doet bij zijn ouders de gedachte postvatten dat er wel eens sprake van een hersenallergie kan zijn die autistische symptomen oproept. Het begrip hersenallergie is een in de medische wereld absoluut nog niet algemeen geaccepteerd verschijnsel. De schrijfster realiseert zich ook terdege dat het verhaal over haar zoontje geen wetenschappelijk bewijs is voor het voorkomen van dit verschijnsel.

Zij weet ook maar al te goed dat het overgrote deel van de kinderen met autistische symptomen gewoon autistisch is en niet allergisch voor melk of een ander produkt. Desondanks hoopt zij dat artsen meer aandacht aan dit fenomeen willen schenken. Als een enkel kind het lot van Tony en zijn ouders wordt bespaard, is het al de moeite waard, schrijft zij.

Het boek is vlot geschreven en geeft een goed beeld van de problemen waarvoor ouders met autistische kinderen zich gesteld zien. Voor wie niets van autisme weet, geeft het boek veel informatie, al dient men zich terdege te realiseren dat elke autist weer andere symptomen heeft.

JvD

Mary Callahan: Vechten voor Tony; Uitgeverij M&P; Ned.fl.17,90
ISBN: 90 6590 761 0

Uitslag wedstrijd

JA, VANDAAG is het zover. We hebben bekeken, wie het beste verhaal geschreven heeft. Het was weer reuze moeilijk, hoor. Net als vorige keer waren er een paar mensen, die zeiden: kunnen we ze niet allemaal laten winnen? Maar dat gaat natuurlijk niet.

En de winnaar is: **Jonathan Joubert, Alablancaweg 47, Curaçao** met zijn verhaaltje *De ketting en de chuchubi*. Gefeliciteerd Jonathan. Je kunt je prijs ophalen bij Tante Nel op de *Amigoe*, Schèrpenheuvel.

Weten jullie, wat me opviel? Dat er alleen maar inzenders uit Curaçao waren. Kom op, Arubanen, Bonaireanen en Bovenwinders, waar blijven jullie! Na de grote vakantie beginnen we met een nieuwe wedstrijd. Dan verwacht ik ook van jullie een paar mooie verhalen, hoor.

TANTE NEL

NET OP tijd heb ik nog het verhaaltje van Jorn Out gekregen. Zo'n droom zou ik ook wel willen hebben, Jorn.

In het land van de geheime snoepjes

Woensdagavond kwam onze oppas. Papa is op zakenreis en mama ging naar karateles. De oppas (of eigenlijk oppassers, want het zijn er twee) kwam om zeven uur. Doeska, Patrick (zo heten de oppassers), Marinda en ik gingen verstoppertje spelen. Marinda en ik gingen ons in een hele grote kast verstoppen. In die kast lagen een heleboel dekbedden. Er hingen ook een aantal jassen. In één van de mouwen van een bruine leren jas had ik een zaklantaarn gestopt. Voor de zaklamp had ik een zwarte doek gedaan.

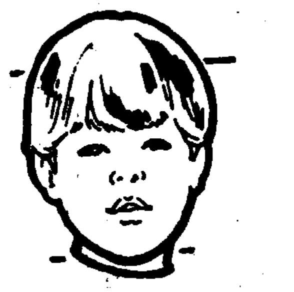
Ik scheen op de deurknop en de deurknop was weg. Toen haalde ik de zaklamp weg en de deurknop was terug. Toen moest ik naar bed en ik kreeg een hele leuke droom. Eigenlijk wilde ik niet naar bed dus ging ik naar de kamer van mijn zusje. Ik maakte haar wakker en zei tegen haar: "Kom, we gaan naar de geheime hut. Ze vond het een leuk plan, dus gingen we er naar toe.

We zagen een luik in de grond maar ik wou gaan slapen en ik droomde dat onder het luik een hele grote wereld met snoepjes was. Alles was van snoep. Zelfs de grond. Allerlei soorten snoep kon je er vinden. De tegels op de vloer waren van pepermunt en ze waren bevoegd met dropslierten. De muren waren van marsepein. Mijn zusje ging op een stoel zitten maar toen ze op wilde staan, bleef de stoel aan haar vast plakken want de stoel was van kauwgum. Ik had trek in een lekkere drop sliert..... Je kunt misschien wel raden wat er verder gebeurde.........

Jorn Out
(nu elf jaar, geschreven toen hij 10 was).

IN *Kodikochawi*, de schoolkrant van Kolegio Chaya Willems stond ook een opstel over zijn vriend van Aric Paulina. Hier komt het:

Mijn vriend en ik



Keevilito en ik zijn goede vrienden. Jammer genoeg is hij naar Nederland gegaan. Toen Keevilito een baby was, bleef hij, zijn moeder en vader bij ons logeren. Elke morgen speelden we met elkaar. Toen had ik een blauwe fiets met een bakje erachter. En ik zat voorop en hij achter in het bakje. En dan trok ik Keevilito naar voren.

Toen gingen ze naar Nederland. Maar na een tijdje kwamen ze weer terug om op Curaçao te blijven wonen. In die tijd speelden we veel met elkaar. We speelden tikkertje, polis en dief, *Ninja Turtles*, autootje, *Thunder Cats*, en hardrennen en met lego's. We vochten soms omdat hij wilde spelen en ik boeken wilde lezen. Nu zijn ze met vakantie naar Nederland gegaan. En daarom vind ik het jammer dat hij weg is. Ik ben zo alleen daarom vind ik het jammer. Maar hij komt weer terug en zo blijven we vrienden.

Eric Paulina
Klas 5

Poetsje en de rat

= door Nel de Jong =

Er was een nieuwe rattenfamilie in de mondi komen wonen en de dieren vonden het helemaal niet leuk. "Die rattekindertjes zijn wel aardig", zeiden ze tegen elkaar. "Maar moeder rat, brr, wat heeft die gemene ogen." "Kijk maar uit!" schreeuwde een parkietje, "Dat ze een van ons niet te pakken krijgt. Ze eet ons op met veren en al."

Alleen de geitjes waren niet bang. Geitje Goelie ging zelfs een praatje met moeder rat maken. "Heb je al kennis gemaakt met de kaboutertjes?" vroeg ze.

"Kaboutertjes?" bromde de rat. "Wat zijn dat?"

"Ze lijken op mensen", legde het geitje uit. "Maar ze zijn heel klein en helpen alle dieren."

"Ik houd niet van grote mensen en ook niet van kleine", zei de rat en verdween zonder groeten in haar hol.

Toch moest moeder rat telkens weer aan de kaboutertjes denken. "Die geit zei, dat ze alle dieren helpen." mompelde ze. "Maar ratten zullen ze wel niet helpen. Niemand houdt van ratten." Moeder rat wilde zo graag eens rond snuffelen in de berg rommel, die niet ver van haar holletje lag. Maar ze durfde niet. Stel je voor, dat haar kinderen uit het holletje zouden kruipen en verdwalen in de mondi! "Had ik maar zo'n kaboutertje om op ze te passen", dacht ze verlangend.

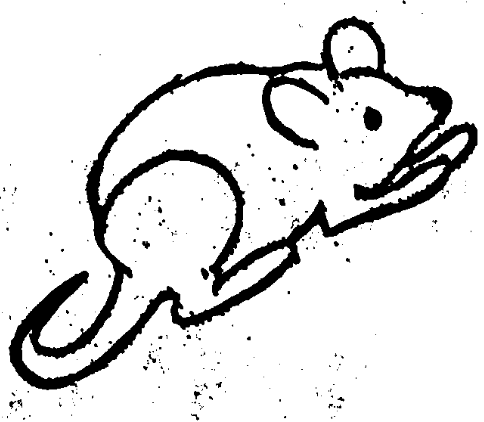
En net op dat ogenblik zag ze een heel vreemd wezentje langs haar hol lopen. Een heel klein mensje met een rokje aan, een mandje in de ene hand en een bezem in de andere. "Dat moet een kaboutertje zijn", mompelde moeder rat. En ze had het goed geraden. Het was Poetsje, op weg naar de winkel van baas Jojo om boodschappen te betalen.

Moeder rat kreeg opeens een heel lelijk plannetje. "Dag kaboutertje", riep ze met haar liefste stemmetje. "Kom je niet even binnen?"

"Hé, daag", zei Poetsje verrast, "Wie ben jij? Ik heb je nooit eerder gezien." En ze stapte nieuwsgierig het hol in.

Maar toen ze eenmaal binnen was, schoof de rat snel een grote steen voor de opening, zodat Poetsje er niet meer uit kon.

"Help help! Ik wil eruit!" schreeuwde Poetsje.



"Maak niet zo'n lawaai", mopperde de rat. "Je hoeft alleen op mijn kindertjes te passen, terwijl ik hier en daar wat rond snuffel. Jullie, kaboutertjes helpen de dieren immers zo graag." En toen rende ze blij naar de berg rommel.

De rattekinderen snuffelden nieuwsgierig aan Poetsjes mandje. 'Wat heb je daar aan je arm? Kan je dat eten?" piepten ze en knabbelden er brutaal aan.

"Laat dat", zei Poetsje boos. En toen eentje niet luisterde, gaf ze hem met de bezem een tikje op zijn neus. De ratjes stoven verschrikt weg.

"Hoe moet dat nou?" zuchtte Poetsje. "Kabouter Brr en Pinkie zullen niet weten, waar ik blijf. En wat is het hier een rommel."

En Poetsje zou geen echt kaboutervrouwtje geweest zijn, als ze niet dadelijk aan de slag was gegaan. Met haar bezem veegde ze eerst de spinnewebben van het plafond en de muren. Op de vloer lagen stenen en blaadjes, takjes en schillen, half afgeknabbelde vruchten en oh, nog veel meer.

"Verschrikkelijk!" zei Poetsje en veegde net zo lang, tot alles keurig in een hoekje lag. De kleine ratjes keken met grote verbaasde oogjes toe. En moeder rat, die even later weer thuis kwam, wist niet wat ze zag.

"Wat is hier aan de hand?" schrok ze, "Waar is mijn eigen fijne, gezellige holletje gebleven?"

"Gezellig" zei Poetsje verontwaardigd, "Het was hier een vreselijke smeerboel. Ik heb er weer een keurig net huisje van gemaakt. Of niet soms?"

"Helemaal niet", snauwde moeder rat. Ze had een mango en een oud stuk brood mee gebracht en gooide dat midden in het hol. "Kom kinderen, hier is wat te eten", piepte ze. En toen de ratten klaar waren met eten, zag de vloer er weer even slordig uit als eerst, "Zo is het beter", zei moeder rat tevrede...

Maar Poetsje ... bezem al gepakt. ... de ratten wisten ... gebeurde, had ... rommel weer netj... hoekje geveegd.

"Nu zal ik je ... eens even in bad..." zei ze toen ijverig. ... doen! Je bent ni... schreeuwde moe... "Mijn arme ki... zouden nog ziek w... Ze duwde Poetsje ... met de bezem naa... "Ga nu maar ee... dier helpen", piepte ... heb je niet meer no...

"Wat een raar ..." zei Poetsje hoof... dend. "En nog ond... ook. Nou ja, nu... tenminste vlug mij... schappen doen. K... Brr en Pinkie zulle... zitten wachten."

En opgewekt st... ijverige kabouter... weer verder.

Onze vriendjes



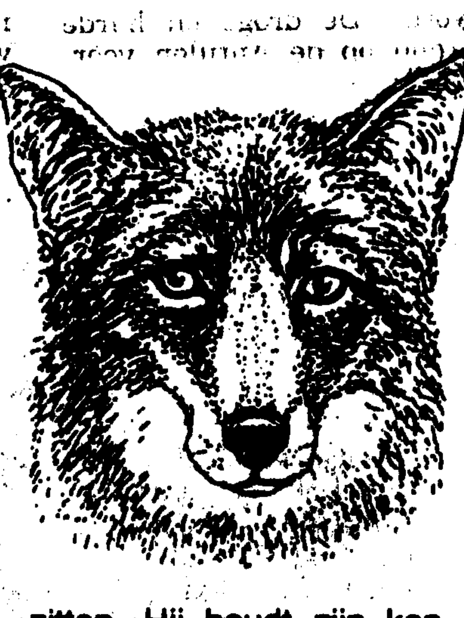
IK HEB mijn poes Winnie uit het asiel gehaald. Ik was nog nooit in het asiel geweest en schrok van al die katten, die je aanstaarden. Maar Winnie maakte het me gemakkelijk. Ze kwam naar me toe en koos mij in plaats van ik haar. Ze was toen anderhalf jaar en zo lief. Ze is nu drie jaar en heel speels en nieuwsgierig. Ze kruipt overal in, laden, tassen, de wasmand. Niets is veilig voor haar. Zelfs niet het koffertje van de man van de verzekering. Daar kroop ze in en wilde er niet meer uit komen.

's Avonds, als we televisie kijken, let ik soms meer op haar. Dan huppelt en rent ze door de kamer en speelt met haar speeltjes, die door de hele kamer liggen. Kurken, flessedoppen, dobbelstenen, als het maar klein is en kan bewegen. Soms pakt ze zelfs een sok uit de wasmand om als speelgoedmuis te gebruiken. Ze is echt een vrolijke lieve poes.

Andrea

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Xingoe bleef niet bij de hut en moest aan de ketting. Daar werd hij ziek van. Nu heeft Andreas hem maar weer los gemaakt.



Xingoe blijft in de buurt van de hut. Hij moet onderzoeken, wat er zoal gebeurd is tijdens zijn gevangenschap. Vlakbij hebben zich buideiratten gevestigd, denkend dat ze niets meer te vrezen hadden van die gevaarlijke hond. Nu stuiven ze piepend alle kanten op, spuiten hun stinkvocht om zich heen en verdwijnen haastig in hun holen.

Nu gaat Xingoe naar de weiden. Hij blaft de schapen bij elkaar en bijt overmoedig naar de achterpoten van de koeien. De paarden wachten hem niet af en galopperen weg.

Na een poosje gaat Xingoe terug naar de hut en gaat onder de sinaasappelbomen liggen. Gerust gesteld gaat Christa naar binnen. "Wees nu maar braaf", zegt ze. "Dan hoef je niet meer aan de ketting."

Nauwelijks is ze binnen of de hond gaat overeind zitten. Hij houdt zijn kop scheef, kijkt en luistert. Xingoe jankt zachtjes. Dan sluipt hij weg. Eerst langzaam, maar dan, als hij het bos heeft bereikt, vliegt hij met grote sprongen langs het pad, dat de mannen hebben gekapt. Hij volgt de sporen van de nieuwe mannen en de sporen van Tinga.

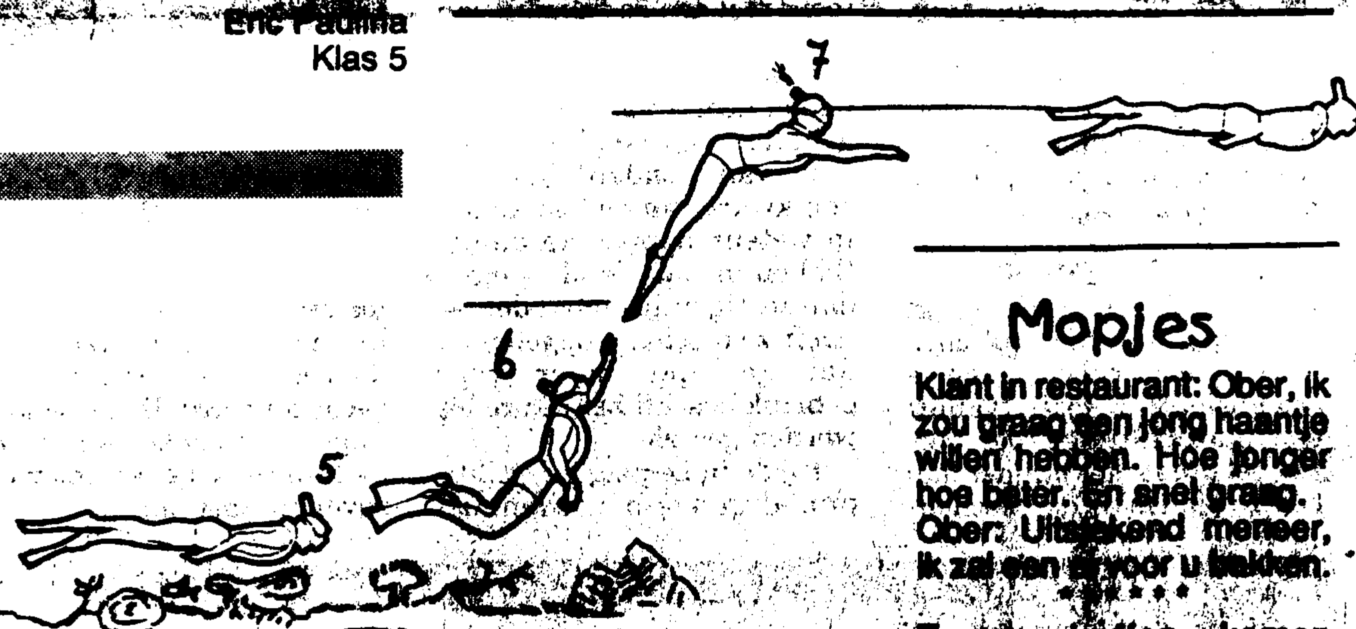
Een hele dag en een nacht loopt Xingoe door het bos. En nog een dag. 's Avonds komt de lucht van Tinga sterk in zijn neus. In de verte klinkt hondengeblaf. De nieuwe Xingoe is doodmoe, maar loopt nog sneller. Even later is hij bij Tinga. Hij likt haar witte vel, haar kleine snuit en haar ogen. Dicht naast haar trappelt hij een slaapplaats onder de struiken.

"Kijk nou eens", zegt Prado de volgende morgen. "Xingoe is er, de hond van Andreas. We kunnen hem goed gebruiken. Het is een kwade, hè Gordo!"

"Gordo heeft zich bij de mannen aangesloten. Door de koorts die hij heeft gehad, is hij mager geworden, maar iedereen noemt hem nog steeds Gordo. Gordo lokt Tinga naar hem toe. Maar Tinga komt niet graag in zijn buurt. Zij voelt, dat de man slecht is. Net zoals ze voelt, dat Prado van dieren houdt. En Xingoe maakt haar wantrouwen nog groter. Hij zet grommend al zijn haren op en laat zijn tanden zien...

(wordt vervolgd)

Reefcare



WE HEBBEN de vorige keer voorgedaan hoe je de knipmes-duik doet. Nu weet je, hoe je onder de waterspiegel moet komen. Denk er steeds aan; met rechte knieën zwemmen onder water, hoor, en je armen hoeven niets te doen. Dan word je ook niet moe. Als je vóór je ging duiken goed adem hebt gehaald, kan je nog lang onder water blijven ook!

Nu zwem je — 5 — lekker over de bodem, je kijkt rond, pakt een schelpje (geen koralen aanraken) of misschien raap je wel zo'n vies blik op, dat iemand zomaar in het water heeft gemikt. En dan komt het:

Je voelt dat je weer adem moet halen. Als je nu toch nog op de bodem door blijft zwemmen, doe je iets heel gevaarlijks. Je moet onmiddellijk naar boven — 6. Ga naar de oppervlakte, rust even uit — 7 — haal weer drie keer diep adem, en dan kan je weer naar de bodem.

Dit kan je altijd herhalen. Met de zwemvliesoefening en het klaren ben je eindelijk volleerd om voor je plezier het water in te gaan. En met de ReefCare verhaaltjes kunnen we verder gaan over koralen, de voedselketen, en nog veel meer over het leven in de zee.

Mopjes

Klant in restaurant: Ober, ik zou graag een jong haantje willen hebben. Hoe jonger hoe beter, en snel graag. Ober: Uitstekend meneer, ik zal een ei voor u bakken.

Twee ... komen ... Zegt de ... tegen de ... Wedrom zie ik je nooit meer bij de ...

Zegt de ... Ja, ik kijk wel uit. Alleen mijn nek ... al tachtig gulden.

Direkteur: Gisteren hebt u een middag vrij gevraagd om naar de tandarts te gaan. Maar ik zag u in Punda met een man op een terrasje zitten.

Secretaresse: Dat klopt meneer. Die man is mijn verloofde. En hij is tandarts.

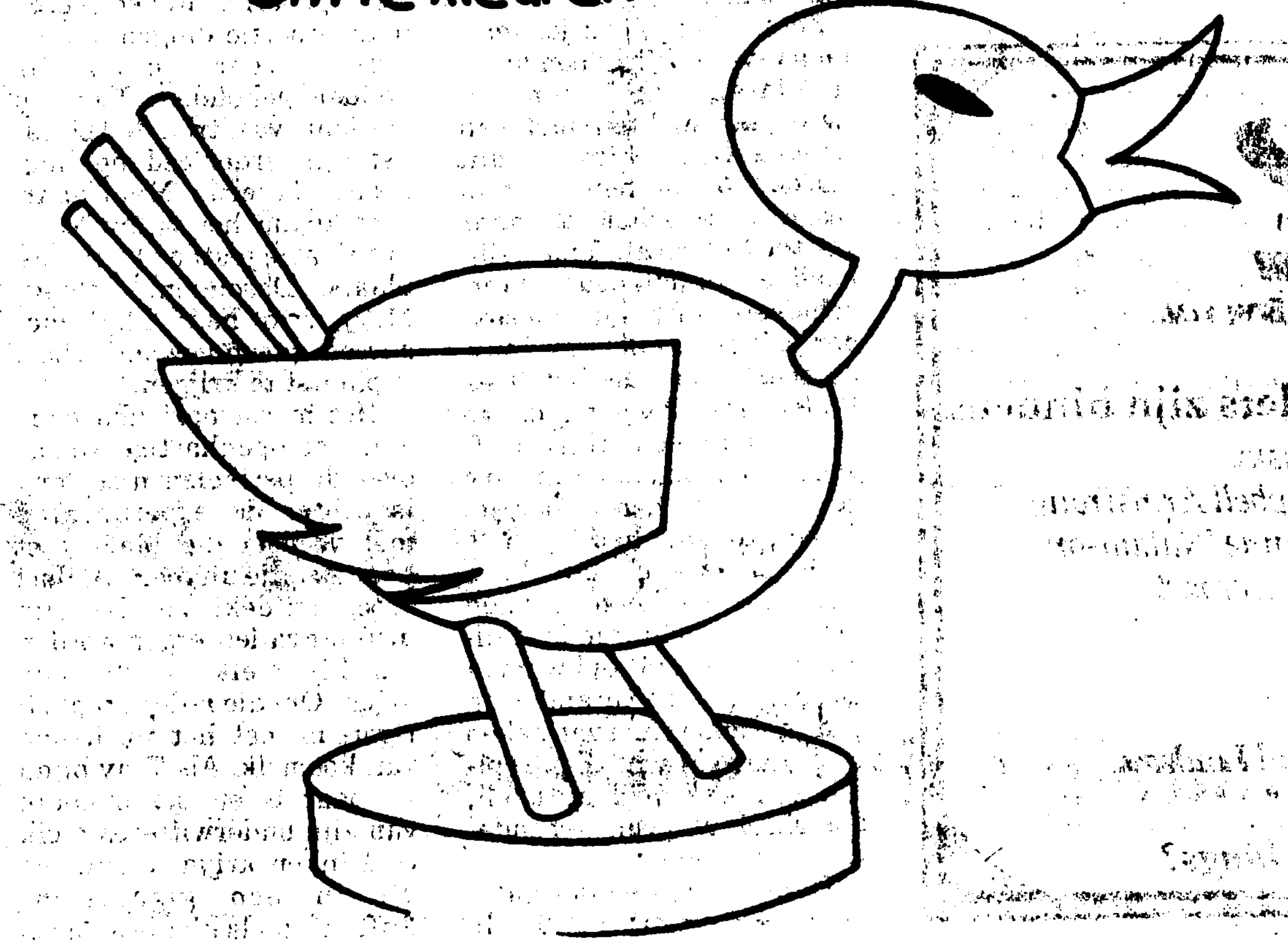
Oom RiChard

Zelf lezen

De juf staat voor de klas.
Kom in de rij, Ronnie.
Kom in de rij, Kees.
Kom in de rij, Norma.
Kom in de rij, Dina.
Ga in de klas.
Zit in de bank.
Pak je boek.
En ook je pen.
Wat lees je op het bord?
De kat eet een muis.
Goed zo.
Wat ben jij knap,
Doe maar goed je best.



Om te kleuren

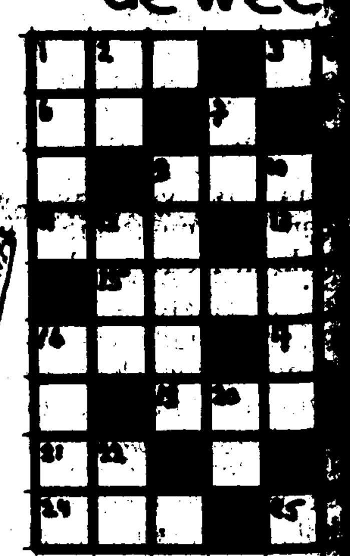


Poesiever...



Ik schrijf niet: Liev...
jij mag mij niet verg...
Die wens vind ik zo...
langzamerhand ver...
Ik beloof je hierbij ...
dat ik aan jou zal d...
En als je me nodig ...
dan hoef je m...
wenken.

Puzzel v... de wee...



HORIZONTAAL: 1. ... chaam; 3. op een ... 6. overblijfsel van ... achter; 9. muziekn... biljetje; 13. led... vrucht; 16. jonge... 17. bewoner van ... 19. voertuig; 21. ... een mast; 23. lich... zoen; 25. zuster...

VERTIKAAL: 1. ... 2. sundi; 4. vo... 5. niet nits; 7. op ... ier; 9. vieze lucht... soldaten van een h... 12. grootmoeder; ... vast; 18. kleding... deel van de voet; 20... 22. uitroep van p... muzieknoot.

ZIE VOOR oplossi... winnaar de Kinder... twee weken. Stuur ... sing naar de *Amigoe* ... penheuvel z/n of ... 577; Aruba - Ca... Croes 110; Bona... heer Linkels, P.O... en zet op de e... KINDERPUZZEL.

Winnaar van de we...
Sandro de C...
Hoolberg 2...
Aruba.

Hij ontvangt f.15,... langs komen on... op te halen bij de ... Caya Betico Croes ... stad).

OPLOSSING vorige ...
HORIZONTAAL: 1. ... dik; 6. as; 8. k.o.; 9. ... gul; 13. Ans; 15. ... boa; 17. rug; 19. ... 23. ma; 24. ram, ...

VERTIKAAL: 1. ... is; 4. ik; 5. kous; ... klaar; 10. taart; ... 14. nou; 16. boer; ... 20. al; 22. na; 23. ...

Marine zet milieudienst aan het werk

door Bart Pasman =

De bootsman van het stationschip van de Koninklijke Marine, de ...l Doorman, was stom...asd. Terwijl in de thuis...n Den Helder het che...afval onder strenge ...schriften wordt ingeza..., kon hij bij aankomst Curaçao kiezen: neer...n bij het andere vuil of ... opsparen en zes ...nden later mee terug...en naar Nederland. Gesch...n inzamelen komt nog ...voor op Curaçao en dat ...mmer, want een flinke ...nisatie als de marine ...t veel over voor het ...ud van het milieu. "We ...n veel, maar kunnen ...maar weinig."

...ora Koning, milieukun...en als burger in dienst ...de Koninklijke Marine, ...ezig met het opstellen ...een milieubeleidsplan ...Defensie. Er ligt al een ...e Nederlandse nota over ...eubeleid bij de marine, ...r die is ongeschikt om ...graal toe te passen. "We ...n hier natuurlijk niet in ...erland", zegt Koning.

...e is nu ruim een jaar op ...açao en heeft gemerkt ...de prioriteiten hier ...ers liggen. Lager wel te ...taan. De bootsman van ...tationschip begreep haar ...goed: hoe kan iemand ...een milieutaak bij de ...ine adviseren het che...ch afval gewoon maar bij ...andere vuil neer te zet...? Milieuzorg is voor hem ...meer dan normaal.

...ECHT GOED MIS

...die zorg op de Neder...e Antillen veel minder ...naal is, is volgens ...ng geen argument om ...net als in Nederland, ...nten tot het echt goed ...pt. Daar wordt bij voor...de bodemvervuiling op ...aire terreinen onder.... Bodemsanering, het ...raven of inpakken van ...uilde grond, is echter ...kostbare zaak. "Het is juist zo belangrijk om met voorschriften te komen, zodat deze situaties voorkomen worden en het milieu in toekomstige ontwikkelingen een vaste plaats krijgt."

De verantwoordelijkheid voor de milieuzorg bij de marine op de Nederlandse Antillen is in handen van luitenant ter zee R. Verwey. De functie van milieumanagement functionaris is toegevoegd aan zijn takenpakket, want hij is ook stafofficier bedrijfsveiligheid. Als milieuman van de marine maakt Verwey zich sterk voor een lokale invulling van de Nederlandse voorschriften. Hij heeft Koning dan ook verzocht om een aanzet te maken voor een milieuplan.

LOKALE LEEST

Koning bladert vlug door het concept-milieuplan, waarin ze melding maakt van het Eilandelijk Ontwikkelingsplan (EOP) en het Eerste Afvalstoffenplan (EAP). De streefdoelen die de marine in Nederland zichzelf gesteld heeft, moeten op een lokale leest geschoeid worden. Dat betekent bij voorbeeld dat bodemsanering van militaire terreinen op de Nederlandse Antillen veel minder prioriteit heeft dan in Nederland.

Koning:"Van de marinebasis Parera, die na de Tweede Wereldoorlog in gebruik genomen werd, is redelijk goed bekend wat voor activiteiten er plaats gevonden hebben. Het gevaar van vervuilde grond voor de volksgezondheid is in Nederland overigens veel groter dan hier omdat het via het grondwater verspreid wordt. De droge en harde grond op de Antillen voorkomt dat."

Toch komt er waarschijnlijk een bodemonderzoek, waarmee op verschillende plaatsen op militaire terreinen de samenstelling van de grond vastgesteld kan worden. Mocht er onverhoopt een flinke vervuiling worden aangetroffen, dan heeft het weinig zin om die te verwijderen. "Want waar moet je ermee naar toe", vraagt Koning zich af. "Naar de landfill op Malpais waar het evengoed de grond vervuilt?"

Het kogelvangerzand van de schietbaan wordt aangemerkt als chemisch afval omdat het vol lood en koper zit. Ook dat gaat - helaas -naar de landfill, verzucht Koning.

Nee, het heeft weinig zin voor de marine om chemisch afval aan te bieden, als Selikor er geen passend antwoord op heeft. Het Eerste Afvalstoffenplan, dat gescheiden afvalinzameling voorstaat, is nog steeds niet door de eilandsraad behandeld.

ASBEST

De daken op de marinebasis zijn zoals veel Curaçaose daken gemaakt van asbest. In Nederland wordt dat op uitgebreide schaal vervangen omdat de vezels bij inademing kanker kunnen veroorzaken. Is de marine, als Nederlandse organisatie, dan ook op Curaçao meteen begonnen met de vervanging van die daken?

Op de marinebasis is dat inderdaad op kleine schaal gebeurd, vertelt Koning. "Op alle militaire terreinen worden in principe bij groot onderhoud van de gebouwen de asbestbevattende dakplaten vervangen. Tijdens de werkzaamheden worden de platen natgehouden om verstuiving tegen te gaan. In overleg met Selikor is een aantal platen in folie verpakt en afgevoerd naar de landfill." Zolang er geen nieuwe normen of voorschriften gelden, wil de marine echter niet stilzitten. De zwaar verouderde Curaçaose Hinderverordening, volgens welke voor praktisch elke activiteit een hindervergunning behoort te worden afgegeven, wordt als uitgangspunt gehanteerd, want de marine wil zich aan de milieuregels houden die de Antillen stellen. Niet dat het nou echt nodig is, want niemand vraagt er naar en niemand controleert op overtredingen.

Ook de marine heeft daarom nooit veel werk gemaakt van een hindervergunning. Voor de schietbaan op de bases Parera en Suffisant en voor het oefenterrein op Hato bestaat dan ook geen vergunning. Alleen voor de opslag van propaan en munitie heeft in het verleden een vergunning bestaan.

MAATVERGUNNING

De marine is nu echter toch maar netjes naar de Milieudienst gestapt. Of die een hindervergunning wil afgeven. En dan niet zomaar een standaardvergunning, want de marine wil er een 'op maat'. Voor de schietbaan betekent dat bij voorbeeld dat eerst de geluidspieken vastgesteld moeten worden. Koning: "Stel we krijgen een vergunning voor x decibel. Als we daar dan boven komen bij een schietoefening zijn we in overtreding." Om precies te weten hoe groot het geluidsgeweld is, laat de marine een geluidsmeting verrichten.

De Milieudienst moet haast versteld staan van zoveel ernst. Het is namelijk bekend dat er bar weinig hindervergunningen aangevraagd, laat staan uitgeschreven worden. Verder verzuimt de Milieudienst de controle op vergunningsplichtige actviteiten.

Cora Koning vertrekt in december weer naar Nederland. Dat het milieubeleidsplan dan al klaar is, verwacht ze eerlijk gezegd niet. Het is volgens haar evenwel erg belangrijk dat de marine gelijke tred houdt met de ontwikkelingen op dat gebied elders op het eiland. Dat de marine misschien wel eens een stimulerende werking zou hebben op anderen, omdat de marine meer wil doen aan het milieu dan nu op het eiland gebeurt, wil Koning niet zo hard stellen. "Maar het is misschien wel prettig voor de Milieudienst als er eens iemand langskomt met een verzoek om een hindervergunning."



■ *Cora Koning: "We zitten hier natuurlijk niet in Nederland".*

Het eerste proces rond de milieuramp in het Amerikaanse Love Canal is deze week afgesloten met een schikking voor de rechtbank. Het chemiebedrijf Occidental Chemical verklaarde zich bereid 120 miljoen dollar te betalen aan de deelstaat New York wegens de vervuiling door de vestiging nabij de stad Niagara Falls.

Love Canal was aan het eind van de jaren zeventig het symbool voor de aantasting van het milieu door chemisch afval. Inwoners van het plaatsje sloegen in 1978 alarm toen giftige stoffen hun huizen binnensijpelden. Het bleek dat Occidental Chemical er in de jaren veertig en vijftig 22.000 ton giftig afval had begraven.

De helft van het bedrag van 120 miljoen dollar is nodig voor het verwijderen van het afval en het verhuizen van de inwoners. Meer dan twee miljoen wordt besteed aan verscheidene milieuprojecten in de regio. Occidental Chemical neemt bovendien de kosten van het proces op zich.

Vakantieplan Kadushi

Schoon Westpunt krijgt aandacht

De vakantieplanactiviteiten van Kadushi Cliffs nv richten zich dit jaar vooral op natuur & milieu. Het is de tweede keer dat het resort te Westpunt een twintigtal scholieren een maand lang bezighoudt met werkzaamheden en excursies.

Vorig jaar hebben leerlingen tussen de veertien en de achttien jaar een kunukuterrein ingericht. Er staat nu een kunuku-huisje en er is ruimte voor geiten en schapen. Dit jaar gaan de Westpuntse jongeren dat terrein wat opknappen, de beesten verzorgen en in samenwerking met de vogelvereniging een volière bouwen.

Vast onderdeel van het vakantieplan zijn de wekelijkse excursies. De jongeren hebben zelf twaalf mogelijke bestemmingen opgegeven en deze week wordt bekend gemaakt welke vier excursies gemaakt worden.

Kadushi Cliffs zou het leuk vinden als het vakantieplan een voortzetting kan krijgen via regelmatige activiteiten door het jaar heen. Het is in elk geval de bedoeling om daar de bevolking van Westpunt bij te betrekken.



Zonnewarmte zorgt voor koeling

Deze merkwaardig gevormde koeler is wel heel zuinig. Vergeleken met het energiegebruik van een conventionele koelkast (300 kilowattuur) verbruikt de op zonne-energie ...rkende kast met een inhoud van 200 liter een stuk ...nder, namelijk 72 kilowattuur per jaar.

Het apparaat was onlangs te zien tijdens een ...neconferentie in Amsterdam. Het is ontwikkeld ...r technisch bureau Mennink en wel op initiatief van ... energiebewuste provincie Noord-Holland, zo staat ... het Nederlandse tijdschrift *Duurzame Energie* te ...en.

Er worden voor de koeling geen milieu-onvriende...e Cfk's gebruikt, maar helium. Het jaarlijks energiever...uik kan nog verder omlaag, wanneer onder meer de ...uimisolatie wordt vervangen door vacuümisolatie. ...n denkt dat een verbruik van slechts 30 kilowattuur ...albaar is.

De koelmachine kan zowel op 220 volt wisselstroom ...rken als op 12 volt gelijkstroom. De zon kan voor de ...wekking daarvan zorgen door middel van een zonnepa...l van 50 watt.

Voorlopig wordt de toepassing nog voornamelijk ...ocht in hotelkamers, eenkamerwoningen en afge...n gebieden zonder elektriciteitsnet. Wegens toe...mstige milieu-eisen en het zeer lage stroomverbuik ... het apparaat echter ook wel eens in de oer...erlandse doorzonkeuken een plaatsje kunnen ...en.

De Antillen zullen ongetwijfeld nog even moeten ...hten op dit soort geavanceerde snufjes, die echter ...t voor dit zonrijke deel van het Koninkrijk uiterst ...eressant zijn.

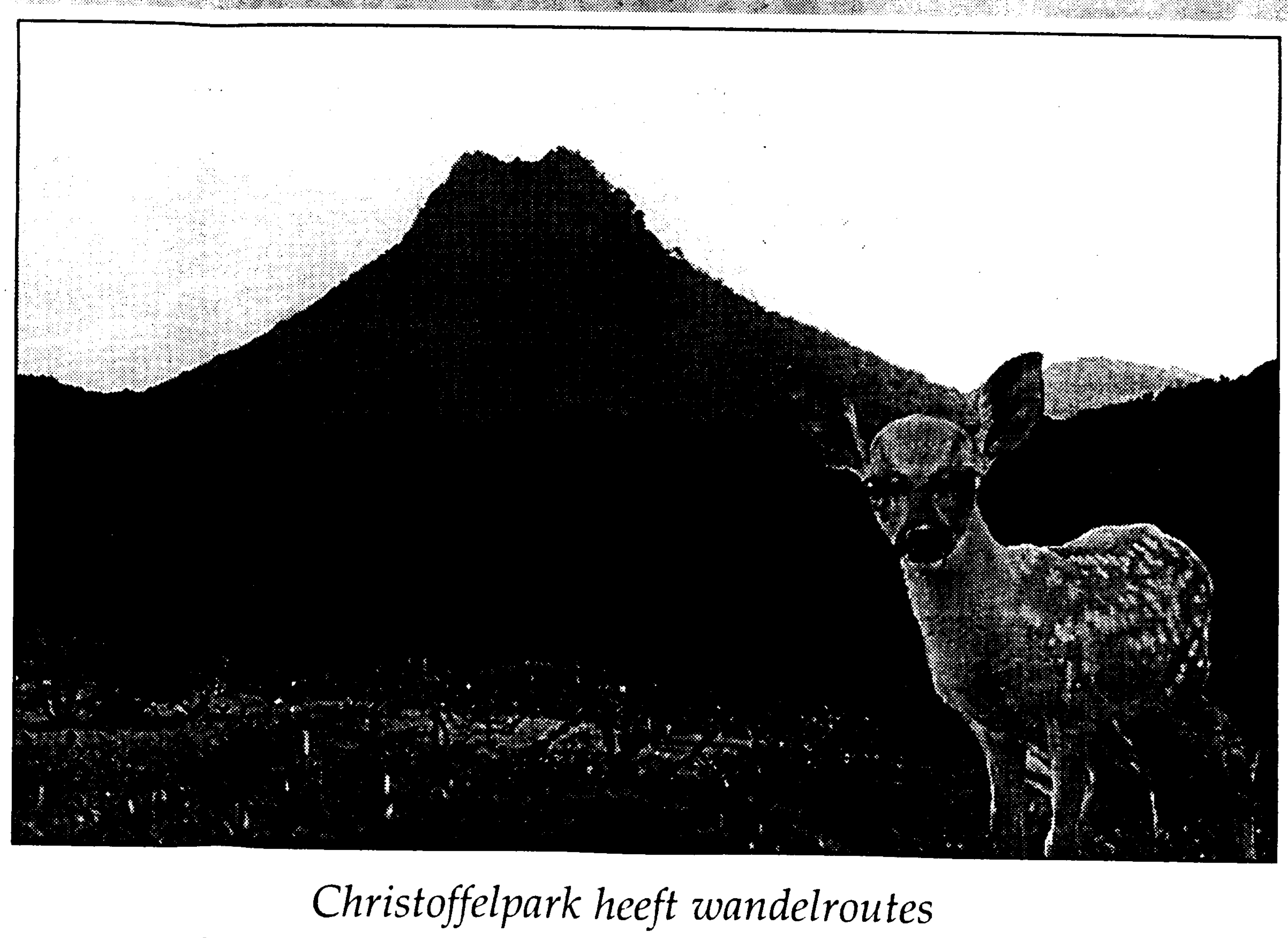
Er zijn op het gebied van zonne-energie nog meer ...uwigheden te verwachten. Vooral een airco die met ...kracht van zonnestralen voor koeling (overdag!) ...t lijkt dichterbij te komen. In Japan is men op dit ...ment bezig met de ontwikkeling daarvan.

Voorlopig nog plastic bekers

Kadushi Cliffs Resort wil het milieu graag een belangrijke plaats geven binnen het bedrijf, maar wordt daarin soms gefrustreerd. De manager van het hotel is onlangs naar de conferentie over ecotoerisme op Bonaire geweest en kwam vol plannen terug. Zo wilde hij de plastic bekers voor frisdrank gaan vervangen voor kartonnen exemplaren. Die blijken in die maat echter niet te krijgen op het eiland.

Het gaat om de vrij grote kartonnen bekers met een plastic folie over de binnenkant, die je in de Verenigde Staten veelvuldig ziet. Frans Weber van Kadushi Cliffs vertelt dat deze bekers gebruikt zouden kunnen worden door de mensen die vanuit de bar van het hotel drankjes mee naar het strand nemen.

Voorlopig zullen de gasten hun verkoelende drankjes echter nog uit plastic moeten drinken. De leiding van het hotel overweegt wel om voor milieuvriendelijker wegwerpmateriaal, want dat blijft het, naar Miami uit te wijken.



Christoffelpark heeft wandelroutes

Met een gids aan de haal

Met de auto door een natuurpark crossen kan natuurlijk eigenlijk helemaal niet. Toch vindt iedereen het doodnormaal dat het Christoffelpark doorkruist wordt door enkele autoroutes. En dat is ook wel weer begrijpelijk, want wil je het zeer uitgestrekte park een beetje verkennen, dan heb je daar - helaas -een gemotoriseerd vervoermiddel voor nodig.

Dat wil echter niet zeggen dat er niet uitstekend te lopen valt in het Christoffelpark. Denk maar aan de bekende, of is het beruchte, klim naar de top van de berg.

Tijdens zo'n wandeling merk je pas dat je ineens veel meer ziet dan wanneer je vanuit je auto het natuurschoon aan je voorbij ziet schieten. Bovendien geeft de afwezigheid van het geluid van de motor je de kans om fluitende vogels, tsjirpende krekels dan wel het ritselen van leguanen of hagedissen te horen.

Tot voor kort was een gewoon wandelingetje echter niet echt goed mogelijk. Je kon op bepaalde punten uit je auto stappen en genieten van een mooi uitzicht of zelfs een stukje lopen, bij voorbeeld naar de Seru Bientu (een aanrader!), maar dat was het dan ook.

Met de komst van de scholen naar het park veranderde dat. De educatieve dienst heeft voor al die bezoekende klassen een paar excursieroutes uitgezet en op een gegeven moment was het niet meer dan logisch dat die wandeltochten ook door de andere 30.000 bezoekers gemaakt zouden kunnen worden; of door scholen die op individuele basis het park bezoeken. Het gaat om de Zorgvliedroute, de Christoffelklim en de wandeling naar Boka Grandi.

Voor beide groepen heeft de educatieve dienst inmiddels boekjes met tekst en uitleg gemaakt: telkens een versie speciaal voor het onderwijs en een voor de overige bezoekers. Voor een paar gulden zijn de gidsjes bij de ingang van het park te verkrijgen. De routes zijn bewegwijzerd, dus iedere bezoeker kan op zijn eigen houtje aan de wandel.

De informatie in de boekjes is steeds gecentreerd rond een bepaald thema. Zo geeft de routebeschrijving naar Boka Grandi speciale aandacht aan de negatieve invloed van de plantage op de natuur. Bij de klim naar de top van de berg wordt informatie gegeven over de verandering in vegetatie, die zich al klimmend aan de wandelaar voordoet. Er wordt gewezen op minieme klimaatverschillen en op het ontbreken van bij voorbeeld wabi's op de top.

Het derde gidsje, dat van de Zorgvliedroute, vertelt iets over de manier waarop de vegetatie zich weet te handhaven in het plantonvriendelijke klimaat van Curaçao.

De boekjes zijn Nederlandstalig. Van de Zorgvliedroute is een versie verkrijgbaar, die - in het Papiaments - nog dieper op de materie ingaat. Vreemd genoeg worden daar heel weinig exemplaren van verkocht. De educatieve dienst beraadt zich nog over de vraag of ook van de andere routes diepgaandere versies worden gemaakt.

Naast deze wandelroutes biedt het park diverse excursies aan voor kleine groepen. Dagelijks kan men bij voorbeeld na een telefonische afspraak naar de herten gaan kijken, die in een reservaat binnen het park leven. Voor informatie: 640363.

Galapagos: de betoverde eilanden (slot)

= door Bart de Boer =

HET VERSLAG van de reis van Bart de Boer naar de Galapagos eilanden wordt vandaag besloten met een beschrijving van het bezoek aan eilanden Alcedo, Bartolome en tot slot Seymour en Plaza.

De Alcedo ziet eruit als een geleidelijk glooiende heuvel met een laatste steil stuk dat de wand van de krater vormt. Meer indrukwekkend door zijn uitgestrektheid dan door zijn hoogte of zijn steilheid. Het algemene gevoel is dan ook van ach, daar lopen we wel even bij omhoog. De schipper die vertelt dat het zeven uur lopen naar de top is wordt vriendelijk aangehoord maar niet helemaal geloofd. Die zeven uur is natuurlijk voor de kneusjes. Om half twaaf beginnen we aan de klim. We hebben zeven liter drinken aan water en vruchtensap bij ons en diverse blikjes met worstjes, leverpastei etc. om op de crackers te doen. Bovendien enkele militaire brandertjes om thee of koffie te kunnen maken.

Het eerste stuk wordt er stevig doorgestapt. Na drie kwartier wordt er even pauze gehouden en iedereen is tevreden dat we al zo hoog zitten. Daarna begint echter de ellende. De helling is inderdaad niet steil maar loopt wel constant omhoog. Er zit geen vlak stukje tussen en dat blijkt fnuikend te zijn. De afstanden die we afleggen tussen de pauzes worden steeds kleiner en de pauzes zelf steeds langer. Iedereen loopt zijn eigen tempo. Zo passeer je steeds uitgeputte lotgenoten om even later, als jezelf amechtig langs de kant ligt, door hen voorbij gelopen te worden. Het is natuurlijk een stralende dag zodat het loei-heet is op de helling.

We krijgen al gauw door dat we te weinig drinken hebben meegenomen en het water wordt dan ook met mondjesmaat verdeeld. We moeten er immers de volgende dag ook nog mee doen. Je loopt dus met een tong van leer tegen het pad op te sjouwen, ondertussen bedenkend dat alleen biologen en andere zwakbegaafden het in hun hoofd zullen halen om op het heetst van de dag aan zo'n beklimming te beginnen. Eindelijk, om half vijf, na vijf uur klimmen zijn we onder aan het laatste steile stuk. We besluiten hier te stoppen om het kamp op te slaan. Er is nu niemand meer die de schipper niet gelooft met zijn zeven uur klimmen. We krijgen allemaal een klein kopje thee met een scheut rum erdoor. Heerlijke drank onder deze omstandigheden. Het eten bestaat uit enige kurkdroge crackers met leverpastei en een kopje abrikozen op sap als culinair hoogtepunt.

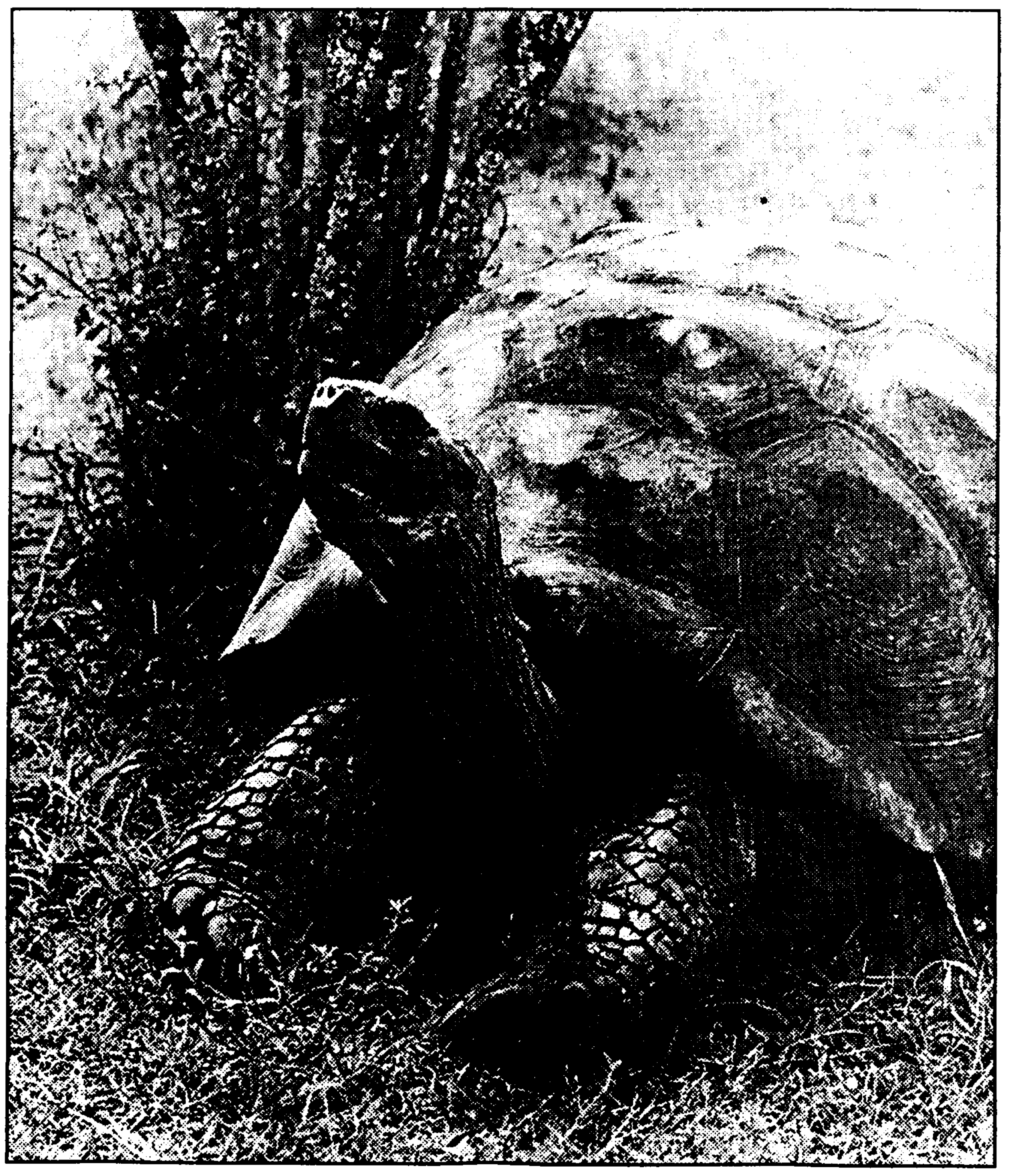
De hele klim naar boven hebben we geen enkele reuzenschildpad ontmoet. Een beetje teleurstellend want daar was de tocht eigenlijk om begonnen. Wel vinden we overal brede sporen van plat gewalst gras waar kennelijk schildpadden hebben gelopen. Bij een speurtocht om het kamp heen stuiten we op een groot exemplaar. Hij heeft zich echter al teruggetrokken in zijn slaapkuil. Kop en poten zijn ingetrokken en hij is absoluut niet van plan om nog uit zijn schulp te kruipen.

GEEN SCHEMERING

Het wordt nu snel duister. Schemering bestaat hier niet, zo vlak bij de evenaar. De slaapzakken worden uitgerold en al gauw ligt iedereen erin, ook al vanwege de nu snel dalende temperatuur. Op deze hoogte, 1200 m, is het 's nachts bepaald koud. De dromen gaan vooral over grote glazen helder Heineken of veldflessen met koel helder water. Toch is het een ervaring om zo 's nachts onder het Zuiderkruis te slapen. Niet zozeer vanwege dit Zuiderkruis als wel om de volkomen rust en stilte die hier heerst. Nou ja, stilte...., af en toe worden we opgeschrikt door het gebalk van wilde ezels die hier rondlopen maar verder is er geen enkele verstoring.

Het blijft deze nacht gelukkig onbewolkt en ook de top van de vulkaan blijft vrij van nevels. De volgende ochtend worden we wakker onder de dauw druppelende bomen. De slaapzakken zijn nat maar de snel opkomende zon droogt ze wel. Smachtend van de dorst krijgen we allemaal weer een zuinig kopje thee met rum. Het ontbijt bestaat uit de onvermijdelijke crackers met allerlei smeer-toestanden erop. We maken ons klaar voor het laatste steile stuk naar de top. We besluiten geen water mee te nemen want we zijn immers zo terug. Alweer een vergissing. De wand is heel erg steil en op deze hoogte lopen we dan ook al gauw naar lucht te happen. We vinden een smal paadje dat tussen manshoge varens door naar de kraterrand leidt. Onderweg spreiden zich schitterende vergezichten beneden ons uit. We kijken uit over het hele eiland met buur-vulkanen en over zee naar het silhouet van Santiago.

Hijgend en steunend komen we boven aan en dan ligt de krater daar voor ons. Geweldig groot. Links en rechts van ons loopt de rand in een wijde boog om de kratervloer heen die zelf bedekt is met struiken en kleine bomen met hier en daar een kale plek lava. Uit de wand van de krater stijgt stoom omhoog. Aan de overkant zie je zwaveldampen uit de bodem omhoog komen maar het is te ver om daar heen te lopen. Eigenlijk zou je hier een paar dagen moeten blijven. Direkt gaan we op onderzoek uit want hier moet je volgens de schipper over de schildpadden struikelen. We vinden ze inderdaad en ze zijn beslist te groot om er over te kunnen struikelen.



■... reuzenschildpad: moeilijk te vinden...

"De steile berg op om reuzenschildpad te zoeken"

Binnen een afstand van 200 m vinden we er een stuk of zes, van klein tot zeer groot. Ze zijn door de zon net voldoende opgewarmd om in beweging te komen en als bulldozers banen ze zich een weg door de struiken. Zo gauw ze je zien blijven ze onbewegelijk staan. Ze hebben dan zeker een half uur nodig om dit vreemde verschijnsel daar voor zich goed op te nemen en dit vergt kennelijk veel van hun bevattingsvermogen want daarna vallen ze prompt in slaap. Bepaald geen ideale filmacteurs. Imposant zijn ze wel en ze horen hier volkomen thuis in dit ruige oerlandschap.

Na een uurtje rondgezworven te hebben, steeds dorstiger, maken we ons klaar om naar het kamp terug te gaan. Op dat moment klinkt er een schreeuw 'hee, kom hier kijken'. Tot onze verbazing hangen er in een boom een stuk of vijf jerrycans. Als we ze open maken blijken ze vol te zitten met koel, helder water. Een wondertje op klaarlichte dag en er hangt niet eens een collectebus bij. We drinken een jerrycan helemaal leeg, ongeveer een liter per man en daarna zijn we in een ommezien terug in het kamp. Van het laatste beetje water maken we nog wat thee en dan gaan de rugzakken op en beginnen we aan de trip naar beneden. Dat gaat heel wat vlugger dan naar boven. In tweeëneenhalf uur zijn we aan het strand waar de boot net aan komt varen.



■... reuzenleguaan ...

Van lege steenmassa tot machtig landschap

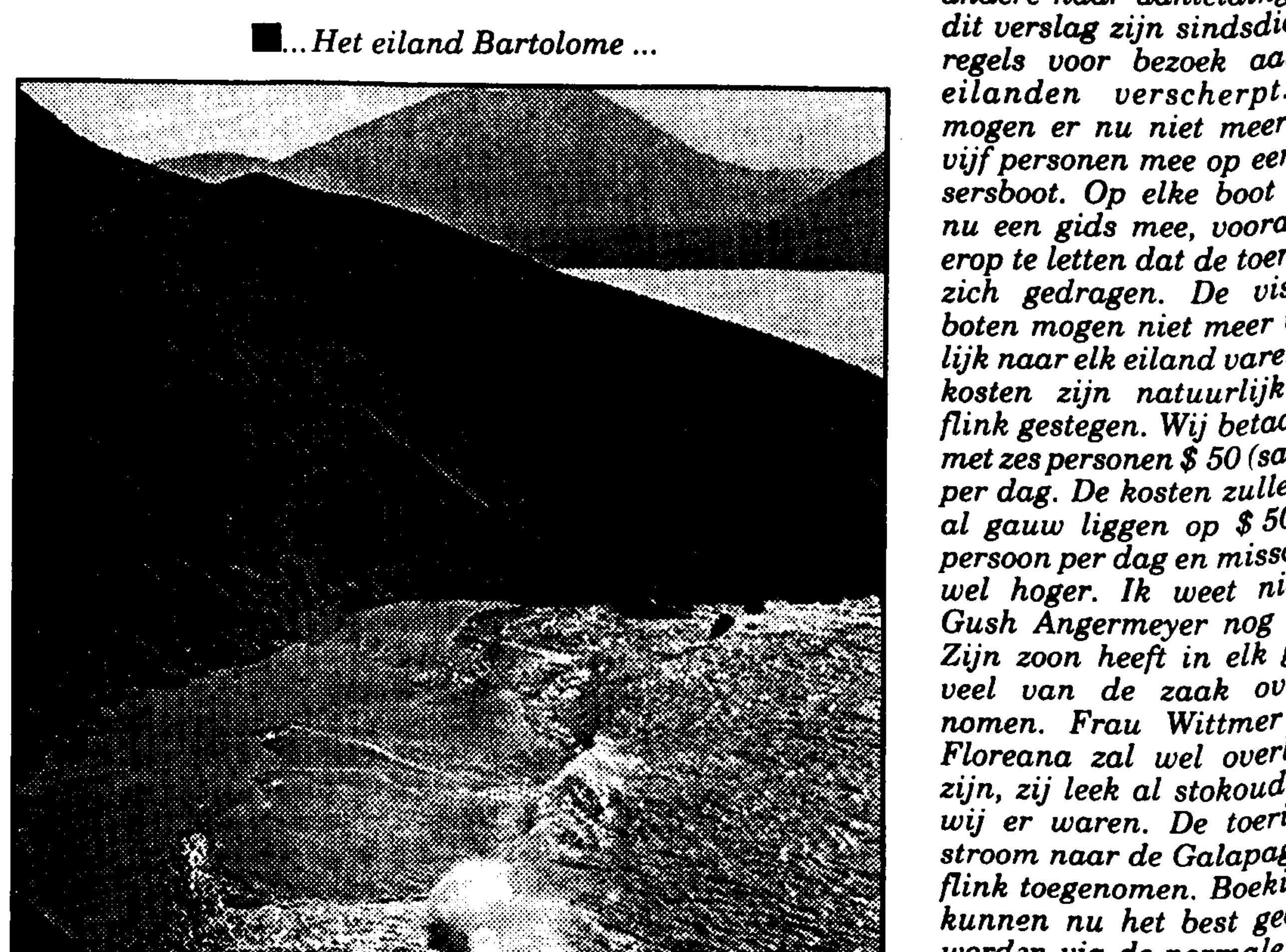
We worden verwelkomd met een fles koel bier. Snel nog een bad in zee en dan varen we naar de St. James Bay op Santiago om de nacht door te brengen. Achter ons trekken nevels samen rond de top van de Alcedo en even later zien we alleen nog maar het silhouet van de lange vulkaanhelling, overgaand in die van de Darwinvulkaan. Nog later rijst daar tussenin de vulkaan van Fernandina omhoog. Vreemd om je te realiseren dat je daar waarschijnlijk nooit meer terug komt.

De volgende dag bezoeken we het eiland Bartolome. Als je ergens een indruk wilt krijgen van hoe het er uitgezien moet hebben toen dit alles net was gevormd dan moet je hier naar toe. Het lijkt alsof een wild kokende brij plotseling gestold is. Verstarde druppels hangen aan de wanden van kleine kratertjes die overal tussen de sintels omhoog steken. De rode lava vloeit in stromen overal tussendoor. Het hele eiland geeft de indruk dat alles zo weer kan gaan koken en borrelen.

Op enkele kleine cactussen na is het helemaal kaal wat de indruk van woestheid alleen nog maar versterkt. Als je dan naar Santiago kijkt aan de overkant van de smalle doorvaart tussen beide eilanden dan zie je hoe een lege steenmassa als dit zich verder kan ontwikkelen tot een machtig landschap van begroeide vulkaanhellingen. Het is alsof je de eerste mens bent op een pas gevormd eiland.

In deze buurt blijven we twee dagen hangen. Aan dieren zit hier niet zoveel en de dag wordt doorgebracht met snorkelen en zonnebaden aan het strand. Onder water is er wel veel te beleven. Grote gele ballonvissen schuilen tussen het koraal dat hier welig groeit. We ontmoeten een haai onder water. Duidelijk familie van de zandhaai want hij blijft even sloom op het zand liggen als zijn Caribische neef. Een enkele kreeft wordt door Carlos gepakt en verwerkt tot een uiterst smakelijk soepje. De paar penguins die hier rondscharrelen zijn zo tam dat je de lens van het fototoestel bijna op hun snavel kunt zetten. Onder water zijn ze ook gemakkelijk te benaderen en je ziet dan hoe ze hun vleugels als roeispanen gebruiken. Ze bereiken er best hoge snelheden mee.

■...Het eiland Bartolome ...



VERRASSING

De laatste dagen zullen we Daphne, Noord Seymour en nog een keer de Plaza-eilanden bezoeken. Daphne is weer een complete verrassing. Het eiland bestaat alleen maar uit de top van een vulkaan die steil uit zee oprijst. We hebben geluk dat de zee spiegelglad is want anders is het landen hier erg moeilijk. Een smal paadje leidt dan omhoog tot aan de kraterrand. Op de helling broeden overal gemaskerde Jan van Genten en in de holen zitten keerkringvogels met eieren. Als je dan over de rand van de krater kijkt ben je overdonderd door wat je beneden je ziet.

De kratervloer bestaat uit twee delen waarvan het ene deel zo'n dertig meter lager ligt dan het andere. De hele bodem is bezaaid met nesten van de blauwvoet Jan van Genten. Overal zitten jongen met of zonder ouders in de gloeiende zon met rondom zich de steile kraterwand die elk verkoelend briesje tegenhoudt. Toch schijnen ze zich er goed bij te voelen. De ouders vliegen af en aan met voer voor de plompe witte jongen. Elke overvliegende vogel wordt met luid gefluit en gekras begroet en steeds breken er burenruzies uit als een vogel net even te dicht bij andermans nest komt. De nesten liggen precies op pik-afstand van elkaar. Om de vogels te beschermen tegen verstoring is het verboden in de krater af te dalen.

De talloze Darwinvinken zijn weer niet te fotograferen om de doodeenvoudige reden dat ze op het fototoestel gaan zitten inplaats van ervoor.

Enkele van deze vinken eten zich aan boord vol aan de tros bananen die in de mast hangt. Sommige eten zich daarbij zo vol dat ze het eiland niet meer kunnen bereiken en in zee vallen. Andere blijven aan boord, ook als we weg varen en vliegen pas veel later op waarbij het de vraag is of ze de kant nog zullen halen.

Als we dit later op het Darwin-instituut vertellen verwekt dit nogal wat beroering. Er blijkt namelijk iemand onderzoek te doen naar de vinken van Daphne en daarvoor heeft hij een groot aantal geringd. Als zo'n geringde vogel meevaart op een boot en ergens op een ander eiland terecht komt kun je natuurlijk niet meer van natuurlijke migratie spreken. En als het eten v bananen van toeristenbo verschillende vinken doet v drinken wordt de mortalit kunstmatig opgeschroefd. bewuste onderzoeker w niet echt blij met ons v haal.

SEYMOUR

's Middags bezoeken we Se mour. Ook hier zitten over blauwvoet Jan van Gent met jongen. Het gaat o echter vooral om de broedk lonie van fregatvogels d hier zit. In de toppen van lage boompjes zitten diver paartjes met grote en klei jongen. De baltstijd is lang voorbij en van de gr rode keelzak van het ma netje is weinig meer te zie Grote jongen met nog wit koppen zitten overal in bomen te wachten tot h gevoerd worden. Ook hi wordt weer een demonstrat gegeven dat het eigenbela bij sommige mens zwaarder weegt dan h natuurbelang. Om zo dic mogelijk bij een paar nest lende fregatvogels te kom wordt er met zware statiev in de struiken gehakt.

Verschillende vog vliegen verschrikt op. N zijn fregatvogels rovers e als ze een leeg nest zie proberen ze dat te plunderen Dat gebeurt nu ook en van een nest waar een vogel op zat te broeden wordt het ei uit het nest gestoten. Het valt op de grond kapot. Grote verbazing bij de over het algemeen toch redelijk intelligent te achten expeditieleden. "Hoe kan zo'n vogel dat nou doen?". Terwijl er notabene in de reisgids juist voor dit gevaar uitdrukkelijk wordt gewaarschuwd. Deze fregatvogelkolonie is toch al bijzonder kwetsbaar maar voor sommigen is het belangrijker om met mooie filmopnamen te kunnen pronken dan om de vogels te beschermen. Als mensen die zichzelf natuurbewust noemen al zo handelen hoe kun je dan van andere minder natuurbewuste mensen verwachten dat zij iets van natuurbescherming snappen?

De laatste dag keren we terug op Plaza. De zeeleeuwen liggen nog steeds op de steiger, de leguanen scharrelen overal rond zoals ze al duizenden jaren hebben gedaan en van de kliffen komt het gekrijs van de meeuwen. Van ver over zee komen opeens grote groepen Jan van Genten overvliegen. In perfekte V-vorm wieken ze volkomen geluidloos over ons heen. Van waar komen ze? Waar gaan ze heen? Niemand die het kan zeggen. We schepen ons weer in en laat in de middag varen we de haven van Puerto Ayora binnen.

NASCHRIFT:
Deze reis werd al een aantal jaren geleden gemaakt. Onder andere naar aanleiding van dit verslag zijn sindsdien de regels voor bezoek aan de eilanden verscherpt. Zo mogen er nu niet meer dan vijf personen mee op een vissersboot. Op elke boot moet nu een gids mee, vooral om erop te letten dat de toeristen zich gedragen. De vissersboten mogen niet meer vrijelijk naar elk eiland varen. De kosten zijn natuurlijk ook flink gestegen. Wij betaalden met zes personen $ 50 (samen) per dag. De kosten zullen nu al gauw liggen op $ 50 per persoon per dag en misschien wel hoger. Ik weet niet of Gush Angermeyer nog leeft. Zijn zoon heeft in elk geval veel van de zaak overgenomen. Frau Wittmer van Floreana zal wel overleden zijn, zij leek al stokoud toen wij er waren. De toeristenstroom naar de Galapagos is flink toegenomen. Boekingen kunnen nu het best gedaan worden via de normale reisbureaus.

Bruidsschat, vrouwenmoord en weduwenverbranding

India's leed achter contactadvertenties

= door Marius Bremmer =

Contactadvertenties laten zich graag lezen. In landen als Nederland en de Verenigde Staten neemt dit middel om met een partner in aanraking te komen sterk toe in populariteit. Onder lezers van kranten is er veel belangstelling voor: de een speelt er een vreemdsoortig nieuwsgierigheid mee, de ander gedenkt dankbaar er een gelukkig huwelijk aan over te hebben gehouden. Ook in India staan steeds meer contactadvertenties in de kranten. Achter de vele honderden advertenties schuilt in dit Aziatische land een ingewikkelde huwelijksproblematiek...

De contactadvertenties, die in India geplaatst worden, zouden in de westerse wereld in elk soort krant of blad opzien baren. Vrouwen prijzen zich aan als goed in huishoudelijk werk, koken en naaien' of als 'huiselijk type'. Veel adverteerders vermelden speciaal het type baan of het inkomen van de vader: huwelijkskandidaten kunnen zo beoordelen of ze mogelijkerwijs voor de verzorging van de oude dag van de aanstaande schoonouders zullen moeten opdraaien.

Het hebben van een zelfstandige woonruimte is in het overvolle en toch nog steeds overwegend arme India zeker een extra vermelding waard. Het in bezit van eigen auto' s — elders als bijna vanzelfsprekend inmiddels allang achtergelaten — wordt in India ook vaak vermeld als lokmiddel. Indiërs met de Amerikaanse nationaliteit hangen in de advertentiekolommen de kaarten uit: zij bieden een plaats die velen in de wereld fel begeerde toekomst in de VS. In het immense India is natuurlijk een completere plaatsaanduiding vereist dan bijvoorbeeld in Nederland 'in het noorden des lands'.

Vaak al specifiek voor India is de aanduiding tot welke kaste men behoort en vervolgens tot welke subkaste. Voor vrouwen gelden er een paar extra voorwaarden: het zijn van maagd, of het niet-zijn van weduwe en het kunnen betalen van een bruidsschat — dat laatste afhankelijk van opleiding en beroep van de aanstaande echtgenoot.

BRUIDSSCHAT

Een wet van 1961 verbiedt officieel het betalen van een bruidsschat. Anders dan in andere culturen — denk aan bijvoorbeelde Israël — moet in India de familie van de vrouw een bruidsschat betalen aan de familie van de man. In families van arme sloebers (en daar zijn er in India nogal wat van) — zal hooguit wat kookgerei of een fiets gevraagd kunnen worden. Een man met een (maar liefst buitenlandse) academische titel doet al snel meer dan 100.000!

Menige ouders worden financieel door het huwelijk van hun dochter uitgekleed. Zij kunnen door een succesvol huwelijk van hun zoons verder als goede middenklassers door het leven. De *Dowry Prohibition Act 1961*, de wet die bruidsschatten verbiedt, werkt in de dagelijkse praktijk absoluut niet. Je proeft het in de contactadvertenties, waar mensen zich duidelijk profileren rond de bruidsschat: een enorme opsomming in verband met de bruidsschat of juist door expliciet aan te geven van een bruidsschat af te willen zien.

Omdat de bruidsschat naar twee kanten een drempel op kan werpen — de vrouw: te weinig geld, de man: te duur — knaagt het vrijgezellenleed in India extra. Er zijn meer belemmerende factoren dan alleen die in het uiterlijk of in het karakter gelegen zijn. De contactadvertenties kunnen zo een helpende hand bieden om makkelijker over door de cultuur opgeworpen barricaden heen te kunnen springen.

Is er eenmaal een huwelijk gesloten, dan hoeft het onderwerp 'geld' nog niet afgerond te zijn. Het komt voor dat de vrouw ook na het huwelijk gedwongen wordt geld op te hoesten. Deze afpersingen veroorzaken in India een toenemend aantal zelfmoorden onder vrouwen. Omdat het huwelijk vaak ook al door ouders om het geld is geregeld, zal de rouw beperkt blijven. Sterker: de man maakt zo kans op een nieuw huwelijk en daarmee een nieuwe bruidsschat. In 1981 schatte men het aantal moorden op een echtgenote om dit soort financiële redenen op 500!

Een paar rupees voor een contactadvertentie (spiering) kan een nieuwe bruidsschat (kabeljauw) opleveren. Naar aanleiding van toenemende berichten op dit gebied drukte de *Hindoestan Times* een karikatuur af, waarop ouders reeds met een nieuwe krant in de hand stonden, terwijl hun zoon nog naast de crematieresten van zijn vrouw stond.

Tot in de vorige eeuw was 'weduwenverbranding' in India aan de orde van de dag. Het was pas ware liefde en huwelijkstrouw als de weduwe op de brandstapel kroop, waarop haar overleden man gecremeerd werd. Het levend verbrand worden op het lijk van je man was echter beslist geen huwelijksromantiek, want andersom gebeurde het nooit. Hebzucht en wreedheid liggen eerder aan deze barbaarse toestanden ten grondslag.

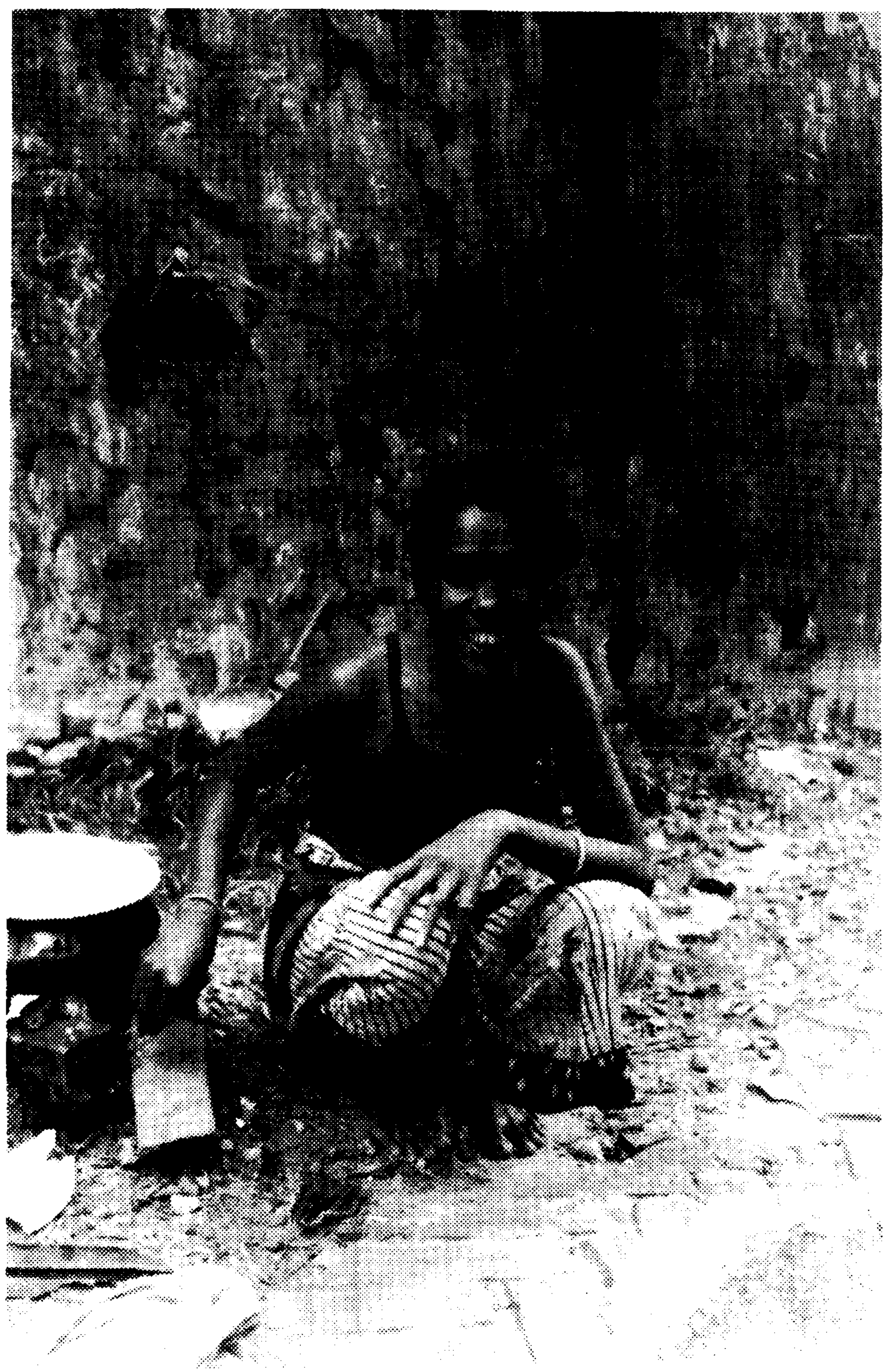
De Hollander Jan Huygen van Linschoten rept in zijn journaal uit de 17e eeuw al over weduwenverbrandingen in India, die echter in die tijd in dat deel van India onwettig waren. Het beschreven voorval deed zich voor rond de weduwe van een door struikrovers omgebrachte Indiër. Hoewel haar vrienden haar van een verbranding af wilden houden, kreeg de weduwe via een schenking aan de inlandse gouverneur toch officieel toestemming. De vrouw bouwde een hutje van hout en ander brandbaar materiaal, deelde — na zich eerst gewassen te hebben — haar sieraden aan de omstanders uit, goot olie over het hutje, stapte er in en stak de boel vervolgens eigenhandig in brand.

Soo haest als de brandt verhief, namen de vrienden, ende ommestanders, soo Mannen, als Vrouwen, malkanderen in den arm, ende maeckten soodanighgheschrey, dat men geen kermen, ofte schreeuwen van de brandende Vrou hooren konden. De vrouw was ongeveer 23 jaar oud en liet een baby van ongeveer drie maanden achter.

VERBRANDING

Toen de Britten in de vorige eeuw de volledige heerschappij over India verwierven, werd een algeheel verbod op weduwenverbranding afgekondigd. Toch hebben de weduwen in India 'geen leven'. Ze worden ervaren als een enorme last voor de familie en vrijwel niemand zal zich door middel van een huwelijk over een weduwe ontfermen. Sommige weduwen proberen het toch via een contactadvertentie. Zij zijn dan de gelukkigen, want het aantal berichten over verbrandingen van weduwen neemt toe. In 1980 ontstond nog een enorme rel, toen een groot publiek had staan toekijken hoe een zestienjarige weduwe in haar kort daarvoor als bruidsjurk dienend gewaad op de crematie van haar man verbrand werd.

In India wordt zelfs van een kleine epidemie van weduwenverbrandingen gesproken. Een toenemend aantal weduwen moet door middel van prostitutie in het levensonderhoud voorzien. Achter de pagina's contactadvertenties in India zit de tragiek van bruidsschatten, vrouwenmoord en weduwenverbranding. Het is een bewijs van de ondergeschikte positie waarin de vrouw, en vooral de weduwe, zich in India bevindt.



■ Soms hoeven ouders bij het uithuwelijken van hun dochter slechts wat potten en pannen te geven...



■ Deze Indiase jongeman is misschien nog wel vrijgezel, omdat de bruidsschat voor hem te hoog is...

(foto's: Marius Bremmer)

Impressies

Maria

= door Irene Braakman =

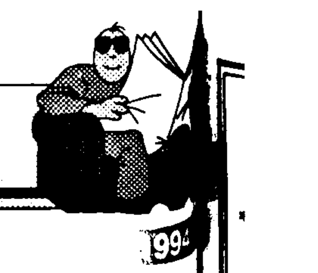
Maria, een vrouw op leeftijd, en kort geleden teruggekeerd uit Nederland, waar ze een aantal jaren bij haar dochter woonde, vertelt: "Ik had het naar mijn zin in Nederland. In Rotterdam waar ik woonde, was het rustig, *dushi*. De buren vielen je niet lastig, iedereen was aardig voor elkaar, ze hadden respect voor je. Heel veel respect. Mooi huis, nette straat. Het was echt *dushi*. Maar op het laatst verlangde ik naar mijn eigen huis, ik wilde mijn eigen spullen weer eens om me heen hebben. Niet dat ik het niet goed had bij mijn dochter, hoor, maar ja, ik had gewoon heimwee."

"Maar het gekke is dat ik nu, nu ik weer terug ben, mijn dochter en kleinkinderen mis. Toch wilde ik graag weer eens hier zijn. Mijn huis is hier. Nou, ik zal je vertellen: het is me niet mee gevallen. Achtendertig jaar heb ik in mijn huis gewoond, vroeger met mijn man, die is alweer een paar jaar dood. Vroeger was het een goeie buurt, rustig. Nooit problemen. Maar ik zal je zeggen, ik durf 's avonds niet meer alleen de deur uit. Ik vraag altijd of mensen met me mee lopen tot voor de deur, als ik er echt uit moet, want ik ben bang dat ze me lastig vallen en beroven."

"Dat is al eens een keer gebeurd en er gebeurt zo vaak wat de laatste tijd. Ik voel me gewoon angstig als ik op straat loop. Maar liefst kom ik 's avonds helemaal de deur niet meer uit. Ik ben niet rijk, veel dingen heb ik niet in mijn huis staan. En wat denk je: een paar maanden geleden hebben ze bij mij ingebroken en mijn stoof uit mijn huis gehaald. Kon ik niets meer koken. Geen thee meer zetten of koffie maken en daar hou ik zo van. En mijn transistorradio hebben ze meegenomen. Geld voor een nieuwe stoof had ik niet. Gelukkig heb ik hulp gekregen en nu heb ik weer een stoof. Maar ik doe geen oog meer dicht. 's Nachts lig ik vaak klaar wakker in bed, soms zit ik zelfs recht overeind in bed, omdat ik wat hoor. Het zweet kan me uitbreken. Ze lopen de hele nacht door voor het huis heen en weer. Ze praten luid, ze maken lawaai. Ze zitten hier op de hoek, op een muurtje en ze hangen wat rond. Jongens en meisjes, hele jonge kinderen nog, hoor."

"Weet je dat die meisjes amper twintig jaar oud zijn? Die jongens lopen met pistolen rond, alsof het niets is. En de vieze dingen die ze onder mijn raam doen. Ze doen gewoon hun behoefte onder het raam, zó voor het huis. En ze staan te vrijen tussen de struiken. Bah, ik vind het gewoon vies. Ze gooien allemaal rommel op straat. En als je niet oplet, stelen ze je huis leeg. De politie komt niet meer. Die zegt dat ze er toch niets aan kunnen doen. Vroeger was het goeie buurt, maar het kan nooit meer goed worden. En nu heeft mijn dochter gevraagd of ik weer bij haar wil komen in Nederland, voor een tijdje, om haar te helpen met haar kind. Ze moet werken en het is moeilijk en duur om kinderopvang te vinden."

"Zij betaalt mijn ticket, want daar heb ik natuurlijk geen geld voor. Ik ben maar een arme vrouw. Ik heb alleen een ouderdomspensioen, verder niets. Eigenlijk heb ik helemaal geen zin om naar Nederland te gaan, want ik wil in mijn eigen huis blijven. Aan de andere kant vind ik het hier ook niet leuk, ik weet het gewoon niet meer. Maar als moeder moet je wel iets voor je kinderen over hebben, vind ik. Dus nou heb ik besloten om toch maar te gaan. Maar als het kind naar de kleuterschool gaat, dan kom ik weer terug, dat is over een half jaar. Als ze naar de kleuterschool gaat, dan kan mijn dochter zichzelf verder wel redden. Ik zal in de tussentijd een kennis van me vragen om op mijn huis te passen, want ik zou niet willen dat er wat gebeurt, terwijl ik weg ben. Aan het einde van deze maand ga ik weg. Nou, tot over een half jaar, dan ben ik er weer. Echt zin om te gaan heb ik niet."



en ziekte die vaak niet direct herkend wordt als men er niet bedacht op is, maar toch wel vaker voorkomt dan men wel denkt, is dengue, ook wel bekend als 'knokkelkoorts' of *dandy fever*. Het is een ziekte die meestal zonder complicaties verloopt, maar het kan voorkomen dat er bij bepaalde personen veel ernstiger verschijnselen ontstaan, die zelfs tot de dood kunnen leiden. Enige kennis over de preventie en ook over de symptomen, om de zieke zo gauw mogelijk te herkennen, is daarom erg nuttig.

De oorzaak van dengue is een virus, en wel een soort *arbo-virus*. 'Arbo' staat voor arthropod borne; het gaat om virussen die worden overgebracht door insekten (arthropoda). In het geval van dengue, is de overbenger een muskiet, de *aedes aegypti*, die te herkennen is aan de geel-grijze tekening op haar rug in de vorm van een lier, de witte achterpoten en de witte strepen of banden op de poten. Deze mug legt haar eitjes maar liefst in schoon, stilstaand water, bij voorbeeld regenwater dat in een oude autoband, blik, bord, plantenbak en dergelijke is gevallen en erin is blijven liggen. De eitjes blijken trouwens erg goed tegen uitdroging te kunnen: ze kunnen soms na wel zes maanden nog uitkomen.

Als een *aedes*-muskiet een persoon met het virus heeft gestoken, zal het virus uit het bloed, in de muskiet terecht komen, zich vermenigvuldigen en tenslotte in de speelselklieren van de muskiet blijven zitten. Deze mug blijft gedurende haar verdere leven besmettelijk. Zodra ze een persoon steekt (alleen vrouwelijke muggen steken), dan komt er ook een kleine hoeveelheid speeksel met de virussen erin in het bloed van de mens, en zo zullen de virussen zich nu in de mens gaan vermeerderen.

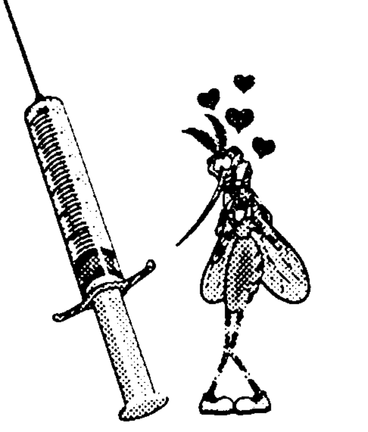
Er zijn vier verschillende typen dengue-virussen, die vroeger in aparte gebieden voorkwamen, maar nu verspreid zijn over de hele wereld. Hoewel iemand wel een langdurige weerstand kan opbouwen tegen het ene type dengue-virus, kan hij een volgende keer besmet worden door een ander type. En juist zo'n tweede besmetting met een ander type, brengt vaker complicaties met zich mee.

Ziek & Gezond

Max Ooft



Dengue



VERSCHIJNSELEN

Dengue heeft een incubatieperiode van ongeveer een week, met andere woorden, pas een week na de besmetting (door de muskiet) bemerkt men de verschijnselen.

Heel vaak merkt men nauwelijks iets van een infectie en denkt men dat het een lichte griep was met koorts, spierpijnen en hoofdpijn. Soms zijn de verschijnselen wat duidelijker:

- een vreselijk moe, ziek gevoel; zin in niets hebben
- verminderde eetlust, een bittere smaak in de mond
- een barstende hoofdpijn, die erger wordt bij het bewegen van het hoofd
- pijn achter de ogen; branderige ogen die pijn doen bij beweging
- pijn laag in de rug
- spierpijnen en gewrichtspijnen vooral in de benen
- soms gezwollen lymfeklieren, die te voelen zijn als niet-pijnlijke knobbels, vooral in de nek, soms in de liezen
- huiduitslag, namelijk rode pukkeltjes aan de armen en op de borst, die na enkele dagen drogen en gaan schilferen
- koorts, nogal hoog (soms wel 40 graden.

Typisch voor dengue is, dat de koorts en andere verschijnselen, twee tot drie dagen aanhouden, minder worden alsof de ziekte voorbij is, en dan plotseling terugkomen. In totaal is de persoon één tot twee weken ziek, maar kan zich nog een hele tijd lang na ziekte moe en stijf blijven voelen.

Hoesten is géén verschijnsel van dengue, en als iemand wel dezelfde verschijnselen heeft, maar bovendien ook hoest, gaat het waarschijnlijk om ander virus dat een bovenste luchtweginfectie (een echte griep of een lichte bronchitis) heeft veroorzaakt. Om zeker te weten dat iemand dengue heeft (gehad), wordt er een bloedmonster genomen en serologisch onderzocht, waarbij direct ook wordt nagegaan welk type dengue het is.

COMPLICATIES

Hoewel ze in deze regio niet verschrikkelijk vaak voorkomen zoals in sommige Aziatische landen wel het geval is, zijn het eigenlijk de mogelijke complicaties die dengue tot een gevreesde ziekte maken, want de 'gewone' dengue is wel hinderlijk, maar niet gevaarlijk.

De complicaties van dengue ontstaan vooral, als iemand voor een tweede keer deze infectieziekte krijgt. Men denkt dat het lichaam als het ware té sterk gaat reageren op de tweede infectie, doordat het al een keer de virussen heeft meegemaakt, overmatig reageert en daardoor zichzelf beschadigt.

Er kunnen dan bloedingen ontstaan in de vorm van bloedend tandvlees, blauwe plekken onder de huid, bloedbraken, bloedpoepen of bloedplassen, soms bloed ophoesten. Er kan zelfs een *shock* ontstaan; de bloeddruk daalt dan enorm en er kan niet genoeg bloed meer worden rondgepompt, met fataal gevolg als er niet snel wordt ingegrepen.

Iemand die dus 'griep' heeft of denkt dat hij dengue heeft en bloed ziet, moet onmiddellijk naar een dokter voor onderzoek en scherpe controle!

PREVENTIE

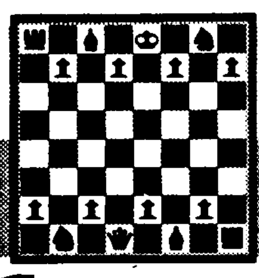
Tegen virussen is er tot nu toe geen effectief medicament, en de behandeling van dengue is daarom alleen 'symptomatisch': gericht op de verschijnselen en niet op de oorzaak: bedrust, lichte voeding, wat pijnstillende en koortswerende medicijnen (zoals Calpol/Paracetamol; liever geen aspirine).

Het is van veel groter belang om preventief te werk te gaan; de muskieten die dengue overbrengen te bestrijden. Dat kan door periodieke bespuitingsprogramma's, maar tegelijkertijd moet men zelf ervoor zorgen de broedplaatsen van de muskieten op te ruimen; de oude autobanden, blikken, borden, cups, wasmachines en andere voorwerpen die water kunnen vasthouden moeten worden omgekeerd of lek worden geslagen, water in kamerplanten moet om de twee à drie dagen worden ververst, riolen moeten vlot kunnen doorstromen, dakgoten gerepareerd, enz.

Het is verder verstandig muggebeten te vermijden door te slapen onder een muskietennet (klamboe) of onder bescherming en een elektrische *vaporizer* (*Vape*). Vanzelfsprekend moet men direct naar de arts als men het vermoeden heeft dat er een complicatie kan optreden.

DENGUE IS een be[...] telijke, virale ziekte[...] wordt overgebracht [...] muggen, met nam[...] *aedes aegypti*-mu[...] (witte vlekken op de p[...] die broedt in schoon[...] staand water. De vers[...] selen zijn als van [...] zware griep (koorts[...] in twee 'fasen', spie[...] gewrichtspijnen, [...] achter de ogen, hoofd[...] maar dan zonder hoe[...] Deze vorm van 'kla[...] dengue komt het [...] voor, maar een t[...] dengue-infectie (me[...] ander type virus), [...] een grotere kans o[...] ontstaan van complic[...] namelijk bloedinge[...] *shock*. De behandel[...] symptomatisch, en pr[...] tief moeten de br[...] plaatsen van de mu[...] worden opgeruimd[...] bespuitingen worden [...] gevoerd.

Schaken



Jules Welling



Computer goed in vluggeren

Kasparov deelt eerste plaats met Fritz 3/Pen wekt vanzelfsprekend bevreemding als krantekop, want de lezer zal zich onmiddellijk afvragen wie die Fritz 3/Pen dan wel mag zijn. Er is geen enkele bekende grootmeester met die naam. Het gaat dan ook niet om een mens, maar om een ding en wel een schaakcomputer, een pc van ChessBase met een zogenaamde Pentium-Processor van het Amerikaanse bedrijf Intel. En laat ik vooropstellen, dat de krantekop klopt. Kasparov en Fritz 3/Pen deelden inderdaad recentelijk de eerste plaats in het snelschaaktoernooi van de Professional Chess Association (de bond waarvan Gary Kasparov zelf wereldkampioen is) in het Zuidduitse München.

Het ging om een snelschaaktoernooi met vijf minuten bedenktijd per speler per partij en het was bepaald geen zwak bezet evenement. Integendeel, zelden is een zo sterk deelnemersveld bijeengebracht voor een snelschaaktoernooi. In twee kwalificatiegroepen met respectievelijk 32 en 36 deelnemers konden acht promotieplaatsen voor de finale verdiend worden. In groep A waren de promovendi Ognan Cvitan (Kro), Johann Hjartarson (IJs), Alexander Wojtkiewicz (Pol) en Predrag Nikolic (Bos) en in groep B Kiril Georgiev (Bul), Alexander Tsjernin (Hon), Mageir Petursson (IJs) en Alexander Dreev (Rus), stuk voor stuk gerenommeerde grootmeesters. Zij kregen in de finale gezelschap van negen geplaatste spelers en de genoemde computer Fritz 3/Pen.

De geplaatste spelers behoorden vrijwel zonder uitzondering tot de wereldtop. Ze waren naar München gelokt met een prijzenfonds van 50.000 dollar, ter beschikking gesteld door de sponsor van de PCA, Intel. Mocht de machine in de prijzen vallen, dan zou het geld ten goede komen aan de Duitse schaakbond voor een programma ter bevordering van het jeugdschaak.

Voor het toernooi begon testte de Engelse grootmeester John Nunn, gepromoveerd wiskunde en een expert op het gebied van computerschaak, Fritz 3/Pen en zijn conclusie loog er niet om: "Het apparaat zou het toernooi wel eens kunnen gaan winnen". De PR-man van de PCA, de Duitser Frederic Friedel, ook een computerexpert, had er minder vertrouwen in. Hij voorspelde dat de computer de 50 procentscore niet eens zou halen.

Maar het pakte anders uit. Fritz 3/Pen was door zijn programmeurs speciaal voor deze gelegenheid voorbereid op menselijke tegenstanders: openingen gesloten houden, strategische stellingen vermijden en aansturen op onduidelijke, taktische stellingen. Bovendien werkte het programma op een supersnelle computer en dat wierp zijn vruchten af. De ene na de andere topgrootmeester ging voor de bijl. Gevestigde toppers zoals de Engelsman Nigel Short, vorig jaar nog verliezend finalist in de match om het wereldkampioenschap van de PCA tegen Kasparov, en de Indiër Viswanathan Anand moesten eraan geloven en ook Kasparov *himself* kreeg de kous op de kop.

Het werd een nek-aan-nekrace, die uiteindelijk onbeslist eindigde. De eindstand luidde: 1/2. Kasparov (Rus), Fritz 3/Pen (-) $12^1/_2$; 3. Anand (Ind) 12, 4/6. Short (Eng), Gelfand (WRu), Dreev (Rus) 11; 7. Georgiev (Bul) $10^1/_2$; 8. Kramnik (Rus) 10; 9. Cvitan (Kro) $8^1/_2$; 10/11. Nikolic (Bos), Hertneck (Dui) 8; 12. Hübner (Dui) 7; 13/14. Tsjernin (Hon), Wojtkiewicz (Pol) 6; 15/16. Lobron (Dui), Hjartarson (IJs) 5; 17/18. Petursson (IJs), Leko (Hon) $4^1/_2$.

Een barrage moest de beslissing brengen. Die zou over maximaal zes partijen gaan. Daarin liet Kasparov zich niet meer foppen. Hij stond twee remises toe en won drie keer, zodat de eindstand 4-1 in het voordeel van de mens van vlees en bloed werd. Kasparov incasseerde de hoofdprijs van 20.000 dollar, maar 'Het Beest' zoals de computer meestal door schakers genoemd wordt, verdiende toch maar even 10.000 dollar voor de Duitse schaakjeugd. Het was veruit de beste prestatie van een computer in de schaakgeschiedenis.

Na afloop van het toernooi zou Kasparov nog een demonstratiepartij tegen Fritz 3/Pen spelen voor de Duitse televisiezender ZDF. Kasparov kreeg voor die partij vier minuten op de klok, terwijl het apparaat de klus in twee minuten zou moeten klaren. Het werd een zeer pijnlijke afgang voor de PCA-wereldkampioen, die al snel na de opening goed tot gewonnen kwam te staan, maar hij miste de winst en begon toen overmoedig te spelen. Hij ging remise uit de weg en kreeg toen alsnog het lid op de neus.

Kasparov werd voor het oog van miljoenen kijkers afgestraft voor zijn overmoed en dat zat hem zichtbaar dwars. Ontdaan gaf hij nog enkele variantjes, die er goed voor hem uitzagen, maar het feit dat hij voor een groot publiek van 'Het Beest' verloren had, terwijl het Ding maar over de helft van zijn bedenktijd beschikte, ervoer hij duidelijk als een zware afgang en hij zwoer terug te zullen komen om, weer voor de camera's, revanche te nemen.

Het was een buitengewoon boeiende uitzending voor de kijkers, al zal Kasparov daar waarschijnlijk anders over denken. Zijn ongecontroleerde woede leverde een stukje fascinerende televisie op met een gezonde portie leedvermaak als extra dimensie. De vaak arrogant overkomende Kasparov kreeg *live* een koekje van eigen deeg gepresenteerd en dat levert mooie plaatjes op, ook voor leken.

Als verzachtende omstandigheid voor de wereldkampioen van de PCA kan aangevoerd worden, dat hij de nacht ervoor een lange autorit van Amsterdam, waar hij het Euwe-herdenkingstoernooi van de VSB op zijn naam gebracht had, naar München gemaakt had, maar daar zullen de kijkers geen boodschap aan gehad hebben.

Hier is de bewuste televisiepartij, waarin Fritz 3/Pen wit had:

1. c4, g6 2. d4, Lg7 3. e4, d6 4. Pc3, Pd7 5. f4, e5 6. Pf3, exd4 7. Pxd4, Pgf6 8. Le2, 0-0 9. 0-0, Te8 10. Lf3, Pc5 11. Te1, c6 12. b4, Pg4 13. bxc5, Dh4 14. e5, dxe5 15. Lxg4, Lxg4 16. Pf3, Lxf3 17. gxf3, e4 18. Lb2, Dxd4 19. De2, Ld4 20. Kh1, Dxf3.

Hier had zwart met het simpele 20, -, exf3 natuurlijk op winst kunnen spelen, maar de ambitieuze Kasparov wilde het 'mooi' doen, omdat hij wist dat hij door miljoenen kijkers gevolgd werd en daar is 'Het Best uit Baku' zoals zijn college's hem noemen, zeer gevoelig voor.

21. Dxf3, exf3 22. Tf1, Te3 23. Pd1, Lxb2 24. Tb1, Ld4.

Na de partij gaf Kasparov aan, dat hij hier gemakkelijk remise had kunnen maken met bij voorbeeld 24. -, Te2 en daar had hij alle gelijk van de wereld in, maar als hij dat wilde, had hij het ook moeten doen. Waarschijnlijk is die zet zelfs goed genoeg om zwart aan een gewonnen stelling te helpen, maar nu gaat het snel van kwaad tot erger.

25. Pxe3, Lxe3 26. Txf3, Lxc5 27. Txb7, f5 28. Th3, Te8 29. Thxh7, Ld4 30. Thd7, c5 31. Txa7, f4 32. Kg2, g5 33. Kf3, -

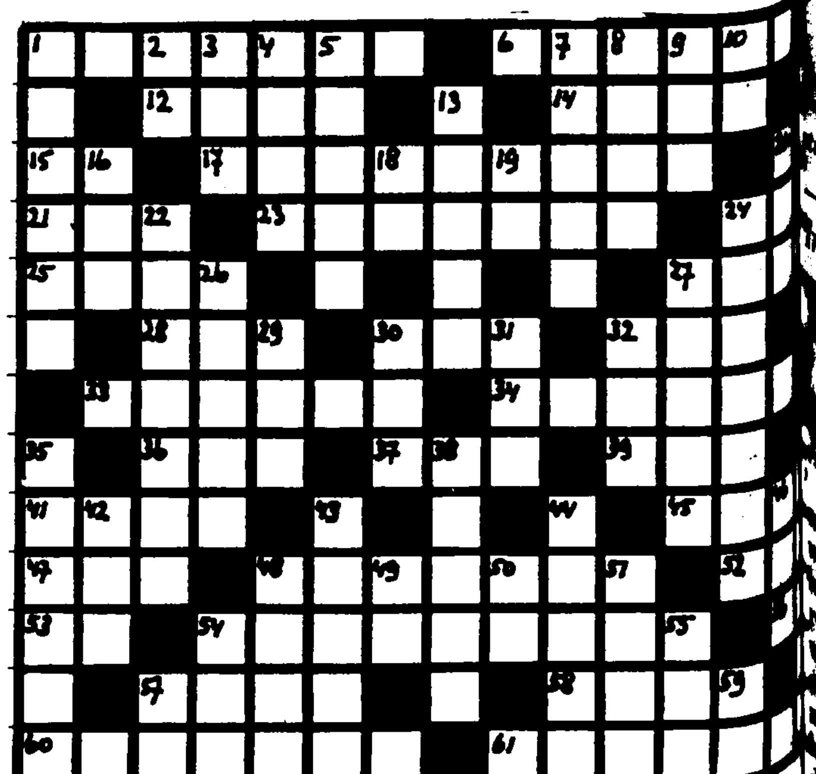
En hier streek Kasparov de vlag. Het komt niet zo vaak voor dat hij in 33 zetten van het bord geveegd wordt en zeker niet door een computer, maar dit keer was dat toch wel het geval en dat dat nu uitgerekend voor een miljoenenpubliek moest gebeuren, was natuurlijk wel zuur voor hem. Anderzijds, zegt een bekend spreekwoord niet dat hoogmoed voor de val komt?

Kasparovs totaalscore tegen Frisz 3/Pen in München kwam dus uit op 4-3 in zijn voordeel: verloren tijdens het toernooi, 4-1 gewonnen in de barrage en verloren tijdens de tv-demonstratiepartij. Dat is een ongelooflijk goed resultaat voor de computer.

Bij het Aegontoernooi in Den Haag tussen mens en computer leek het erop, dat de programmeurs geen vooruitgang meer boekten, meer het toernooi in München heeft aangetoond, dat er achter de schermen wel degelijk gewerkt wordt aan het perfectioneren van de bekende programma's. Ongetwijfeld was dat ook de reden waarom het programma Fritz 3/Pen in Den Haag niet van de partij was.

Het werd klaargestoomd voor de confrontatie met Kasparov en die is publicitair vanzelfsprekend een stuk interessanter. En dat bleek ook wel. De hele vakpers stortte zich op de partijen en dat is koren op de molen van de computermaatschappijen, die kapitalen stoppen in het verder ontwikkelen van hun programma's. Wat is er dan mooier dan een paar overwinningen op de menselijke wereldkampioen, die vrij algemeen beschouwd wordt als de beste speler aller tijden? Ongetwijfeld ligt er binnenkort een commerciële versie van Fritz 3/Pen in de winkel met op de doos ter aanprijzing gedrukt: *Versloeg Kasparov tweemaal in München*. Zo werken die dingen nu eenmaal.

Kruiswoordpuz[...]



HORIZONTAAL: 1. Soort aap; 6. Vrucht; 12. Voeg[...] Onvergelijkelijk; 15. Oude lengtemaat; 17. Kleur[...] Rund; 21. Mannelijk dier; 23. Vrouwelijk beroep[...] Keukengerei; 25. Slotwoord van gebeden; 27. [...] ging; 28. Geestelijke; 30. Woonboot; 32. Klap; 33. [...] levenskracht; 34. Vrucht; 36. Zwarte delfstof; 37. O[...] voor papieren; 39. Vreemde munt; 41. Hoekpilaster[...] Zwak; 47. Garde; 48. Jong dier; 52. Rondedans[...] Bijwoord; 54. Zeepaling; 56. Muzieknoot; 57. Sma[...] waarwording; 58. Bruinachtige verfstof; 60. Muziekins[...] ment; 61. Samenzwering.

VERTIKAAL: 1. Drassig land; 2. Voegwoord; 3. Sne[...] Onbegroeid; 5. Woonplaats; 7. Vogel; 8. Plant[...] Muurholte; 10. Gewicht; 11. Kwaadsprekerij; 13. Ge[...] 16. Jong dier; 18. Bijwoord; 19. Gewicht; 20. Gezicht[...] gaan; 22. Groot aantal personen; 24. Plant; 26. Be[...] 27. Appel; 29. Vochtig; 30. Bergweide; 31. Deel van [...] auto; 32. Dwaas; 35. Gehalte-eenheid van goud; [...] Bouwland; 40. Droevig; 42. Zandheuvel; 43. Interest; [...] Griekse wijsgeer; 46. Roem; 48. Faam; 49. Landbouw[...] werktuig; 50. Slee; 51. Roem; 54. Drinkgerei; 55. S[...] stof; 57. Bijwoord; 59. Namelijk.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de A[...] Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelu[...] winnaar van de weekprijs van 25 gulden getro[...]

A. te Linde
Kaya Kooyman 30
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie af[...] op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpen[...] z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico C[...] 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woens[...] middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 11[...] Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hu[...] Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 6. sch[...] bestuur 8. joke 9. score[...] race 11. echter 13. recept[...] entstof 16. andante[...] elders 20. oksels 21. asl[...] hagel 24. warm 25. een[...] dergezin

VERTICAAL: 1. thee[...] bokser 3. abcoude 4. ijsb[...] 5. kuur 6. slotconclusie[...] recapituleren 12. tasje[...] chaos 17. aasgier 19. scho[...] 20. oplage 22. anna 24. w[...]